

Godišnje izvješće

2019

KAZALO

SPISAK GRAFIKONA, TABLICA I TEKSTNIH OKVIRA:	4
KRATICE:	6
Dvoslovne oznake za zemlje:	7
Uvodna riječ guvernera	8
Pravni status	9
1. Ekonomski kretanja u 2019. godini	10
1.1 Međunarodno ekonomsko okruženje	11
1.1.1 Trendovi u realnom sektoru	11
1.1.2 Monetarni trendovi	12
1.2 Izvješće o stanju bh. gospodarstva	14
1.2.1 Realni sektor	14
1.2.2 Fiskalni sektor	18
1.2.3 Bankarski sektor	21
1.2.4 Vanjski sektor	24
2. Izvješće o aktivnostima CBBiH u 2019. godini	27
2.1 Monetarna politika	29
2.2 Račun pričuva kod CBBiH	29
2.3 Upravljanje deviznim pričuvama	31
2.4 Upravljanje gotovim novcem	33
2.5 Održavanje platnih sustava	35
2.6 Uloga fiskalnog agenta	37
2.7 Prikupljanje i kreiranje statističkih podataka	38
2.8 Praćenje sustavnih rizika u finansijskom sustavu	39
2.9 Suradnja s međunarodnim institucijama i rejting agencijama	40
2.10 Proces interne revizije	41
2.11 Ostalo	42
2.11.1 Upravljanje ljudskim resursima	42
2.11.2 Komuniciranje s javnosti i društveno odgovorno poslovanje	44
3. Finansijska izvješća i izvješće neovisnog vanjskog revizora	45
4. Publikacije i web-servisi	116
5. STATISTIČKE TABLICE	118

SPISAK GRAFIKONA, TABLICA I TEKSTNIH OKVIRA:

Grafikon 1.1: Godišnje promjene realnog BDP-a u odabranim zemljama.....	11
Grafikon 1.2: Usporedba BDP-a po stanovniku u odabranim zemljama, EU=100	11
Grafikon 1.3: Godišnje promjene industrijske proizvodnje u odabranim zemljama.....	11
Grafikon 1.4: Godišnje kretanje prosječnih potrošačkih cijena u odabranim zemljama	12
Grafikon 1.5: Stope nezaposlenosti u odabranim zemljama.....	12
Grafikon 1.6: Inflacija i referentne stope u SAD i eurozoni	12
Grafikon 1.7: Stope prinosa na tržištu desetogodišnjih obveznica javnog duga	13
Grafikon 1.8: Godišnje promjene BDP-a i industrijske proizvodnje.....	14
Grafikon 1.9: Kretanje potrošnje kućanstva.....	14
Grafikon 1.10: Doprinos godišnjim promjenama industrijske proizvodnje po područjima.....	14
Grafikon 1.11: Godišnje promjene proizvodnje djelatnosti prerađivačke industrije.....	15
Grafikon 1.12: Godišnja stopa inflacije/deflacija	15
Grafikon 1.13: Godišnja promjena potrošačkih cijena po odjelicima.....	16
Grafikon 1.14: Struktura indeksa potrošačkih cijena	16
Grafikon 1.15: Kretanje odabranih indeksa na tržištu rada.....	16
Grafikon 1.16: Doprinosi godišnjim promjenama broja zaposlenih po područjima.....	17
Grafikon 1.17: Iznos i postotak promjene prosječne godišnje neto plaće	17
Grafikon 1.18: Godišnji rast plaća i produktivnosti po aktivnostima.....	17
Grafikon 1.19: Prihodi od neizravnih poreza	18
Grafikon 1.20: Primarna fiskalna bilanca u % BDP-a	19
Grafikon 1.21: Ukupan bruto dug sektora vlade	19
Grafikon 1.22: Vanjski dug sektora vlade i godišnje promjene iznosa otplate vanjskog duga	19
Grafikon 1.23: Zaduženost generalne vlade kod komercijalnih banaka	20
Grafikon 1.24: Desetogodišnje obveznice Republike Srpske.....	21
Grafikon 1.25: Omjer pokrivenosti emisija sedmogodišnjih obveznica bh. entiteta.....	21
Grafikon 1.26: Kreditni rast	22
Grafikon 1.27: Novoodobreni krediti nefinancijskim poduzećima	22
Grafikon 1.28: Novoodobreni krediti stanovništvu.....	22
Grafikon 1.29: Prosječne ponderirane kamatne stope na depozite stanovništva	23
Grafikon 1.30: Doprinosi godišnjem rastu depozita	23
Grafikon 1.31: Likvidnost bankarskog sektora Bosne i Hercegovine	23
Grafikon 1.32: Neto strana sredstva komercijalnih banaka	24
Grafikon 1.33: Smanjenje/povećanje trgovinskog deficit-a po grupama proizvoda	24
Grafikon 1.34: Tekući račun i njegove komponente	25
Grafikon 1.35: Financijski račun i saldo njegovih komponenti	25
Grafikon 1.36: Godišnje promjene u deviznom tečaju, prosinac 2019.....	26
Grafikon 2.1: Devizne pričuve CBBiH	28
Grafikon 2.2: Uticaj platnobilančnih stavki na rast devizne pričuve	28
Grafikon 2.3: Struktura neto vanjskog zaduživanja.....	29
Grafikon 2.4: Pokrivenost monetarne obveze neto deviznim pričuvama.....	29

Grafikon 2.5: Stanje računa pričuva kod CBBiH	30
Grafikon 2.6: Promjene u komponentama pričuvnog novca u odnosu na kraj prethodnog tromjesečja	30
Grafikon 2.7: Promjene u monetarnim agregatima u odnosu na kraj četvrtog tromjesečja 2015. godine	30
Grafikon 2.8: Monetarna multiplikacija	31
Grafikon 2.9: Struktura investiranja deviznih pričuve CBBiH	32
Grafikon 2.10: Prosječne godišnje stope prinosa na devizne pričuve CBBiH	33
Grafikon 2.11: Gotovina izvan monetarnih vlasti i banaka	33
Grafikon 2.12: Apoenska struktura novčanica	33
Grafikon 2.13: Apoenska struktura kovanica	34
Grafikon 2.14: Povećanje broja novčanica i kovanica, po apoenuma, u odnosu na 2018. godinu	34
Grafikon 2.15: Novčanice i kovanice izdate u 2019. godini, prema apoenuma	34
Grafikon 2.16: Izlazi gotovog novca (KM) u 2019. godini	34
Grafikon 2.17: Apoenska struktura krivotvorenih novčanica u 2019. godini	35
Grafikon 2.18: Apoenska struktura krivotvorenih kovanica u 2019. godini	35
Grafikon 2.19: Ukupan broj zaposlenih u CBBiH	44
Tablica 1.1: Emisije javnog duga bh. entiteta u 2019. godini	20
Tablica 1.2: Prosječne stope prinosa do dospjeća na primarnom tržištu javnog duga bh. entiteta u 2019. godini, u %	21
Tablica 2.1: Prosječna ponderirana neto kamatna stopa na devizne pričuve CBBiH i prosječne tržišne kamatne stope i prinosi na državne obveznice u eurozoni, u %	31
Tablica 2.2: Platni promet preko komercijalnih banaka	35
Tablica 2.3: Pregled prometa karticama na ATM, POS uređajima i internetu	36
Tablica 2.4: Realizirane vrijednosti po karticama na principu rezidentnosti	36
Tablica 2.5: Zastupljenost kartica prema brendovima	36
Tablica 2.6: Rukovodna struktura CBBiH u 2019. godini	42
Tekstni okvir 1: Utjecaj sektora vlade na ekonomski rast u BiH	20
Tekstni okvir 2: Uloga CBBiH u procesu pridruženja EU	41

KRATICE:

AAA	Financijski instrumenti s kreditnim rejtingom AAA (eng. triple A)
ABSPP	Program kupovine vrijednosnih papira pokrivenih imovinom (eng. Asset-backed securities purchase programme)
ATM	Bankomat
BAM	Valutni kod konvertibilne marke
BCC	Program bilateralne pomoći i izgradnje kapaciteta (eng. Bilateral Assistance and Capacity Building Program)
BDP	Bruto domaći proizvod
BDV	Bruto dodana vrijednost
bh.	Bosanskohercegovački
BHAS	Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine
BiH	ISO kod zemlje za Bosnu i Hecegovinu
BIS	Banka za međunarodna poravnjanja (eng. Bank for International Settlements)
BLSE	Banjalučka burza a.d. Banjaluka
CBBiH	Centralna banka Bosne i Hecegovine
CBPP3	Treći program kupovine pokrivenih obveznica (eng. Covered Bond Purchase Programme)
Cca	približno, oko
CEFTA	Središnjoeuropski sporazum o slobodnoj trgovini
CIF	Trgovačka klauzula koja zahtijeva od prodavca da plati troškove prijevoza i osiguranja robe
CPI	Indeks potrošačkih cijena (eng. Consumer Price Index)
SRK	Središnji registar kredita
DB	Brčko distrikt Bosne i Hercegovine
Distrikt	Brčko distrikt Bosne i Hercegovine
EC	Europska komisija
ECB	Europska središnja banka
EDP	Procedura prekomjernog deficitia (eng. Excessive deficit procedure)
EONIA	Jednodnevna međubankarska kamatna stopa u eurozoni
ERP	Program ekonomskih reformi za 2018. – 2020.
ESA 2010	Europski standardni računi (eng. European Standard Accounts, 2010 (ESA))
ESCB	Europski sustav središnjih banaka
EU	28 zemalja Europske unije
EUR	valuta zone EUR
EURIBOR	međubankarska kamatna stopa na Europskom tržištu novca
Eurostat	Statistički zavod Europske unije
EURUSD	tečaj valute zone EUR u odnosu na valutu SAD
FBiH	Federacija Bosne i Hercegovine
FED	Središnja banka Sjedinjenih Američkih Država (eng. Federal Reserves)
FFR	referentna kamatna stopa Centralne banke Sjedinjenih Američkih Država (eng. Fed Fund Rate)
FINRA	Projekat reforme financijskog sektora (eng. Financial Sector Reform Activity)
FOB	franko, prodavac snosi troškove transporta do luke, kao i troškove utovara
FOMC	Federalni odbor za operacije na otvorenom tržištu (eng. Federal Open Market Committee)
Fond MIO RS	Fond Mirovinskog-invalidskog osiguranja Republike Srpske
FZ PIO	Federalni zavod Mirovinskog-invalidskog osiguranja
GEO6	Šesta razina geografskog razdvajanja (eng. 6th level of geographical breakdown)
GFS	Statistika vladinih financija
GIIS	Postdiplomski institut za međunarodne studije u Ženevi (eng. Graduate Institute of International Studies)
GIZ	Njemačko društvo za međunarodnu suradnju (njem. Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit)
GJ	glavna jedinica Centralne banke Bosne i Hercegovine
HICP	Harmonizirani indeks potrošačkih cijena (eng. Harmonised Index of Consumer Prices)
HRMIS	Informacijski sustav za upravljanje ljudskim resursima (eng. Human Resources Management Information System)

IBRD	Međunarodna banka za obnovu i razvoj (eng. The International Bank for Reconstruction and Development)
IDA	Udruga za međunarodni razvoj (eng. The International Development Association)
IPA	Program instrumenata za predpristupnu pomoć (eng. Instrument for Pre-Accession Assistance – Programme)
ISMS	Upravljanje sigurnosti informacija (eng. Information Security Management)
IT	Informacijske tehnologije
JRRPS	Jedinstveni registar računa poslovnih subjekata
KM	Valutni simbol konvertibilne marke
koridor Vc	Koridor pet ce
MIGA	Multilateralna agencija za garanciju investiranja (eng. The Multilateral Investment Guarantee Agency)
MMF	Međunarodni monetarni fond
NEER	Nominalni efektivni devizni tečaj
Ø	Projek
OR	Obvezna pričuva
p.b.	postotni bod
PDV	Porez na dodanu vrijednost
POS	terminali na mjestu prodaje (eng. point of sale)
PPnKS	Prosječna ponderirana neto kamatna stopa
PSPP	Program kupovine javnog sektora (eng. Public Sector Purchase Programme)
QE	Program kvantitativnih olakšica (eng. Quantitative Easing Program)
QMS	Sustav upravljanja kvalitetom (eng. Quality Managemet System)
REER	Realni efektivni devizni tečaj
RR	račun pričuva kod Centralne banke
RS	Republika Srpska
RTGS	Platni sustav bruto poravnjanja u realnom vremenu
SAD	Sjedinjene Američke Države
SASE	Sarajevska burza dd. Sarajevo
SBA/Stand by arrangement	Kreditni aranžman u slučaju potrebe
SDR	Specijalna prava vučenja (eng. Special Drawing Rights)
SECO	Državno tajništvo za ekonomski poslove (State Secretariat for Economic Affairs)
TLTRO	Ciljane operacije dugoročnog refinanciranja (eng. Targeted longer-term refinancing operations)
UGIR	Ured glavnog internog revizora
UNO	Uprava za neizravno oporezivanje
UN	Ujedinjene nacije
USAID	Američka agencija za međunarodnu suradnju
UNCTAD	Konferencija Ujedinjenih nacija za trgovinu i razvoj
USD	valuta Sjedinjenih Američkih Država
VP	vrijednosni papiri
WEO	Publikacija MMF-a, Svjetski ekonomski izgledi (eng. World Economic Outlook)

DVOSLOVNE OZNAKE ZA ZEMLJE:

AL	Albanija	IT	Italija	RO	Rumunjska
BA	Bosna i Hercegovina	HR	Hrvatska	RS	Srbija
BG	Bugarska	ME	Crna Gora	UK	Ujedinjeno Kraljevstvo
DE	Njemačka	MK	Sjeverna Makedonija	US	Sjedinjene Američke Države
EA	eurozona	PL	Poljska		

UVODNA RIJEČ GUVERNERA

Poštovani,

Sukladno članku 64. Zakona o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine („Službeni list Bosne i Hercegovine“, broj 1/97), propisana je obveza Centralne banke Bosne i Hercegovine (CBBiH) da, u roku od tri mjeseca nakon završetka finansijske godine, podnese Parlamentarnoj skupštini BiH sljedeće dokumente:

- Izvješće o stanju gospodarstva,
- Izvješće o poslovanju tijekom godine i
- Financijska izvješća ovjerena od strane vanjskog revizora. Godišnje izvješće CBBiH, koje sadrži pomenuta izvješća za 2019. godinu, usvojeno je na sjednici Upravnog vijeća CBBiH održanoj 30. ožujka 2020. godine.

CBBiH je kontinuirano ispunjavala svoje Zakonom definirane zadatke, kao i aktivnosti na ispunjavanju zadataka definiranih Strateškim planom. Dosljedno primjenjujući zadani model monetarne politike – valutni odbor – CBBiH je održala stabilnost domaće valute, čime je dan doprinos makroekonomskoj i finansijskoj stabilnosti. Deviznim pričuvama se upravljalo na principima sigurnosti i profitabilnosti, sukladno odredbama zakona i internim aktima.

Tijekom godine su nastavljene kontinuirane aktivnosti na održavanju i poboljšanju kvalitete gotovine u optjecaju, uz pravodobnu opskrbu komercijalnih banaka. U lipnju 2019.

godine s producijskim radom je krenuo novi žirokliring sustav, koji je usklađen s pravilima SEPA (Single Euro Payment Area), koji se koristi u EU, i sa standardom ISO 20022. Ovo predstavlja značajan korak u modernizaciji platnih sustava CBBiH, te je ovim zamijenjen stari žirokliring sustav koji je bez prekida funkcionirao osamnaest godina i pet mjeseci.

CBBiH je uspješno izvršila sa svim relevantnim domaćim i međunarodnim finansijskim i drugim institucijama.

Na polju finansijske stabilnosti, nastavilo se s kontinuiranim praćenjem sustavnih rizika i aktivnom suradnjom sa svim institucionalnim akterima. Početkom 2019. godine banka je dobila certifikat kojim se potvrđuje usklađenost interne revizije u CBBiH s Obvezujućim smjernicama Međunarodnog okvira.

U domeni statistike urađen je niz aktivnosti kojim se povećao obujam objavljenih podataka, kao i usklađivanje s EU standardima. CBBiH je počela provoditi istraživanje o inflacijskim očekivanjima u cilju boljeg analiziranja cjenovnih kretanja i doprinosa vođenju ekonomskih politika u zemlji. CBBiH je nastavila s redovitom objavom standardnog seta publikacija i podataka putem printanih i web kanala, te sudjelovanjem u radu tijela na lokalnoj i međunarodnoj razini, u kojima CBBiH ima svoje predstavnike.

U okviru FINRA projekta realizirana je izrada Izvješća o makroekonomskim neravnotežama u BiH, čiji su osnovni nalazi prezentirani na međunarodnoj istraživačkoj konferenciji „Makroekonomске neravnoteže i konvergencija ka EU“, koju je organizirala CBBiH u suradnji sa USAID-om krajem godine.

U 2019. godini CBBiH je ostvarila neto dobit u iznosu od 22,57 milijuna KM, koji se na temelju članka 27, točka a) Zakona o CBBiH, raspoređuje u generalne pričuve kao pozicije kapitala CBBiH. Ostvarena neto dobit za 2019. godinu je rezultat racionalne politike upravljanja CBBiH koja i dalje uspijeva u vremenima negativne kamatne stope na tržištu eurozone ostvariti pozitivan finansijski rezultat.

Veliki broj uspješno realiziranih projekata i aktivnosti u 2019. godini ne bi bio moguć bez maksimalnog angažmana svih članova kolektiva CBBiH. Ovom prilikom želim da se zahvalim svim članovima Upravnog vijeća, Uprave i uposlenicima na profesionalnom pristupu i doprinosu u postizanju zadanih ciljeva.

dr. Senad Softić
Guverner

Softić Ženad

PRAVNI STATUS

Sukladno Ustavu – Aneksu 4. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, Centralna banka Bosne i Hercegovine je institucija Bosne i Hercegovine osnovana Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, koji je usvojio Parlament Bosne i Hercegovine 20. lipnja 1997.¹ i počela je s radom 11. kolovoza 1997. Osnovni ciljevi i zadaci Centralne banke Bosne i Hercegovine, utvrđeni Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, jesu:

- da postigne i očuva stabilnost domaće valute (konvertibilne marke) tako što je izdaje uz puno pokriće u slobodnim konvertibilnim deviznim sredstvima, u skladu s aranžmanom poznatim pod nazivom valutni odbor, prema fiksnom tečaju: jedna konvertibilna marka za jednu njemačku marku. Od 1. siječnja 2002. konvertibilna marka vezana je za euro prema tečaju: jedna konvertibilna marka za 0,511292 eura, odnosno jedan euro iznosi 1,9555830 konvertibilnih maraka;
- da definira i kontrolira provođenje monetarne politike Bosne i Hercegovine;
- da drži službene devizne pričuve i upravlja njima na siguran i profitabilan način;
- da održava odgovarajuće platne i obračunske sustave;

da koordinira djelatnosti agencija za bankarstvo entiteta nadležnih za izdavanje bankarskih licenci i superviziju banaka;

- da prima depozite od institucija na razini Bosne i Hercegovine, odnosno depozite entiteta i njihovih javnih institucija na osnovi zajedničke odluke entiteta, kao i depozite komercijalnih banaka;
- da izdaje propise i smjernice za ostvarivanje djelatnosti Centralne banke Bosne i Hercegovine u okviru ovlaštenja utvrđenih Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine;
- da sudjeluje u radu međunarodnih organizacija koje rade na utvrđivanju financijske i ekonomske stabilnosti, te zastupa Bosnu i Hercegovinu u međuvladinim organizacijama o pitanjima monetarne politike.

Centralna banka Bosne i Hercegovine potpuno je neovisna o Federaciji Bosne i Hercegovine, Republici Srpskoj, te bilo kojoj javnoj agenciji i organu, a u cilju objektivnog provođenja svojih zadataka. Centralna banka Bosne i Hercegovine svoju djelatnost obavlja preko Upravnog vijeća Centralne banke Bosne i Hercegovine, Uprave CBBiH i osoblja.

Upravno vijeće Centralne banke Bosne i Hercegovine je organ Centralne banke Bosne i Hercegovine nadležan za utvrđivanje monetarne politike i kontrolu njenog

provodjenja, organizaciju i strategiju Centralne banke Bosne i Hercegovine, u skladu s ovlaštenjima utvrđenim Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine. Upravno vijeće Centralne banke Bosne i Hercegovine sastoji se od pet članova, koje imenuje Predsjedništvo Bosne i Hercegovine i između svojih članova bira guvernera, koji je ujedno i predsjedatelj ovog organa i Uprave CBBiH. Guverner je glavni izvršni funkcionar zadužen za svakodnevno poslovanje Centralne banke Bosne i Hercegovine. Uprava CBBiH, koju čine guverner i tri viceguvernera (koje imenuje guverner, uz odobrenje Upravnog vijeća Centralne banke Bosne i Hercegovine), na zahtjev guvernera, kao glavnog izvršnog funkcionara, operativno provodi aktivnosti Centralne banke Bosne i Hercegovine i usklađuje aktivnosti organizacijskih jedinica.

Za kontrolu rizika u Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, guverner, uz odobrenje Upravnog vijeća Centralne banke Bosne i Hercegovine, imenuje glavnog internog revizora i zamjenike glavnog internog revizora.

Poslovanje Centralne banke Bosne i Hercegovine ostvaruje se preko Centralnog ureda sa sjedištem u Sarajevu, tri glavne jedinice sa sjedištem u Sarajevu, Mostaru i Banjoj Luci i dvije podružnice sa sjedištem na Palama i u Brčko distriktu.

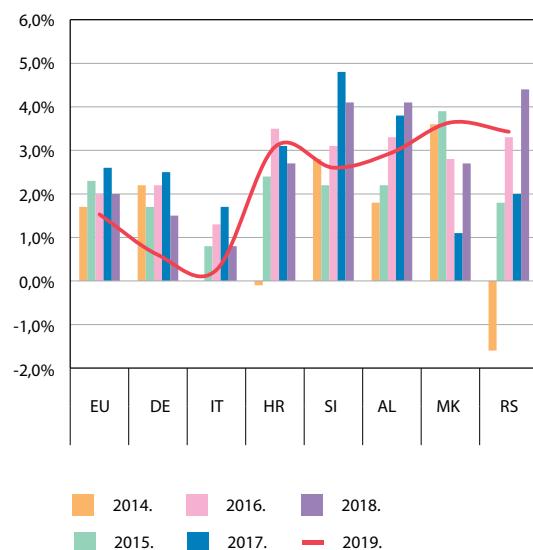
1. EKONOMSKA KRETANJA U 2019. GODINI

1.1 MEĐUNARODNO EKONOMSKO OKRUŽENJE

1.1.1 Trendovi u realnom sektoru

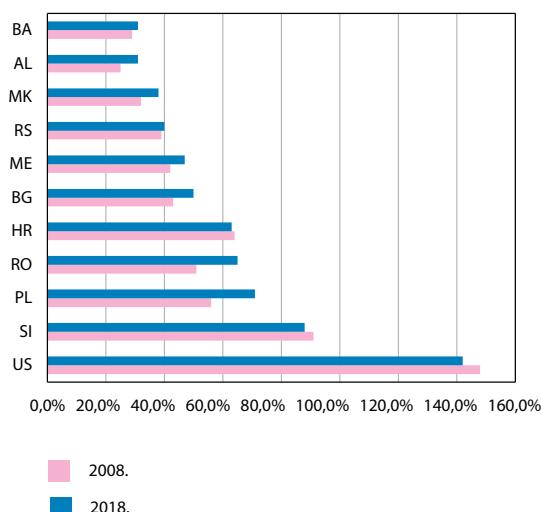
Usporavanje gospodarskog rasta, prvenstveno razvijenih zemalja u EU, je prisutno u izvještajnoj godini (Grafikon 1.1), slijedom rasta trgovinskog protekcionizma koji je snažno djelovao na pad robnog izvoza. Zemlje u razvoju još uvijek bilježe umjerene stope rasta, koje su nedovoljne za bržu razvojnu konvergenciju ka razvijenijim zemljama. Prema posljednje dostupnim podacima, BDP po stanovniku izražen u standardu kupovne moći u pojedinim zemljama je gotovo nepromijenjen u odnosu na pretkrizno razdoblje, dok ostale zemlje bilježe bržu razvojnu konvergenciju u usporedbi sa EU (Grafikon 1.2).

Grafikon 1.1: Godišnje promjene realnog BDP-a u odabranim zemljama

Izvor: Eurostat. Napomena: Podaci za 2019. godinu se odnose na godišnji rast u prva tri tromjesečja u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

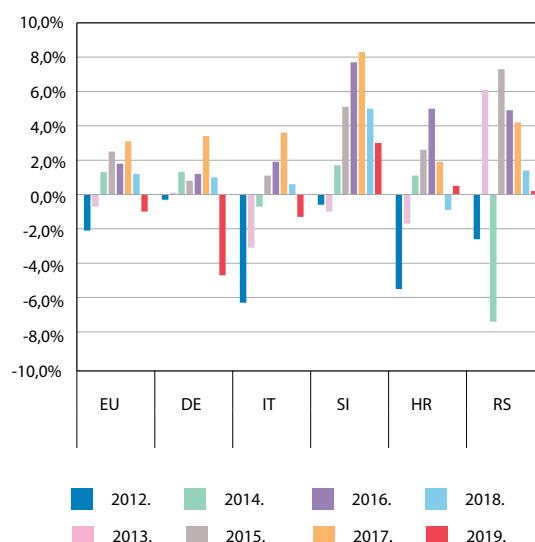
Grafikon 1.2: Kretanje BDP-a po stanovniku u odabranim zemljama, EU = 100

Izvor: Eurostat

Razvijene zemlje EU su najviše osjetile posljedice rasta trgovinskog protekcionizma, slijedom čega su pojedine zemlje zabilježile najizraženiji pad industrijske proizvodnje u posljednjoj desetljeću (Grafikon 1.3). Značajan pad proizvodnje prerađivačke industrije, koji je osobito zapažen u automobilskoj industriji, negativan utjecaj izlaska UK te rast epidemije koronavirusa uzrokovat će daljnje usporavanje ekonomske aktivnosti u EU, što će posljedično negativno djelovati na gospodarstvo zemalja Zapadnog Balkana.

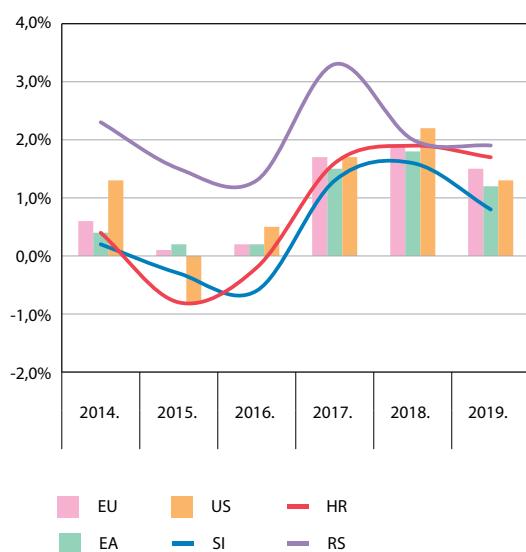
Grafikon 1.3: Godišnje promjene industrijske proizvodnje u odabranim zemljama

Izvor: Eurostat

Značajan pad cijena nafte utjecao je na slabljenje inflacijskih pritisaka tijekom cijele godine, što je uzrokovano rastom proizvodnje sirove nafte u SAD i usporavanjem globalnog gospodarskog rasta. Prosječne potrošačke cijene u razvijenim zemljama, kao i većini zemalja u razvoju, bilježe blagi rast koji je još uvijek bitno ispod ciljane razine inflacije (Grafikon 1.4). Najizraženiji rast cijena na godišnjoj razini bilježe cijene hrane i bezalkoholnih pića, restorana i hotela te ostale cijene.

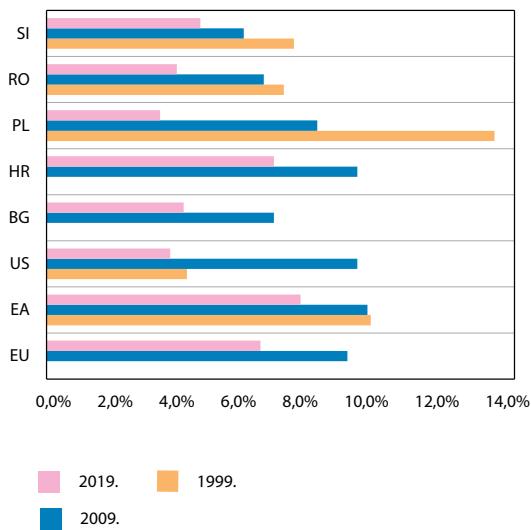
Grafikon 1.4: Godišnje kretanje prosječnih potrošačkih cijena u odabranim zemljama

Izvor: Eurostat

Inozemne stope nezaposlenosti su na najnižim razinama u posljednjem desetljeću usprkos očitim problemima u globalnoj razmjeni dobara i usluga. Slijedom dostizanja povjesno niskih stopa nezaposlenosti u pojedinim zemljama EU, raste potreba za privlačenjem kvalificiranog osoblja iz zemlja u razvoju, kako bi se osigurao postojan ekonomski rast.

Grafikon 1.5: Stope nezaposlenosti u odabranim zemljama

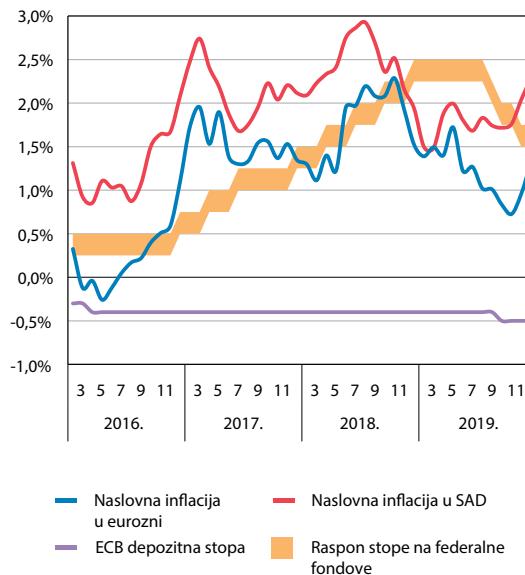
Izvor: Eurostat

1.1.2 Monetarni trendovi

Divergencija u trendovima između ključnih stopa Središnje banke Sjedinjenih Američkih Država (FED) i Europske središnje banke (ECB) je konačno prekinuta krajem srpnja 2019. godine (Grafikon 1.6). FED-ov Federalni odbor za otvorena tržišta (eng. FOMC; Federal Open Market Committee) je tada, prvi

put od 2008. godine, snizio kamatnu stopu na federalne fondove (eng. federal funds rate). Stopa je snižavana do kraja 2019. godine još dva puta, svaki put po 25 b.b. ECB je u 2019. godini referentne stope smanjila jednom, u rujnu.

Grafikon 1.6: Inflacija i referentne stope u SAD i eurozoni

Izvor: ECB, FOMC, Eurostat, St. Louis FED.

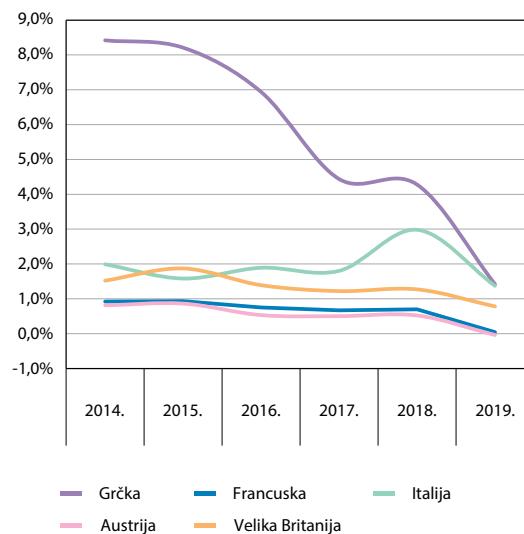
Krajem 2019. godine, Upravni odbor ECB-a je potvrđio opredijeljenost za tečaj vrlo ekspanzivne monetarne politike na duže razdoblje. U eurozoni su kamatne stope na glavne operacije refinanciranja, na stalno raspoloživu mogućnost graničnog posuđivanja od središnje banke te na stalno raspoloživu mogućnost deponiranja kod središnje banke na kraju godine iznosile 0,00%, 0,25% i -0,50% respektivno. Na oba sastanka Upravnog odbora ECB-a o monetarnoj politici u četvrtom tromjesečju naglašeno je očekivanje da će ključne kamatne stope ECB-a biti zadržane na istim razinama, ili čak dodatno smanjene, dok se ne vidi snažno približavanje inflacijskih izgleda razini od blizu, ali ispod 2% u projekcijskom razdoblju i dok dinamika temeljne inflacije ne bude usklađena s kretanjem naslovne inflacije. Jedan od prvih signala skorog povećanja referentne kamatne stope bit će prestanak neto kupovine, u sklopu programa kupovine vrijednosnih papira, a koji se ponovo provodi od studenoga, mjesечно dinamikom od 20 milijardi EUR. Upravno vijeće je potvrdilo i namjeru da u potpunosti nastavi, tijekom dužeg razdoblja, reinvestirati glavnice dospjelih vrijednosnih papira u sklopu programa kupovine vrijednosnih papira tijekom i nakon što počne povećavati ključne stope ECB-a.

FOMC je na sjednici krajem listopada snizio ciljni raspont stope na federalne fondove za 25 b.b., na 1,5% do 1,75% i te razine su zadržane do kraja godine. Kamatna stopa koju FED plaća na obveznu pričuvu i višak pričuva, također, je snižena na 1,55%. Odlučeno je i da se nastavi s investiranjem glavnice dospjelih hipotekarnih vrijednosnih papira agencija u vladine dužničke vrijednosne papire, u iznosu do 20 milijardi USD mjesечно, i to na način da po dospijeću, ugrubo, odgovaraju ročnoj strukturi ukupnog duga vlade po vrijednosnim papirima. U naznakama budućih akcija, FOMC

nije bio izravan poput Upravnog odbora ECB-a. Rečeno je tek kako će trenutak implementacije i veličina budućih prilagođavanja ciljanog raspona stope na federalne fondove ovisiti o procjeni FOMC-a u vezi s odstupanjem ostvarenih od očekivanih ekonomskih uvjeta, a posebno u kontekstu cilja maksimizacije zaposlenosti i cilja simetrične inflacije oko razine od 2%.

Ekspanzivna monetarna politika ECB i FED-a, kao i očekivanja da će FED i dalje smanjivati referentnu kamatnu stopu i da će ECB dodatno sniziti kamatnu stopu na depozitne olakšice su vršile jak pritisak na smanjenje stopa prinosa na međunarodnim finansijskim tržištima (Grafikon 1.7.), što je utjecalo i na prihode od deviznih pričuva Centralne banke Bosne i Hercegovine (CBBiH). Tijekom godine su na tržištima razvijenih zemalja zabilježene najniže stope prinosa, a čak su i zemlje eurozone koje su imale krizu javnog duga prošle kroz razdoblje dodatnog smanjenja kamatnih stopa iako imaju nizak kreditni rejting uz i dalje visok javni dug.

Grafikon 1.7: Stope prinosa na tržištu desetogodišnjih obveznica javnog duga

Izvor: Eurostat

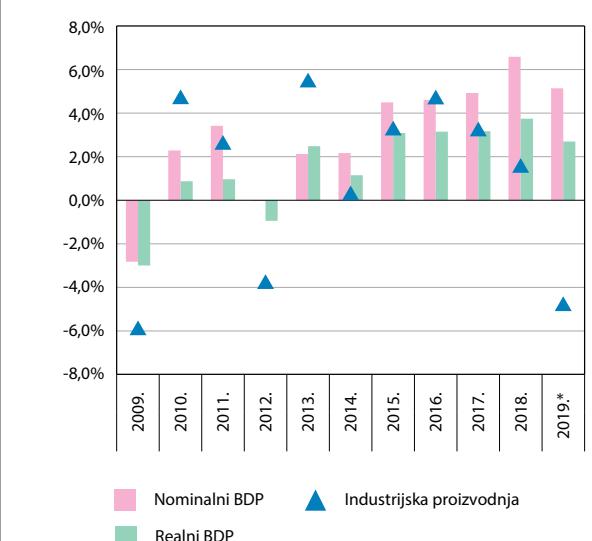
Na smanjenje prinosa na tržištima obveznica je u posljednjem dijelu godine utjecao i pad burzanskih indeksa kao posljedica trenutnog i očekivanog djelovanja koronavirusa, na što su investitori odgovorili rasprodajom dionice i povećanom tražnjom za prvaklasm dužničkim vrijednosnim papirima razvijenih zemalja, što je dodatno oborilo prinose. Promjene u funkciranju međunarodnih tržišta se nisu odrazile na poslovanje bh. banaka s nerezidentima, a bh. banke su zadrzale postojeću strategiju ulaganja na međunarodnim tržištima (vidjeti poglavlje 1.2.3 Bankarski sektor, dio o neto stranoj imovini).

1.2 IZVJEŠĆE O STANJU BH. GOSPODARSTVA

Realni sektor ekonomije karakterizira snažan pad industrijske proizvodnje, slijedom usporavanja ekonomske aktivnosti glavnih vanjskotrgovinskih partnera, prisutnih carinskih barijera te otežanog poslovanja pojedinih strateških poduzeća. Umjeren rast gospodarske aktivnosti prisutan je kao rezultat povećane aktivnosti uslužnog sektora. Kretanje opće razine cijena u usporedbi sa zemljama okruženja ukazuje na znatno nižu stopu inflacije. Na tržištu rada bilježi se značajno smanjenje broja nezaposlenih osoba, uz sve negativnije demografske prilike. Rast nominalnih plaća je ubrzani u odnosu na produktivnost rada.

Prema službenoj projekciji Međunarodnog monetarnog fonda², nominalni BDP iznosi 34,852 milijarde KM za 2019. godinu. Na godišnjoj razini, projicirana stopa rasta realnog BDP-a iznosi 2,8%, što je gotovo isto kao stopa rasta u prva tri tromjesečja prema BHAS-u (Grafikon 1.8). Najznačajniji rast realne bruto dodane vrijednosti na godišnjoj razini zabilježen je u uslužnim djelatnostima, odnosno hoteljerstvu, trgovini te ostalim uslužnim djelatnostima.

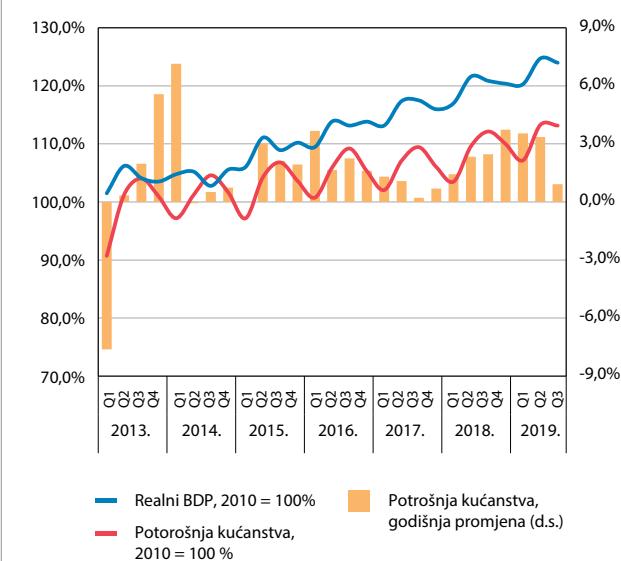
Grafikon 1.8: Godišnje promjene BDP-a i industrijske proizvodnje

Izvor: BHAS. Napomena: Podaci za 2019. godinu uključuju godišnji rast za prva tri tromjesečja, u odnosu na isto razdoblje 2018. godine.

Kao najvažnija komponenta u strukturi BDP-a po potrošnom obračunu, izdaci za krajnju potrošnju kućanstva (Grafikon 1.9) imaju ponajveći utjecaj na kretanje ukupne ekonomske aktivnosti. Značajan rast zaposlenosti, plaća, visok priljev doznaka te povoljniji uvjeti prilikom zaduzivanja pozitivno su doprinijeli rastu potrošnje kućanstva, a samim time rastu ukupne ekonomske aktivnosti.

Grafikon 1.9: Kretanje potrošnje kućanstva

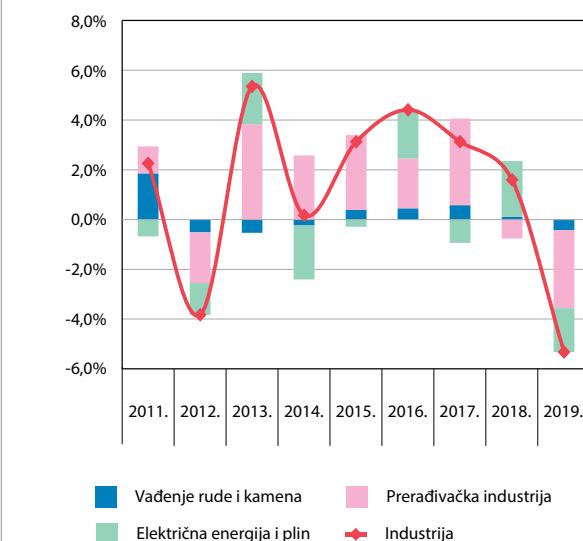
Izvor: BHAS

1.2.1 Realni sektor

I. Industrijska proizvodnja

Industrijska proizvodnja je zabilježila najizraženiji pad u posljednjem desetljeću. Promatrano prema područjima djelatnosti, godišnji pad industrijske proizvodnje (Grafikon 1.10) je prvenstveno pod utjecajem snažnog pada proizvodnje prerađivačke industrije te smanjenja proizvodnje i distribucije električne energije i plina.

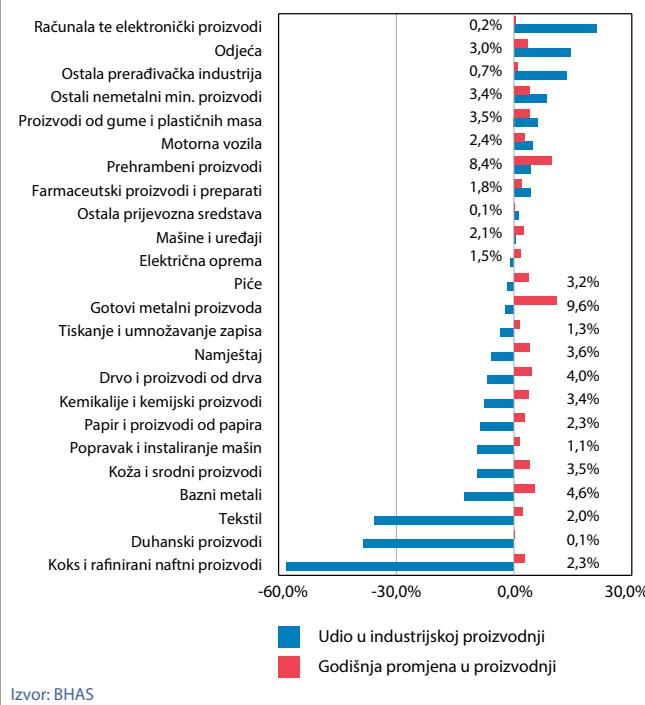
Grafikon 1.10: Doprinos godišnjim promjenama industrijske proizvodnje po područjima

Izvor: BHAS

Najsnažniji utjecaj na pad prerađivačke industrije bilježi djelatnost proizvodnje koksa i rafiniranih naftnih proizvoda (Grafikon 1.11), slijedom remonta rafinerije nafte, te proizvodnja tekstila i proizvoda od kože, koji su naslonjeni na poslovanje europske automobilske industrije. Nadalje, u drugom dijelu godine zapažen je snažan pad proizvodnje baznih metala, slijedom prestanka rada strateškog poduzeća iz oblasti prerade aluminija.

Grafikon 1.11: Godišnje promjene proizvodnje djelatnosti prerađivačke industrije

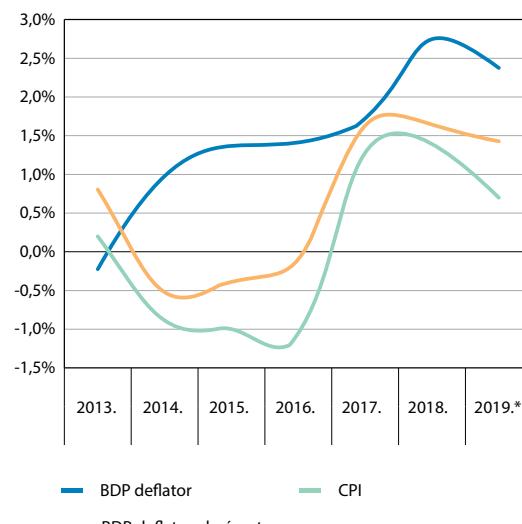

II. Cijene

U posljednje dvije godine bilježi se trend usporavanja rasta cijena bilo da se radi o izračunu na bazi deflatora bilo CPI (Grafikon 1.12), iako prosječne potrošačke cijene bilježe

znatno niže stope rasta. Prosječan godišnji rast potrošačkih cijena iznosi 0,6% i najniži je u regiji.

Grafikon 1.12: Godišnja stopa inflacije/deflaciјe

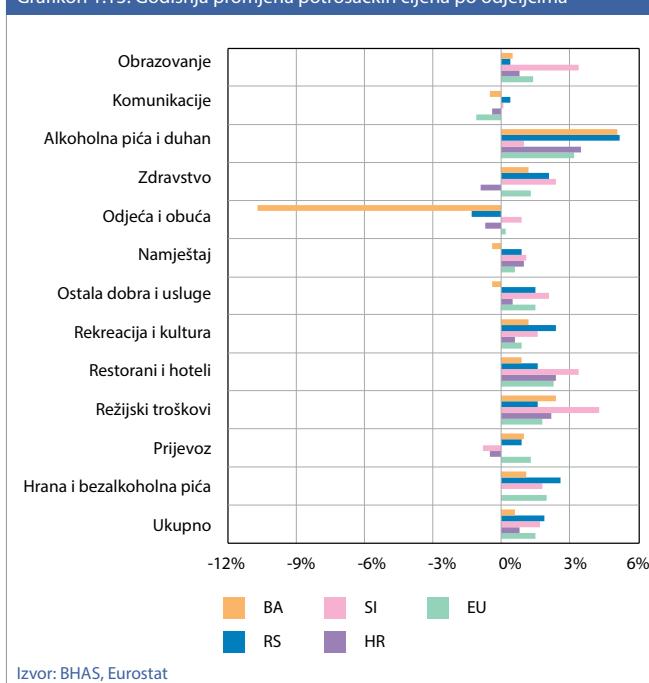

Izvor: BHAS. Napomena: Cijene izračunate na bazi deflatora u 2019. godini odnose se na godišnju promjenu u prva tri tromjesečja.

Ukoliko se promatra kretanje potrošačkih cijena po odjeljcima u izabranim zemljama³ (Grafikon 1.13), vidljiv je sličan trend u kretanju gotovo svih odjeljaka. Stagniranje ili pad cijena bilježi prijevoz, dok su cijene komunikacija u padu u većini zemalja, slijedom tehnološkog napretka u ovoj djelatnosti. Značajno odstupanje bilježi jedino odjeljak odjeće i obuće u BiH, što posljedično utječe na najnižu stopu rasta opće razine cijena, iako je udio ovog odjeljka gotovo zanemariv u strukturi ukupnog indeksa potrošačkih cijena (Grafikon 1.14). Uspoređujući navedenu strukturu s ostalim zemljama, vidljivo je kako se potrošnja kućanstva u zemaljama u razvoju bitno razlikuje jer najveći udio otpada na potrošnju za egzistencijalne potrebe.

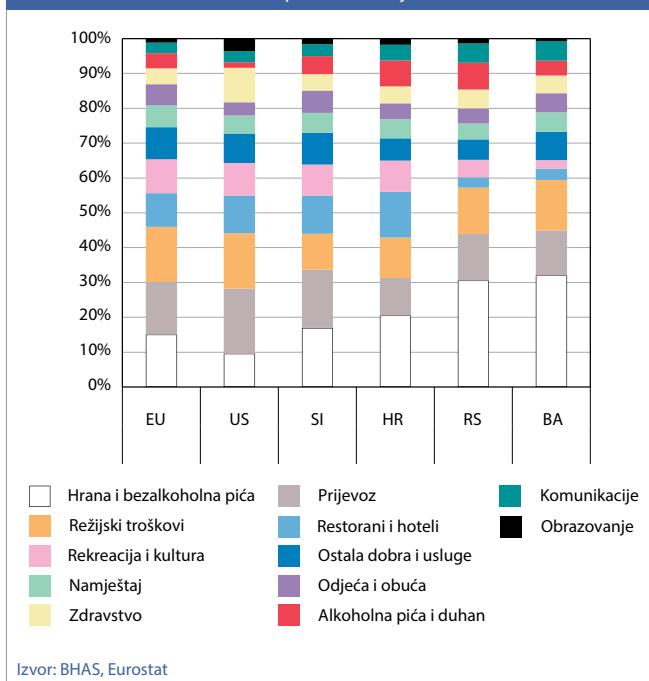
³ Eurostat koristi harmonizirani indeks potrošačkih cijena (HICP) za podatke o uporedivosti inflacije, dok CPI se najčešće koristi kao mjeru inflacije u nacionalnim okvirima. HICP i CPI uzimaju u obzir iste reprezentativne košare dobara i usluga, a osnovna razlika je u obuhvatu stanovništva i izvorima za ponderacijsku strukturu. Kako HICP podaci još uvijek nisu službeno dostupni, za BiH koriste se CPI podaci.

Grafikon 1.13: Godišnja promjena potrošačkih cijena po odjeljcima

Izvor: BHAS, Eurostat

Grafikon 1.14: Struktura indeksa potrošačkih cijena

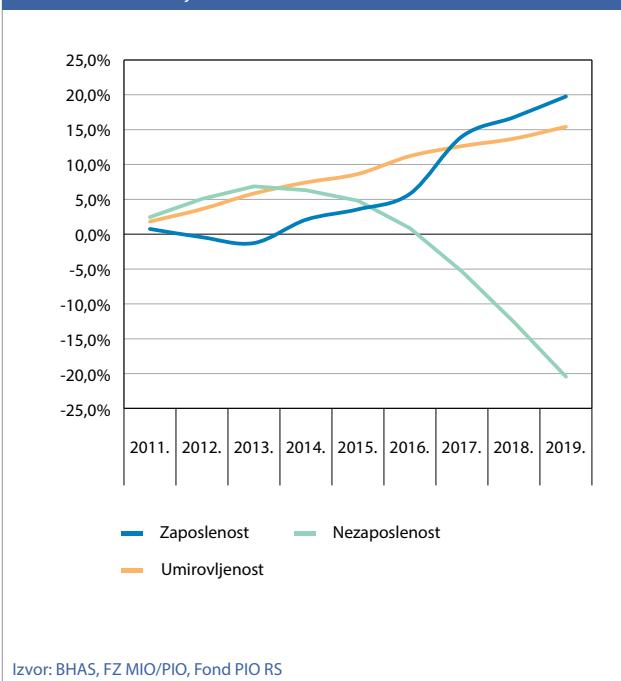

Izvor: BHAS, Eurostat

III. Zaposlenost i plaće

Prema podacima iz Ankete o radnoj snazi 2019. godine stopa nezaposlenosti je bila 15,7%. Administrativna i anketna stopa nezaposlenosti značajno se razlikuju zbog različitog pristupa u definiranju i evidenciji⁴, s tim kako je trend pada stope nezaposlenosti iz prethodnih godina gotovo istovjetan prema obje metodologije. Promatrajući kretanje indeksa na tržištu rada, vidljivo je kako rast zaposlenosti prati sličan trend kao rast broja umirovljenika (Grafikon 1.15). Omjer pokrivenosti mirovinskih fondova je pogoršan u odnosu na pretkrizno razdoblje i iznosi 1,2 zaposlenika na jednog umirovljenika. Proračunski deficit fondova⁵ na kraju izvještajne godine iznosi 0,7% BDP-a i blago je pogoršan u odnosu na raniju godinu, slijedom bržeg rasta iznosa za mirovine u odnosu na rast nominalnog BDP-a. Između ostalog, poslovanje mirovinskih i socijalnih fondova je dodatno usložnjeno kao rezultat sve izraženijih negativnih demografskih promjena koje se ogledaju u smanjenju udjela radnog aktivnog stanovništva i povećavanju udjela izdržavanog stanovništva.

Grafikon 1.15: Kretanje odabralih indeksa na tržištu rada

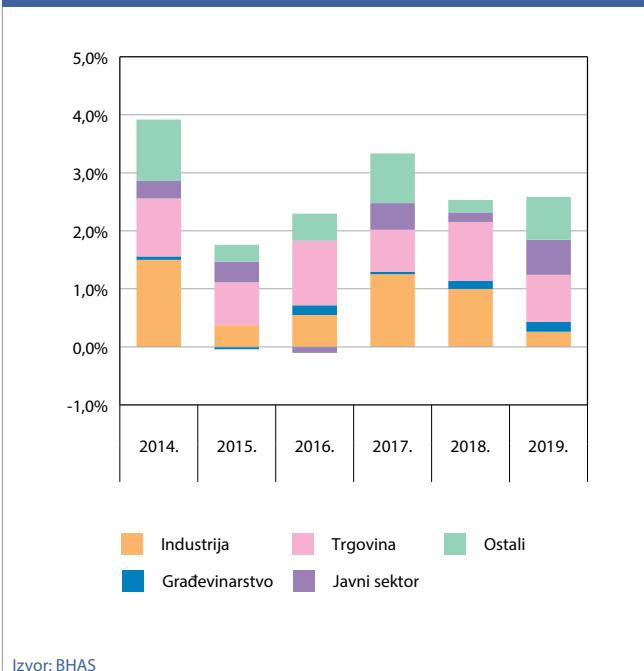
Izvor: BHAS, FZ MIO/PIO, Fond PIO RS

⁴ Administrativni podaci o nezaposlenim osobama sadrže ukupan broj nezaposlenih koji se vode u evidencijama Agencije za zapošljavanje u BiH, dok se podaci o nezaposlenosti iz Ankete o radnoj snazi izvode iz podataka jedanput godišnje, koji su prikupljeni anketiranjem osoba u kućanstvima, prema međunarodnim definicijama. Izvor: BHAS; Anketa o radnoj snazi 2019.

⁵ Mirovinski fond RS je već uključen u proračun vlade RS, dok se mirovinski fond u FBiH uključuje u proračun vlade od 2020. godine.

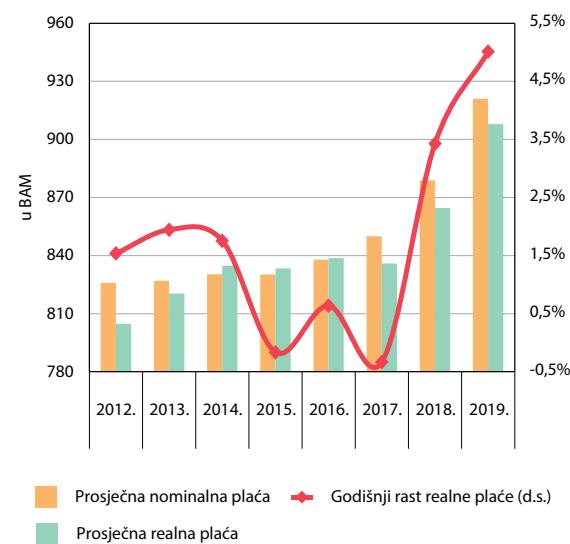
Prema rastu zaposlenih po djelatnostima (Grafikon 1.16), nositelji rasta broja zaposlenih na godišnjoj razini su djelatnosti trgovine, javnog sektora te ostalih uslužnih djelatnosti. Uz djelatnosti prerađivačke industrije, djelatnost poljoprivrede bilježi najslabiji doprinos rastu zaposlenosti.

Grafikon 1.16: Doprinosi godišnjim promjenama broja zaposlenih po područjima

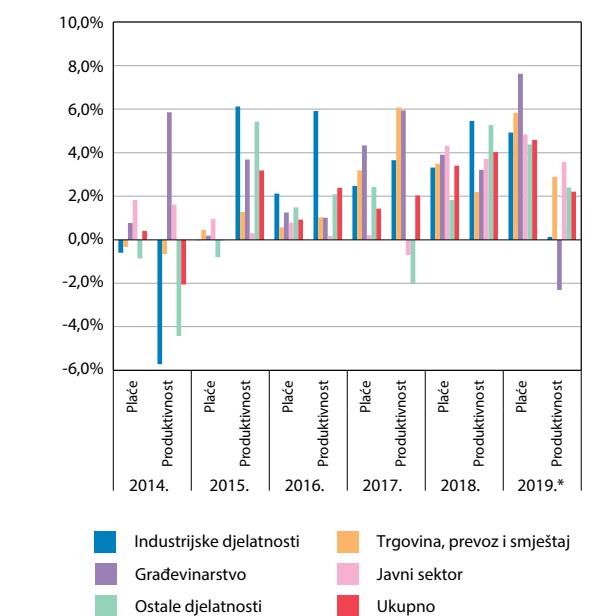
Trend rasta prosječne nominalne neto plaće nastavljen je u izvještajnoj godini (Grafikon 1.17). Uzimajući u obzir porast prosječnih izdataka za potrošnju kućanstva u posljednje dvije godine, realne neto plaće bilježe usporenje stope rasta. Tržište rada karakterizira značajno povećanje nominalnih plaća gotovo svih djelatnosti te usporenje rast produktivnosti (Grafikon 1.18). Rast plaće je osobito izražen u djelatnostima gdje je prisutna visoka potražnja deficitarnog kadra u inozemstvu, što je primjetno u djelatnosti građevinarstva, koja istodobno bilježi smanjenje produktivnosti. Imajući u vidu sve očigledniji nedostatak radne snage u ovoj djelatnosti, bez ubrzanjeg rasta produktivnosti u narednom razdoblju može se očekivati izraženiji rast proizvođačkih cijena.

Grafikon 1.17: Iznos i postotak promjene prosječne godišnje neto plaće

Izvor: BHAS. Napomena: Realna plaća je usklađena sa deflatorom za potrošnju kućanstva. Prosječana godišnja plaća podrazumijeva aritmetički prosjek prosječni plaća po mjesecima.

Grafikon 1.18: Godišnji rast plaće i produktivnosti po aktivnostima

Izvor: BHAS, CBBiH. Napomena: Podaci za produktivnost u 2019. godinu uključuju prva tri tromjesečja, u odnosu na isto razdoblje 2018. godine. Prosječana godišnja plaća po grupi djelatnosti podrazumijeva ponderirani prosjek, a kao ponder korišteni su podaci o broju zaposlenih.

1.2.2 Fiskalni sektor

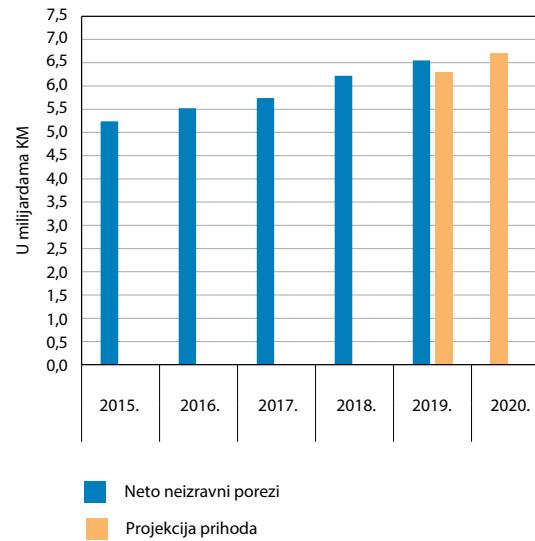
Fiskalna stabilnost je održana na svim razinama vlasti u 2019. godini. Usvajanje proračuna Federacije BiH i Republike Srpske za narednu godinu, imali su pozitivan utjecaj na makroekonomsku stabilnost zemlje. U narednom razdoblju se očekuje okončanje privremenog financiranja institucija BiH, kao i usvajanje proračuna za 2020. godinu. Vlade su i u 2019. godini provodile fiskalnu konsolidaciju kroz ograničeni rast javne potrošnje, tako da u strukturi javne potrošnje najveće stavke (izdvajanja za socijalna davanja i plaće zaposlenih) bilježe ograničen rast. Globalni fiskalni okvir za razdoblje 2020-2022 predviđa ograničen rast tekuće potrošnje i stvaranje dodatnog fiskalnog prostora za kapitalnu potrošnju i stavljanje javnih financija u funkciju rasta zemlje. Preduvjet za korištenje generiranih sredstava za kapitalnu potrošnju je uspostava funkcionalne vlasti na svim razinama u BiH. U 2019. godini kapitalna ulaganja nisu realizirana kako je bilo planirano, prvenstveno zbog zastoja u formiranju vlasti. Imajući u vidu da se veći dio projekata vezanih za kapitalne investicije financira iz inozemnih izvora, dobijanje sredstava je uvjetovano provođenjem određenih reformi. Kako formiranje vlasti nije bilo kompletirano, nisu se mogli poduzeti nikakvi novi projekti, jer se njihovo financiranje ne može vršiti iz fondova za privremeno financiranje, tako da je cijelokupan proces bio obustavljen do formiranja vlasti. Osnovni fiskalni cilj za sve razine vlasti u BiH u srednjoročnom razdoblju je ostvarivanje primarnog fiskalnog suficita uz kontrolu javne potrošnje i stvaranje dodatnog fiskalnog prostora za kapitalne investicije.

I pored pozitivnih kretanja u sferi naplate prihoda od neizravnih poreza i ograničenog rasta tekuće potrošnje, u 2019. godini nije došlo da realizacije infrastrukturnih radova uz povoljno eksterno zaduživanje, kako je to u ranijem razdoblju planirano. Nepravodobno uspostavljanje vlasti na svim razinama u BiH je dovelo do ogromnog zastoja u realizaciji planiranih javnih investicija. S obzirom na to da vlast nije bila uspostavljena, nisu se mogle sprovoditi dogovorene strukturne reforme niti se država mogla eksterno zadužiti po povoljnim uvjetima.

Na prihodovnoj strani je i u 2019. godini nastavljen trend rasta neizravnih poreza, koji su bili viši od projiciranih. Stabilan rastući trend u naplati, uz očekivane sezonske oscilacije, zabilježen je tijekom cijele godine (Grafikon 1.19). Iznos naplaćenih neto prihoda (6,55 milijardi KM) je rekordan i najveći je od osnivanja Uprave za neizravno oporezivanje (UNO). Tako su prihodi po ovoj osnovi, kao glavni izvori sredstava za financiranje proračuna, na godišnjoj razini zabilježili rast u visini od 5,2% (321,1 milijuna KM). Glavni doprinos ovakvoj naplati su prvenstveno rast prihoda od PDV-a (na godišnjoj osnovi rast od 176,6 milijuna KM), kao rezultat rasta privatne potrošnje. Učinci izmjene Zakona o trošarinama u dijelu koji se odnosi na namjenske cestarine (povećanje namjenske cestarina na derivate nafte i povećanje trošarina na lož-ulje) su u 2019. godini imali mnogo manji učinak u odnosu na prethodnu godinu jer je učinak osnovice skoro u potpunosti isčezao. Cestarine

su na godišnjoj razini porasle u iznosu od 30,4 milijuna KM (4,9%). Finalizacijom vanjskotrgovinske liberalizacije u BiH (CEFTA i SSP), prihodi od carina imaju relativno manji značaj u ukupnoj naplati neizravnih poreza, ali su i dalje bitni, jer utječu na povećanje naplate PDV-a. Nakon dugog razdoblja visokih stopa rasta od carina, u 2019. godini bilježi se njihovo usporavanje, s obzirom na to da naplata carina ovisi o kretanju uvoza iz trećih zemalja i uvoza dobara iz EU koja su ostala pod carinskim režimom. Usporavanje naplate prihoda od carina je posljedica snažnog pada uvoza roba iz trećih zemalja i nižih stopa rasta uvoza iz EU. Na godišnjoj razini prihodi po osnovi trošarina su zabilježili rast u iznosu od 87,7 milijuna KM (6,1%).

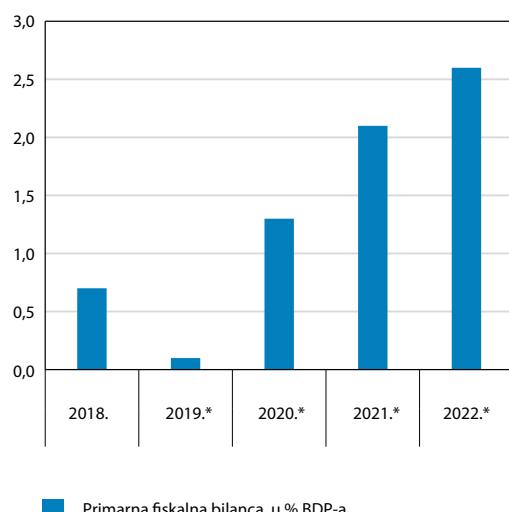
Grafikon 1.19: Prihodi od neizravnih poreza

Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje

U 2019. godini je završen proces harmonizacije politike oporezivanja duhanskih prerađevina u skladu sa standardima EU u oblasti neizravnog oporezivanja. Ukupna trošarina na sve kategorije trošarina je dostigla minimalnu trošarину EU. Prema izvješćima Uprave za neizravno oporezivanje, iscrpljeni su svi izvori rasta prihoda po osnovi trošarina i cestarina, tako da se i u budućnosti može računati samo s dodatnim rastom prihoda po osnovi PDV-a kroz povećani rast potrošnje. U narednim godinama planiran je nastavak pozitivnih trendova u naplati neizravnih poreza. Primarni fiskalni suficit za 2018. godinu je bio 0,7% BDP-a. Programom ekonomskih reformi 2019-2021. bilo je planirano povlačenje inozemnih kredita u iznosu od 1,03 milijarde KM, ali zbog navedenih prepreka u formiranju vlasti, u 2019. godini je povučeno samo 593,6 milijuna KM. Primarni fiskalni suficit za 2019. godinu je revidiran u odnosu na projekcije iz prethodnog Programa ekonomskih reformi. Prema posljednjem Programu ekonomskih reformi 2020-2022., projicira se kontinuirani rast fiskalnog suficita u narednim godinama do visine 2,6% BDP-a u 2022. godini (Grafikon 1.20).

Grafikon 1.20: Primarna fiskalna bilanca, u % BDP-a

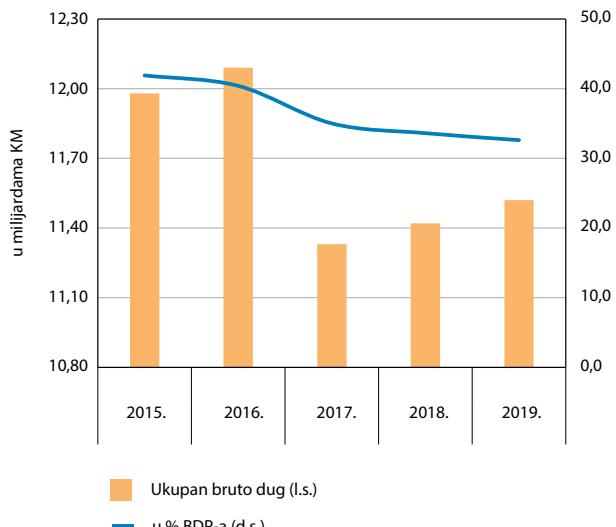

Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje

Napomena: * projekcija

Ukupan dug sektora vlade na kraju 2019. godine je u nominalnom iznosu povećan za 95,4 milijuna KM na godišnjoj razini, ali je nastavljen trend smanjenja ukupnog bruto duga izražen u omjeru prema BDP-u, što je u skladu s reformama i politikama vlada na svim razinama vlasti (Grafikon 1.21). Zaduženost sektora generalne vlade u skladu s Mastriškom definicijom duga na kraju 2019. godine je iznosila 11,52 milijarde KM. U 2019. godini prema inozemnim kreditorima otplaćeno je više duga nego što je povučeno novih sredstava, pa je vanjska zaduženost na kraju 2019. godine zabilježila blagi pad (99,3 milijuna KM ili 1,2%). Vanjska zaduženost sektora generalne vlade na kraju 2019. godine je iznosila 8,10 milijardi KM (Grafikon 1.22) i najvećim dijelom se odnosi na koncesioni dug.

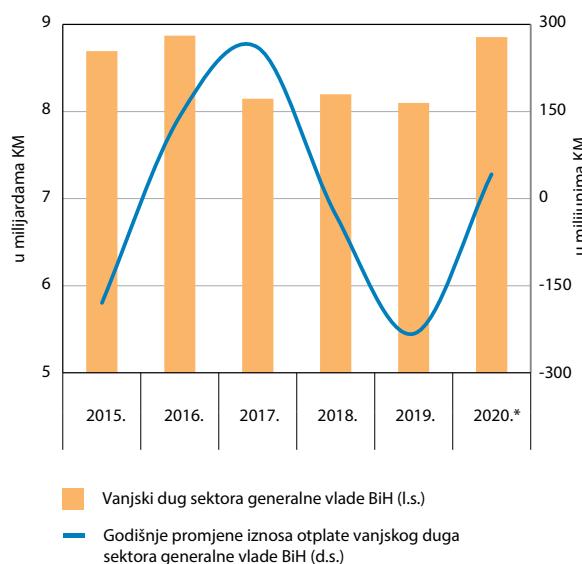
Grafikon 1.21: Ukupan bruto dug sektora vlade

Izvor: Ministarstvo finansija i trezora BiH

Ukupno servisirana sredstva prema inozemnim kreditorima su iznosila 793,6 milijuna KM, od čega su prema Svjetskoj banci – IDA i MMF-u servisirani pojedinačno najveći iznosi od 144,3 milijuna KM i 127,1 milijuna KM respektivno. Prema podacima Ministarstva finansija i trezora BiH, planirana su izdvajanja za servisiranje vanjskog duga sektora generalne vlade u 2020. u iznosu od 835,4 milijuna, što je 12,4% projiciranih prihoda UNO za 2020. godinu, objavljenih u Globalnom okviru Fiskalne bilance i politika u BiH (u 2019. godini taj postotak je bio nešto niži i iznosio 12,1%).

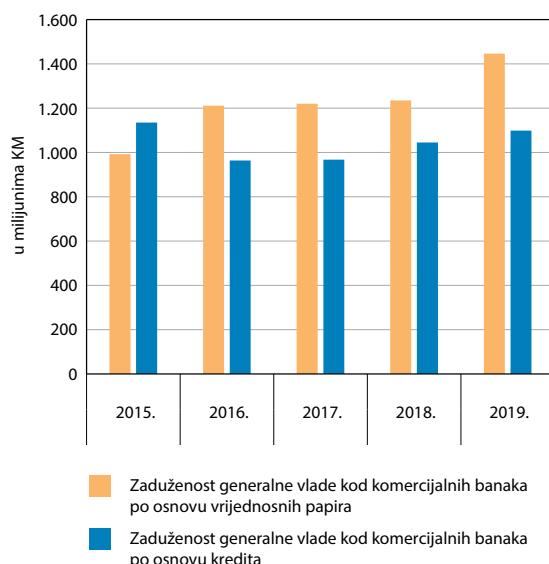
Grafikon 1.22: Vanjski dug sektora vlade i godišnje promjene iznosa otplate vanjskog duga

Izvor: Ministarstvo finansija i trezora BiH, Napomena: * projekcija

Zaduženost sektora vlade kod komercijalnih banaka je zabilježila rast na godišnjoj razini, kako po osnovi vrijednosnih papira tako i po osnovi kredita (Grafikon 1.23). Tijekom godine vlade entiteta su na tržištu vrijednosnih papira emitirale ukupno 544,7 milijuna KM (FBiH 219,6 milijuna KM i RS 325,1 milijuna KM). U 2020. godini po osnovi otplate unutarnjeg duga FBiH i RS trebaju izdvojiti 885,6 milijuna KM (Federacija BiH 564,6 milijuna KM i Republika Srpska 321,0 milijuna KM). Izloženost banaka ka sektoru vlade na kraju 2019. godine je bila 7,6% ukupne imovine.

Grafikon 1.23: Zaduženost generalne vlade kod komercijalnih banaka

Izvor: CBBiH

Tekstni okvir: Utjecaj sektora vlade na ekonomski rast u BiH

Javna potrošnja predstavlja snažan generator ekonomskog rasta u Bosni i Hercegovini. Komponenta domaće tražnje koja obuhvata potrošnju i investicije u velikoj mjeri determinira ekonomsku aktivnost. Imajući u vidu da privatna potrošnja čini oko 75% BDP-a, značajan broj zaposlenih u javnom sektoru (oko 24%) s primanjima koja su veća za 19% od prosječne neto plaće održavaju adekvatnu razinu potrošnje i na taj način doprinose rastu ekonomskе aktivnosti u zemlji. U tom svjetlu, i najavljeni ograničeni rast plaća u institucijama BiH za 4,5% će imati povoljan, ali ograničen utjecaj na rast privatne potrošnje kroz komponentu rasta rrapoloživog dohotka, osobito imajući u vidu da djelatnosti sektora generalne vlade generiraju oko 15,6% BDP-a.

Udjel javnih investicija u ukupnim investicijama je dosta skroman. Planovi sektora vlade koji se odnose na realizaciju projekata elektroenergetskog sektora i cestovne infrastrukture, kada se implementiraju, u srednjem roku će imati značajan utjecaj na ekonomski rast. Financiranje kapitalnih projekata je uvjetovano provođenjem strukturalnih reformi i mjera na različitim razinama vlasti. U tom smislu, ukoliko ne bude većih zastoja i prepreka, prema ERP-u 2020-2022. očekuje se ograničen rast javne potrošnje od 0,5% (što je činilo 33,9 milijuna KM od ukupne javne potrošnje u 2019. godini), a s aspekta rasta nominalnog BDP-a u 2019. godini, to povećanje od 0,5% u rastu nominalnog BDP-a bi iznosilo 6,7 milijuna KM.

U odnosu na prethodnu godinu kada je emitirano svega šest emisija javnog duga, tijekom 2019. godine je emitiran mnogo veći broj emisija (Tablica 1.1.), ali ukupna vrijednost emisija nije značajnije odstupila od one iz 2018. godine. Ukupna vrijednost emisija od 544,7 milijuna KM je za samo 7% viša od ostvarene vrijednosti emisija u 2018. godine. Za razliku od 2018. godine kada je odnos između vrijednosti emisija po entitetima bio u potpunosti u korist Republike Srpske (88,2% vrijednosti emisija se odnosilo na ovaj bh. entitet), u ovoj godini uspostavljena je ravnoteža u pogledu zaduživanja entiteta na bh. finansijskom tržištu, pa je tako Republika Srpska emitirala 59,6% od ukupne vrijednosti emisija javnog duga entiteta.

Tablica 1.1: Emisije na primarnom tržištu javnog duga bh. entiteta u 2019. godini

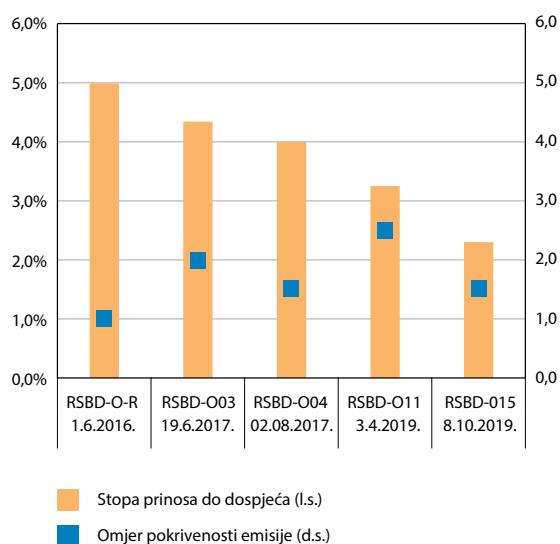
	1 m	3 m	6 m	9 m	12 m	36 m	60 m	84 m	120 m	Ukupno
RS	-	-	2	-	-	-	3	3	2	10
FBiH	-	-	-	1	-	2	1	2	1	7
Ukupno	0	0	2	1	0	2	4	5	3	17

Izvor: SASE, BLSE

Osnovne karakteristike tržišta javnog duga entiteta tijekom 2019. godine su bile emisije obveznica tj. pretežno zaduživanje na dugi rok, visoka tražnja za emisijama javnog duga i značajan pad prinosa pri emisiji u svim ročnim segmentima entetskog javnog duga. Usljed zadovoljavajućeg stanja proračuna, Federacija Bosne i Hercegovine je otkazivala pojedine aukcije, pa je najveći dio aukcija izvršen u drugoj polovici godine, dok se Republika Srpska kontinuirano zaduživala tijekom cijele godine. Kao i u prethodnoj godini, uočavaju se razlike u ostvarenim stopama prinosa na tržištu javnog duga (Tablica 1.2.), a pojavile su se i nove razlike koje se tiču omjera pokrivenosti emisija (Grafikon 1.24).

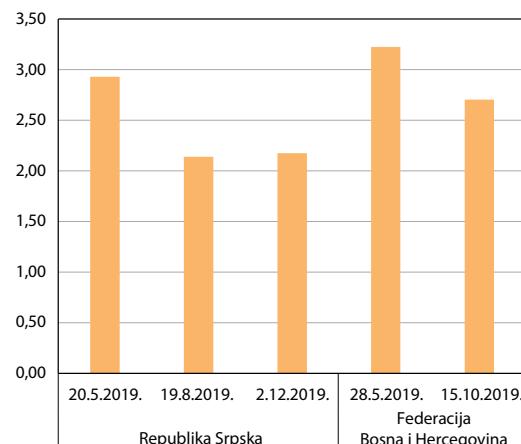
Republika Srpska je kroz emisiju obveznica prikupila 285 milijuna KM sredstava za financiranje proračuna, a čak dva puta tijekom godine je emitirala desetegodišnje obveznice (Grafikon 1.24). Emisije su bile uspješne, u cijelosti su otkupljene, uz visoku tražnju i opadajuću stopu prinosa do dospijeća na primarnom tržištu.

Grafikon 1.24: Desetogodišnje obveznice Republike Srpske

Izvor: SASE i BLSE

Grafikon 1.25: Omjer pokrivenosti emisija sedmogodišnjih obveznica bh entiteta

Izvor: SASE

Napomena: Omjer pokrivenosti predstavlja odnos između tražnje za emisijom i ponuđene vrijednosti emisije.

Era niskih kamatnih stopa i ekspanzivna monetarna politika ECB su stvorile uvjete za refinanciranje starog dijela javnog duga po nižoj kamatnoj stopi, kao i za dodatno zaduživanje. Pa ipak, usprkos smanjenju stopa prinosa do dospjeća na primarnom tržištu javnog duga Republike Srpske, razlika među entitetima u prosječnim stopama prinosa do dospjeća na primarnom tržištu postoji u skoro svim ročnim segmentima (Tablica 1.2.). Federacija BiH već godinama emitira trezorske zapise uz negativnu stopu prinosa, dok ta pojava nije još uvijek zabilježena u drugom bh. entitetu. Međuentitetsko odstupanje u stopama prinosa, usprkos jedinstvenoj fiskalnoj i monetarnoj politici, bi se moglo objasniti razlikama u razini javnog duga u entitetima i performansama javnog sektora.

Tablica 1.2: Prosječne stope prinosa do dospjeća na primarnom tržištu javnog duga bh. entiteta u 2019. godini, u %

	1 m	3 m	6 m	9 m	12 m	36 m	60 m	84 m	120 m
RS	-	-	0,0496	-	-	-	2,216	-	2,775
FBiH	-	-	-	-0,195	-	0,0778	0,217	0,557	0,85

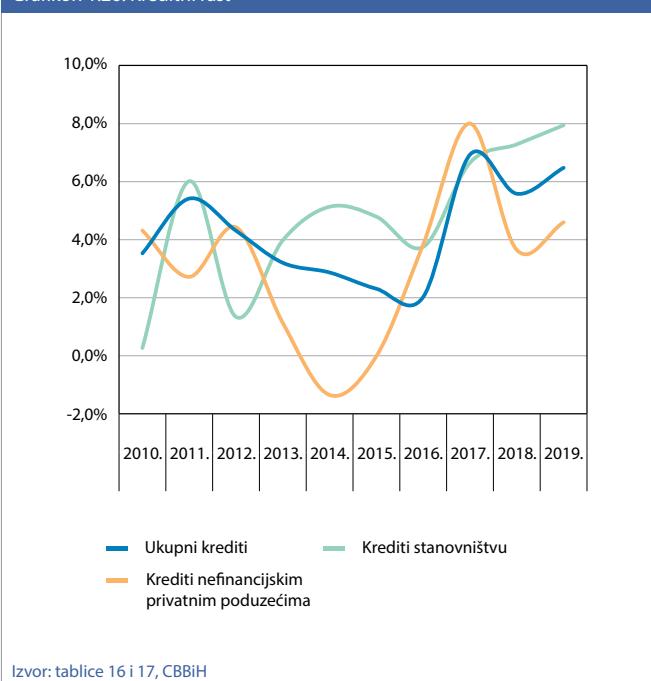
Izvor: BLSE, SASE

Tijekom godine su se i na tržištu sedmogodišnjih obveznica ispoljile ogromne razlike u stupnju tražnje za emisijama (Grafikon 1.25). Zahvaljujući većoj likvidnosti ovog dijela tržišta, emisije Federacija BiH su u većoj mjeri bile preplaćene (mjereno tražnjom za emisijom), a primjećuje se i opadanje tražnje za emisijama Republike Srpske, iako je ona još uvijek na visokoj razini.

1.2.3 Bankarski sektor

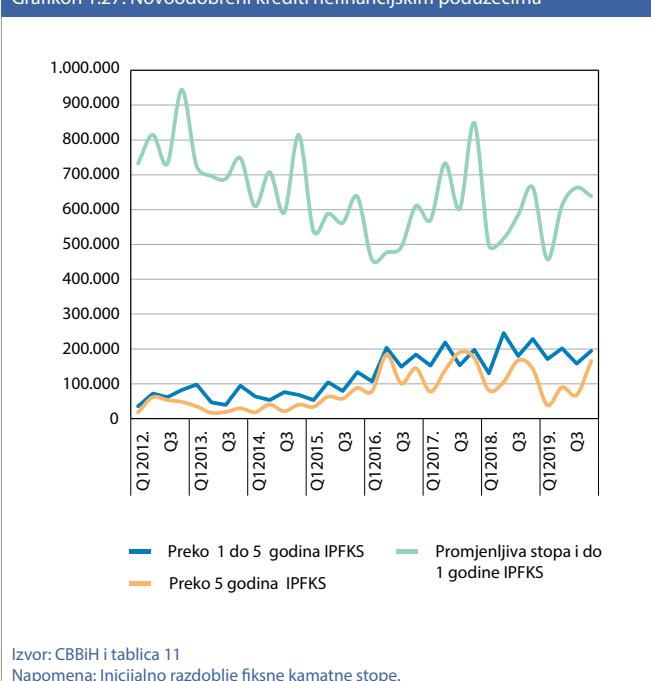
Kao i u prethodnoj godini, bankarski sektor je i u 2019. godini imao izuzetno dobre performanse, mjereno s likvidnošću, rentabilnošću učinkovitošću i poslovanja. Tražnja za kreditima, posebno sektora stanovništva, u uvjetima izuzetno visoke likvidnosti banaka i visoke kapitalizacije doprinijela je održavanju umjerene stope kreditnog rasta (Grafikon 1.26). Treća uzastopna godina umjerenog kreditnog rasta se odvija usporedo sa smanjenjem udjela loših kredita u ukupnim kreditima, a utiče i na domaću tražnju. S druge strane, u 2019. godini je primjetan niži rast kredita gospodarstvu (nefinansijska poduzeća) u odnosu na ukupan kreditni rast, što se može objasniti nedovoljno visokom stopom gospodarskog rasta, smanjenjem tražnje za bh. izvozom, ali i smanjenjem ponude kredita nefinansijskim poduzećima.

Grafikon 1.26: Kreditni rast

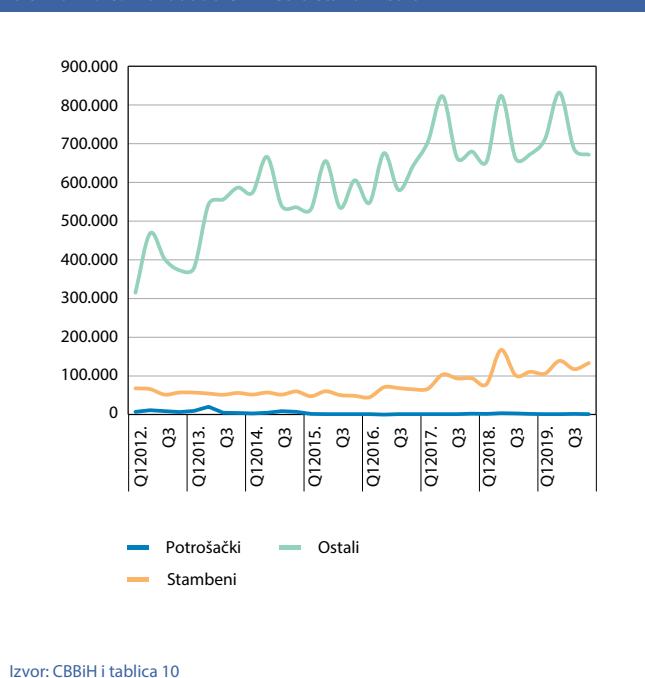
Promjena kamatnih stopa na kredite gospodarstvu je neznatna, te minimalno smanjenje kamatnog troška do kojeg je došlo nije moglo prouzrokovati rast tražnje za ovom kategorijom kredita (Grafikon 1.27), a u drugoj polovici godine došlo je čak i do smanjenja novodobrenih kredita gospodarstvu u odnosu na isto razdoblje prošle godine. Krediti s promjenljivom kamatnom stopom opadaju, ali oni i dalje dominiraju novim kreditnim poslovima. Njihov udjel u 2019. godini iznosi oko 70%. Gospodarski oporovak eurozone i rast kamatnih stopa se ne očekuje u kratkom roku, tako da ovaj dio bankarske imovine, za sada, uopće nije izložen kreditnom riziku, usprkos velikom debalansu u korist novodobrenih kredita s promjenljivom kamatnom stopom.

Grafikon 1.27: Novodobreni krediti nefinansijskim poduzećima

Iako kamatne stope za stanovništvo nisu u prosjeku smanjivane, volumen novodobrenih kredita je za oko 4% viši u odnosu na prethodnu godinu (Grafikon 1.28). Potraživanja od sektora stanovništa najviše i doprinose rastu bankarske imovine, a ovogodišnji rast bi mogao biti prouzrokovani niskim raspoloživim dohotkom jednog značajnog dijela bh. građana i kućanstava. Mada je u posljednje vrijeme uočljiv blagi trend rasta stambenih kredita, nenamjenski potrošački krediti i dalje predstavljaju 85% ukupnih novih kredita stanovništvu i oko 75% svih kredita stanovništvu.

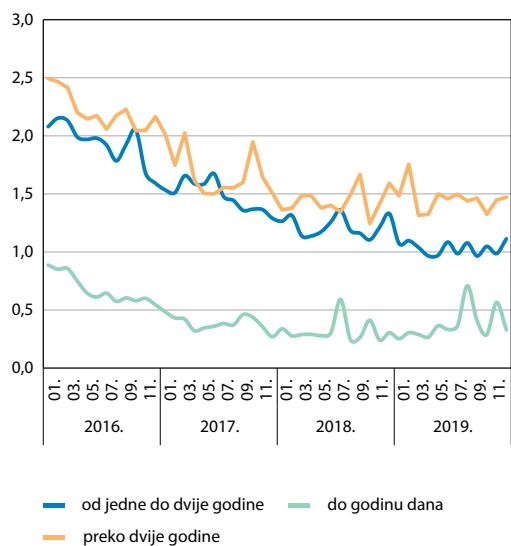
Grafikon 1.28: Novodobreni krediti stanovništvu

Depoziti banaka nastavljaju rasti iako je u posljednje vrijeme uočljiv trend stagnacije kamatnih stopa na depozite stanovništva (Grafikon 1.29). Usprkos stabilnosti kamatnih stopa u svim ročnim segmentima, došlo je do povećanja udjela transakcijskih depozita u ukupnim depozitima. Početkom 2019. godine se desila značajna promjena u valutnoj strukturi depozita (kao posljedica primjene nove metodologije⁶) i to u korist depozita u stranoj valuti, tako da je promijenjena i valutna struktura depozita, jer su depoziti s deviznom klauzulom u eurima, koji su ranije tretirani kao krediti u domaćoj valuti, sada klasificirani kao depoziti u stranoj valuti. Međutim, uslijed primjene nove metodologije po kojoj su krediti dati u KM s deviznom klauzulom klasificirani kao krediti u stranoj valuti, izmijenjena je i valutna struktura imovine banaka, tako da su devizna potraživanje i devizne obvezne bh. rezidenata nakon primjene nove metodologije u ravnoteži.

⁶ Od početka 2019. godine došlo je do metodološke izmjene statistike monetarnog i financijskog sektora u CBBiH. Izmjene metodologije se odnose na klasifikaciju finansijskih instrumenata s deviznom klauzulom. Napravljena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenta (kredita, vrijednosnih papira, depozita) originalno iskazanih u KM, a koji imaju valutnu klauzulu, s pozicija domaće valute u pozicije strane valute.

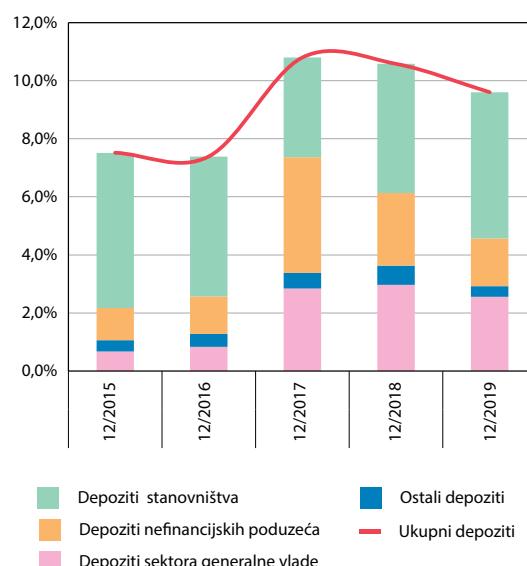
Grafikon 1.29: Kamatne stope na depozite stanovništva

Izvor: CBBiH i tablica 12

Jedan veliki dio prirasta ukupnih depozita (Grafikon 1.30) je nastao i kao posljedica fiskalnog suficita na državnoj razini (sektor generalne vlade) i zaduživanja entiteta na bh. finansijskom tržištu. Doprinos godišnjoj stopi rasta depozita (9,6%) sektora generalne vlade je u prosjeku neizmijenjen, dok je doprinos gospodarstva u prosjeku u padu. Pored toga, nezadovoljavajuća struktura rasta depozita s aspekta ročnosti koja se ogleda u značajno bržem rastu transakcijskih depozita i depozita po viđenju u odnosu na dugoročne depozite u uvjetima internog ili eksternog šoka može voditi do destabilizacije bankarskog sustava, što je pred banke, uslijed regulatornih zahtjeva, stavilo obvezu držanja enormnog iznosa likvidnih sredstava (Grafikon 1.31).

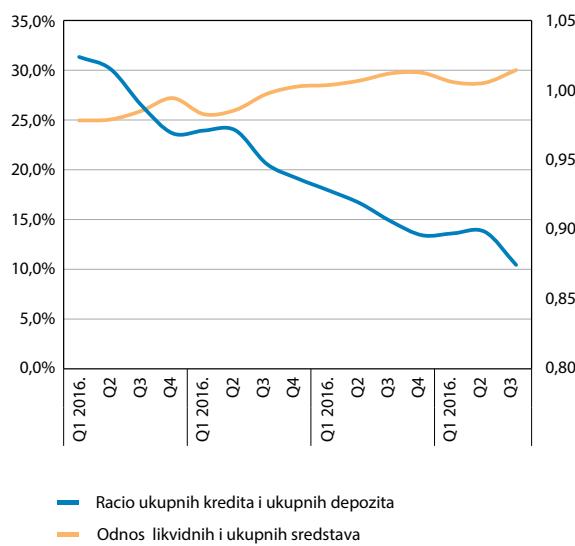
Grafikon 1.30: Doprinosi godišnjem rastu depozita

Izvor: tablice 14 i 15, CBBiH

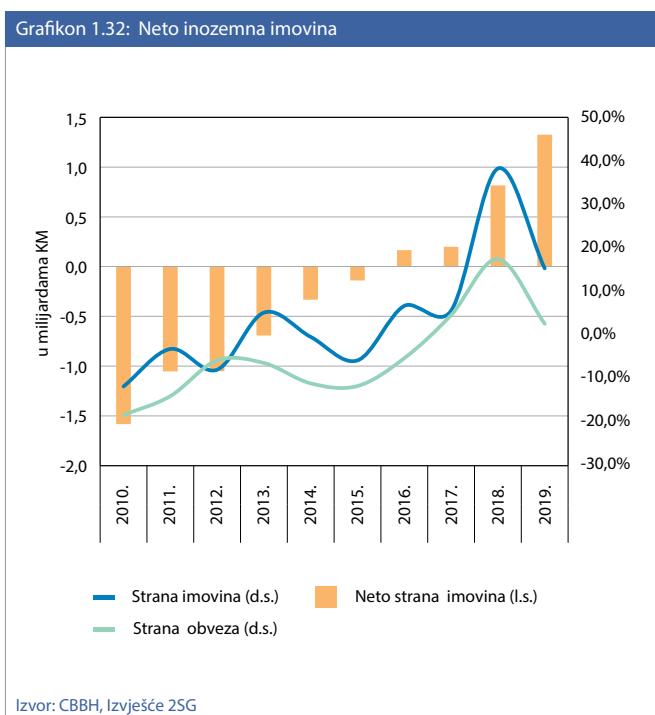
Kako su likvidna sredstva imovina banaka koja najvećim dijelom ne stvaraju prihode, a u slučaju negativnih kamatnih stopa prave i trošak, očekivano je da njihova visoka razina uz pad naknade na višak iznad obvezne pričuve (sa -0,2% na -0,4% i kasnije na -0,5%) doveđe do smanjenja profitabilnosti bh. banaka, ali to se nije dogodilo. Na smanjenje rentabilnosti banaka nije utjecao ni brži rast depozita od kredita (ratio ukupnih kredita i ukupnih depozita), jer je kamatni raspon (razlika između kamatnih stopa na depozite i kamatnih stopa na kredite) još uvjek visok, a jedan veliki dio prihoda banke i dalje ostvaruju na neutralnim bankarskim poslovima. U prosjeku dobre performanse banaka su povrat na imovinu bankarskog sektora Bosne i Hercegovine (neto dobit/imovina) doveli do 1,5%, a to je tijekom godine davalо i povrat na dionički kapital (neto dobit/dionički kapital) po dvoznamenkastoj stopi (12%).

Grafikon 1.31: Likvidnost bankarskog sektora Bosne i Hercegovine

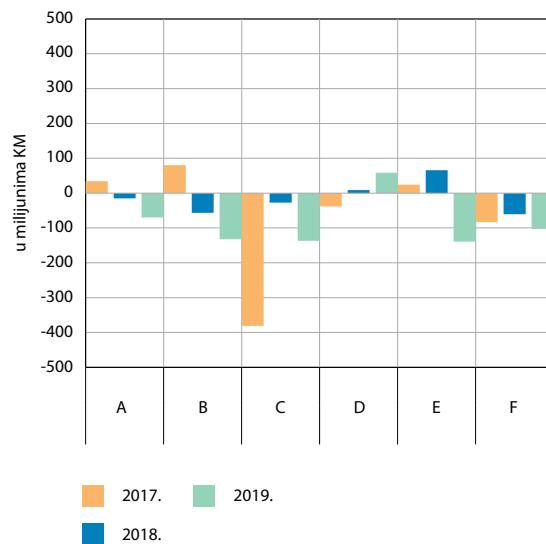
Izvor: CBBiH

Neto strana imovina (1,3 milijarde KM) je zadržala trend rasta (Grafikon 1.32) jer su potraživanja bh. banaka prema nerezidentima/strana imovina (4,44 milijarde) rasla brže nego obveze prema nerezidentima/strana obveza (3,11 milijardi KM). Kao i u prethodnoj godini, zapaža se aktivnost domaćih banaka na stranom kreditnom i finansijskom tržištu, a ta aktivnost je čak i u porastu. Domaće banke kreditiraju inozemne pravne osobe i njihova izloženost po danim kreditima je porasla za 23%, a po ulaganjima u vrijednosne papire za 12%. Depoziti kod nerezidenata još uvjek čine najveći dio strane imovine(61%) i pokrivaju 87% ukupne strane obveze, čime je bankarski sektor djelimično zaštićen od iznenadnog povlačenja novčanih sredstava. S druge strane, strana obveza, nakon dvoznamenkastog rasta u prošloj godini, bilježi samo umjeren rast (2,6%), a njena ročna struktura je nepovoljna jer strani depoziti (koji mogu biti razoročeni i povučeni u svakom trenutku) čine čak 52% strane obveze (1,62 milijarde KM).

kao i tekstilnih proizvoda za 599,7 milijuna KM. Negativan robni saldo ostvarujemo i u trgovini strojevima, aparatima i električnim uređajima 1,16 milijardi KM i u trgovini transportnim sredstvima 1,08 milijardi KM. U 2019. godini ostvaren je i negativan saldo u trgovini baznim metalima od 52,6 milijuna KM. U trgovinskoj razmjeni namještaja zabilježen je suficit u iznosu od 717,0 milijuna KM i u razmjeni drveta i proizvoda od drveta 438,0 milijuna KM. Najznačajnije godišnje produbljenje deficit-a je zabilježeno kod kategorije vozila, gdje je deficit produbljen za 102,5 milijuna KM i kod neto uvoza baznih metala, gdje je deficit produbljen za čitavih 139,3 milijuna KM i proizvoda mineralnog podrijetla 136,6 milijuna KM (Grafikon 1.33). S druge strane, pozitivan utjecaj na trgovinski deficit je ostvaren u trgovinskoj razmjeni strojeva, aparata i električnih uređaja. Grupe proizvoda gdje tradicionalno ostvarujemo suficit u razmjeni a inozemstvom, drvo i proizvodi od drveta te namještaj, su u protekloj godini zabilježili smanjenje suficita, što se negativno odrazilo na trgovinski deficit (Grafikon 1.33).

Grafikon 1.33: Smanjenje/povećanje trgovinskog deficit-a po grupama proizvoda

Izvor: BHAS

Legenda:

- A Drvo i proizvodi od drveta
- B Namještaj
- C Proizvodi mineralnog podrijetla
- D Strojevi, aparati i električni uređaji
- E Bazni metali
- F Vozila

Na računu usluga ostvaren je suficit u iznosu od 2,63 milijarde KM te se neto priljev na računu usluga povećao za 151,3 milijuna KM ili za 6,1% (Grafikon 1.34). Ukupan priljev po osnovi pružanja usluga u inozemstvu iznosi 3,94 milijarde KM. U posljednjih pet godina izvoz usluga bilježi značajne stope rasta, iako je u 2019. godini stopa rasta nešto niža u odnosu na prethodna razdoblja. Najznačajniji priljev na računu usluga dolazi od turizma (50,3%), a u protekloj godini je priljev od noćenja stranih turista iznosio 1,98 milijardi KM. Zatim slijede transportne usluge, gdje je ostvaren priljev

1.2.4 Vanjski sektor

I. Platna bilanca

Platnobilančna pozicija zemlje je u 2019. godini je gotovo nepromijenjena u odnosu na prethodnu godinu. Naime, u protekloj godini je došlo do smanjenja deficit-a tekućeg računa za svega 3,1 milijuna KM ili 0,2% te je na računu tekućih transakcija s inozemstvom ostvaren deficit u iznosu od 1,23 milijardi KM. Kao i svih prethodnih godina, osnovni uzrok deficit-a tekućeg računa je deficit na računu robe, dok je u razmjeni usluga te sekundarnog dohotka s inozemstvom došlo do kreiranja pozitivnog salda. Na podbilanci primarnog dohotka, u posljednje tri godine zabilježen je deficit, iako su u pitanju dosta mali iznosi te je utjecaj na pogoršanje deficit-a tekućeg računa neznatan.

Protekla godina se doslovno može podijeliti na dva dijela, što se tiče trgovinske razmjene. U prvoj polovici 2019. godine izvoz i uvoz su imali pozitivne stope rasta, iako dosta niske, dok su u drugoj polovici godine i uvoz i izvoz zabilježili značajno smanjenje, a sve to je u najvećoj mjeri odraz globalnog smanjenja ekonomske aktivnosti. Pored navedenih čimbenika, kretanje cijena energenata na svjetskom tržištu je također utjecalo na vrijednosti uvoza i izvoza. Na računu robnih transakcija je ostvaren deficit u iznosu 8,00 milijardi KM. U odnosu na prethodnu godinu, došlo je do produbljenja trgovinskog deficit-a i to za 636,2 milijuna KM ili 8,6%. Kod izvoza je u 2019. godini zabilježena negativna stopa rasta 3,4%, dok je uvoz imao pozitivnu i dosta nisku stopu rasta 1,2%.

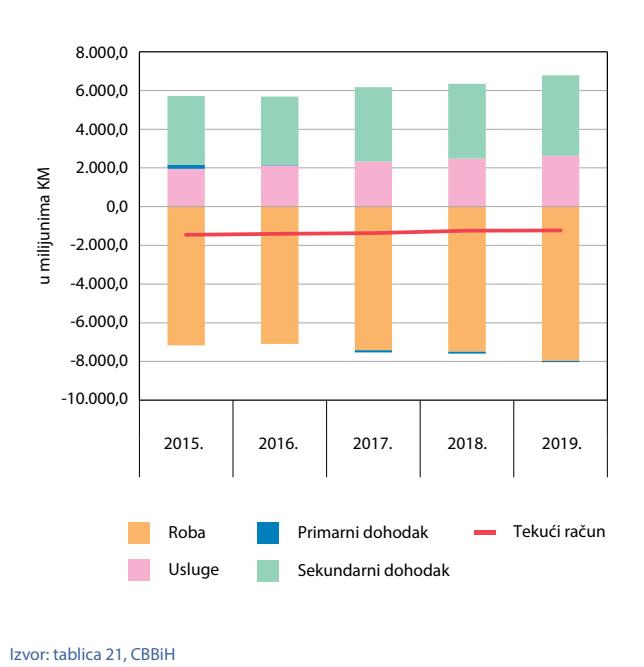
Naša zemlja je neto uvoznik prehrabnenih prerađevina, gdje deficit iznosi 1,35 milijardi KM, nafte i naftnih derivata, odnosno proizvoda mineralnog podrijetla, gdje negativan saldo iznosi 1,81 milijardi KM. Nadalje, uvoz proizvoda kemijske industrije premašuje izvoz za 816,0 milijuna KM,

od 830,1 milijuna KM, i pružanje usluga obrade i dorade robe sa 569,0 milijuna KM. Godišnje povećanje priljeva je najznačajnije u oblasti turizma, gdje je povećan priljev od dolaska stranih turista za 15,7%. Odljev sredstava po osnovi uvoza usluga iznosi 1,30 milijardi KM, te je došlo do povećanja odljeva sredstava za 9,8% u odnosu na 2018. godinu, s tim da je najveće povećanje zabilježeno kod transporta robe i putovanja naših građana u inozemstvo.

Na računu primarnog dohotka zabilježen je negativan saldo u iznosu od 55,7 milijuna KM. Priljev po osnovi primanja zaposlenih u stranim organizacijama je povećan za 59,8 milijuna KM na godišnjoj razini. Odljev sredstava po osnovi kamata na pozajmljena sredstva svih sektora i isplata dividendi za poduzeća u stranom vlasništvu iznosi 1,06 milijardi KM, te je i po toj osnovi došlo do neznatnog povećanja odljeva na godišnjoj razini. Rashodi po osnovi isplata dividendi za poduzeća u stranom vlasništvu iznose 894,0 milijuna KM (Grafikon 1.34).

U 2019. godini ukupni priljevi po osnovi doznaka iz inozemstva iznose 2,82 milijarde KM te je u odnosu na prethodnu godinu registrirano povećanje priljeva i to za 250,4 milijuna KM (9,7%). Tako je i u 2019. godini stopa rasta priljeva radničkih doznaka dosta visoka, usprkos usporavanju ekonomija iz kojih imamo najveći priljev radničkih doznaka, s tim da je globalno usporavanje evidentno tek od druge polovice 2019. godine. Mirovine kao drugi najznačajniji priljev na računu sekundarnog dohotka iznose 1,24 milijardi KM, te je priljev i po ovoj osnovi povećan za 3,8%. Dakle, iako smo bilježili značajan trgovinski deficit, suficit na računu sekundarnog dohotka i usluga, pokriva je preko 85% robnog deficit-a.

Grafikon 1.34: Tekući račun i njegove komponente

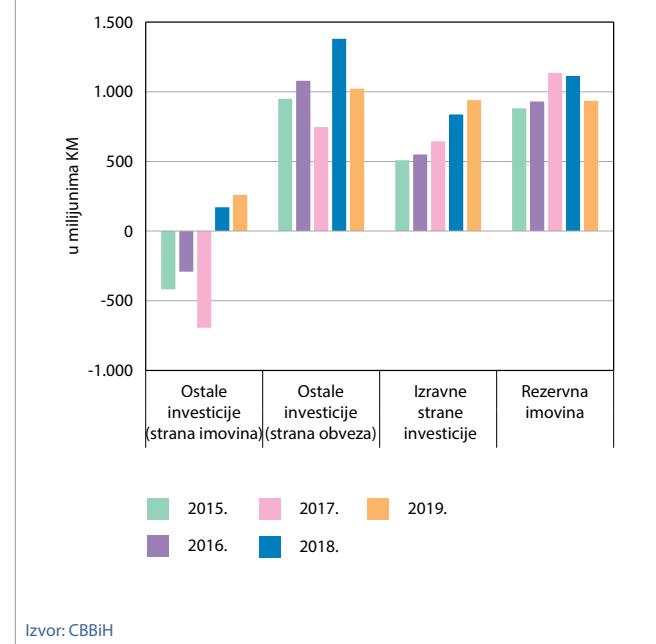

Nedostajuća sredstva za pokrivanje deficit-a tekućih transakcija su se evidentirala preko finansijskog računa. U 2019. godini je deficit tekućeg računa financiran priljevom izravnih stranih investicija te dodatim zaduživanjem

privatnog sektora u vidu zajmova i trgovinskih kredita. Priljev po osnovi izravnih stranih investicija u 2019. godini iznosi 939,4 milijuna KM, te je došlo do povećanja priljeva za 12,1% na godišnjoj razini. Od ovog iznosa na preko polovice iznosa odnosi se na reinvestiranu zaradu. Reinvestirana zarada je u protekloj godini iznosila 479,7 milijuna KM (Grafikon 1.35). Iako su se izravne strane investicije povećale na godišnjoj razini, izravno strano ulaganje u promatranoj godini je daleko ispod razine priljeva koji je evidentiran prije finansijske krize.

Obujam transakcija s inozemstvom je bio takav da je doveo do smanjenja finansijske imovine poduzeća i stanovništva za svega 252,7 milijuna KM, dok je bankarski sektor povećao finansijsku imovinu za 419,2 milijuna KM. U formi trgovinskih kredita kao jednog od oblika zaduživanja poduzeća priljev je iznosio 628,5 milijuna KM, gdje je godišnji priljev neznatno povećan. Ostali oblici zaduživanja poduzeća, dugoročni krediti, iznose 354,2 milijuna KM, što predstavlja smanjenje priljeva po ovoj osnovi u odnosu na prethodnu godinu. Vladin sektor je u promatranoj godini više otplatio dugova, nego što je iznosilo novo zaduživanje u iznosu od 33,9 milijuna KM. Finansijska obveza bankarskog sektora je neznatno povećana za 74,2 milijuna KM. Ukupan priljev sredstava je bio veći od deficit-a tekućeg računa, te je došlo do porasta pričuvne imovine u iznosu od 935,0 milijuna KM (Grafikon 1.35).

Grafikon 1.35: Finansijski račun i njegove komponente

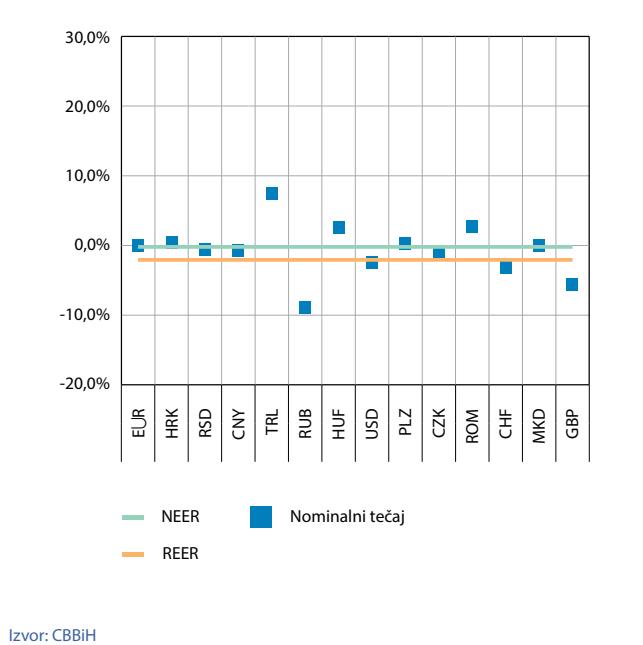

II. Nominalni i realni efektivni devizni tečaj

Nakon višegodišnjeg trenda aprecijacije nominalnog efektivnog tečaja KM (NEER), u 2019. godini je došlo do promjene trenda. U prvoj polovici godine NEER je u odnosu na kraj 2018. godine imao blagi rast vrijednosti, dok je u drugoj polovici godine zabilježen deprecijacijski trend. I realni efektivni tečaj (REER-CPI) i NEER ukazuju na deprecijaciju KM prema valutama glavnih trgovinskih

partnera (2,0% i 0,2% respektivno) u posljednjih godinu dana, gdje su valute poredane prema značaju zemlje u trgovinskoj razmjeni (Grafikon 1.36). Deprecijacija NEER je uzrokovana nominalnom deprecijacijom KM prema valutama zemalja u razvoju, a kao posljedica kretanja EUR (naše sidrene valute) prema američkom dolaru, odnosno jačanju američkog dolara, koje je bilo izraženije u drugoj polovici godine, zbog usporavanja rasta vodećih europskih ekonomija. Konvertibilna marka je nominalno deprecirala prema američkom dolaru za 2,4%, zatim prema švicarskom franku za 3,2% i britanskoj funti za 5,6% te ruskoj rublji za 8,9%.

Grafikon 1.36: Godišnje promjene u deviznom tečaju, prosinac 2019

Izvor: CBBiH

Realni efektivni tečaj KM, mјeren potrošačkim cijenama (REER-CPI), ima izrazitiji deprecijacijski trend od REER-PPI, dok u posljednja dva tromjesečja oba indeksa bilježe povećanje vrijednosti zbog sezonskog utjecaja.

CENTRALNA BANKA
BOSNE I HERCEGOVINE

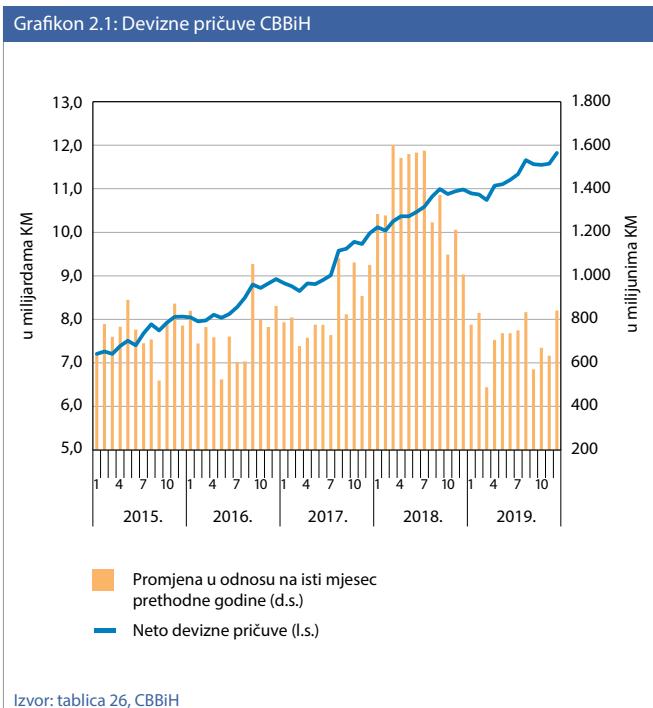

ЦЕНТРАЛНА БАНКА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

**2. IZVJEŠĆE O
AKTIVNOSTIMA
CBBIH U 2019.
GODINI**

U 2019. godini je nastavljen trend rasta deviznih pričuva, ali nešto slabijim intenzitetom, u usporedbi sa 2018. godinom (Grafikon 2.1). Pri tome, treba imati u vidu da su devizne pričuve, u prosjeku, svaki mjesec bile više od 700 milijuna KM iznad vrijednosti zabilježenih 2018. godine. U prosincu 2019. godine, neto devizne pričuve su iznosile 12,60 milijardi KM i povećane su za 974,0 milijuna KM (8,38%) u odnosu na prosinac 2018. godine.

Grafikon 2.1: Devizne pričuve CBBiH

Izvor: tablica 26, CBBiH

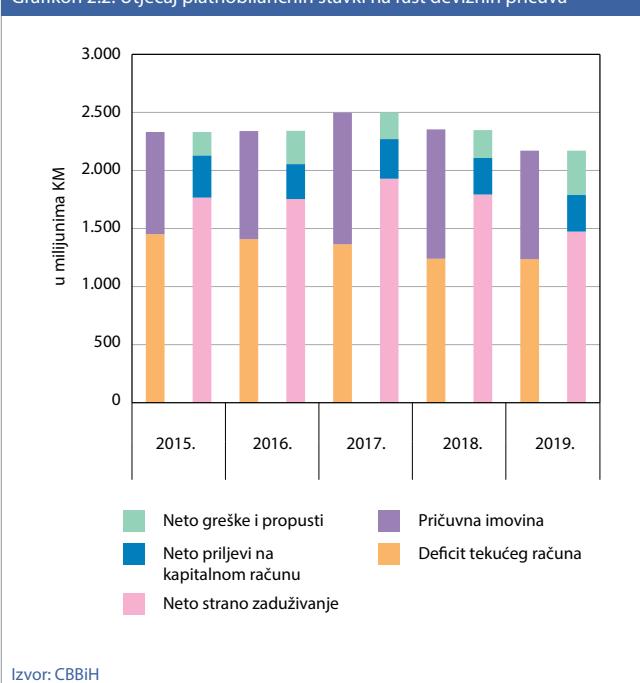
Promjene u vrijednosti portfelja CBBiH uslijed tržišnih uvjeta su u 2019. godini imale pozitivan utjecaj na devizne pričuve. Usljed daljeg pada prinosa na vrijednosne papire iz investicijskog portfelja u negativnoj teritoriji, u slabijoj mjeri i uslijed investicijske politike CBBiH te, manjim dijelom i uslijed rasta cijene zlata na međunarodnim tržištima, vrijednost investicijskog portfelja je povećana 133,86 milijuna KM u 2019. godini. Ovakva tržišna kretanja su, pak, izrazito nepovoljna sa stanovišta prihoda od investiranja deviznih pričuva, o čemu će više informacija biti u poglavljju 2.3.

Sve platnobilančne transakcije koje su utjecale na promjenu u razini deviznih pričuva odrazile su se na kupovinu i prodaju KM s bankama i internim deponentima. Tijekom 2019. godine, CBBiH je ostvarila pozitivan saldo kupovine i prodaje KM s komercijalnim bankama i internim deponentima u visini od 840,1 milijun KM.

Grafikon 2.2 pokazuje da, generalno, u slučaju BiH, pričuvna imovina (devizne pričuve) raste zbog rasta neto vanjskog zaduživanja (znatno iznad deficit-a na tekućem računu).

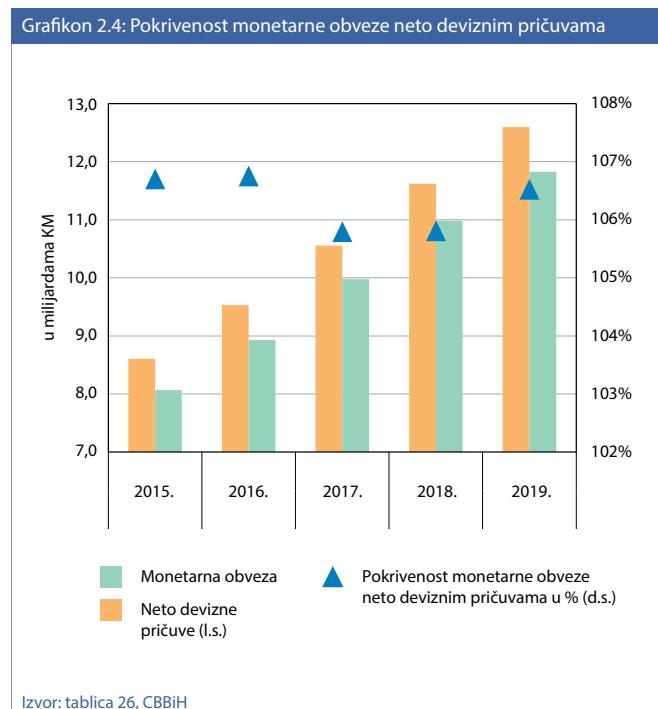
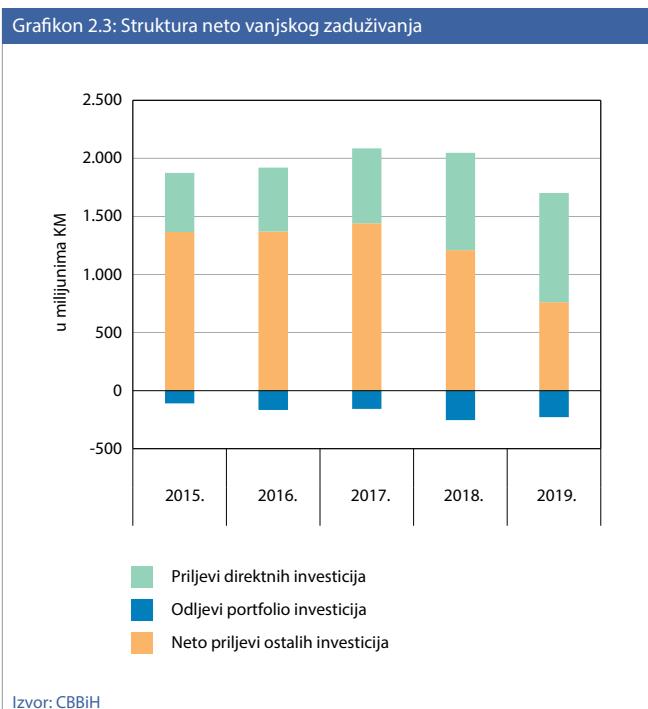
Pričuvna imovina je prikazana na lijevom stupcu u svakom razdoblju, uz deficit tekućeg računa, jer u BiH kontekstu predstavlja novčane tokove ka inozemstvu. U desnom stupcu za razdoblje su prikazani tokovi iz inozemstva ka BiH, neto strano zaduživanje i priljevi na kapitalnom računu, koji su već godinama na približno istoj razini i neto greške i propusti.

Grafikon 2.2: Utjecaj platnobilančnih stavki na rast deviznih pričuva

Izvor: CBBiH

Neto strano zaduživanje predstavlja sumu izravnih, portfeljnih i ostalih investicija. U posljednje dvije godine došlo je do određenih promjena u strukturi neto stranog zaduživanja. Naime, udio izravnih stranih investicija u ukupnom stranom zaduživanju se povećava, dok su priljevi na ostalim investicijama manji. Kao i u prethodnim godinama, i u 2019. godini usprkos rastu izravnih stranih investicija udio zadržane zarade je bio dosta veliki, što nije utjecalo na devizne pričuve, jer polovica izravnih stranih investicija je bila u formi zadržane zarade. U 2019. godini neto priljevi po osnovi ostalih investicija su se smanjili u odnosu na prethodnu godinu. Od ostalih oblika zaduživanja koje je imalo utjecaj na devizne pričuve značajni su zajmovi poduzeća u inozemstvu. Zaduživanje vladinog sektora, koje je u prethodnim godinama imalo značajan utjecaj na devizne pričuve, u 2019. godini je izostalo, odnosno, neto učinak vladinog zaduživanja je bio negativan, jer iznos otplate duga premašuje zaduženja vlade u inozemstvu. Valuta i depoziti kroz neto financijsku imovinu i obvezu su utjecali na način da su banke povećale svoje plasmane u inozemstvu, dok je na strani obveze bankarski sektor ostvario priljev 74,3 milijuna KM (Grafikon 2.3).

2.1 MONETARNA POLITIKA

CBBiH je i u 2019. godini ispunila cilj definiran Zakonom, izdavanje domaće valute prema aranžmanu valutnog odbora. Sukladno članku 31. Zakona o CBBiH obvezna je da osigura da ukupan iznos njene novčane obveze nikada ne pređe ekvivalentan iznos njenih neto deviznih pričuva, što je u potpunosti i ispunjeno.

Sukladno Zakonu, ukupan iznos novčane (monetarne) obveze Centralne banke je uvek zbroj:

(A) svih novčanica i kovanog novca koje su u opticaj stavile centrala, glavne jedinice i ostale podružnice Centralne banke, i

(B) potražnih salda svih računa koji se drže u knjigama Centralne banke i njenih organizacijskih jedinica od strane rezidentnih vlasnika računa.

Krajem 2019. godine neto strana imovina iznosila je 771,2 milijuna KM⁷, što je za 133,0 milijuna KM (20,85%) više u odnosu na stanje na kraju 2018. godine. Neto devizne pričuve na kraju 2019. godine su iznosile 12,60 milijardi KM i povećane su za 974,0 milijuna KM (8,38%) u odnosu na kraj 2018. godine. Monetarna obveza je u istom razdoblju zabilježila rast od 7,66%, odnosno 840,9 milijuna KM.

Neto strana imovina predstavlja zaštitu od šokova koji mogu imati negativan utjecaj na tržišnu vrijednost finansijskih instrumenata u koje su devizne pričuve investirane. Stopa pokrića valutnog odbora na kraju 2019. godine je viša u odnosu na kraj prethodne godine (Grafikon 2.4).

2.2 RAČUN PRIČUVA KOD CBBIH

Jedini instrument monetarne politike CBBiH je obvezna pričuga. Tijekom 2019. godine, CBBiH nije mijenjala stopu obvezne pričuge niti obuhvanost osnovice za obračun obvezne pričuge. Stopa obvezne pričuge je zadržana na 10% i primjenjuje se na svu domaću i inozemnu obvezu banaka. Međutim, stopa naknade na višak iznad obvezne pričuge je od početka svibnja izjednačena s depozitnom stopom ECB-a, čime je smanjena sa -20 b.b. na -40 b.b. Zbog uvedenog automatizma u promjeni u stopi naknade na višak iznad obvezne pričuge, od kraja rujna je iznosila -50 b.b. uslijed izmjena u politici referentnih stopa ECB. Stopa naknade na obveznu pričugu je ostala nepromijenjena na 0%.

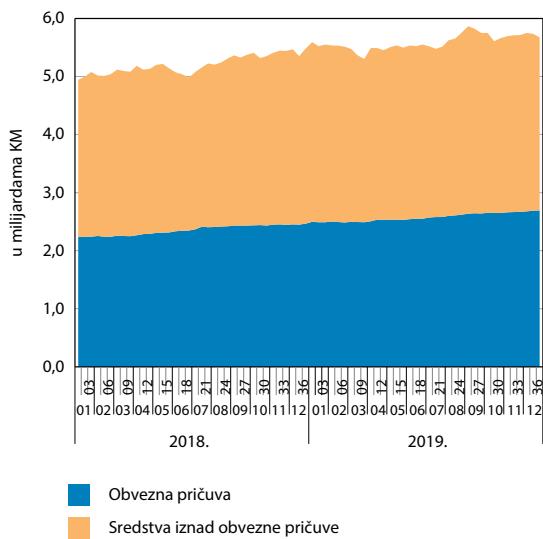
Sustavom obvezne pričuge su u 2019. godini obuhvaćene 24 banke i sve su ispunile obvezu izdvajanja na račun obvezne pričuge. Trend rasta osnovice za obračun obvezne pričuge je nastavljen i u 2019. godini. U posljednjem obračunskom razdoblju 2019. godine, osnovica za obračun obvezne pričuge je iznosila 26,93 mlijarde KM, uz godišnje povećanje od 2,28 milijardi KM (9,25%). Posljedično, zabilježen je i rast prosječne obvezne pričuge na računu kod CBBiH. U pogledu valutne strukture osnovice za obračun obvezne pričuge, evidentan je nastavak trenda rasta osnovice u KM, koja je u posljednjem obračunskom razdoblju u 2019. godini činila 58,96% od ukupne osnovice (+2,71 postotni bod u odnosu na posljednje obračunsko razdoblje u 2018. godini). Određena razina eurizacije u BiH je prirodan zbog aranžmana valutnog odbora, strukture izvora financiranja banaka i regulatornih zahtjeva u vezi s upravljanjem deviznim rizikom u bankama. Međutim, snažan rast depozita domaćih sektora u KM, posebno kućanstava,

⁷ Privremeni podatak, objavljen 23.01.2020. godine na web stranici CBBiH prije potvrde od strane neovisnog vanjskog revizora.

uz umjeren rast inozemne obveze banaka, ne ukazuje na sklonost domaćih sektora ka inozemnim valutama.

Saldo računa pričuva je iznosio 5,67 milijardi KM (Grafikon 2.5) u posljednjem obračunskom razdoblju u 2019. godini. U odnosu na posljednje obračunsko razdoblje u 2018. godini povećan je za 191,1 milijun KM (3,49%). Kako je, uslijed rasta osnovice za obračun obvezne pričuve, saldo porastao za 228,0 milijuna KM, evidentno je da se višak iznad obvezne pričuve blago smanjio (36,9 milijuna KM ili 1,22%) u promatranom razdoblju. Ipak, višak iznad obvezne pričuve je i na kraju 2019. godine znatno premašivao razinu sredstava koje je CBBiH zahtijevala svojim propisima.

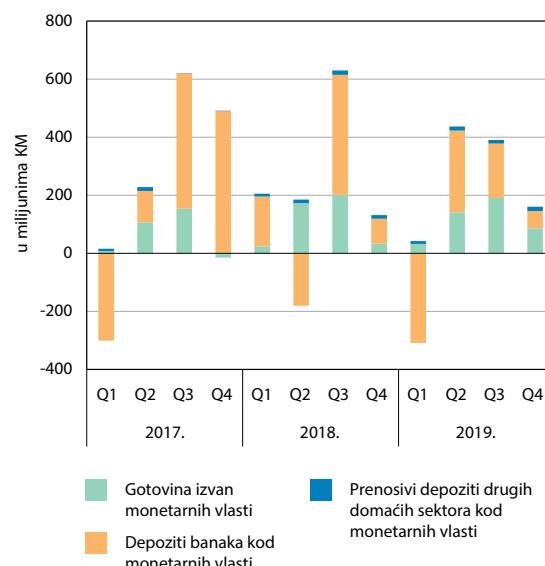
Grafikon 2.5: Stanje računa pričuva kod CBBiH

Izvor: tablica 17, CBBiH

Promjene na stanju računa komercijalnih banaka kod CBBiH su i tijekom 2019. godine, u najvećoj mjeri, uzrokovale promjene u pričuvnom novcu (Grafikon 2.6)⁸. Posljedično, promjene u pričuvnom novcu su rezultirale promjenama u visini deviznih pričuva CBBiH. Za razliku od ranijih godina, relativni utjecaj u promjenama gotovine izvan monetarnih vlasti je rastao i posebno je naglašen u četvrtom tromjesečju 2019. godine. Pri tome, bitno je napomenuti da je količina KM izvan komercijalnih banaka bila gotovo nepromijenjena u odnosu na treće tromjesečje 2019. godine, ali je povećana količina KM u tresorima banaka. Jedan od razloga za držanje veće količine KM gotovine u tresorima banaka je i dodatno povećanje naknade na držanje viška iznad obvezne pričuve na računima kod CBBiH, uvedeno u trećem tromjesečju. Ipak, sudeći po visini depozita banaka kod monetarnih vlasti, većina banaka se nije odlučila za ovakvu prekompoziciju likvidnih sredstava.

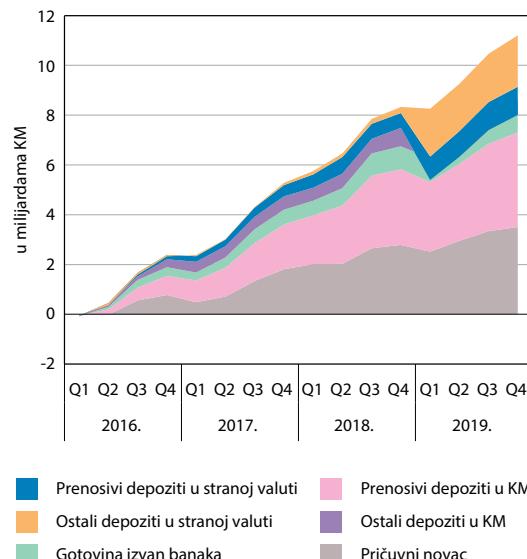
Grafikon 2.6: Promjene u komponentama pričuvnog novca u odnosu na kraj prethodnog tromjesečja

Izvor: CBBiH, tablica 09, vlastite kalkulacije

Promjene u pričuvnom novcu i prenosivim depozitima u KM, koji su sastavni dio monetarnog agregata M1, glavni su razlozi promjena u ukupnoj novčanoj masi. Ukoliko se izuzmu učinci metodološke promjene u klasifikaciji sredstava i obveze komercijalnih banaka, indeksirane u stranim valutama od siječnja 2019. godine, niti jedna druga stavka monetarnih agregata nije imala ni približno značajan utjecaj na promjene u monetarnim agregatima (Grafikon 2.7). Najveći porast prenosivih depozita u KM i dalje se bilježi kod sektora stanovništva. Zbog rasta ove stavke obveze, u pravilu rastu i likvidna sredstva u formi strane imovine (Tablica 10) kako banaka (vidjeti potpoglavlje o bankarskom sektoru) tako i CBBiH (preko rasta stanja na računu pričuva kod CBBiH).

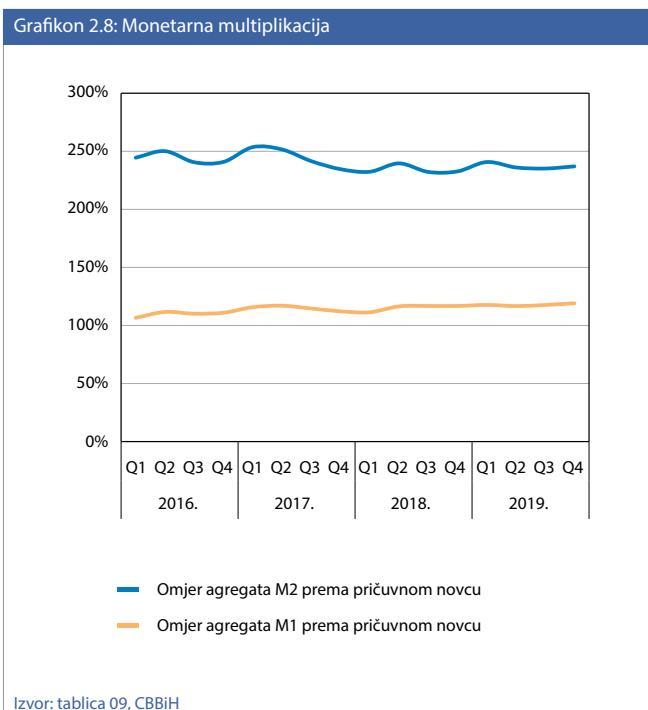
Grafikon 2.7: Promjene u monetarnim agregatima u odnosu na kraj četvrtog tromjesečja 2015. godine

Izvor: tablica 09, CBBiH

⁸ Pričuva novac ne predstavlja ukupne obveze središnje banke, ali svakako da jeste njihov najznačajniji dio (vidjeti tablicu 11). Dvije stavke koje su također kontrastavke deviznih pričuva, a koje ne ulaze u sastav pričuvnog novca su depoziti središnje vlade te dionice i drugi kapital.

Zbog relativno nepromijenjenih trendova u komponentama novčane mase, ne bilježe se ni promjene u brzini multiplikacije novca (Grafikon 2.8). Bez značajnije ročne transformacije depozita domaćih sektora, što je prvenstveno uvjetovano visinom kamatnih stopa na depozite domaćim sektorima, kao i snažnije kreditne aktivnosti, ne može se očekivati ni značajniji rast multiplikatora novca.

2.3 UPRAVLJANJE DEVIZNIM PRIČUVAMA

Proces i rezultati upravljanja deviznim pričuvama CBBiH, u razdoblju 2012-2019. godina, su bili u znatnoj mjeri determinirani kretanjima na finansijskim tržištima na kojim se, u skladu sa Zakonom o CBBiH i definiranom strateškom strukturon pričuva, investiraju sredstva u stranoj konvertibilnoj valuti. Kratkoročne kamatne stope u 2019. godini su dodatno opale, za razliku od njihove stagnacije u 2017. i 2018. godini, tako da je nastavljen trend njihovog opadanja koji je bio snažnije izražen u prethodnim godinama (Tablica 2.1). Prinosi na srednjoročne i dugoročne državne obveznice zemalja eurozone su imali izražen trend opadanja u 2019. godini, nasuprot njihovom rastu i nestabilnosti u 2017. i 2018. godini (Tablica 2.1).

Tablica 2.1: Prosječna ponderirana neto kamatna stopa na devizne pričuve CBBiH i prosječne tržišne kamatne stope i prinosi na državne obveznice u eurozoni, u %

	PPKS	ECB - Glavne operacije refinanciranja (MROR)	EURIBOR		EUR obveznice		
			1m	3m	2 godine	3 godine	5 godina
2013.	0,48	0,55	0,13	0,22	0,88	1,19	1,85
2014.	0,43	0,16	0,13	0,21	0,31	0,46	0,96
2015.	0,34	0,05	-0,07	-0,02	-0,04	0,07	0,40
2016.	0,22	0,01	-0,34	-0,26	-0,32	-0,25	0,01
2017.	0,18	0,00	-0,37	-0,33	-0,39	-0,24	0,18
2018.	0,16	0,00	-0,37	-0,32	-0,13	0,08	0,46
2019.	0,11	0,00	-0,40	-0,36	-0,27	-0,18	-0,02

Izvor: Bloomberg, CBBiH

Tržišni prinosi na državne obveznice denominirane u EUR, uključujući i zemlje periferije EU, su tijekom 2019. godine bili izrazito niski i uglavnom negativni primarno kao posljedica kvantitativnim olakšicama ECB. Nakon ponovnog uvođenja kvantitativnih olakšica, tržišni prinosi su ponovo počeli da opadaju, a čemu su dodatno doprinijele zabrinutosti vezane za globalnu ekonomiju, tenzije u vezi s trgovinskim ratovima SAD i druge geopolitičke tenzije. Pad tržišnih prlosa je doprinio daljem padu prosječne ponderirane neto kamatne stope (Tablica 2.1).

Sukladno Zakonu o CBBiH i odgovarajućim internim aktima (investicijskim smjernicama, strateškom alokacijom imovine i pravilima i parametrima rizika) CBBiH upravlja deviznim pričuvama polazeći prvenstveno od principa sigurnosti i likvidnosti investiranja. S obzirom da prema članku 34. Zakona o CBBiH nije moguće investirati više od 50% ukupnog nesmanjenog kapitala i pričuva u druge valute osim EUR, CBBiH više od 95% deviznih pričuva investira u finansijske instrumente denominirane u EUR. Na međubankarskom tržištu eurozone i tijekom 2019. godine zadržan je trend negativnih prlosa i kamatnih stopa, te stoga CBBiH mora prihvati negativne i niske tržišne prinosi na državne dužničke vrijednosne papire i negativne kamatne stope na devizne depozite kod stranih banaka, a što implicira niže neto prihode od investiranja sredstava deviznih pričuva.

Odluke o upravljanju i investiranju deviznih pričuva donose se na tri razine u okviru organizacije CBBiH: strateškom – Upravno vijeće; taktičkom – Investicijski komitet i operativnom – nadležna odjeljenja Sektora za monetarne operacije, upravljanje deviznim pričuvama i gotovinom. Upravno vijeće utvrđuje investicijske smjernice, kojima se definiraju maksimalna tolerancija na rizik, optimalna kombinacija (engl. trade-off) između rizika i povrata, strateška alokacija imovine, investicijska ograničenja, investicijsko razdoblje i referentna vrijednost (engl. benchmark) za ocjenu performansi. Investicijski komitet djeluje u okviru obvezujućih zakonskih ograničenja i Investicijskih smjernica usvojenih od Upravnog vijeća te pravila i parametara rizika vezanih za ulaganje deviznih pričuva. Odlučivanje i odgovornost za svakodnevno upravljanje deviznim pričuvama je na operativnoj razini, koji djeluju u skladu sa smjernicama i pravilima i parametrima rizika.

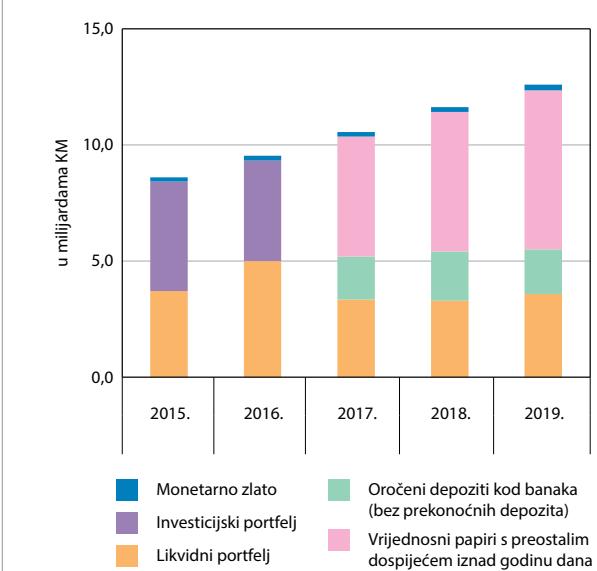
Portfelj deviznih pričuva izložen je prvenstveno financijskim rizicima i to: kamatnom riziku, kreditnom riziku, riziku likvidnosti te deviznom riziku. U cilju upravljanja kamatnim rizikom, odnosno rizikom smanjenja tržišne vrijednosti portfelja deviznih pričuva zbog nepoželjnih kretanja kamatnih stopa, propisuje se ciljano modificirano trajanje portfelja deviznih pričuva i dozvoljeno odstupanje, prati se vrijednost pod rizikom (engl. Value at Risk) kao i propisivanje maksimalnog iznosa dozvoljenog odstupanja povrata portfelja od povrata referentnog portfelja. CBBiH ograničava izloženost kreditnom riziku ulaganjem prvenstveno u obveznice odabralih država eurozone te plasiranjem depozita u odabrane središnje banke u eurozoni i Banku za međunarodna poravnanja (BIS) te odabrane komercijalne inozemne banke, uz uvjet da zadovoljavaju standarde podobnosti ugovorne strane. Osnovni princip u upravljanju kreditnim rizikom predstavlja odgovarajući kriterij odabira ugovornih strana i dužničkih vrijednosnih papira s fiksним prihodom i ograničenje prevelike koncentracije izloženosti kreditnom riziku prema pojedinoj ugovornoj strani. Navedeni standardi i ograničenja preispituju se i po potrebi ažuriraju, pri čemu se vodi računa o zvaničnim ocjenama vodećih svjetskih rejting agencija, kao i pokazateljima dobijenim primjenom internih metoda za procjenu kreditnog rizika. Devizni rizik predstavlja rizik promjene vrijednosti devizne imovine i obveze zbog promjene valutnih tečajeva u kojima se drže devizne pričuve u odnosu na domaću valutu. Upravljanje deviznim rizikom provodi se prvenstveno kroz usklađivanje valutne strukture imovine i obveze CBBiH. Upravljanje rizikom likvidnosti se bazira na procjeni potencijalnih potreba za likvidnošću i identifikaciji likvidnih financijskih instrumenata. Instrumenti kojima se osigurava dnevna likvidnost su prekonočni depoziti i sredstva na tekućim računima kod ugovornih strana koje zadovoljavaju kriterije kreditnog rizika te dospijevajuća sredstva po svim instrumentima.

Strukturu deviznih pričuva na kraju 2019. godine (Grafikon 2.9) činili su: oročeni depoziti kod banaka (bez prekonočnih depozita) s udjelom od 15,22%; likvidni portfelj s udjelom od 28,42%; portfelj vrijednosnih papira kojima je do dospijeća ostalo više od godinu dana s udjelom od 54,35% i zlato s udjelom od 2,02%. Na kraju 2019. godine likvidni portfelj su činili: tekući računi kod banaka (6,31% ukupnih deviznih pričuva); prekonočni depoziti (3,10% ukupnih deviznih pričuva); gotovina u trezoru CBBiH (2,56% ukupnih deviznih pričuva); specijalna prava vučenja MMF-a (ispod 0,1% ukupnih deviznih pričuva) i vrijednosni papiri kojima je do dospijeća preostalo godinu dana i manje (16,44% ukupnih deviznih pričuva). Vrijednosni papiri kojima je do dospijeća preostalo godinu dana i manje, kao najveća stavka likvidnog portfelja, iznosili su 2,07 milijardi KM na kraju 2019. godine. Tekući računi kod banaka, kao druga najveća stavka likvidnog portfelja, na kraju 2019. godine iznosili su 795 milijuna KM.

Vrijednosni papiri s fiksnim prihodom, iskazani po tržišnoj vrijednosti, na kraju 2019. godine činili su 70,79% ukupnih deviznih pričuva, što je za 4 b.b. više u odnosu na kraj 2018. godine. S ciljem zaštite od kreditnog rizika, vrši se investiranje u vrijednosne papire odabralih europskih zemalja, uz ograničenja maksimalnog udjela dužničkih instrumenata za svaku pojedinu zemlju.

Sredstva deponirana kod nerezidentnih banaka na kraju 2019. godine zabilježila su porast na godišnjoj razini od 189,50 milijuna KM (6,50%). Sredstva investirana u vrijednosne papire s fiksnim prihodom povećana su za 691,97 milijuna KM (8,41%).

Grafikon 2.9: Struktura investiranja deviznih pričuva CBBiH

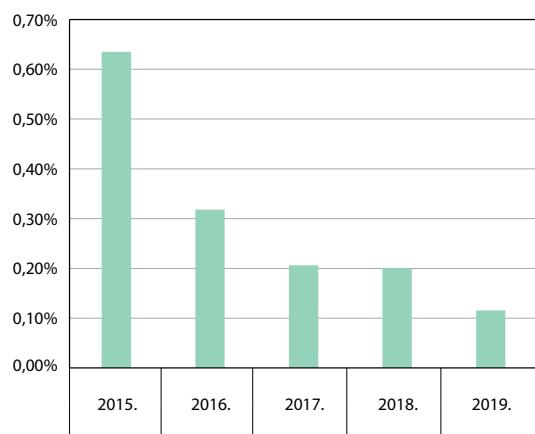
Izvor: CBBiH

Napomena: Investicioni portfelj bio je izvještajna kategorija do kraja 2016. godine i sadržavao je vrijednosne papire AFS s dospijecem dužim od jedne godine i cijeli HTM portfelj.

Kombinirani neto učinak na bilancu uspjeha svih ulaganja deviznih sredstava CBBiH u konvertibilnu stranu valutu i monetarno zlato (neto monetarni devizni prihodi) iznosi 13,96 milijuna KM, a izražen efektivnom stopom prinosa⁹ za razdoblje 01.01.-31.12.2019. godine iznosi 0,12% (Grafikon 2.10). Relativno niske ostvarene stope povrata na ulaganja u konvertibilnu stranu valutu su posljedica: niskih i/ili negativnih stopa prinosa na vrijednosne papire; negativnih kamatnih stopa na kratkoročne depozite u eurima, koje od 2017. godine preovladavaju na financijskim tržištima, i zaokreta u politici investiranja deviznih pričuva u smislu smanjenja izloženosti prema zemljama periferije eurozone, koje imaju znatno više stope prinosa na instrumente javnog duga od prosjeka eurozone.

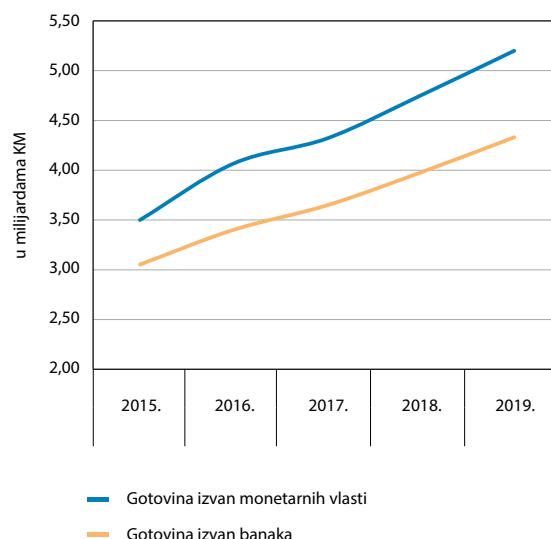
⁹ Efektivna stopa prinosa izračunana je tako da su ukupni neto efekti investiranja sredstava deviznih pričuva (u zlato i u konvertibilnu stranu valutu) podijeljeni sa prosječnim stanjem deviznih pričuva u promatranoj razdoblju. Pri izračunavanju ukupnih neto efekata investiranja sredstava deviznih pričuva, u obzir su uzeti svi neto prihodi od kamate na vrijednosne papire i depozite, kao i realizirani neto kapitalni dobici/gubici uslijed prodaje vrijednosnih papira iz portfelja deviznih pričuva CBBiH.

Grafikon 2.10: Prosječne godišnje stope prinosa na devizne pričuve CBBiH

Izvor: CBBiH

Grafikon 2.11: Gotovina izvan monetarnih vlasti i banaka

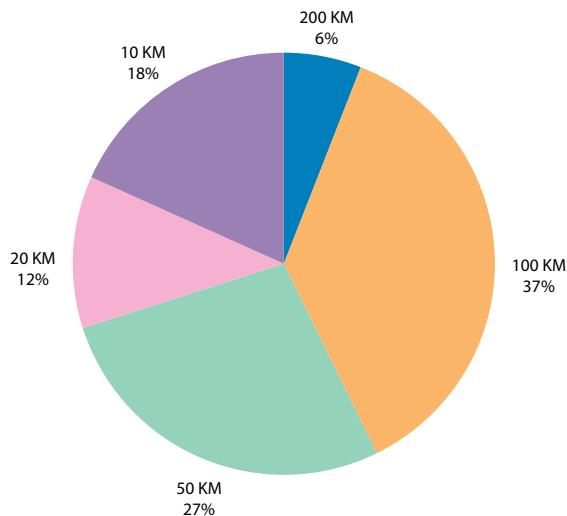
Izvor: tablica 38, CBBiH

2.4 UPRAVLJANJE GOTOVIM NOVCEM

Na dan 31.12.2019. godine, stanje gotovog novca u opticaju (izvan banaka) iznosilo je 4,33 milijarde KM (Grafikon 2.11), što je za 8,87% više u odnosu na 2018. godinu. Time je nastavljen trend rasta iz prethodnih godina. Rast potražnje za gotovinom od strane banaka i dalje je, prvenstveno, rezultat uvećanih zahtjeva klijenata za gotovim novcem. Ovo potkrepljuju i podaci o kartičnom poslovanju, koji ukazuju na još uvijek izraženu preferenciju stanovništva ka gotovinskom plaćanju. Naime, od ukupne vrijednosti transakcija realiziranih upotrebom kartica u zemlji u iznosu 11,16 milijardi KM, putem bankomata podignuto je gotovine u iznosu od 7,75 milijardi KM (69,44% vrijednosti). Dodatnu potražnju za gotovinom potiču i izuzetno niske kamatne stope na depozite, osobito na kratak rok, što minimizira oportunitetni trošak držanja gotovine. U 2019. godini je zabilježen nastavak rasta KM u trezorima banaka što je, djelomično, i posljedica primjene negativne naknade na sredstva iznad obvezne pričuve.

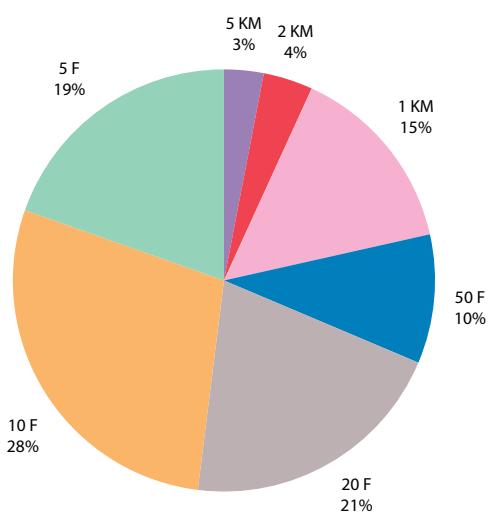
Izvan CBBiH, na kraju 2019. godine, bilo je 75,2 milijuna novčanica KM i 394,2 milijuna kovanica KM, ukupne vrijednosti 5,2 milijarde KM, što je za 9,5% više u odnosu na 2018. godinu. U pogledu apoenske strukture novca izvan CBBiH, najzastupljenije su bile novčanice od 100 KM i 50 KM, a kod kovanica apoena 10 F (Grafikoni 2.12 i 2.13).

Grafikon 2.12: Apoenska struktura novčanica

Izvor: CBBiH

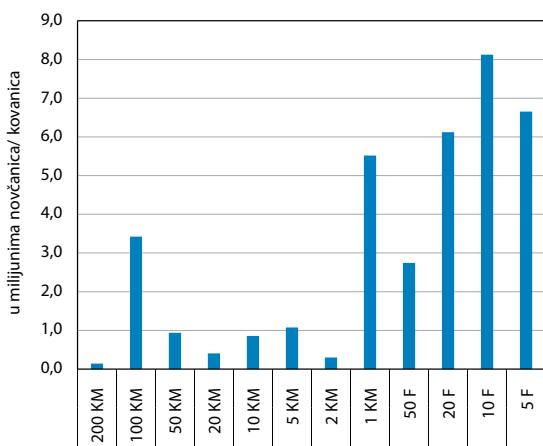
Grafikon 2.13: Apoenska struktura kovanica

Izvor: CBBiH

U odnosu na 2018. godinu, broj novčanica izvan CBBiH je povećana za 5,8 milijuna komada (8,3%), ukupne vrijednosti 434,1 milijun KM (grafikon 2.12). Količina kovanica izvan CBBiH je u istom razdoblju povećana za 30,5 milijuna komada (8,4%), ukupne vrijednosti 15,2 milijuna KM (grafikon 2.12).

Grafikon 2.14: Povećanje broja novčanica i kovanica, po apoenima, u odnosu na 2018. godinu

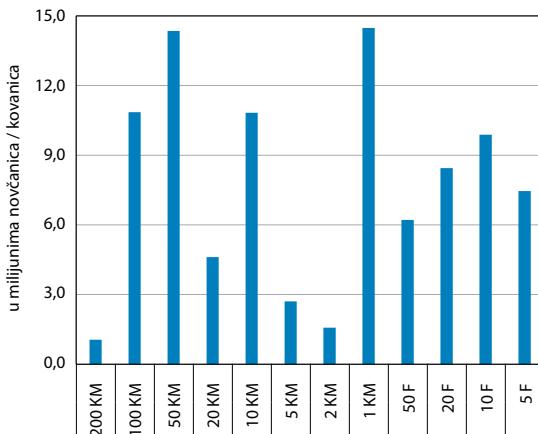

Izvor: CBBiH

Opskrba komercijalnih banaka gotovim novcem vrši se putem trezora glavnih jedinica i podružnica CBBiH, lociranih u Sarajevu, Banjoj Luci, Mostaru i Brčkom, uz striktno poštivanje aranžmana valutnog odbora. Tijekom 2019. godine komercijalnim bankama je izданo 41,7 milijuna

komada novčanica i 50,7 milijuna komada kovanica, ukupne vrijednosti 2,25 milijardi KM (Grafikon 2.15).

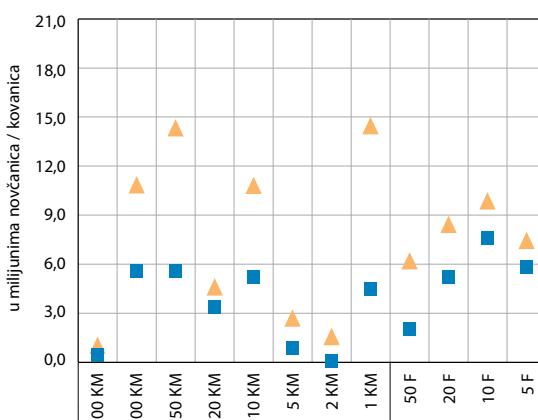
Grafikon 2.15: Novčanice i kovanice izdane u 2019. godini, prema apoenima

Izvor: CBBiH

U istom razdoblju je iz Odjeljenja trezora CU, glavnim jedinicama i Podružnici Brčko izdano (dotacije) 20,2 milijuna komada novčanica i 26,1 milijuna komada kovanica, ukupne vrijednosti 1,05 milijardi KM. Grafikon 2.14 ispod implicira da je CBBiH vodila računa o potraživanjima komercijalnih banaka za gotovim novcem u odgovarajućoj apoenskoj strukturi. Pošto komercijalne banke vrše i značajan povrat gotovog novca u trezore CBBiH, dotacije glavnim jedinicama/podružnicama CBBiH su, u pravilu, znatno manje.

Grafikon 2.16: Izlazi gotovog novca (KM) u 2019. godini

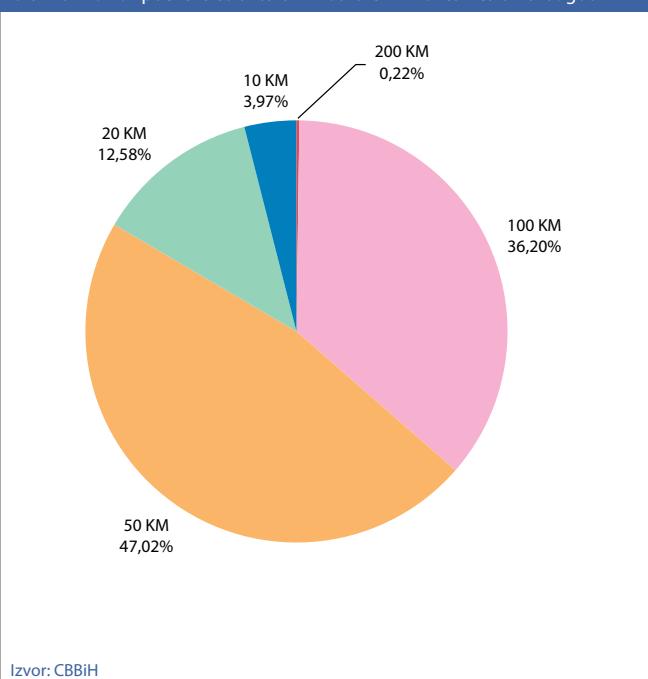

Izvor: CBBiH

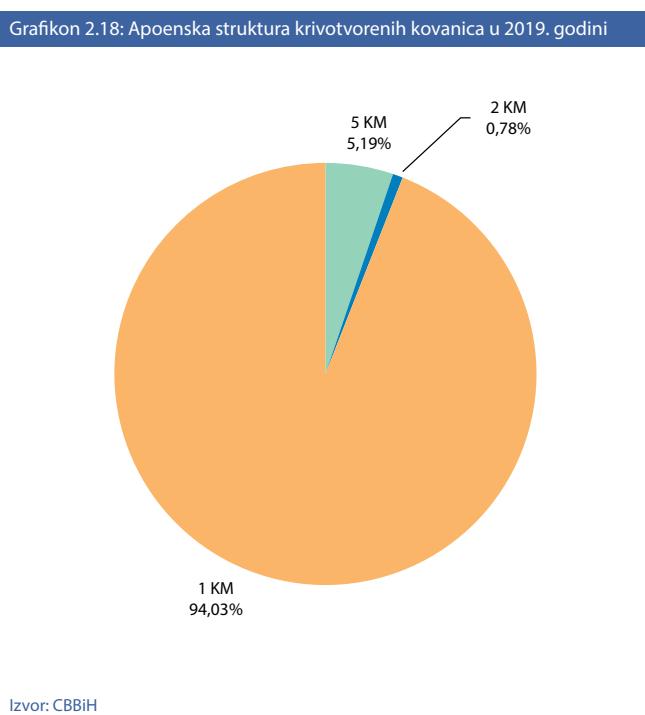
■ Dotacija glavnim jedinicama / podružnicama
▲ Izdano komercijalnim bankama

CBBiH vrši kontinuirano povlačenje novčanica nepodobnih za optjecaj, koje se uništavaju u skladu s važećim propisima. Povlačenjem nepodobnih novčanica i puštanjem u optjecaj novčanica nove serije, CBBiH održava zadovoljavajuća kvaliteta novca u optjecaju. U 2019. godini uništeno je 10,5 milijuna komada novčanica i 5.484 kovanice nepodobnih za optjecaj.

Grafikon 2.17: Apoenska struktura krivotvorenih novčanica u 2019. godini

U 2019. godini, u CBBiH je registrirano 453 krivotvorene novčanice konvertibilne marke, što je za 14,8% manje u odnosu na 2018. godinu. Krivotvorenih kovanica konvertibilne marke je registrirano 1.156 komada, što je za 24,8% manje u odnosu na 2018. godinu. Prema apoenskoj strukturi, najviše krivotvorenih novčanica je bilo u apoenu od 50 KM (Grafikon 2.17), a krivotvorenih kovanica u apoenu od 1 KM (Grafikon 2.18).

2.5 ODRŽAVANJE PLATNIH SUSTAVA

Zakonsku obvezu održavanja odgovarajućih platnih i obračunskih sustava CBBiH ispunila je i u 2019. godini: platni promet u zemlji se odvijao neometano, kroz sustave žirokliringa i bruto poravnjanja u realnom vremenu (RTGS); održavani su Središnji registar kredita (SRK) i Jedinstveni registar računa poslovnih subjekata (JRRPS); a obavljen je i međunarodni kliring plaćanja s inozemstvom.

U 2019. godini je zabilježen pad broja transakcija, a povećanje ukupne vrijednosti transakcija u platnom prometu u odnosu na prethodnu godinu (Tablica 2.2). U odnosu na 2018. godinu, zabilježen je rast i broja i vrijednosti međubankarskih transakcija kroz sustave i žirokliringa i RTGS-a (Tablica 20 u Statističkom dodatku). Kao i u ranijim razdobljima, većina transakcija u međubankarskom platnom prometu obavlja se u manjem broju banaka; preko pet banaka obavljen je 50,99% ukupne vrijednosti i 52,30% ukupnog broja transakcija u platnom prometu u 2019. godini.

Tablica 2.2: Platni promet preko komercijalnih banaka

	Međubankarske transakcije	Promjena u odnosu na prethodnu godinu	Unutarbankarske transakcije	Promjena u odnosu na prethodnu godinu	Ukupno	Promjena u odnosu na prethodnu godinu
Broj, u milijunima						
2016.	40,0	2,3%	63,7	0,8%	103,7	1,4%
2017.	41,1	2,8%	68,4	7,4%	109,5	5,6%
2018.	42,3	3,0%	58,8	-14,0%	101,2	-7,6%
2019.	43,6	3,0%	56,8	-3,5%	100,4	-0,8%
Vrijednost, u milijardama KM						
2016.	88,38	3,8%	92,74	-7,0%	181,12	-2,0%
2017.	96,24	8,9%	117,10	26,3%	219,77	17,8%
2018.	102,67	6,7%	115,44	-1,4%	218,11	-0,8%
2019.	123,04	19,8%	113,37	-1,8%	236,41	8,4%

Izvor: CBBiH

Od 2019. godine kartične transakcije obavljene putem interneta su obuhvaćene u pregledu prometa karticama (Tablica 2.2). Kartično plaćanje je zabilježilo porast u odnosu na 2018. godinu. Od ukupnog povećanja prometa na ATM (eng. Automated teller machine, ATM) uređajima u odnosu na 2018. godinu (585,1 milijun KM; tablica 2.3), 48,4% se odnosi na promet karticama izdatim u BiH (Tablica 2.4). Od 127,9 milijuna KM (tablica 2.4) povećanja prometa na POS terminalima (mjesto prodaje, eng. Point of sale, POS) u odnosu na 2018. godinu, 111,9 milijuna KM (87,6%) se odnosi na godišnji porast prometa karticama izdanim u BiH.

Od 2018. godine, najzastupljeniji brend kartica u BiH je Mastercard (Tablica 2.5). Daleko najveći broj izdantih kartica su i dalje debitne kartice, čiji udjel je iznosio 80,8% u 2019. godini.

Banke konstantno rade na uvođenju u ponudu većeg broja ATM i POS uređaja. Od ukupno 31.290 uređaja za kartično plaćanje i podizanje gotovine, 1.640 su bili bankomati (+43 u odnosu na 2017. godinu), 28.796 su POS terminali za trgovinu (+1315 u odnosu na 2018. godinu), a 854 uređaja su bili POS terminal za gotovinu (+96 u odnosu na 2018. godinu). I dalje je prisutan naglašen trend rasta broja korisnika internet bankarstva ili neke vrste elektronskog bankarstva, posebno u segmentu stanovništva. U odnosu na 2018. godinu, broj korisnika e-bankarstva je porastao za preko 114 tisuća klijenata (17,0%).

CBBiH je doprinosila financijskoj stabilnosti i održavajući Središnji registar kredita (SRK), koji je tijekom 2019. godine, na dnevnoj osnovi, podacima ažurirale 24 banake, 33 mikrokreditne organizacije te 17 lizing kompanija i ostalih

Tablica 2.3: Pregled prometa karticama na ATM i POS uređajima i internetu

	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
POS, u milijardama KM	1,96	2,55	2,76	3,12	3,25
Promjena u odnosu na prethodnu godinu	7,0%	30,2%	8,2%	13,2%	8,2%
ATM, u milijardama KM	5,71	6,24	6,75	7,16	7,75
Promjena u odnosu na prethodnu godinu	6,7%	4,9%	8,2%	6,1%	4,3%
Internet, u milijunima KM					157,4
Ukupno, u milijardama KM	7,66	8,79	9,51	10,29	11,16
Promjena u odnosu na prethodnu godinu	0,07%	0,11%	0,08%	0,08%	0,09%

Izvor: CBBiH

Tablica 2.4: Realizirane vrijednosti po karticama na principu rezidentnosti

Godina	Podizanje gotovine		Kupovina roba i usluga na POS terminalima	Ukupno
	Bankomati	POS terminali		
Realizirane vrijednosti inostranih kartica u BiH, u milijunima KM				
2015.	911,9	61,3	327,8	1.300,9
2016.	995,4	79,6	394,7	1.469,7
2017.	1.177,9	35,0	527,3	1.740,2
2018.	1.346,7	43,7	650,2	2.040,6
2019.	1.648,8	59,6	833,5	2.542,0
Realizirane vrijednosti u inostranstvu kartica izdatih u BiH, u milijunima KM				
2015.	143,3	8,0	277,5	430,8
2016.	155,5	1,9	336,2	493,7
2017.	147,4	1,7	380,3	529,5
2018.	146,7	2,0	474,0	622,7
2019.	165,3	3,0	426,8	595,1

Izvor: CBBiH

Tablica 2.5: Zastupljenost kartica prema brendovima

Godina	Visa	Mastercard	American	BamCard	Diners	Ukupno
2015.	1.253.784	742.265	6.913	10.094	163	2.013.219
2016.	1.124.181	898.914	7.471	11.714	0	2.042.280
2017.	1.001.137	983.194	7.246	9.844	3.792	2.005.213
2018.	870.018	1.252.486	7.123	10.369	13.350	2.153.346
2019.	757.775	1.348.275	7.304	12.280	12.970	2.138.604

Izvor: CBBiH

institucija. U odnosu na 2018. godinu, broj pristupnih točaka povećan je za čak 190, na broj od 1.720. Promjena u broju pristupnih točaka najviše je uzrokovana povećanjem broja u poslovnim bankama, koje su sa 1.445 pristupna mjesta (81 više nego u 2018. godini) i dalje daleko najznačajniji korisnici informacija pohranjenih u SRK.

U JRRPS je bilo pohranjeno 239.188 aktivnih i 95.593 blokiranih računa na kraju 2019. godine. JRRPS se pristupalo sa 1.946 pristupnih točaka, od kojih 1.760 pripada bankama, 38 MKO, 29 lizing kompanijama i osiguravajućim kućama te 119 drugim institucijama. Organizacione jedinice CBBiH u protekloj godini izdale su ukupno 9.289 izvoda iz JRRPS.

CBBiH je i u 2019. godini vršila međunarodni kliring plaćanja između BiH i srpskih banaka. Kroz sustav klirinškog načina obračuna međunarodnih plaćanja sa Srbijom plasirano je ukupno 11.931 nalog (+9,93% u odnosu na 2018. godinu), čija je vrijednost bila 265,126 milijuna eura (+18,30% u odnosu na 2018. godinu).

2.6 ULOGA FISKALNOG AGENTA

Zakonom o CBBiH (članak 4.) i Zakonom o dugu, zaduzivanju i garancijama BiH definirano je da CBBiH pruža bankarske usluge, tj. izvršava transakcije po nalogu Ministarstva financija i trezora BiH (MFT BiH) u vezi sa servisiranjem vanjskog duga BiH i djeluje kao fiskalni agent za članstvo BiH u međunarodnim finansijskim institucijama. Sukladno Ugovoru o obavljanju poslova bankarskog i fiskalnog agenta između CBBiH i MFT BiH, CBBiH je i tijekom 2019. godine izvršavala poslove bankara, depozitara, zastupnika pri plaćanju i fiskalnog agenta. Ova usluga je u 2019. godini obuhvatala poslove platnog prometa u zemlji i inozemstvu, upravljanja depozitnim računima i konverzije sredstava vezane za kredite i donacije po ugovorima koje je zaključilo Vijeće ministara BiH s međunarodnim finansijskim institucijama, poslove koji su proizašli iz aranžmana i članstva BiH u međunarodnim finansijskim institucijama te poslove servisiranja inozemnog duga. Zbog izuzetno nepovoljnih uvjeta na međunarodnim finansijskim tržištima tijekom 2019. godine MFT BiH nije dostavljalo naloge za investiranje deviznih sredstava.

CBBiH pruža bankarske usluge i izvršava transakcije po nalogu MFT BiH u vezi sa servisiranjem vanjskog duga BiH. MFT BiH je nadležno za provođenje procedura za zaduzivanje i upravljanje državnim dugom, osigurava pokriće obveza u domaćoj valuti i vodi bazu podataka o vanjskom dugu BiH. Pored Zakona o CBBiH, uloga CBBiH i MFT BiH po poslovima servisiranja vanjskog duga BiH definirana je Zakonom o zaduzivanju, dugu i garancijama BiH, Zakonom o financiranju institucija BiH, Zakonom o sustavu neizravnog oporezivanja u BiH i Zakonom o uplatama na Jedinstveni račun i raspodjeli prihoda.

Poslovi, zadaci, nadležnosti i međusobni odnosi između MFT BiH i CBBiH definirani su bilateralnim Ugovorom o servisiranju vanjskog duga BiH, koji su dvije institucije zaključile prvi put 2001. godine (posljednja verzija zaključena je 2013. godine). CBBiH je prema odredbama navedenog Ugovora nadležna za:

- blagovremeno osiguranje potrebnih iznosa u stranim valutama za plaćanje dospjelih obveza;
- blagovremeno i točno izvršenje plaćanja na osnovi naloga/instrukcija MFT BiH;
- korespondenciju sa stranim bankama i kreditorima u vezi s plaćanjem obveza, i;
- izvještavanje MFT BiH o svim izvršenim transakcijama.

Sredstva potrebna za servisanje vanjskog duga u domaćoj valutu osigurava MFT BiH od Uprave za neizravno oporezivanje (UIO) i/ili izravnim uplatama krajnjih korisnika kredita. Godišnji plan sredstava potrebnih za servisiranje vanjskog duga sastavni je dio dokumenta „Proračun institucija BiH i međunarodnih obveza“ koji donosi Parlamentarna skupština BiH. Sukladno zaključenom Ugovoru o obavljanju poslova bankarskog i fiskalnog agenta između CBBiH i UIO, a na osnovi Zakona o uplatama na jedinstveni račun i raspodjeli prihoda, tijekom 2019. godine nastavljeno je vođenje jedinstvenog računa UNO za prikupljanje prihoda od neizravnih poreza. Po ovom aranžmanu komercijalne banke na dnevnoj osnovi transferiraju na račun za evidentiranje, držanje i raspodjelu prihoda UNO kod CBBiH sve prikupljene prihode, a potom se ti prihodi po nalogu UNO svakodnevno alociraju na više računa po različitim namjenama u skladu sa zakonskom regalativom i nalogom UNO. Na osnovi Zakona o trošarinama u 2019. godini je nastavljen proces prikupljanja sredstava uplaćenih po osnovi cestarina na račun UNO kod CBBiH te raspored ovih sredstava po nalogu UNO prema entitetima i distriktu Brčko.

CBBiH je fiskalni agent i izvršava transakcije u vezi s članstvom i aranžmanima BiH u MMF-u od 2002. godine, na osnovi odluke Vijeća ministara BiH koja je zvanično objavljena u službenim glasilima BiH. Međusobni odnosi, nadležnosti i postupanje pet institucija u BiH (CBBiH, MFT BiH, Federalno ministarstvo financija, Ministarstvo financija Republike Srpske i UNO) o pitanju finansijskih aranžmana s MMF-om definirani su Memorandumom o razumijevanju (prije je zaključen 2002. godine, na snazi je onaj iz 2016. godine). CBBiH je depozitar za račune (gotovinske i vrijednosne papire) koje MMF drži kod fiskalnog agenta (obično su to središnje banke) svih članica u skladu sa Statutom (engl. Articles of Agreement) MMF-a. Da bi se izvršile transakcije odobrenja sredstava od MMF-a i plaćanja obveza prema MMF-u, CBBiH vodi namjenski Depozitni račun za transakcije s MMF-om, s podračunima Federacije BiH, Republike Srpske i distrikta Brčko. CBBiH izvršava transakcije s MMF-om nakon što nadležne institucije u BiH osiguraju puno pokriće u domaćoj valuti na pomenutom računu / podračunima. Kvota BiH, koja predstavlja uplaćeni i upisani „kapital“ svake zemlje članice u opći / generalni izvor sredstava MMF-a, iznosi 265,2 milijuna SDR.

Sukladno Statutu Svjetske banke, CBBiH je depozitar za članice grupe Svjetske banke: IBRD, IDA i MIGA. Po nalogu navedenih članica, CBBiH izvršava transakcije kupoprodaje strane valute za domaću i izvršava plaćanja / transfere krajnjim korisnicima u domaćem platnom prometu.

CBBiH je i u 2019. godini, sukladno Ugovoru zaključenom s Agencijom za osiguranje depozita BiH, obavljala poslove evidencije portfelja vrijednosnih papira ove institucije kojim, prema sporazumu Agencije za osiguranje depozita s inozemnim portfeljnim menadžerom, upravlja eksterni portfeljni menadžer.

Također, CBBiH je sukladno zaključenim ugovorima nastavila djelovati kao bankarski i fiskalni agent Agencije za bankarstvo FBiH, Agencije za bankarstvo RS, Brčko distrikta, Federalnog ministarstva financija te za entitetske registre vrijednosnih papira. Usluga korištenja elektronskog bankarstva, uvedena 2011. godine s ciljem unapređenja i poboljšanja usluga bankarskog i fiskalnog agenta, pružana je i tijekom 2019. godine.

2.7 PRIKUPLJANJE I KREIRANJE STATISTIČKIH PODATAKA

Pored redovnih statističkih aktivnosti vezanih za prikupljanje, obradu i publiciranje statističkih podataka iz tri šire oblasti (statistika monetarnog i finansijskog sektora, statistika platne bilance i statistika vladinih financija i finansijskih računa), važan segment rada predstavlja kontinuirano proširivanje rada i usklađivanja s međunarodnim standardima. U metodološkom smislu se najvećoj mogućoj mjeri rukovodimo važećim međunarodnim metodologijama i standardima komplikacije, jer je to preduvjet za kvalitetu i prihvatanje naše statistike. Statistička produkcija započinje s prikupljanjem različitih vrsta izvornih podataka: administrativni podaci od javnih institucija, podaci dobiveni iz izravnog prikupljanja od mnogobrojnih izvještajnih jedinica (poduzeća i banke), kao i podaci iz drugih statističkih institucija.

CBBiH se posljednjih godina, kao i ostale statističke institucije, naglašeno angažirala na usklađivanju s EU standardima. BiH u tom pogledu još uvijek mora napraviti velike pomake da bi dostigla razinu i kvalitetu produkcije u ostalim zemljama članicama.

Najvažniji pomaci u pogledu statističke produkcije su bili:

- Uvođenje tromjesečne statistike o bilancama nebankarskih finansijskih institucija, koja se temelji na obradi podataka preko 100 finansijskih institucija u BiH.
- Uspostavljanje tromjesečne statistike međunarodne investicijske pozicije koja obračunava finansijsku poziciju u odnosu prema inozemstvu. Dosada je ova statistika bila na godišnjoj razini i objavljivana je nakon osam mjeseci, a sada će biti tromjesečna i s puno kraćim rokom objave. Na ovaj način je usklađena sa zahtjevima EU u ovoj oblasti.
- Statistika vladinih financija je nastavila s razvojem statistike vladinih financija slijedeći koncepte i klasifikaciju prema ESA 2010 i započela s redovnom dostavom prema Eurostatu u skladu s transmisijskim programom i obvezama koje naša zemlja preuzela prema EU institucijama.

- U pogledu statistike stranih izravnih investicija napravljena su poboljšanja koja omogućavaju potpuniji presjek tromjesečnih podataka po zemljama i djelatnostima, tako da korisnici imaju potpuni uvid u obujam i strukturu tokova za svako tromjeseče.

- Pokrenuto je istraživanje o inflacijskim očekivanjima, kroz koje se dobijaju saznanja o tome koliku inflaciju predviđaju finansijske institucije u sljedeće dvije godine. Uvođenje ovog istraživanja je predložila Europska središnja banka, jer su inflacijska očekivanja vrlo koristan pokazatelj da se ocijeni percepcija na tržištu i monetarnim vlastima daje signal o tome kako šta treba poduzimati.

- Prva Eurostatova tehnička misija je organizirana u studenome, a kroz koju je razmatrano stanje vezano za statistiku vladinih financija te formulacija velikog broja prijedloga za unapređenje. Ovime se suradnja CBBiH s Eurostatom podiže na višu razinu i pred CBBiH stavljuju konkretne obveze koje će biti nadgledane.

- Napravljene su metodološke izmjene vezane za klasifikaciju instrumenata s valutnom klauzulom, a što proizilazi iz novog Priručnika za monetarnu i finansijsku statistiku iz 2016.

Implementacija višekorisničkog IPA 2015 programa tehničke pomoći je uspješno kompletirana, sve tri komponente na kojima je radila CBBiH (statistika vladinih financija – dalja dogradnja i prilagodba ESA 2010 i EDP, međunarodna trgovina uslugama i pokazatelji makroekonomskih neravnoteža) su ocijenjene kao uspješne i s kvalitetnim rezultatima. Pri samom kraju je implementacija IPA 2015 Twining projekat u okviru kojeg CBBiH radi na uspostavi Izvješća o kvaliteti za statistiku platne bilance i uvođenju tromjesečne statistike Međunarodne investicijske pozicije. Tijekom projekta proširio se obujam rada i CBBiH je bila u prilici da dobije dodatnu podršku i tehničku pomoć vezano za kodiranja u R-jeziku i razvijanje nekoliko novih aplikacija za izvještavanje.

Nastavljena je ekspertska suradnja i suradnja na polju organizacije statističke produkcije s Agencijom za statistiku BiH, proširena je razmjena podataka i dopunjavanju u radu između naših institucija. Imamo kontinuirani dijalog i pružamo međusobnu podršku.

Na međunarodnom planu se kontinuirano ulažu napor kroz sudjelovanje u forumima (Pododbor EK – BiH, radne grupe Eurostat, ECB, BIS komitet za statistiku, zemljama iz regije) kroz koje pratimo nove zahtjeve i usklađujemo praksu. U sklopu međunarodnih obveza, CBBiH redovno dostavlja obimne setove statističkih podataka (MMF, Svjetska banka, Europska središnja banka, Europska banka za obnovu i razvoj EBRD, UNCTAD, Eurostat, BIS, UN Statistički odjel). Osobito naglašena razmjena informacija se realizira s Eurostatom, jer CBBiH redovno izvještava u okviru Monitoringa usklađenosti (SIMS) sa statističkim zahtjevima EU te godišnjeg (dvokružna) prikupljanja podataka za zemlje u procesu proširivanja.

CBBiH je preuzeila obvezu da podupire rad drugih domaćih institucija i da za njih priprema dodatna statistička izvješća (Fiskalno vijeće BiH, Tajništvo CEFTA, Direkcija za ekonomsko planiranje, Agencija za promociju stranih investicija, Ministarstvo financija i trezora BiH, Ministarstvo za ekonomski odnose i regionalnu suradnju RS, Ministarstvo trgovine FBiH).

2.8 PRAĆENJE SUSTAVNIH RIZIKA U FINANSIJSKOM SUSTAVU

CBBiH vrši funkciju praćenja finansijske stabilnosti koja podrazumijeva pravovremeno identificiranje ranjivosti u finansijskom sustavu zemlje. Cilj djelovanja CBBiH u ovom području je da se poboljša razumijevanje uzročno-posljedičnih veza između finansijskog sustava i makroekonomskog okruženja, upozore finansijske institucije i drugi sudionici na tržištu na postojeće rizike, pokrene dijalog o rizicima i poduzmu korektivne mjere kojima će se umanjiti posljedice materijalizacije rizika. Aktivnosti CBBiH na polju praćenja stabilnosti finansijskog sustava obuhvataju i specijaliziranu komunikaciju s relevantnim domaćim i međunarodnim institucijama kojom se osigurava kontinuitet procesa praćenja sustavnih rizika, kao i komuniciranje o rizicima po finansijsku stabilnost sa širom javnošću. Doprinos očuvanju finansijske stabilnosti CBBiH daje u okviru članstva u Stalnom odboru za finansijsku stabilnost BiH, koji, pored guvernera CBBiH i direktora agencija za bankarstvo, čine i članovi Fiskalnog vijeća BiH i direktor Agencije za osiguranje depozita BiH.

CBBiH izvještava širu javnost o rizicima po finansijsku stabilnost kroz redovnu godišnju publikaciju, Izvješće o finansijskoj stabilnosti, koje se od 2007. godine objavljuje na web stranici CBBiH. Objavljivanjem Izvješća o finansijskoj stabilnosti, CBBiH javnosti želi ukazati na posljedice dosadašnjih makroekonomskih trendova i trendova u finansijskom, prvenstveno bankarskom sektoru na rizike i iskušenja s kojima će se finansijski sustav suočiti u narednim razdobljima. U izvješćima se redovno prezentiraju rezultati analiza za praćenje sustavnih rizika, koje se razvijaju i provode u Odjeljenju za finansijsku stabilnost.

Kompilacija i objavljivanje seta temeljnih pokazatelja finansijskog zdravlja prema metodologiji MMF-a također je važan kanal komunikacije CBBiH sa širom javnošću. Pokazatelji finansijskog zdravlja se objavljaju tromjesečno na web stranici CBBiH od polovice 2009. godine, a od rujna 2011. godine i na web stranici MMF-a. U 2019. godini, slijedom izmjena zakonskih i regulatornih propisa, izvršene su metodološke izmjene za kompilaciju pokazatelja kapitaliziranosti. Za analitičke svrhe, bitno je napomenuti da zbog metodoloških izmjena u obračunu osnovnog i regulatornog kapitala te ukupnog iznosa izloženosti riziku pokazatelji: *Osnovni kapital prema ukupnom iznosu izloženosti riziku, Regulatorni kapital prema ukupnom iznosu izloženosti riziku, Nekvalitetna imovina umanjena za pričuvaranje prema osnovnom kapitalu, Nekvalitetni krediti umanjeni za pričuvaranje prema osnovnom kapitalu i Neto otvorena pozicija od četvrtog tromjesečja 2018. godine odstupaju od vrijednosti iskazanih u prethodnim razdobljima.*

Testovi na stres se u CBBiH rade tromjesečno i osnovni su alat za kvantifikaciju učinaka sustavnih rizika na bankarski sustav. Detaljni rezultati testova na stres se dijele s agencijama za bankarstvo, kojima se dostavlja i Izvješće o rezultatima testova na stres u kojem se na deskriptivan način prezentiraju sustavni rizici i budući trendovi. O rezultatima testova na stres se kroz odgovarajuću formu Izvješća o rezultatima testova na stres upoznaje i Stalni odbor za finansijsku stabilnost. Agregirani rezultati testova na stres s podacima s kraja godine se objavljaju u Izvješću o finansijskoj stabilnosti. Uslijed promjena u regulatornom okviru bankarskog sektora BiH, koje su stupile na snagu u 2018. godine, a koje se odnose na usklađivanje u izračunu regulatornog kapitala i kapitalnih zahtjeva za kreditni, operativni i tržišni rizik s Bazel III okvirom, kao i priprema za stupanje na snagu regulatornih propisa za klasifikaciju i vrednovanje finansijske imovine i upravljanje kreditnim rizikom u skladu sa zahtjevima Međunarodnog standarda finansijskog izvještavanja (MSFI) 9, došlo je do potrebe za unapređenjem okvira za top-down testiranje na stres CBBiH. Uz pomoć misije tehničke pomoći u okviru FINRA projekta, koji je trajao u razdoblju od rujna 2018. do travnja 2019. godine, kreiran je novi alat za testiranje na stres, koji se jednim dijelom metodološki naslanja na Smjernice Europske bankarske agencije (EBA) za test na stres iz 2018. godine. Bitne metodološke izmjene odnose se na: proširenje vremenskog horizonta s dvije na tri godine, kako bi se uzeo u obzir zakašnjeli utjecaj pojedinih makroekonomskih šokova; proširenje obuhvatnosti makroekonomskih scenarija; integracija učinaka rizika međubankarske zaraze; te uvođenje satelitskih modela u kojima se vrši modeliranje kreditnog rizika kao funkcija seta makroekonomskih varijabli. Modeliranje gubitaka po osnovi kreditnog rizika unaprijeđeno je u odnosu na prethodne testove na stres i izvršeno je na osnovi parametara rizika: vjerojatnoće neizvršenja obveza (PD) i gubitaka uslijed neizvršenja obveza (LGD). Još jedna od bitnih novosti je uvođenje dodatnog stresnog scenarija, tako da se testovi na stres sastoje od osnovnog, umjerenog ekstremnog i veoma snažnog ekstremnog scenarija, čime se dobija mogućnost da se testira otpornost banaka prema različitim jačinama šokova. Prvo testiranje na stres uz korištenje novog alata provedeno je s podacima za kraj 2018. godine i od tada se redovno koristi.

Tijekom 2019. godine je nastavljena suradnja s ECB-om koja se odnosi na ažuriranje informacija vezano za „Izvješće o finansijskoj stabilnosti za zemlje kandidate i potencijalne kandidate za članstvo u EU“, a koja se ogleda u redovnom godišnjem dostavljanju obuhvatnog seta podataka, informacija i pojašnjenja aktualnog stanja i trendova u domaćem finansijskom sektoru. Ova publikacija ima za cilj da doprinese boljem razumijevanju sustavnih rizika u regiji i pozicije BiH u odnosu na druge zemlje, izrađuje se svake dvije godine, a godišnje se ažurira s novim informacijama.

Kontinuirana suradnja s drugim relevantnim domaćim i međunarodnim institucijama i nadogradnja postojećih analitičkih kapaciteta CBBiH na polju finansijske stabilnosti kroz edukaciju i programe tehničke pomoći osigurava usklađenost pristupa analiziranja sustavnog rizika s najboljim

praksama i sadašnjim trendovima, kao i pravovremenu identifikaciju sustavnih rizika.

Zadaci koji proizilaze iz koordinacije djelatnosti agencija za bankarstvo entiteta nadležnih za izdavanje bankarskih licenci i superviziju banaka, u 2019. godini su se nastavili provoditi, kao i prethodnih godina. Suradnja i razmjena podataka i informacija CBBiH s entitetskim agencijama za bankarstvo odvijala se kontinuirano i blagovremeno u različitim oblastima redovne suradnje. Guverner CBBiH i direktori agencija za bankarstvo održavali su sastanke na kojima su razmatrana bitna pitanja o stanju u bankarskom sektoru te sektoru lizinga i mikrokreditnom sektoru. Također su razmatrane relevantne teme iz monetarne oblasti, supervizorska pitanja koja, između ostalog, obuhvataju i regulativu za poslovanje banaka, unapređenje suradnje u oblasti finansijske stabilnosti i dr. Sastancima je na poziv guvernera prisustvovao i direktor Agencije za osiguranje depozita u BiH, što je doprinijelo redovnom informiranju sudionika u koordinaciji o stanju osiguranih depozita u BiH i aktivnostima ove agencije koja, pored CBBiH i agencija za bankarstvo, predstavlja važnog sudionika u mreži finansijske sigurnosti.

2.9 SURADNJA S MEĐUNARODnim INSTITUCIJAMA I REJTING AGENCIJAMA

CBBiH aktivnosti u cilju ispunjavanja preporuka i obveza iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju provodi kontinuirano. Tijekom protekle godine predstavnici CBBiH nastavili su s redovnim aktivnostima doprinosa procesu europskih integracija BiH kroz izradu informacija, pripremu izvješća i podataka strukturiranih prema zahtjevima i metodologiji EK. CBBiH je sudjelovala u radu i pripremila materijale iz svoje nadležnosti za sastanke Pododbora za ekonomsku i finansijsku pitanja i statistiku, Pododbora za unutarnje tržište i konkurenčiju, kao i za Program ekonomskih reformi Bosne i Hercegovine. Na osnovi konzultacija s ECB, EK te zaključaka Vijeća za ekonomsku i finansijsku pitanja EU (ECOFIN) CBBiH je poduzela niz koraka na unapređenju analitičkih procesa i unapređenju kvaliteta statistike. CBBiH je počela analizirati inflacijska očekivanja finansijskih institucija na polugodišnjoj osnovi, a započeta je i uspostava ankete o kreditnoj aktivnosti banaka uz podršku Narodne banke Austrije (OeNB) u sklopu regionalnog EU Programa jačanja kapaciteta središnjih banaka Zapadnog Balkana. Usklađivanje s EU i međunarodnim standardima u području statistike rađeno je uz veliku posvećenost i napore CBBiH, ali i podršku nekoliko višekorisničkih programa financiranih iz EU IPA sredstava.

Nakon intenzivnih priprema i usuglašavanja projektnih dokumenata, 26.03.2019. godine je započeo dvogodišnji Regionalni program za jačanje kapaciteta središnjih banaka i tijela nadležnih za superviziju iz šest zemalja Zapadnog Balkana u cilju njihova budućeg uključenja u Europski sustav središnjih banaka (ESCB). Program implementira 19 središnjih banaka članica Europskog sustava središnjih banaka (ESCB) i ECB, kroz koordiniran

pristup i predsjedavanje Deutsche Bundesbank. Cilj Programa je jačanje institucionalnih kapaciteta središnjih banaka Zapadnog Balkana prvenstveno kroz prijenos znanja i praksi međunarodnih i europskih standarda središnjeg bankarstva. Tijekom 2019. godine u sklopu Programa, 20 službenika CBBiH je sudjelovalo u obukama, radionicama u sljedećim područjima: finansijska inkluzija i zaštita potrošača, statistika, računovodstvo, finansijska stabilnost, platni sustavi i europske integracije. U suradnji s Bankom Nizozemske je realizirana studijska praksa u području Upravljanje deviznim pričuvama. Dodatno, ostvarena je i bilateralna suradnja s Austrijskom narodnom bankom u cilju uspostave Ankete o kreditnim aktivnostima banaka, kao jedne od preporuka Europske središnje banke (ECB) i Europskog povjerenstva navedene u Zaključima Ekonomskog dijaloga. ESCB program je od strane svih sudionika ocijenjen kao veoma koristan budući da osigurava pristup najboljim EU znanjima, praksama i metodologijama, istodobno jačajući i šireći partnersku platformu i mrežu kontakata s ECB/ESCB.

Nakon uspješno realizirane prve faze Programa bilateralne pomoći i izgradnje kapaciteta središnjih banaka, potpisivanjem Projektnog dokumenta 13.02.2019. godine počela je provedba druge faze Programa koji financira Švicarsko tajništvo za ekonomске poslove (SECO), a implementira Institut za međunarodne i razvojne studije iz Ženeve. Program traje do 2022. godine. U pripremnom dijelu Programa izvršena je analiza potreba CBBiH te su definirana prioritetna, slična područja rada kao i u prvoj fazi, budući da je potrebno dodatno jačanje kapaciteta u cilju primjene rezultata postignutih u prvoj fazi programa. Područja rada u sklopu Programa su: analiza i implementiranje monetarne politike (upravljanje deviznim pričuvama i istraživački kapaciteti), makroekonomsko računovodstvo i statistika (pohranjivanje podataka i metodologije vremenskih serija), upravljanje ljudskim resursima (sustav ocjenjivanja), kao i dodatno područje operativnih rizika: unapređenje planova za kontinuitet poslovanja.

Program se realizira kroz sljedeće aktivnosti: i) misije tehničke pomoći i izgradnje kapaciteta u CBBiH, ii) programi posjeta Institutu i mentorstva (Research Coaching and Visiting Programmes) u cilju unapređenja istraživačkih kapaciteta i primjenjenih istraživanja iii) konferencije u Švicarskoj i partnerskim zemljama, kao forum za promociju razmjene znanja, rezultata istraživanja i aktivnosti tehničke pomoći između kolega (peer-to-peer), akademiske zajednice te vodećih međunarodnih eksperata i praktičara.

U 2019. godini je realizirano pet tehničkih misija u CBBiH, od čega dvije u području upravljanja deviznim pričuvama, jedna u području statistike, ljudskih resursa i operativnih rizika (business impact analysis). U tehničkim misijama i pratećim prezentacijama je sudjelovalo oko 120 službenika CBBiH. CBBiH je sudjelovala i u pilot izdanju online edukacije "Interakcija s međunarodnim finansijskim institucijama", kao i svim drugim komponentama Programa, s posebnim akcentom na istraživački rad u cilju

jačanja i prezentiranja javnosti istraživačkih prioriteta CBBiH.

Tekstni okvir 2: Uloga CBBiH u procesu pridruženja EU

Očuvanje aranžmana valutnog odbora i neovisnost Centralne banke su prioriteti koje Europsko povjerenstvo naglašava u svim izvješćima, istodobno identificirajući prioritete, obveze i neophodna unapređenja koja Centralna banka treba provesti u EU integracijskom procesu.

„Poglavlje 17: Ekonomска и monetarna politика: „Monetarna politika je doprinijela održavanju stabilnosti, na temelju aranžmana valutnog odbora kao ključnog čimbenika stabilnosti. Istodobno, aranžman valutnog odbora podrazumijeva da se teret prilagođavanja vanjskim šokovima mora rasporediti i na druge strateške oblasti, a posebno na fiskalnu politiku. Neovisnost Centralne banke mora se osigurati i očuvati. Premda je monetarna politika do sada podupirala ekonomsku stabilnost, potrebno je uložiti znatne dodatne napore i intenzivirati pripremne aktivnosti kako bi BiH sudjelovala u trećoj fazi ekonomске i monetarne unije kao država članica s pravom izuzeća“. *Mišljenje Komisije o zahtjevu Bosne i Hercegovine za članstvo u Europskoj uniji, svibanj 2019. godine.*

„Očuvati integritet aranžmana valutnog odbora i neovisnost Centralne banke kako bi se održala monetarna stabilnost. Jačati analitičke i prognostičke kapacitete središnje banke i razviti set instrumenata kroz uspostavu ankete o kreditnim aktivnostima banaka i inflacijskim očekivanjima. *Zaključci Ekonomskog i financijskog dijaloga između EU i Zapadnog Balkana i Turske, svibanj 2019. godine.*

Tijekom 2019. godine CBBiH je nastavila suradnju s Američkom agencijom za međunarodni razvoj (USAID) putem projekta FINRA (Projekat reforme financijskog sektora eng. Financial Sector Reform Activity), koji je usmjeren na jačanje i stabilnost financijskog sektora u BiH i njegovo usklađivanje sa standardima EU. U okviru ovog projekta definirana je Strategija razvoja funkcije istraživanja u CBBiH, kojom je predviđeno razvijanje polja od posebnog značaja za CBBiH kroz tehničku suradnju. Prema planu navedene strategije u 2019. godini realizirana je izrada Izvješća o makroekonomskim neravnotežama u BiH. Osnovni nalazi Izvješća su prezentirani na međunarodnoj istraživačkoj konferenciji pod nazivom „Makroekonomske neravnoteže i konvergencija ka EU“. Također, u okviru FINRA projekta održana je radionica o temi pisanja poslovnih izvješća u CBBiH.

U organizaciji Centralne banke BiH tijekom 2019. godine održane su misije međunarodnih rejting agencija Standard&Poor's i Moody's Investors Services s relevantnim međunarodnim i domaćim institucijama u BiH u cilju ocjene suverenog kreditnog rejtinga BiH. Glavne teme za razgovor prilikom utvrđivanja kreditnog rejtinga BiH su politička

situacija, proračun, servisiranje vanjskog duga, odnosi s međunarodnim financijskim institucijama i financijska stabilnost. Tijekom 2019. godine rejting agencija Standard & Poor's potvrdila je Bosni i Hercegovini suvereni kreditni rejting „B“ i izmijenila izglede sa „stabilnih na pozitivne“. Rejting agencija Moody's Investors Service potvrdila je Bosni i Hercegovini suvereni kreditni rejting „B3/za stabilnim izgledima“.

2.10 PROCES INTERNE REVIZIJE

Pravna osnova za obavljanje funkcije interne revizije predstavljaju: Zakon o Centralnoj banci, Pravilnik o internoj reviziji u Centralnoj banci, Priručnik o radu interne revizije u Centralnoj banci i obvezujuće smjernice Međunarodnog okvira profesionalne prakse interne revizije (u daljem tekstu: Međunarodni okvir). Pravilnikom o internoj reviziji u CBBiH regulirano je da glavni interni revizor podnosi godišnje izvješće o radu Ureda glavnog internog revizora (UGIR) koji razmatra Revizorski komitet, a usvaja UV CBBiH.

Tijekom 2019. poslovne aktivnosti UGIR-a bile su usmjerene na izvršavanje dužnosti definiranih Zakonom o Centralnoj banci i realizaciji poslova i zadatka utvrđenih Strateškim planom interne revizije za razdoblje 2018-2021. i Planom interne revizije za 2019. U obavljanju svojih dužnosti UGIR ocjenjuje efektivnost i efikasnost upravljačkih i kontrolnih mehanizama, dosljednost u provođenju pozitivnih zakona i propisa koji se odnose na CBBiH i svojom aktivnošću doprinosi unapređenju poslovanja, ostvarenju postavljenih strateških ciljeva i formuliranih planova, uspostavljanju učinkovitog sustava upravljanja rizicima, očuvanju integriteta sredstava i drugih resursa i poduzimanju mjera protiv eventualnih gubitaka zbog zloupotreba, lošeg upravljanja, grešaka, prevara i nepravilnosti. Uloga UGIR-a je preventivna, a ne represivna, te je u tom svjetlu potrebno promatrati i njegovu ulogu u otkrivanju i sprečavanju korupcije i prevara. Doprinos UGIR-a u borbi protiv prevara i korupcije ogleda se kroz provjeru jesu li uspostavljeni i funkcioniraju li uspješno sustavi internih kontrola i to na način da svojim djelovanjem spriječe prevaru i korupciju ili im umanje prostor za djelovanje.

Početkom 2019. eksterni procjenitelji su poslali konačno Izvješće o izvršenoj procjeni kvaliteta funkcije interne revizije u CBBiH. Rezultati procjene kvaliteta su pokazali da je funkcija interne revizije u CBBiH u svim suštinski bitnim elementima generalno usklađena (generally conform) s Obvezujućim smjernicama Međunarodnog okvira. CBBiH je dobila certifikat kojim se potvrđuje usklađenost interne revizije.

Shodno navedenim planskim aktima, obavljene su revizije određenih funkcija, poslovnih procesa i aktivnosti CBBiH u organizacijskim jedinicama/oblicima, u cilju ocjene o adekvatnosti i učinkovitosti sustava internih kontrola, ocjene usuglašenosti rada sa zakonima i propisima koji se odnose na CBBiH i internim aktima, planovima, uspostavljenim procedurama, instrukcijama i uputama, kao i procjene izloženosti riziku poslovnih procesa.

2.11 OSTALO

2.11.1 Upravljanje ljudskim resursima

Najviši organ CBBiH je Upravno vijeće, koje je nadležno za utvrđivanje monetarne politike i kontrolu njenog provođenja, organizaciju i strategiju CBBiH u skladu s ovlaštenjima utvrđenim Zakonom. Upravno vijeće čine guverner, koji predsjedava Vijećem, i četiri člana (Tablica 2.6). Upravu Centralne banke čine guverner i tri viceguvernera koje je imenovao guverner uz odobrenje Upravnog vijeća. Zadatak Uprave je operativno rukovođenje poslovanjem Centralne banke. Svaki je viceguverner neposredno odgovoran za rad jednog sektora Centralne banke (vidjeti organizacijsku shemu CBBiH).

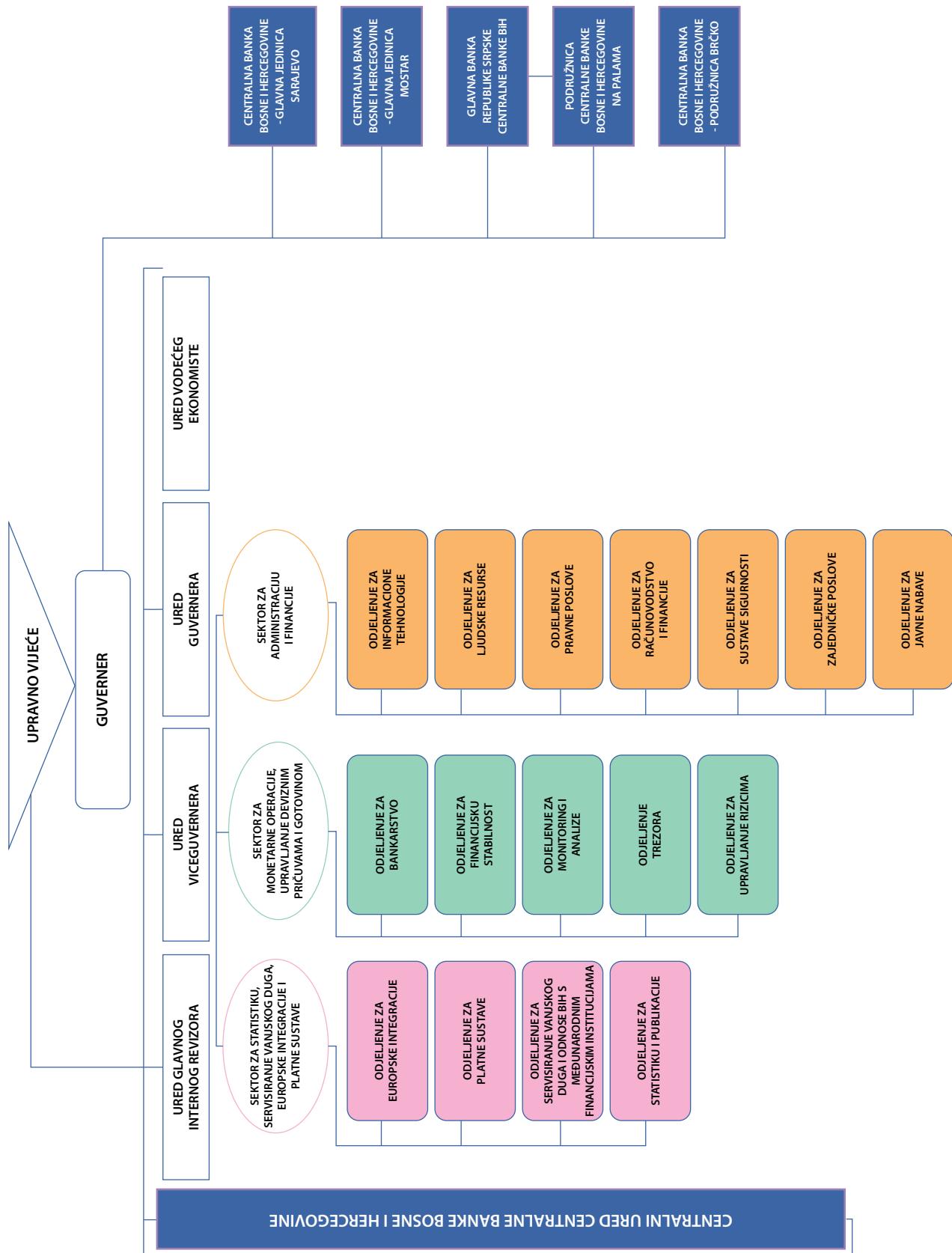
Napomena: mr. Trivo Marinković i dr. Ljubiša Vladušić, bili su članovi Upravnog vijeća do 19.06.2019. godine sa kojim danom su razriješeni od strane Predsjedništva Bosne i Hercegovine, te od 20.07.2019. godine privremenom mjerom Suda Bosne i Hercegovine vraćeni u članstvo do 04.10.2019. godine, kada je Sud Bosne i Hercegovine ukinuo privremenu mjeru.

Tablica 2.6: Rukovodna struktura CBBiH u 2019. godini

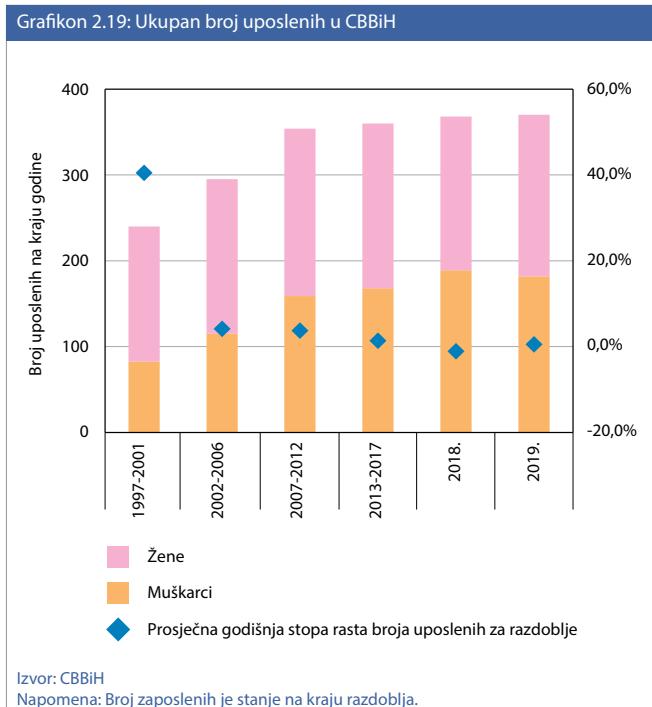
Upravno vijeće CBBiH	dr. Senad Softić, predsjedavajući mr. Ankica Kolobarić, član dr. Šerif Isović, član mr. Trivo Marinković, član (do 04.10.2019. godine) dr. Ljubiša Vladušić, član (do 04.10.2019. godine)
Uprava CBBiH	dr. Senad Softić, glavni izvršni funkcijonер CBBiH mr. Ernadina Bajrović, viceguverner nadležan za Sektor za administraciju i financije dr. Milica Lakić, viceguverner nadležan za Sektor za monetarne operacije, upravljanje deviznim pričuvama i gotovinom Želimira Raspudić, viceguverner nadležan za Sektor za statistiku, servisiranje vanjskog duga, europske integracije i platne sustave

Izvor: CBBiH

ORGANIZACIJA ŠEMA CENTRALNE BANKE BOSNE I HERCEGOVINE
na dan 31.12.2019. godine

Broj zaposlenih je u godinama neposredno nakon uspostavljanja CBBiH rastao dosta brzo jer je rastao i broj funkcija koje je CBBiH preuzeila (Grafikon 2.19). Na dan 31.12.2019. godine u CBBiH je bilo zaposleno 370 službenika u radno pravnom statusu na neodređeno i određeno vrijeme, i osam službenika kojima prava i obveze iz radnog odnosa na neodređeno vrijeme miruju zbog korištenja neplaćenog odsustva s rada. Od ukupnog broja službenika, 78,11% bili su s visokom stručnom spremom, a od toga deset doktora nauka i 66 magistara. Prosječna starost službenika bila je 43 godina, a od ukupnog broja službenika 50,81% bile su žene na kraju 2019. godine.

Tijekom 2019. godine CBBiH je nastavila ulaganje u razvoj svojih službenika, unapređenje njihovih znanja i vještina u cilju unapređenja poslovnih procesa i sveukupnog poslovanja te povećanja motivacije službenika. Službenici su sudjelovali na edukacijama koje obrađuju teme usko vezane s djelokrugom rada organizacijskih dijelova i oblika u koje su raspoređeni, strateškim ciljevima CBBiH, oblastima od posebnog interesa određenih Programom obuke za 2019. godinu, kao i potrebama CBBiH. Edukacije službenika su realizirane po programima edukacija koje organiziraju vanjski ponuđači, od kojih je značajan dio sponzoriranih programa, i CBBiH, angažiranjem fizičkih, pravnih osoba ili službenika CBBiH koji za to imaju potrebna znanja i vještine.

2.11.2 Komuniciranje s javnosti i društveno odgovorno poslovanje

Tijekom 2019. godine, CBBiH je kontinuirano informirala javnost o svojim redovnim aktivnostima, ali i drugim događajima za koje su mediji bili zainteresirani. S tim u vezi, kroz medije, koji predstavljaju primarni kanal komuniciranja CBBiH s javnošću, realiziran je izuzetno veliki broj upita od kojih se većina odnosila na devizne pričuve, kreditnu zaduženost, kamatne stope, investicije, doznake iz inozemstva, blokirane račune i krivotvorine.

U svojim istupima prema javnosti, CBBiH je planski radila na podizanju svjesnosti o uspjehu CBBiH na ispunjavanju mandata sukladno Zakonu o CBBiH (održavanje valutnog odbora, stabilnost valute) te ostalih obveza (doprinos financijskoj stabilnosti, stabilnost platnih sustava, međunarodna suradnja i europske integracije, transparentnost u radu). Poseban naglasak tijekom 2019. godine bio je na prezentiranju unapređenja u radu CBBiH, a koje se odnosi na modernizaciju platnih sustava.

CBBiH, uz radnjis Američkom agencijom za međunarodni razvoj (USAID), organizirala je krajem 2019. godine međunarodnu istraživačku konferenciju pod nazivom „Makroekonomski neravnoteže i konvergencija s EU“. Namjera CBBiH bila je podstići znanstveno utemeljene diskusije o trenutnom stanju u makroekonomskom okruženju BiH, trenutnim pravcima razvoja i identificirati neke od oblasti gdje su promjene poželjne i trebaju biti planirane. Stoga su sudjelovanje u radu konferencije uzeli autori interesantnih istraživačkih radova iz oblasti makroekonomskih neravnoteža i procesa konvergencije te predstavnici relevantnih međunarodnih institucija koje su fokusirane na analizu makroekonomskih neravnoteža.

Komuniciranje s građanima odvijalo se i neposredno putem zvanične e-mail adrese te je i na ovaj način CBBiH nastojala građanima pomoći i pružiti odgovore ukoliko su bili u nadležnosti institucije. Građani su se obraćali i putem zahtjeva po osnovi Zakona o slobodi pristupa informacijama BiH, te je tijekom 2019. godine obrađen izuzetno veliki broj zahtjeva i izdana rješenja po istim.

Imajući u vidu popularnost društvenih mreža, za instituciju poput CBBiH nužno je i prisustvo na digitalnim platformama, pa tako i na društvenim mrežama. Stoga je dan prijedlog reguliranja online komuniciranja CBBiH kojim je dana analiza društvenih mreža od interesa za CBBiH i predviđen prijedlog za uvođenje novih kanala. Realizacija preporuka iz ove analize planirana je za 2020. godinu.

CBBiH je sredinom 2019. godine uručeno priznanje „Poslovni potez godine 2018“ u financijskom sektoru, za nadogradnju Jedinstvenog registra računa poslovnih subjekata u BiH. Ovaj potez kao najuspješniji u financijskom sektoru prepoznali su portal Indikator.ba i Gospodarska komora Federacije Bosne i Hercegovine, a ista je velikim dijelom rezultat proaktivnog rada s medijskim kućama.

Centralna banka je i u 2019. godini gradila pozitivan imidž kroz obučavanje studenata na ferijalnoj praksi. Studenti se svake godine raspoređuju u organizacijske oblike i dodjeljuje im se mentor koji u 20 radnih dana ima zadatku da studentu objasni temeljnu ulogu Centralne banke i da ga upozna s poslovnim procesima tog organizacijskog oblika u kojem ima priliku da usvoji praktično znanje. Povodom Svjetskog dana štednje organizirana je posjeta učenika osnovnih i srednjih škola CBBiH uz već tradicionalnu prezentaciju o ulozi CBBiH i štednji novca.

3. FINANCIJSKA IZVJEŠĆA I IZVJEŠĆE NEOVISNOG VANJSKOG REVIZORA

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.

Odgovornost Uprave i Upravnog vijeća za pripremu i odobravanje godišnjih financijskih izvješća

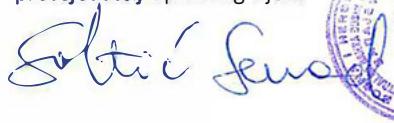
Uprava je dužna za svaku financijsku godinu pripremiti financijska izvješća koji pružaju istinit i vjeran prikaz financijskog položaja Centralne banke Bosne i Hercegovine te rezultata njezina poslovanja i novčanog toka, u skladu sa Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja koje je objavio Odbor za međunarodne računovodstvene standarde. Uprava je odgovorna za vođenje odgovarajućih računovodstvenih evidencija koje u svakom trenutku omogućuju pripremanje financijskih izvješća. Uprava ima opću odgovornost za poduzimanje koraka koji su joj u razumnoj mjeri dostupni kako bi joj omogućili očuvanje imovine Centralne banke Bosne i Hercegovine, te sprečavanje i otkrivanje prijevara i ostalih nepravilnosti.

Upravno vijeće je odgovorno za odabir prikladnih računovodstvenih politika koje su u skladu sa važećim Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja, a Uprava je odgovorna za njihovu dosljednu primjenu, donošenje razumnih i razboritih prosudbi i procjena, te pripremanje financijskih izvješća po načelu trajnosti poslovanja.

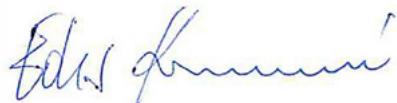
Uprava je dužna podnijeti na odobravanje Upravnom vijeću godišnja financijska izvješća, a Upravno vijeće odobrava godišnja financijska izvješća te ih podnosi Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine.

Priložena financijska izvješća prikazana na stranicama od 5 do 69 odobrena su od strane Upravnog vijeća 30. ožujka 2020. godine i potpisana u njegovo ime:

dr. Senad Softić
predsjedatelj Upravnog vijeća

mr. Edis Kovačević
rukovoditelj Odjela za računovodstvo i financije

Izvješće neovisnog revizora

Grant Thornton d.o.o. Banja Luka
 Vase Pelagića 2/I/V
 78 000 Banja Luka
 Republika Šrpska
 Bosna i Hercegovina

T +387 51 211 509; +387 51 211 294
 F +387 51 211 501
 E office@grantthornton.ba
 www.grantthornton.ba

Upravnom vijeću Centralne banke Bosne i Hercegovine

Mišljenje

Obavili smo reviziju priloženih finansijskih izvješća Centralne banke Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu "Centralna banka") koji obuhvaćaju izvješće o finansijskom položaju na dan 31. prosinca 2019. godine, i izvješće o dobiti ili gubitku, izvješće o sveobuhvatnoj dobiti, izvješće o promjenama u kapitalu i izvješće o novčanim tokovima za tada završenu godinu, te bilješke uz finansijska izvješća, uključujući i sažetak značajnih računovodstvenih politika.

Prema našem mišljenju, priložena finansijska izvješća fer prezentiraju, u svim značajnim odrednicama, finansijski položaj Centralne banke na dan 31. prosinca 2019. godine, i njenu finansijsku uspješnost te njene novčane tokove za tada završenu godinu u skladu s Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.

Osnova za mišljenje

Obavili smo našu reviziju u skladu s Međunarodnim revizijskim standardima (MRevS-ima). Naše odgovornosti, prema tim standardima, su podrobnije opisane u našem izvješću u odjeljku o revizorovim odgovornostima za reviziju finansijskih izvješća. Neovisni smo od Centralne banke u skladu s Kodeksom etike za profesionalne računovođe Odbora za međunarodne standarde etike za računovođe (IESBA Kodeksom) kao i u skladu s etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju finansijskih izvješća Centralne banke i ispunili smo naše ostale etičke odgovornosti u skladu s tim zahtjevima. Vjerujemo da su revizijski dokazi koje smo dobili dostatni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje.

Odgovornost Uprave i Upravnog vijeća Centralne banke za finansijska izvješća

Uprava je odgovorna za sastavljanje i fer prezentaciju finansijskih izvješća u skladu s Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja i za one interne kontrole za koje Uprava odredi da su potrebne za omogućavanje sastavljanja finansijskih izvješća koja su bez značajnog pogrešnog prikaza uslijed prijevare ili pogreške.

U sastavljanju finansijskih izvješća, Uprava je odgovorna za procjenjivanje sposobnosti Centralne banke da nastavi s poslovanjem po vremenski neograničenom poslovanju, i objavljivanje, ako je primjenjivo, pitanja povezanih s vremenski neograničenim poslovanjem i korištenjem računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja.

Upravno vijeće Centralne banke odgovorno je za nadgledanje procesa finansijskog izvještavanja Centralne banke.

Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izvješća

Naši ciljevi su steći razumno uvjerenje o tome jesu li finansijska izvješća kao cjelina bez značajnog pogrešnog prikaza uslijed prijevare ili pogreške i izdati revizorovo izvješće koje uključuje naše mišljenje. Razumno uvjerenje je viša razina uvjerenja, ali nije garancija da će revizija obavljena u skladu s MRevS-ima uvijek otkriti značajno pogrešno prikazivanje kada ono postoji. Pogrešni prikazi mogu nastati uslijed prijevare ili pogreške i smatraju se značajni ako se razumno može očekivati da, pojedinačno ili u zbroju, utječu na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovu tih finansijskih izvješća.

Kao sastavni dio revizije, u skladu sa MRevS-ima, stvaramo profesionalne prosudbe i odražavamo profesionalni skepticizam tijekom revizije. Mi također:

- Prepoznajemo i procjenjujemo rizike značajnog pogrešnog prikaza finansijskih izvješća, zbog prijevare ili pogreške, oblikujemo i obavljamo revizijske postupke kao reakciju na te rizike i pribavljamo revizijske dokaze koji su dostatni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje. Rizik neotkrivanja značajnog pogrešnog prikaza nastalog uslijed prijevare je veći od rizika nastalog uslijed pogreške, jer prijevara može uključiti tajne sporazume, krivotvorene, namjerno ispuštanje, pogrešno prikazivanje ili zaobilazeњe internih kontrola;
- Stječemo razumijevanje internih kontrola relevantnih za reviziju kako bismo oblikovali revizijske postupke koji su primjereni u danim okolnostima, ali ne i za svrhu izražavanja mišljenja o učinkovitosti internih kontrola Centralne banke;
- Ocjenjujemo primjerenošć korištenih računovodstvenih politika, razumnost računovodstvenih procjena i povezanih objava koje je stvorila Uprava;
- Zaključujemo o primjerenošći korištenja računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja Uprave i, temeljno na pribavljenim revizijskim dokazima, zaključujemo o tome postoji li značajna neizvjesnost u vezi s događajima ili okolnostima koji mogu stvarati značajnu sumnju u sposobnost Centralne banke da nastavi s poslovanjem po vremenski neograničenom poslovanju. Ako zaključimo da postoji značajna neizvjesnost, od nas se zahtjeva da skrenemo pozornost u našem revizorovu izvješću na povezane objave u finansijskim izvješćima ili, ako takve objave nisu odgovarajuće, da modificiramo naše mišljenje. Naši zaključci se temelje na revizijskim dokazima pribavljenim sve do datuma izdavanja našeg izvješća neovisnog revizora. Međutim, budući događaji ili uvjeti mogu uzorkovati da Centralna banka prekine s nastavljanjem poslovanja po vremenski neograničenom poslovanju;
- Ocjenjujemo cjelokupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj finansijskih izvješća, uključujući i objave, kao i odražavaju li finansijska izvješća, osnovne transakcije i događaje na način kojim se postiže fer prezentacija.

Grant Thornton

Ostvarili smo komunikaciju sa Upravnim vijećem u vezi, između ostalog, planiranim obimom i vremenom obavljanja revizije i značajnih rezultata revizije, uključujući bilo koje značajne nedostatke interne kontrole koje smo otkrili tijekom naše revizije.

Aleksandar Đžombić, PhD
Direktor
Grant Thornton d.o.o.

Banja Luka, 30. ožujak 2020.

Nevena Milinković
Ovlašćeni revizor
Grant Thornton d.o.o.

Banja Luka, 30. ožujak 2020.

Suzana Stavrikj, Partner

Grant Thornton d.o.o.

Skopje, 30. ožujak 2020.

Kedian Kodra, Partner

Grant Thornton sh.p.k.

Tirana, 30. ožujak 2020.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.

IZVJEŠĆE O DOBITI ILI GUBITKU

U tisućama KM	Bilješka	<i>Za godinu koja je završila 31. prosinca</i>	
		2019.	2018.
Kamatni prihodi		51.178	48.186
Kamatni rashodi		(26.358)	(24.393)
NETO KAMATNI PRIHODI	4	24.820	23.793
Prihodi od naknada i provizija		17.665	17.209
Rashodi od naknada i provizija		(653)	(636)
NETO PRIHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA	5	17.012	16.573
Neto realizirani dobici od prodaje dužničkih instrumenata po te vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	6	238	4.277
Neto dobici od tečajnih razlika	7	267	151
Ostali prihodi	8	895	1.522
OPERATIVNI PRIHODI		43.232	46.316
Troškovi osoblja	9	(19.670)	(19.034)
Administrativni i ostali operativni troškovi	10	(7.950)	(8.250)
Troškovi amortizacije	17	(2.446)	(2.426)
OPERATIVNI TROŠKOVIS		(30.066)	(29.710)
FINANCIJSKI REZULTAT PRIJE REZERVIRANJA ZA OČEKIVANE KREDITNE GUBITKE		13.166	16.606
Neto smanjenje / (povećanje) u rezerviranjima za očekivane kreditne gubitke	11	9.409	(8.175)
NETO DOBIT ZA GODINU		22.575	8.431

Bilješke na stranicama od 58 do 115 čine sastavni dio ovih finansijskih izvješća.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.

IZVJEŠĆE O SVEOBUHVATNOJ DOBITI

U tisućama KM	Bilješka	Za godinu koja je završila 31. prosinca	
		2019.	2018.
NETO DOBIT ZA GODINU		22.575	8.431
Ostala sveobuhvatna dobit			
<i>Stavke koje su ili koje se mogu naknadno prenijeti u dobit ili gubitak:</i>			
Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit			
Neto promjena u fer vrijednosti tijekom godine	14	77.863	(6.390)
Neto promjena u rezerviranjima za očekivane kreditne gubitke priznana u dobit ili gubitak tijekom godine	29.1.1.	(7.598)	7.301
Reklasificiranje u dobit ili gubitak od prodaje dužničkih instrumenata	6	(238)	(4.277)
		70.027	(3.366)
Monetarno zlato			
Neto promjena u fer vrijednosti tijekom godine	15	44.092	6.138
		44.092	6.138
Ukupno ostala sveobuhvatna dobit		114.119	2.772
UKUPNO SVEOBUHVATNA DOBIT ZA GODINU		136.694	11.203

Bilješke na stranicama od 58 do 115 čine sastavni dio ovih financijskih izvješća.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.

IZVJEŠĆE O FINANCIJSKOM POLOŽAU

U tisućama KM	Bilješka	Na dan	
		31. prosinca 2019.	31. prosinca 2018.
IMOVINA			
Strana valuta u gotovini	12	322.599	274.099
Depoziti kod inozemnih banaka	13	3.102.765	2.911.448
Dužnički instrumenti	14	8.917.413	8.225.439
Monetarno zlato	15	254.088	209.996
Specijalna prava vučenja u MMF-u	26, 31	230	2.236
Ostala imovina	16	11.457	10.554
Nekretnine i oprema	17	48.314	44.677
Nematerijalna imovina	17	1.563	1.342
Ostala ulaganja	18	27.813	27.813
UKUPNO IMOVINA		12.686.242	11.707.604
OBVEZE I KAPITAL			
OBVEZE			
Gotov novac u optjecaju	19	5.199.916	4.750.614
Depoziti banaka	20	5.743.619	5.523.290
Depoziti Vlade i ostalih javnih deponenata	21	880.675	709.367
Rezerviranja za obveze i troškove	22	1.394	1.259
Ostale obveze	23	4.097	3.227
Ukupno obveze		11.829.701	10.987.757
KAPITAL			
Početni kapital		25.000	25.000
Pričuve		831.541	694.847
Ukupno kapital	24	856.541	719.847
UKUPNO OBVEZE I KAPITAL		12.686.242	11.707.604

Bilješke na stranicama od 58 do 115 čine sastavni dio ovih finansijskih izvješća.

IZVJEŠĆE O PROMJENAMA U KAPITALU

U tisućama KM	Stanje na dan 1. siječnja 2019. godine	Dostale pričuve	Generalne pričuve (zadržana dobit)	Početni kapital	Ostala sveobuhvatna dobit za godinu	Neto dobit za godinu (Bilješka 25)	Ostala sveobuhvatna dobit	Neto nerealizirane pozitivne promjene u fer vrijednosti dužničkih instrumenata	Neto realizirane pozitivne promjene u fer vrijednosti dužničkih instrumenata prenesene u dobit ili gubitak	Neto otpuštanje rezerviranja za očekivane kreditne gubitke za dužničke instrumente priznato u dobit ili gubitak	Neto otpuštanje rezerviranja za očekivane kreditne gubitke preneseno u dobit ili gubitak za prodane dužničke instrumente	Neto nerealizirane pozitivne promjene u fer vrijednosti monetarnog zlata	Stanje na dan 31. prosinca 2019. godine
	25.000	514.720	31.300	133.696	8.993	6.138	694.847	719.847					
Ukupno sveobuhvatna dobit za godinu					77.677	(7.650)	44.092	136.694	136.694				
Neto dobit za godinu (Bilješka 25)					77.677	(7.650)	44.092	114.119	114.119				
Ostala sveobuhvatna dobit					77.863	-	-	77.863	77.863				
Neto nerealizirane pozitivne promjene u fer vrijednosti dužničkih instrumenata					(186)	-	-	(186)	(186)				
Neto realizirane pozitivne promjene u fer vrijednosti dužničkih instrumenata prenesene u dobit ili gubitak					-	(7.598)	-	(7.598)	(7.598)				
Neto otpuštanje rezerviranja za očekivane kreditne gubitke za dužničke instrumente priznato u dobit ili gubitak					-	(52)	-	(52)	(52)				
Neto otpuštanje rezerviranja za očekivane kreditne gubitke preneseno u dobit ili gubitak za prodane dužničke instrumente					-	44.092	44.092	44.092	44.092				
Neto nerealizirane pozitivne promjene u fer vrijednosti monetarnog zlata					211.373	1.343	50.230	831.541	856.541				
Stanje na dan 31. prosinca 2019. godine	25.000	537.295	31.300										

Bilješke na stranicama od 58 do 115 čine sastavni dio ovih finansijskih izvješća.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.

IZVJEŠĆE O PROMJENAMA U KAPITALU (NASTAVAK)

U tisućama KM

	Ukupno pricuve	
Rezerve fer vrijednost za monetarno zlato	Ukupno kapital	
Rezerve fer vrijednosti za raspodjelu imovinu	Ukupno pricuve	
Rezerve fer vrijednosti za očekivane kreditne gubitke	Ukupno kapital	
Rezerviranja za sveobuhvatnu dobit	Ukupno kapital	
Rezerve fer vrijednosti za dužničke instrumente po fer dužničke i vlasničke vrijednosti kroz ostalu	Ukupno kapital	
Ostale pricuve	Ukupno kapital	
Generalične pricuve (zadržana dobit)	Ukupno kapital	
Početni kapital	Ukupno kapital	
Stanje na dan 31. prosinca 2017. godine - iskazano	25.000	542.766
Utjecaj primjene MSFI 9	-	(36.477)
Stanje na dan 1. siječnja 2018. godine - prepravljeno	25.000	506.289
Ukupno sveobuhvatna dobit za godinu	-	8.431
Neto dobit za Godinu (Bilješka 25)	-	8.431
Ostala sveobuhvatna dobit	-	-
Neto nerealizirane negativne promjene u fer vrijednosti dužničkih instrumenata	-	-
Neto realizirane pozitivne promjene u fer vrijednosti dužničkih instrumenata prenesene u dobit ili gubitak	-	(1.679)
Neto povećanje rezerviranja za očekivane kreditne gubitke za dužničke instrumente priznano u dobit ili gubitok	-	-
Neto otpuštanje rezerviranja za očekivane kreditne gubitke preneseno u dobit ili gubitak za prodane dužničke instrumente	-	(2.598)
Neto nerealizirane pozitivne promjene u fer vrijednosti monetarnog zlata	-	-
Stanje na dan 31. prosinca 2018. godine	25.000	514.720
Stanje na dan 31. prosinca 2017. godine	25.000	514.720
31.300	31.300	133.696
8.993	8.993	6.138
694.847	694.847	719.847

Bilješke na stranicama od 58 do 115 čine sastavni dio ovih finansijskih izvješća.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.

IZVJEŠĆE O NOVČANIM TOKOVIMA

Za godinu koja je završila
31. prosinca
2019. 2018.

U tisućama KM

NOVČANI TOKOVI OD OPERATIVNIH AKTIVNOSTI

Neto dobit za godinu		22.575	8.431
Prilagođeno za:			
Kamatne prihode	4	(51.178)	(48.186)
Kamatne rashode	4	26.358	24.393
Neto (smanjenje) / povećanje u rezerviranjima za očekivane kreditne gubitke	11	(9.409)	8.175
Neto realizirane (dubitke) od prodaje dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	6	(238)	(4.277)
Neto (dubitke) od tečajnih razlika	7	(267)	(151)
Prihode od donacija	8	(98)	(144)
Neto povećanje / (smanjenje) u rezerviranjima za obveze i troškove	9, 22	277	(222)
Neto gubitak / (dubitak) od otuđenja nekretnina i opreme		8	(3)
Prihod od dividende priznan u dobit ili gubitak	8	(623)	(589)
Troškove amortizacije	17	2.446	2.426
Neto novčani tokovi od operativnih aktivnosti prije promjena na poslovnoj imovini i obvezama		(10.149)	(10.147)
 Promjene na poslovnoj imovini i obvezama			
Smanjenje / (povećanje) oročenih depozita kod inozemnih banaka		584.828	(640.581)
(Povećanje) dužničkih instrumenata		(614.111)	(757.972)
(Povećanje) / smanjenje ostale imovine		(882)	1.214
Povećanje gotovog novca u optjecaju		449.302	431.254
Povećanje depozita od banaka, Vlade i ostalih javnih deponenata		392.941	575.397
Povećanje / (smanjenje) ostalih obveza		938	(566)
Isplate po osnovi rezerviranja za obveze i troškove	22	(142)	(169)
Naplaćena kamata		49.875	47.672
Plaćena kamata		(25.586)	(22.250)
Neto novac od operativnih aktivnosti		827.014	(376.148)
 NOVČANI TOKOVI OD INVESTICIJSKIH AKTIVNOSTI			
Priljevi od prodaje nekretnina i opreme		-	5
Kupovine nekretnina, opreme i nematerijalne imovine		(6.311)	(1.910)
Primljena dividenda		623	589
Neto novac od investicijskih aktivnosti		(5.688)	(1.316)

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Financijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.

IZVJEŠĆE O NOVČANIM TOKOVIMA (NASTAVAK)

U tisućama KM	Za godinu koja je završila 31. prosinca		
	Bilješka	2019.	2018.
NOVČANI TOKOVI OD FINANCIJSKIH AKTIVNOSTI			
Raspodjela dobiti u državni proračun		-	(7.311)
Neto novac od financijskih aktivnosti		-	(7.311)
Efekti promjena u ispravci vrijednosti za očekivane kreditne gubitke na novac i novčane ekvivalente		990	(336)
Efekti tečajnih promjena na novac i novčane ekvivalente		296	187
Neto povećanje / (smanjenje) novca i novčanih ekvivalenta		822.612	(384.924)
Novac i novčani ekvivalenti na dan 1. siječnja		1.676.360	2.061.284
Novac i novčani ekvivalenti na dan 31. prosinca	26	2.498.972	1.676.360

Bilješke na stranicama od 58 do 115 čine sastavni dio ovih financijskih izvješća.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

*Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.***BILJEŠKE UZ FINANSIJSKA IZVJEŠĆA****1. OSNOVNE INFORMACIJE**

Centralna banka Bosne i Hercegovine („Centralna banka“) je vrhovna monetarna vlast države Bosne i Hercegovine („BiH“). Njen status je definiran Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine („Zakon o Centralnoj banci“), koji je usvojila Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine 20. lipnja 1997. godine, sukladno Općem okvirnom sporazumu za mir u Bosni i Hercegovini.

Centralna banka je počela sa radom 11. kolovoza 1997. godine.

Centralna banka posluje preko Centralnog ureda, tri glavne jedinice sa sjedištem u Sarajevu, Mostaru i Banjoj Luci i dvije filijale, jedna u Brčkom i druga na Palama, a koja je pod nadležnošću Glavne jedinice u Banjoj Luci.

Sjedište Centralnog ureda Centralne banke je u Sarajevu, Maršala Tita broj 25.

Osnovni cilj Centralne banke je da postigne i održi stabilnost domaće valute tako što izdaje domaću valutu sukladno sa pravilom valutnog odbora. Pravilo valutnog odbora, definirano Zakonom o Centralnoj banci, podrazumijeva da se domaća valuta izdaje samo uz puno pokriće u slobodno konvertibilnim deviznim sredstvima. Pored toga, Centralna banka ima obvezu da, na zahtjev, bez ograničenja kupuje i prodaje konvertibilnu marku (KM) za euro (EUR) po službenom deviznom tečaju u iznosu 1,95583 KM ≈ 1 EUR, koji je određen Zakonom o Centralnoj banci.

Zadaci Centralne banke, definirani Zakonom o Centralnoj banci, uključuju:

- definiranje, usvajanje i kontroliranje monetarne politike BiH putem izdavanja domaće valute po propisanom deviznom tečaju uz puno pokriće u slobodno konvertibilnim deviznim sredstvima;
- držanje i upravljanje službenim deviznim pričuvama Centralne banke na siguran i profitabilan način;
- uspostavljanje i održavanje odgovarajućih platnih i obračunskih sustava;
- izdavanje propisa i smjernica za ostvarivanje djelatnosti Centralne banke, u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci;
- koordiniranje djelatnosti agencija za bankarstvo nadležnih za izdavanje bankarskih licenci i superviziju banaka;
- primanje depozita od državnih i javnih institucija BiH i depozita od komercijalnih banaka u cilju ispunjavanja zahtjeva za obveznom pričuvom;
- stavljanje u optjecaj i povlačenje iz optjecaja domaće valute, uključujući novčanice i kovanice zakonskog sredstva plaćanja, pridržavajući se strogo pravila valutnog odbora;
- sudjelovanje u radu međunarodnih organizacija koje rade na jačanju finansijske i ekonomске stabilnosti zemlje;
- zastupanje BiH u međunarodnim organizacijama o pitanjima monetarne politike.

U okviru svojih ovlaštenja, utvrđenih Zakonom o Centralnoj banci, Centralna banka je potpuno neovisna od entiteta, javnih agencija i bilo kojih drugih organa u izvršavanju svojih ciljeva i zadataka.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

*Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.***1. OSNOVNE INFORMACIJE (NASTAVAK)**

Najviši organ Centralne banke je Upravno vijeće koje je nadležno za utvrđivanje monetarne politike i kontrolu njezina sprovođenja, organizaciju i strategiju Centralne banke, u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci.

Upravu Centralne banke čine guverner i viceguverneri, koje imenuje guverner uz odobrenje Upravnog vijeća. Uprava operativno rukovodi poslovanjem Centralne banke.

U skladu sa Zakonom o Centralnoj banci, sva ovlaštenja koja nisu specifično dana Upravnom vijeću dodjeljuju se guverneru.

Centralna banka je uspostavila Revizorski komitet od tri neovisna člana koji su imenovani od strane Upravnog vijeća. Revizorski komitet je nadležan da nadgleda proces finansijskog izvještavanja Centralne banke, proces vanjske revizije godišnjih finansijskih izvješća i proces izbora neovisnih revizora Centralne banke. U cilju nadgledanja i održavanja odgovarajućeg okvira za upravljanje rizikom u Centralnoj banci, Revizorski komitet, također, procjenjuje adekvatnost i efikasnost internih kontrola i procedura kao instrumenata za upravljanje rizikom kao i funkcija interne revizije.

Tijekom 2018. i 2019. godine, uključujući i razdoblje do datuma izdavanja ovog izvješća, članove Upravnog vijeća, Uprave i Revizorskog komiteta čine:

Upravno vijeće

dr. Senad Softić	predsjedatelj
mr. Ankica Kolobarić	član
mr. Šerif Isović	član
mr. Trivo Marinković	član (do 19. lipnja 2019. i od 19. srpnja 2019. do 4. listopada 2019.)
dr. Ljubiša Vladušić	član (do 19. lipnja 2019. i od 19. srpnja 2019. do 4. listopada 2019.)

Uprava

dr. Senad Softić	guverner
mr. Ernadina Bajrović	viceguverner
dr. Milica Lakić	viceguverner
Želimira Raspudić	viceguverner

Revizorski komitet

dr. Elvir Čizmić	član (od 1. rujna 2018.)
dr. Sead Kreso	član (do 31. kolovoza 2018.)
dr. Mila Gadžić	član
Radomir Repija	član

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.

2. OSNOVA ZA PRIPREMU

2.1. Izjava o usklađenosti

Finansijska izvješća Centralne banke pripremljena su u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja („MSFI”), objavljenim od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde („OMRS”).

2.2. Osnova za mjerjenje

Ova finansijska izvješća su pripremljena na osnovi povijesnog troška, izuzev za sljedeće značajne stavke:

Stavka	Osnova mjerjenja
Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	fer vrijednost
Monetarno zlato	fer vrijednost

2.3. Funkcionalna i izvještajna valuta

Finansijska izvješća Centralne banke prikazana su u državnoj valuti BiH koju predstavlja KM. Sve finansijske informacije su zaokružene na najbližu tisuću (ukoliko nije drugačije navedeno).

2.4. Standardi, tumačenja i izmjene postojećih standarda na snazi u tekućem razdoblju

Sljedeći standardi, izmjene postojećih standarda i tumačenja, izdani od OMRS, na snazi su za tekuće razdoblje:

- MSFI 16: „Najmovi“ (na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na ili nakon 1. siječnja 2019. godine),
- IFRIC tumačenje 23: „Neizvjesnost u pogledu postupanja s porezom na dobit“ (na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na ili nakon 1. siječnja 2019. godine),
- Izmjene MSFI 9: „Finansijski instrumenti – Karakteristike prijevremene otplate sa negativnom naknadom“ (na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na ili nakon 1. siječnja 2019. godine),
- Izmjene MRS 28: „Ulaganja u pridružene subjekte i zajedničke pothvate – Dugoročni udjeli u pridruženim subjektima i zajedničkim pothvatima“ (na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na ili nakon 1. siječnja 2019. godine),
- Ciklus godišnjih poboljšanja MSFI standarda za 2015.-2017. (na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na ili nakon 1. siječnja 2019. godine),
- Izmjene MRS 19: „Primanja uposlenih – Izmjene, ograničenja ili izmirenja plana“ (na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na ili nakon 1. siječnja 2019. godine).

Primjena ovih standarda, izmjena i tumačenja nema značajan utjecaj na finansijska izvješća Centralne banke u tekućem razdoblju.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.

2. OSNOVA ZA PRIPREMU (NASTAVAK)

2.5. Standardi i tumačenja koji su objavljeni, a još nisu u uporabi

Na dan izdavanja ovih finansijskih izvješća, sljedeći standardi, izmjene postojećih standarda i tumačenja su objavljeni od strane OMRS, ali nisu još na snazi i nisu ranije usvojeni od strane Centralne banke:

- Izmjene odredbi Konceptualnog okvira u MSFI standardima (na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na ili nakon 1. siječnja 2020. godine),
- Izmjene MSFI 3: „Poslovne kombinacije – Definicija biznisa“ (na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na ili nakon 1. siječnja 2020. godine),
- Izmjene MRS 1: „Prezentiranje finansijskih izvješća“ i MRS 8: „Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške – definicija značajnosti“ (na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na ili nakon 1. siječnja 2020. godine),
- MSFI 17: „Ugovori o osiguranju“ (na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na ili nakon 1. siječnja 2021. godine),
- Izmjene MSFI 9: „Finansijski instrumenti“ i MSFI 7: „Finansijski instrumenti: Objavljivanja – Reforma referentne vrijednosti kamatne stope“ (na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na ili nakon 1. siječnja 2022. godine),
- Izmjene MRS 1: „Prezentiranje finansijskih izvješća – Klasificiranje obveza na tekuće i dugoročne“ (na snazi za godišnja razdoblja koja počinju na ili nakon 1. siječnja 2022. godine).

Centralna banka je izabrala da ne usvoji ove standarde, izmjene i tumačenja prije nego oni stupe na snagu. Centralna banka predviđa da usvajanje ovih standarda, izmjene i tumačenja neće imati značajan utjecaj na finansijska izvješća Centralne banke.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE

Računovodstvene politike dane u nastavku su se kontinuirano primjenjivale na sva razdoblja prikazana u ovim finansijskim izvješćima.

3.1. Priznavanje prihoda i rashoda

3.1.1. Prihodi i rashodi od kamata

Efektivna kamatna stopa

Prihodi i rashodi od kamata priznaju se u dobit ili gubitak primjenom metode efektivne kamatne stope. „Efektivna kamatna stopa“ je stopa koja točno diskontira procijenjena buduća novčana plaćanja i primitke kroz očekivani vijek trajanja finansijskog instrumenta na:

- bruto knjigovodstvena vrijednost finansijske imovine ili
- amortizirani trošak finansijske obveze.

„Amortizirani trošak“ finansijske imovine ili finansijske obveze je iznos po kojem se finansijska imovina ili finansijska obveza mjeri prilikom početnog priznavanja, umanjen za otplatu glavnice, uvećan ili umanjen za kumuliranu amortizaciju primjenom metode efektivne kamatne stope svih razlika između početnog iznosa i, za finansijsku imovinu, usklađen za svaku ispravku vrijednosti za očekivane kreditne gubitke.

Bruto knjigovodstvena vrijednost finansijske imovine je amortizirani trošak finansijske imovine prije usklađenja za ispravku vrijednosti za očekivane kreditne gubitke.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

*Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.***3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)****3.1. Priznavanje prihoda i rashoda (nastavak)****3.1.1. Prihodi i rashodi od kamata (nastavak)**

Prilikom izračuna efektivne kamatne stope za finansijske instrumente, Centralna banka procjenjuje buduće novčane tokove uzimajući u obzir sve ugovorne uvjete finansijskog instrumenta, ali isključujući očekivane kreditne gubitke. Obračun uključuje sve naknade i plaćene ili primljene iznose između Centralne banke i druge strane koji su sastavni dio efektivne kamatne stope, transakcijske troškove i sve druge diskonte ili premije.

Metoda efektivne kamatne stope je metoda izračunavanja amortiziranog troška (bruto knjigovodstvene vrijednosti) finansijske imovine ili finansijske obveze i raspoređivanja i priznavanja prihoda i rashoda od kamata u dobit ili gubitak tijekom određenog razdoblja.

Prihodi od kamata obračunani uporabom metode efektivne kamatne stope uključuju prihode od kamata na finansijsku imovinu po amortiziranom trošku i na finansijsku imovinu po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit.

Obračunana kamata na finansijsku imovinu sa negativnom kamatnom stopom priznaje se kao rashod od kamata u dobit ili gubitak i nastaje po osnovi depozita kod inozemnih banaka i dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit.

Obračunana kamata na finansijske obveze sa negativnom kamatnom stopom priznaje se kao prihod od kamata u dobit ili gubitak i nastaje po osnovi depozita domaćih komercijalnih banaka.

3.1.2. Prihodi i rashodi od naknada i provizija

Prihodi od naknada i provizija zarađeni pružanjem usluga Centralne banke priznaju se u dobit ili gubitak u trenutku pružanja usluge. Centralna banka obračunava prihode od naknada i provizija u skladu sa definiranim tarifama za svoje usluge.

Rashodi od naknada i provizija nastaju po osnovi naknada plaćenih za inozemne platne transakcije i priznaju se u dobit ili gubitak kada je usluga primljena.

3.1.3. Transakcije u stranim valutama i tečajne razlike

Prilikom početnog priznavanja transakcije u stranim valutama evidentiraju se u KM primjenjujući na iznos u stranoj valuti promptni devizni tečaj između KM i strane valute na datum transakcije.

Monetaryne stavke iskazane u stranim valutama preračunavaju se u KM po tečaju Centralne banke važećem na datum izvještavanja. Nemonetaryne stavke iskazane u stranim valutama mjerene po povjesnom trošku preračunavaju se po tečaju važećem na datum transakcije. Nemonetaryne stavke iskazane u stranim valutama mjerene po fer vrijednosti preračunavaju se koristeći tečaj koji je bio važeći na datum mjerjenja fer vrijednosti.

Tečajne razlike proizašle iz transakcija monetarnih stavki ili iz preračunavanja monetarnih stavki po tečajevima različitim od onih po kojima su početno priznane u tekućem ili u prethodnim izvještajnim razdobljima, priznaju se u dobit ili gubitak kada nastanu. Zbog pravila valutnog odbora, ne postoje tečajne razlike od monetarnih stavki denominiranih u EUR valuti.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)

3.1. Priznavanje prihoda i rashoda (nastavak)

3.1.3. Transakcije u stranim valutama i tečajne razlike (nastavak)

Srednji tečajevi najznačajnih valuta dani su u nastavku:

Srednji tečaj:	31. prosinca 2019.	31. prosinca 2018.
	KM	KM
USD	1,747994	1,707552
SDR	2,417171	2,374847

3.1.3. Prihod od dividende

Prihod od dividende na vlasničke instrumente priznaje se u dobit ili gubitak kada se uspostavi pravo Centralne banke da prima dividendu.

3.2. Finansijska imovina i finansijske obveze

3.2.1. Priznavanje i početno mjerjenje finansijske imovine i finansijskih obveza

Finansijska imovina i finansijske obveze se priznaju u izvješću o finansijskom položaju kada, i samo kada, Centralna banka postane jedna od ugovornih strana na koju se primjenjuju ugovorni uvjeti finansijske imovine ili obveza.

Finansijska imovina i finansijske obveze se početno mijere po fer vrijednosti. Transakcijski troškovi direktno povezani sa stjecanjem ili izdavanjem finansijske imovine ili finansijskih obveza, osim za imovinu i obveze koji se klasificiraju po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak, se dodaju u ili oduzimaju od fer vrijednosti finansijske imovine ili finansijskih obveza prilikom početnog priznavanja po potrebi. Transakcijski troškovi direktno povezani sa stjecanjem finansijske imovine ili finansijskih obveza po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak se priznaju direktno u dobit ili gubitak.

Sva finansijska imovina se početno priznaje na datum podmirenja, a to je datum kada Centralna banka stekne imovinu ili se imovina isporuči Centralnoj banci.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

*Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.***3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)****3.2. Finansijska imovina i finansijske obveze (nastavak)****3.2.2. Klasificiranje i naknadno mjerjenje****3.2.2.1. Finansijska imovina**

Centralna banka može klasificirati svoju finansijsku imovinu u sljedeće kategorije mjerena:

- Fer vrijednost kroz ostalu sveobuhvatnu dobit
- Amortizirani trošak
- Fer vrijednost kroz dobit ili gubitak.

Na datume izvještavanja, Centralna banka nije imala finansijsku imovinu koja spada u kategoriju po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak.

Klasificiranje finansijske imovine određeno je:

- Poslovnim modelom Centralne banke za upravljanje finansijskom imovinom
- Karakteristikama ugovornih novčanih tokova finansijske imovine.

Poslovni model

Poslovni model označava način na koji Centralna banka upravlja svojom imovinom sa ciljem generiranja novčanih tokova. To znači, da li je cilj Centralne banke postignut samo prikupljanjem ugovornih novčanih tokova držanjem ili Centralna banka prikuplja ugovorne novčane tokove držanjem i prodajom imovine. Ukoliko ništa od navedenog nije primjenjivo, onda se finansijska imovina klasificira kao dio „Ostalog“ poslovnog modela i mjeri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak. Na datume izvještavanja Centralna banka upravlja svojom imovinom kroz sljedeće poslovne modele:

1. Model „držanje radi prikupljanja ugovornih novčanih tokova“ za finansijsku imovinu koja generira ugovorne novčane tokove u tijeku svog životnog vijeka i
2. Model „držanje radi prikupljanja ugovornih novčanih tokova i prodaje“ za finansijsku imovinu koja generira ugovorne novčane tokove u tijeku svog životnog vijeka kao i prodajom.

Upravljanje ugovornim novčanim tokovima po osnovi dužničkih instrumenata može se vršiti kroz oba poslovna modela. Na datume izvještavanja cilj Centralne banke je da se za sve dužničke instrumente stranih vlada prikupljanje ugovornih novčanih tokova vrši držanjem i prodajom.

Za finansijsku imovinu kojom se upravlja kroz ove modele, Centralna banka procjenjuje da li su ugovorni novčani tokovi finansijske imovine samo plaćanja glavnice i kamate na nepodmireni iznos glavnice. Ova procjena se radi na razini portfelja iz razloga što je ta razina najbolji odraz načina upravljanja imovinom. U svrhu procjene, „glavnica“ se definira kao fer vrijednost finansijske imovine prilikom početnog priznavanja. „Kamata“ se definira kao naknada za vremensku vrijednost novca, kreditni rizik povezan sa nepodmirenim iznosom glavnice tijekom određenog razdoblja i ostale rizike i troškove povezane sa držanjem finansijske imovine.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

*Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.***3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)****3.2. Finansijska imovina i finansijske obveze (nastavak)****3.2.2. Klasificiranje i naknadno mjerjenje (nastavak)****3.2.2.1. Finansijska imovina (nastavak)**

Za potrebe procjene da li su ugovorni novčani tokovi „plaćanje samo glavnice i kamate”, Centralna banka uzima u obzir ugovorne novčane tokove instrumenta. Samo ona finansijska imovina koja zadovoljava zahtjeve „plaćanje samo glavnice i kamate” može se klasificirati u kategoriju finansijske imovine koja se mjeri po amortiziranom trošku ili finansijske imovine koja se mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit.

Prilikom početnog priznavanja finansijska imovina Centralne banke se priznaje po: amortiziranom trošku ili po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit na osnovi procjene poslovnog modela Centralne banke. Finansijska imovina zadovoljava zahtjev „plaćanje samo glavnice i kamate” na datume izvještavanja.

Finansijska imovina po amortiziranom trošku

Finansijska imovina se mjeri po amortiziranom trošku ako imovina zadovoljava sljedeće uvjete:

- drži se u okviru poslovnog modela čiji je cilj držanje finansijske imovine kako bi se prikupili ugovorni novčani tokovi i
- ugovornim uvjetima finansijske imovine novčani tokovi nastaju na određeni datum i samo su plaćanja glavnice i kamate na nepodmireni iznos glavnice.

Nakon početnog priznavanja, finansijska imovina se mjeri po amortiziranom trošku koristeći metodu efektivne kamatne stope na bruto knjigovodstvenu vrijednost imovine. Efekti naknadnog mjerjenja finansijske imovine po amortiziranom trošku se priznaju u dobit ili gubitak kao prihod ili rashod od kamate u razdoblju kada su nastali.

Na datume izvještavanja u ovu kategoriju finansijskih instrumenata spadaju žiro računi Centralne banke, strana valuta u gotovini, depoziti u inozemnim bankama, specijalna prava vučenja u MMF-u i ostala finansijska imovina.

Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit

Finansijska imovina se mjeri po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit ako imovina zadovoljava sljedeće uvjete:

- drži se u okviru poslovnog modela čiji je cilj postignut naplatom ugovornih novčanih tokova i prodajom finansijske imovine i
- ugovornim uvjetima finansijske imovine novčani tokovi nastaju na određeni datum i samo su plaćanja glavnice i kamate na nepodmireni iznos glavnice.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

*Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.***3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)****3.2. Finansijska imovina i finansijske obveze (nastavak)****3.2.2. Klasificiranje i naknadno mjerjenje (nastavak)****3.2.2.1. Finansijska imovina (nastavak)****Dužnički instrumenti**

Nakon početnog priznavanja, dužnički instrumenti se mjere po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit koristeći metodu efektivne kamatne stope na bruto knjigovodstvenu vrijednost imovine i usklađuju se sa fer vrijednosti instrumenta na svaki datum izvještavanja. Tijekom razdoblja držanja, efekti naknadnog mjerjenja dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit priznaju se na sljedeći način:

- Prihodi ili rashodi od kamata priznaju se u dobit ili gubitak u razdoblju kada su nastali
- Usklađivanja fer vrijednosti priznaju se u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti u razdoblju kada su nastali.

Prilikom prestanka priznavanja dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, kumulirani dobitak ili gubitak prethodno priznan u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti reklassificira se iz kapitala u dobit ili gubitak, uključujući prethodno priznane dobitke ili gubitke od umanjenja.

Na datume izvještavanja dužnički instrumenti Centralne banke pripadaju ovoj kategoriji finansijskih instrumenata.

Vlasnički instrumenti

Centralna banka je napravila neopoziv izbor da u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti prikaže naknadne promjene fer vrijednosti vlasničkih instrumenata koji se ne drže za trgovanje zbog svojih specifičnih karakteristika i nepostojanja aktivnog tržišta za njihovo trgovanje. Vlasnički instrumenti su početno priznani po trošku stjecanja za koji se smatra da odgovara njihovoj fer vrijednosti.

Na datume izvještavanja, sve vlasničke instrumente Centralne banke po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit čine dionice Banke za međunarodne namire (BIS) i SWIFT dionice.

3.2.2.2. Finansijske obveze

Centralna banka klasificira sve svoje finansijske obveze kao mjerene po amortiziranom trošku koristeći metodu efektivne kamatne stope. Prihod ili rashod od kamate od finansijskih obveza mjerenih po amortiziranom trošku priznaje se u dobit ili gubitak.

Finansijske obveze mjerene po amortiziranom trošku uključuju gotov novac u optjecaju, depozite domaćih banaka, depozite Vlade i ostalih javnih deponenata i ostale finansijske obveze.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

*Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.***3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)****3.2. Finansijska imovina i finansijske obveze (nastavak)****3.2.3. Umanjenje finansijske imovine**

Zahtjevi za umanjenjem finansijske imovine koriste više informacija po principu pogleda unaprijed za priznavanje očekivanih kreditnih gubitaka. Instrumenti koji potпадaju pod ove zahtjeve odnose se na finansijsku imovinu mjerenu po amortiziranom trošku odnosno depozite kod inozemnih banaka, specijalna prava vučenja u MMF-u i dužničke instrumente mjerene po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit. Centralna banka koristi pojednostavljeni pristup u izračunu očekivanih kreditnih gubitaka za ostala potraživanja. Vlasnički instrumenti mjereni po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit nisu predmetom umanjenja vrijednosti.

Centralna banka priznaje ispravku vrijednosti za ove gubitke na svaki datum izvještavanja. Mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka odražava:

- Objektivan i ponderirano vjerljatan iznos koji se određuje procjenom više mogućih ishoda,
- Vremensku vrijednost novca i
- Razumne i korisne informacije koje su na raspolaganju bez dodatnih troškova ili napora na datum izvještavanja o prošlim događajima, trenutnim uvjetima i predviđanjima o budućim ekonomskim uvjetima.

Bilješka 29.1. pruža više informacija o načinu mjerenja očekivanih kreditnih gubitaka.

Ispravka vrijednosti za očekivane kreditne gubitke obračunava se i prikazuje u izvješću o finansijskom položaju kako slijedi:

- Finansijska imovina koja se mjeri po amortiziranom trošku: Očekivani kreditni gubici obračunavaju se na bruto knjigovodstvenu vrijednost imovine i evidentiraju kao odbitna stavka bruto knjigovodstvene vrijednosti imovine
- Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit: Očekivani kreditni gubici obračunavaju se na bruto knjigovodstvenu vrijednost imovine, ali se ispravka vrijednosti priznaje u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti i ne umanjuje knjigovodstvenu vrijednost finansijske imovine u izvješću o finansijskom položaju.

Dobici i gubici od umanjenja vrijednosti priznaju se u dobit ili gubitak, neovisno od klasificiranja finansijske imovine na svaki datum izvještavanja.

3.2.3. Prestanak priznavanja finansijske imovine i finansijskih obveza

Centralna banka prestaje priznavati finansijsku imovinu samo onda kada ugovorna prava na novčane primitke od imovine isteknu ili kada Centralna banka prenese finansijsku imovinu i suštinski sve rizike i koristi od vlasništva imovine na drugi subjekt.

Centralna banka prestaje priznavati finansijske obveze kada, i samo kada, su obveze Centralne banke izmirene, otkazane ili su istekle.

3.3. Monetarno zlato

Monetarno zlato je dio deviznih pričuva Centralne banke i klasificirano je kao finansijska imovina. Monetarno zlato se početno priznaje po fer vrijednosti, uključujući transakcijske troškove koji se neposredno mogu pripisati stjecanju monetarnog zlata.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

*Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.***3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)****3.3. Monetarno zlato (nastavak)**

Nakon početnog priznavanja, monetarno zlato se naknadno mjeri po fer vrijednosti. Nerealizirani dobici i gubici koji proizlaze iz promjena fer vrijednosti, a po osnovi promjena u cijeni monetarnog zlata, priznaju se na računu rezervi fer vrijednosti u okviru ostale sveobuhvatne dobiti. U slučaju da nerealizirani gubici prelaze stanje rezervi fer vrijednosti za monetarno zlato na kraju finansijske godine, Centralna banka će odbiti taj iznos od dobiti za to razdoblje.

Prilikom prodaje zlata, nerealizirani dobici i gubici iz ostale sveobuhvatne dobiti se prenose u dobit ili gubitak.

Fer vrijednost monetarnog zlata se iskazuje u EUR valuti, prevodeći ga po fiksnom tečaju KM na izvještajni datum i mjeri se po zadnjoj kotiranoj poslijepodnevnoj cijeni jedne unce zlata (Oz) na izvještajni datum.

3.4. Prebijanje

Finansijska imovina i obveze se prebijaju i neto iznos se iskazuje u izvješću o finansijskom položaju na neto principu samo kada postoji zakonski provedivo pravo za prebijanjem priznanih iznosa i kada postoji namjera za prikazivanjem i podmirivanjem transakcija na neto osnovi.

Prihodi i rashodi se prikazuju na neto osnovi samo kada to dopušta određeni MSFI, ili za one dobitke i gubitke koji proizlaze iz grupe sličnih transakcija.

3.5. Novac i novčani ekvivalenti

Novac i novčani ekvivalenti za potrebe izvještavanja o novčanim tokovima sastoje se od sljedećih kategorija: žiro računi, strana valuta u gotovini, devizni depoziti po viđenju, devizni depoziti sa rokom dospijeća do tri mjeseca ili kraće od datuma stjecanja i specijalna prava vučenja u MMF-u.

3.6. Nekretnine, oprema i nematerijalna imovina

Nekretnine, oprema i nematerijalna imovina je imovina nabavljena iz vlastitih sredstava Centralne banke i novčanih i nenovčanih donacija.

Nekretnine, oprema i nematerijalna imovina iskazuju se po povjesnom trošku umanjenom za akumuliranu amortizaciju i akumulirane gubitke od umanjenja vrijednosti. Trošak uključuje kupovnu cijenu i sve troškove koji su neposredno povezani sa dovođenjem imovine u radno stanje za namjeravanu uporabu. Održavanje i popravke, zamjene te poboljšanja manjeg značaja priznaju se kao rashod kad su nastali. Značajna poboljšanja i zamjene se kapitaliziraju.

Imovina u pripremi iskazana je po trošku nabave uključujući troškove fakturirane od trećih osoba. Nakon završetka, svi akumulirani troškovi imovine prebacuju se na odgovarajuću kategoriju nekretnina, opreme i nematerijalne imovine na koje se naknadno primjenjuju odgovarajuće stope amortizacije.

Amortizacija se obračunava na sve nekretnine, opremu i nematerijalnu imovinu osim na zemljište i imovinu u pripremi prema linearnoj metodi po propisanoj stopi koja je utvrđena za postupno otpisivanje troška nabave imovine kroz njen procijenjeni korisni vijek trajanja. Procijenjene stope amortizacije za 2018. i 2019. godinu su dane kako slijedi:

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

*Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.***3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)****3.6. Nekretnine, oprema i nematerijalna imovina (nastavak)**

Softver	20,0%
Druga nematerijalna imovina	20,0%
Zgrade	1,3% do 4,0%
Oprema	11,0% do 20,0%
Namještaj	10,0% do 12,5%
Vozila	15,5%

Dobici i gubici od otuđenja nekretnina, opreme i nematerijalne imovine priznaju se u dobit ili gubitak.

Korisni vijek trajanja nekretnina, opreme i nematerijalne imovine se preispituje i prilagođava na godišnjoj razini minimalno, ako je potrebno i primjenjuje se prospektivno.

3.7. Umanjenje vrijednosti nefinancijske imovine

Knjigovodstvena vrijednost nefinancijske imovine Centralne banke se pregleda na svaki datum izvještavanja u svrhu ocjenjivanja postoje li naznake umanjenja vrijednosti. Ukoliko postoje, procjenjuje se nadoknadiva vrijednost imovine. Gubitak od umanjenja vrijednosti se priznaje uvijek kada knjigovodstvena vrijednost imovine ili jedinica koje stvaraju novac prelazi njenu nadoknadivu vrijednost. Gubici od umanjenja vrijednosti priznaju se u dobit ili gubitak.

Nadoknadiva vrijednost ostale imovine je veća vrijednost pri uspoređivanju njene uporabne vrijednosti u odnosu na fer vrijednost, umanjena za troškove prodaje. U procjenjivanju uporabne vrijednosti, očekivani budući novčani tokovi se diskontiraju na sadašnju vrijednost koristeći diskontnu stopu prije oporezivanja koja odražava trenutna tržišna očekivanja vremenske vrijednosti novca i rizike specifične za tu imovinu. Za imovinu koja ne generira neovisne novčane priljeve, nadoknadivi iznos se određuje za jedinicu koja stvara novac kojoj imovina pripada.

Gubitak od umanjenja se ukida ukoliko je došlo do promjena u procjenama korištenim u određivanju nadoknadivog iznosa. Gubitak od umanjenja se ukida samo u mjeri u kojoj knjigovodstvena vrijednost imovine ne prelazi knjigovodstvenu vrijednost koja bi se mogla odrediti, bez amortizacije, da nije bilo prethodno priznanog gubitka od umanjenja vrijednosti te imovine.

3.8. Rezerviranja za obveze i troškove

Rezerviranja se priznaju kada Centralna banka, kao posljedicu prošlog događaja, ima sadašnju zakonsku ili izvedenu obvezu za koju je vjerojatno da će biti potreban odliv resursa koji sadrže ekonomske koristi radi podmirenja obveze i iznos obveze se može pouzdano procijeniti. Rezerviranja se utvrđuju diskontiranjem očekivanih budućih novčanih tokova koristeći stopu koja odražava trenutnu tržišnu procjenu vremenske vrijednosti novca i rizike specifične za tu obvezu.

Rezerviranja za obveze i troškove održavaju se na razini koju Uprava Centralne banke smatra dovoljnom za pokrivanje nastalih gubitaka. Uprava određuje adekvatnost rezerviranja na osnovi uvida u pojedine stavke, tekuće ekonomske uvjete, karakteristike rizika određenih kategorija transakcija kao i ostale relevantne čimbenike.

Rezerviranja se ukidaju samo za one troškove za koje je rezerviranje izvorno priznano. Ako odliv ekonomskih koristi za podmirenje obveza više nije vjerojatan, rezerviranje se ukida.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

*Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.***3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)****3.9. Donacije**

Donacije za imovinu, a koje obuhvataju i nenovčane donacije, početno se priznaju kao odgođeni prihod po fer vrijednosti koji se priznaje kao prihod od donacije na sustavnoj osnovi tijekom razdoblja korisnog vijeka te imovine. Donacije koje Centralna banka dobije kao kompenziranje za troškove priznaju se sustavno u dobit ili gubitak kao prihod od donacije u istom razdoblju u kojem su priznani i troškovi.

3.10. Porezi

Centralna banka je obvezna da plaća porez na dodanu vrijednost za sve kupljene robe i usluge. Ova plaćanja su dio administrativnih i ostalih operativnih troškova Centralne banke. Prema zakonima o porezu na dobit (i Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske), Centralna banka je oslobođena od obveza plaćanja poreza na dobit.

3.11. Gotov novac u optjecaju

Centralna banka upravlja izdavanjem i povlačenjem domaćih novčanica i kovanica. Pripadajuća obveza za izdani gotov novac u optjecaju je evidentirana u izješču o finansijskom položaju.

Prilikom povlačenja gotovog novca iz optjecaja, isti se priznaje kao obveza u okviru gotovog novca u optjecaju do formalnog roka povlačenja iz optjecaja. Iznosi koji nisu povučeni nakon formalnog roka za povlačenje iz optjecaja, priznaju se kao prihod.

Troškovi koji se odnose na proizvodnju i dizajn novčanica i kovanica početno su priznani kao odgođeni troškovi koji se naknadno amortizuju kroz ostale operativne troškove tijekom razdoblja od pet godina.

3.12. Domaći depoziti

Domaći depoziti uključuju depozite banaka i depozite Vlade i ostalih javnih deponenata. Ovi depoziti predstavljaju finansijske obveze Centralne banke koje se početno priznaju po fer vrijednosti i naknadno mjeru po amortiziranom trošku. Domaći depoziti uključuju depozite domaćih komercijalnih banaka po osnovi politike obvezne pričuve Centralne banke, druge depozite banaka, depozite institucija BiH i drugih javnih državnih i entitetskih institucija. Uloga Centralne banke kao depozitara i, također, kao bankara, savjetnika i fiskalnog agenta je propisana Zakonom o Centralnoj banci.

3.13. Upravljanje sredstvima za i u ime trećih osoba

Centralna banka vodi određene račune u stranim valutama vezane uz sporazume između vlada BiH i njenih entiteta, te inozemnih vlada i finansijskih organizacija, kao i račune u stranim valutama državnih institucija i agencija te komercijalnih banaka za koje Centralna banka djeluje kao agent.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.

3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)

3.14. Primanja uposlenih

Kratkoročna primanja uposlenih

Sukladno domaćim propisima, a u ime svojih uposlenih, Centralna banka uplaćuje porez na dohodak i doprinose za mirovinsko, invalidsko, zdravstveno osiguranje i osiguranje od neuposlenosti, na i iz plaće, koji se obračunavaju po zakonskim stopama tijekom godine od iznosa bruto plaće. Centralna banka plaća ove poreze i doprinose u korist institucija Federacije Bosne i Hercegovine (na federalnoj i kantonalnoj razini), Republike Srpske i Brčko distrikta.

Osim toga, naknade za topli obrok, prijevoz i regres isplaćuju se sukladno domaćim zakonskim zahtjevima. Ovi troškovi se priznaju u dobit ili gubitak u razdoblju u kojem su nastali.

Dugoročna primanja uposlenih

Prema domaćim zakonskim propisima, prilikom odlaska u mirovinu uposlenici Centralne banke imaju pravo na otpremninu, a po ispunjenju zakonskih uvjeta kao što su starost ili godine provedene u radnom odnosu, koja se u skladu sa internim aktima Centralne banke dodjeljuje u visini od šest redovnih mjesecnih plaća uposlenika isplaćenih u zadnjih šest mjeseci.

Takve isplate se tretiraju kao ostala dugoročna primanja uposlenih koja godišnje obračunava ovlašteni aktuar koristeći metod projicirane kreditne jedinice. Diskontna stopa koja se koristi za obračun obvezne kreće se u rasponu kamatnih stopa domaćih korporativnih obveznika i vladinih obveznika koje postoje na tržištu.

3.15. Financijski aranžmani Bosne i Hercegovine sa Međunarodnim monetarnim fondom

Na osnovi financijskih aranžmana sačinjenih krajem 2002. godine između BiH i Međunarodnog monetarnog fonda („MMF”), izvješće o finansijskom položaju Centralne banke sadrži sljedeće stavke koje se odnose na članstvo BiH u MMF-u: držanje specijalnih prava vučenja, obračunana kamata na takva držanja, MMF-ov račun br. 1 i MMF-ov račun br. 2.

Ostale aktivne i pasivne stavke koje se odnose na MMF, a koje pripadaju ili koje su odgovornost BiH, evidentirane su na posebnom povjerilačkom fondu u okviru izvanbilančne evidencije (pogledati također Bilješku 31).

3.16. Pretpostavke i izvori neizvjesnosti procjena

Priprema finansijskih izvješća u skladu sa MSFI zahtjeva od Uprave korištenje prosudbi, procjena i pretpostavki koji utječu na iskazane iznose imovine i obveza, kao i objavljivanje iznosa potencijalne imovine i obveza na izvještajni datum, te odgovarajuće iskazane iznose prihoda i rashoda za izvještajno razdoblje. Stvarni iznosi mogu se razlikovati od ovih procjena.

Procjene i uz njih vezane pretpostavke kontinuirano se razmatraju. Izmjene računovodstvenih procjena priznaju se u razdoblju u kojem je procjena izmijenjena ukoliko izmjena utječe samo na to razdoblje ili i u razdoblju izmjene i u budućim razdobljima, ako izmjena utječe i na tekuće i na buduća razdoblja.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

*Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.***3. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE (NASTAVAK)****3.16. Prepostavke i izvori neizvjesnosti procjena (nastavak)**

Ključne prepostavke i procjene vezane za materijalno značajne pozicije izvješća o finansijskom položaju su prikazane u nastavku:

Poslovni model

Bilješka 3.2.2.1.: Određivanje poslovnog modela u okviru kojeg se drži finansijska imovina i procjena ugovornih uvjeta finansijske imovine vezanih za zahtjev „plaćanje samo glavnice i kamate“. Ove procjene određuju klasificiranje finansijske imovine.

Umanjenje finansijske imovine

Centralna banka izračunava očekivane kreditne gubitke za određene klase finansijske imovine mjerene po amortiziranom trošku i dužničke instrumente mjerene po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit. Bilješka 29.1. opisuje prepostavke korištene u određivanju ulaznih podataka u model za mjerjenje očekivanih kreditnih gubitaka, uključujući i zahtjev za budućim informacijama koje su korištene u izvještajnim razdobljima.

Fer vrijednost imovine i obveza

Poslovna politika Centralne banke je da objavi informacije o fer vrijednosti imovine ili obveza za koje postoje zvanične tržišne informacije ili se vrijednost može izračunati na osnovi alternativnih tehnika vrednovanja i kada se fer vrijednost značajno razlikuje od knjigovodstvene vrijednosti. Po mišljenju rukovodstva Centralne banke, iznosi u finansijskim izvješćima odražavaju najverodostojniju i najkorisniju procjenu fer vrijednosti za potrebe finansijskog izvještavanja u skladu sa MSFI. Za više informacija o mjerjenju fer vrijednosti finansijske imovine i finansijskih obveza pogledati Bilješku 30.

Amortizacija i primijenjene stope amortizacije

Obračun amortizacije i stope amortizacije su zasnovani na procijenjenom ekonomskom korisnom vijeku trajanja nekretnina, opreme i nematerijalne imovine. Jednom godišnje Centralna banka procjenjuje ekonomski korisni vijek trajanja na osnovi trenutnih predviđanja.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.

4. NETO KAMATNI PRIHODI

U tisućama KM

	Za godinu koja završava 31. prosinca	
	2019.	2018.
Kamatni prihodi po osnovi:		
Dužničkih instrumenata (Bilješka 14)	40.042	42.334
Efekta negativne pasivne kamatne stope na depozite domaćih komercijalnih banaka	11.093	5.784
Depozita kod inozemnih banaka	29	37
Ostale finansijske imovine po amortiziranom trošku	14	31
Ukupno	51.178	48.186
Kamatni rashodi po osnovi:		
Efekata negativnih kamatnih stopa na dužničke instrumente (Bilješka 14)	(13.553)	(13.613)
Efekata negativnih kamatnih stopa na depozite kod inozemnih banaka	(12.805)	(10.780)
Ukupno	(26.358)	(24.393)
Neto kamatni prihodi	24.820	23.793

Osnovicu za obračun kamata na depozite komercijalnih banaka čine ukupni depoziti komercijalnih banaka na računima rezervi u desetodnevnom obračunskom razdoblju, koji se sastoje od iznosa obveznih pričuva i viška iznad obveznih pričuva.

Osnovicu za obračun obveznih pričuva komercijalnih banaka čine depoziti i pozajmljena sredstva, bez obzira na to u kojoj su valuti sredstva izražena. Također, utvrđena je jedinstvena stopa obvezne pričuve od 10% koju Centralna banka primjenjuje na osnovicu za obračun obvezne pričuve.

Na iznos sredstava obvezne pričuve Centralna banka ne obračunava naknadu, dok se na iznos sredstava iznad obvezne pričuve obračunava naknada koja je vezana za kamatnu stopu na stalno raspoloživu mogućnost deponiranja kod Europske središnje banke. Naknada na iznos sredstava iznad obvezne pričuve iznosila je 50% od kamatne stope na stalno raspoloživu mogućnost deponiranja kod Europske središnje banke do 1. svibnja 2019. godine. Počevši od 1. svibnja 2019. godine, naknada na iznos sredstava iznad obvezne pričuve se obračunava po kamatnoj stopi na stalno raspoloživu mogućnost deponiranja kod Europske središnje banke.

Efekti negativnih kamatnih stopa na depozite domaćih komercijalnih banaka su rezultat negativne kamatne stope na iznos sredstava iznad obvezne pričuve. Tijekom izvještajnih razdoblja naknade na iznos sredstava iznad obvezne pričuve su bile kako slijedi:

Razdoblje	Kamatna stopa	Kamatna stopa na stalno raspoloživu mogućnost deponiranja kod Europske središnje banke
2019.		
od 1. siječnja do 30. travnja	(0,20)%	(0,40)%
od 1. svibnja do 11. rujna	(0,40)%	(0,40)%
od 12. rujna do 31. prosinca	(0,50)%	(0,50)%
2018.		
od 1. siječnja do 31. prosinca	(0,20)%	(0,40)%

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.

4. NETO KAMATNI PRIHODI (NASTAVAK)

Efekti negativnih kamatnih stopa na depozite kod inozemnih banaka uključuju iznos od 10.018 tisuća KM na oročene depozite i iznos od 2.787 tisuća KM na depozite po viđenju (2018.: uključivali su iznos od 8.507 tisuća KM na oročene depozite i iznos od 2.273 tisuće KM na depozite po viđenju).

Efekti negativnih kamatnih stopa od kamatonosne finansijske imovine su rezultat negativnih kamatnih stopa na depozite kod inozemnih banaka i dužničke instrumente, a koje se, u skladu s aktualnim tržišnim uvjetima, nisu mogle izbjegći.

5. NETO PRIHODI OD NAKNADA I PROVIZIJA

	Za godinu koja je završila 31. prosinca	
	2019.	2018.
U tisućama KM		
Prihodi od naknada i provizija po osnovi:		
usluga za domaće komercijalne banke	16.089	16.047
usluga za Vladu i druge nebankarske komitente	1.576	1.162
Ukupno	17.665	17.209
Rashodi od naknada i provizija po osnovi:		
transakcija sa bankama u inozemstvu	(653)	(636)
Ukupno	(653)	(636)
Neto prihodi od naknada i provizija	17.012	16.573

6. NETO REALIZIRANI DOBICI OD PRODAJE DUŽNIČKIH INSTRUMENATA PO FER VRIJEDNOSTI KROZ OSTALU SVEOBUHVATNU DOBIT

	Za godinu koja je završila 31. prosinca	
	2019.	2018.
U tisućama KM		
Realizirani dobici	238	4.277
Realizirani gubici	-	-
Neto realizirani dobici od prodaje dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	238	4.277

Neto realizirani dobici od prodaje dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit uključuju neto iznos koji se sastoji od zaključnog stanja rezervi fer vrijednosti u iznosu od 186 tisuća KM i rezerviranja za očekivane kreditne gubitke u iznosu od 52 tisuće KM, za godinu koja je završila 31. prosinca 2019. (Za godinu koja je završila 31. prosinca 2018., neto realizirani dobici od prodaje dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit su uključivali neto iznos koji se sastoji od zaključnog stanja rezervi fer vrijednosti u iznosu od 1.679 tisuća KM i rezerviranja za očekivane kreditne gubitke u iznosu od 2.598 tisuća KM). Za više informacija pogledati Bilješku 29.1.1.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.

7. NETO DOBICI OD TEČAJNIH RAZLIKA

	<i>Za godinu koja je završila 31. prosinca</i>	
	<i>2019.</i>	<i>2018.</i>
U tisućama KM		
Dobici od tečajnih razlika	722	727
Gubici od tečajnih razlika	(455)	(576)
Neto dobici od tečajnih razlika	267	151

8. OSTALI PRIHODI

	<i>Za godinu koja je završila 31. prosinca</i>	
	<i>2019.</i>	<i>2018.</i>
U tisućama KM		
Prihod od dividende (Bilješka 18)	623	589
Prihod od donacija	98	144
Ostali prihodi	174	789
UKUPNO	895	1.522

9. TROŠKOVI OSOBLJA

	<i>Za godinu koja je završila 31. prosinca</i>	
	<i>2019.</i>	<i>2018.</i>
U tisućama KM		
Plaće	10.645	10.515
Doprinosi i druge naknade na plaće	6.064	5.977
Ostala primanja uposlenih	2.019	2.024
Doprinosi i druge naknade na ostala primanja uposlenih	665	670
Neto povećanje / (smanjenje) u rezerviranjima za otpremnine uposlenih (Bilješka 22)	277	(152)
UKUPNO	19.670	19.034

Troškovi osoblja uključuju 3.749 tisuća KM (2018.: 3.702 tisuće KM) obveznih doprinosa za mirovinsko osiguranje plaćenih javnim zavodima za mirovinsko osiguranje u BiH. Doprinosi se računaju kao postotak bruto plaće. Na dan 31. prosinca 2019. godine Centralna banka je imala 370 uposlenih (2018.: 368 uposlenih). Ostala primanja uposlenih se najvećim dijelom sastoje od naknada za topli obrok, prijevoz i regres.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.

10. ADMINISTRATIVNI I OSTALI OPERATIVNI TROŠKOVI

U tisućama KM	Za godinu koja je završila 31. prosinca	
	2019.	2018.
Troškovi održavanja	2.134	2.695
Troškovi proizvodnje i dizajna novčanica i kovanica	1.959	1.751
Ostali administrativni i operativni troškovi	3.857	3.804
UKUPNO	7.950	8.250

11. NETO SMANJENJE / (POVEĆANJE) U REZERVIRANJIMA ZA OČEKIVANE KREDITNE GUBITKE

U tisućama KM	Za godinu koja je završila 31. prosinca	
	2019.	2018.
Dobici od očekivanih kreditnih gubitaka po osnovi:		
Dužničkih instrumenata:	8.022	15.122
<i>Promjena u obračunu PD-a (Bilješke 29.1. i 29.1.1.)</i>	7.704	-
<i>Promjena kreditnog rizika</i>	318	15.122
Depozita kod inozemnih banaka:	4.940	9.266
<i>Promjena u obračunu PD-a (Bilješke 29.1. i 29.1.1.)</i>	2.117	-
<i>Promjena kreditnog rizika</i>	2.823	9.266
Ostale finansijske imovine:	7	64
<i>Promjena kreditnog rizika</i>	7	64
Specijalnih prava vučenja u MMF-u:	-	3
<i>Promjena kreditnog rizika</i>	-	3
	12.969	24.455
Ispravka vrijednosti od očekivanih kreditnih gubitaka po osnovi:		
Dužničkih instrumenata	(424)	(22.423)
Depozita kod inozemnih banaka	(3.129)	(10.165)
Ostale finansijske imovine	(7)	(39)
Specijalnih prava vučenja u MMF-u	-	(3)
	(3.560)	(32.630)
Neto smanjenje / (povećanje) u rezerviranjima za očekivane kreditne gubitke	9.409	(8.175)

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.

12. STRANA VALUTA U GOTOVINI

Stranu valutu u gotovini predstavlja:

U tisućama KM	31. prosinca 2019.	31. prosinca 2018.
Gotovina u rezorima u valutama:		
- EUR	322.523	274.025
- CHF	39	38
- USD	20	20
- GBP	17	16
UKUPNO	322.599	274.099

13. DEPOZITI KOD INOZEMNIH BANAKA

Analiza oročenih depozita i depozita po viđenju kod inozemnih banaka prema valutama, dana je kako slijedi:

U tisućama KM	31. prosinca 2019.	31. prosinca 2018.
Oročeni depoziti:		
- EUR	2.308.476	2.118.444
Umanjeno za ispravku vrijednosti za očekivane kreditne gubitke	(495)	(2.064)
UKUPNO	2.307.981	2.116.380
Depoziti po viđenju:		
- EUR	784.914	788.997
- CHF	5.999	3.741
- GBP	2.220	36
- USD	1.880	2.765
Umanjeno za ispravku vrijednosti za očekivane kreditne gubitke	(229)	(471)
UKUPNO	794.784	795.068
UKUPNO	3.102.765	2.911.448

Oročeni depoziti kod inozemnih banaka, analizirani prema preostaloj ugovorenoj ročnosti, dani su kako slijedi:

U tisućama KM	31. prosinca 2019.	31. prosinca 2018.
Do mjesec dana	1.184.603	777.266
Od jednog do dva mjeseca	155.675	349.106
Od dva do tri mjeseca	272.789	583.230
Od tri do četiri mjeseca	192.865	155.532
Od četiri do dvanaest mjeseci	502.544	253.310
Ukupno	2.308.476	2.118.444
Umanjeno za ispravku vrijednosti za očekivane kreditne gubitke	(495)	(2.064)
UKUPNO	2.307.981	2.116.380

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

*Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je zavrsila 31. prosinca 2019.***13. DEPOZITI KOD INOZEMNIH BANAKA (NASTAVAK)**

Tijekom 2019. godine negativne kamatne stope na depozite po viđenju denominirane u EUR su se kretale u rasponu od 0,75% do 0,30% godišnje (2018.: negativne kamatne stope od 0,72% do 0,08% godišnje), a negativne kamatne stope na oročene depozite su se kretale u rasponu od 0,52% do 0,34% godišnje (2018.: od 0,48% do 0,17% godišnje).

Depoziti kod inozemnih banaka uključuju negativnu obračunatu kamatu u iznosu od 1.423 tisuće KM na dan 31. prosinca 2019. godine (2018.: uključivali su negativnu obračunatu kamatu u iznosu od 2.395 tisuće KM).

Prosječna stopa negativnog efektivnog prinosa na depozite je iznosila 0,42% godišnje (2018.: prosječna stopa negativnog efektivnog prinosa 0,42% godišnje)

Analiza depozita kod inozemnih banaka prema vrsti banke u koju su investirani, dana je kako slijedi:

U tisućama KM	31. prosinca 2019.	31. prosinca 2018.
Središnje banke	1.594.746	2.009.539
Komercijalne banke	1.508.743	904.444
Umanjeno za ispravku vrijednosti za očekivane kreditne gubitke (Bilješka 29.1.1.)	(724)	(2.535)
UKUPNO	3.102.765	2.911.448

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.

13. DEPOZITI KOD INOZEMNIH BANAKA (NASTAVAK)

Zemljopisna analiza depozita kod inozemnih banaka može se izvršiti na sljedeći način:

U tisućama KM	31. prosinca 2019.	31. prosinca 2018.
<i>Luksemburg</i>		
Oročeni depoziti	869.747	1.224.011
Depoziti po viđenju	<u>234.598</u>	<u>234.620</u>
	<u>1.104.345</u>	<u>1.458.631</u>
<i>Švicarska</i>		
Oročeni depoziti	482.345	484.453
Depoziti po viđenju	<u>101</u>	<u>1.000</u>
	<u>482.446</u>	<u>485.453</u>
<i>Francuska</i>		
Oročeni depoziti	391.166	-
Depoziti po viđenju	<u>78.200</u>	<u>78.206</u>
	<u>469.366</u>	<u>78.206</u>
<i>Njemačka</i>		
Oročeni depoziti	-	-
Depoziti po viđenju	<u>421.679</u>	<u>479.941</u>
	<u>421.679</u>	<u>479.941</u>
<i>Velika Britanija</i>		
Oročeni depoziti	408.933	409.980
Depoziti po viđenju	<u>-</u>	<u>-</u>
	<u>408.933</u>	<u>409.980</u>
<i>Slovačka</i>		
Oročeni depoziti	156.285	-
Depoziti po viđenju	<u>-</u>	<u>-</u>
	<u>156.285</u>	<u>-</u>
<i>Nizozemska</i>		
Oročeni depoziti	-	-
Depoziti po viđenju	<u>58.649</u>	<u>-</u>
	<u>58.649</u>	<u>-</u>
<i>SAD</i>		
Oročeni depoziti	-	-
Depoziti po viđenju	<u>1.786</u>	<u>1.772</u>
	<u>1.786</u>	<u>1.772</u>
Ukupno oročeni depoziti	2.308.476	2.118.444
Ukupno depoziti po viđenju	795.013	795.539
Umanjeno za ispravku vrijednosti za očekivane kreditne gubitke	(724)	(2.535)
UKUPNO	3.102.765	2.911.448

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

*Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.***14. DUŽNIČKI INSTRUMENTI**

Dužnički instrumenti su klasificirani po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit, a predstavljaju državne vladine obveznice sa visokim stupnjem utrživosti i likvidnosti, kreditnog rejtinga od AAA do BBB (Pogledati Bilješku 29.1.). Portfelj se sastoji od kratkoročnih i dugoročnih državnih obveznica sa fiksnom kamatnom stopom. Dužnički instrumenti po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit su denominirani u EUR.

Struktura dužničkih instrumenta po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit je sljedeća:

U tisućama KM	31. prosinca 2019.	31. prosinca 2018.
Državne vladine obveznice	8.848.981	8.153.320
Obračunana kamata	68.432	72.119
UKUPNO	8.917.413	8.225.439

Prosječna stopa efektivnog prinosa na dužničke instrumente po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit iznosila je 0,31% godišnje (2018.: prosječna stopa efektivnog prinosa iznosila je 0,41% godišnje).

Zemljopisna analiza dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit može se izvršiti na sljedeći način:

	31. prosinca 2019.	31. prosinca 2018.
	U tisućama KM	U tisućama KM
<i>Francuska</i>	2.977.360	33,39
<i>Njemačka</i>	1.448.191	16,24
<i>Belgija</i>	1.010.563	11,33
<i>Španija</i>	840.620	9,43
<i>Nizozemska</i>	742.561	8,33
<i>Austrija</i>	689.066	7,73
<i>Italija</i>	624.905	7,01
<i>Finska</i>	584.147	6,54
UKUPNO	8.917.413	100,00
		8.225.439
		100,00

Analiza promjena fer vrijednosti dužničkih instrumenata po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit može se izvršiti na sljedeći način:

U tisućama KM	2019.	2018.
Na dan 1. siječnja	8.225.439	7.473.857
Kupovine tijekom godine	3.156.187	3.766.969
Prodaje tijekom godine	(258.849)	(653.879)
Prihod od kamata priznati tijekom godine (Bilješka 4)	40.042	42.334
Efekti negativnih kamatnih stopa priznati tijekom godine (Bilješka 4)	(13.553)	(13.613)
Dospijeća dužničkih instrumenata	(2.198.367)	(2.265.677)
Dospijeća kupona	(111.349)	(118.162)
Neto promjena u fer vrijednosti tijekom godine	77.863	(6.390)
Na dan 31. prosinca	8.917.413	8.225.439

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

*Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.***14. DUŽNIČKI INSTRUMENTI (NASTAVAK)**

Ispravka vrijednosti za očekivane kreditne gubitke nije priznana u izvješću o finansijskom položaju za dužničke instrumente po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit. Rezerviranja za očekivane kreditne gubitke za dužničke instrumente koji se mjere po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit dio su kapitala Centralne banke. Promjene u rezerviranjima za očekivane kreditne gubitke tijekom godine za dužničke instrumente koji se mjere po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit date su u Bilješci 29.1.1.

15. MONETARNO ZLATO

Fer vrijednost monetarnog zlata na dan 31. prosinca 2019. godine iznosi 254.088 tisuća KM, što predstavlja 96.000 unci zlata po vrijednosti od 2.647 KM po unci (2018.: 209.996 tisuća KM, što je predstavljalo 96.000 unci zlata po vrijednosti od 2.187 KM po unci).

Analiza promjena fer vrijednosti monetarnog zlata može se izvršiti na sljedeći način:

U tisućama KM	2019.	2018.
Na dan 1. siječnja - iskazano	209.996	203.908
Promjena računovodstvene politike	-	(50)
Na dan 1. siječnja - prepravljeno	209.996	203.858
Neto promjena u fer vrijednosti tijekom godine	44.092	6.138
Na dan 31. prosinca	254.088	209.996

16. OSTALA IMOVINA

U tisućama KM	31. prosinca 2019.	31. prosinca 2018.
Aktivna vremenska razgraničenja	7.539	6.811
Potraživanja od domaćih banaka	1.833	1.735
Numizmatičke zbirke	840	741
Ostala razna imovina	620	597
Žiro računi	575	553
Zajmovi uposlenim	55	122
Potraživanja od službenika po osnovi manjka gotovog novca	600	600
Umanjeno za ispravku vrijednosti ostalih potraživanja	(600)	(600)
Umanjeno za ispravku vrijednosti za očekivane kreditne gubitke	(5)	(5)
UKUPNO	11.457	10.554

Na dan 31. prosinca 2019. godine aktivna vremenska razgraničenja uključuju troškove u iznosu od 6.973 tisuće KM nastalih po osnovi proizvodnje novčanica i kovanica (31. prosinca 2018.: 5.816 tisuća KM nastalih po osnovi proizvodnje novčanica i kovanica). Kako je objašnjeno u Bilješci 3.11., ovi troškovi se početno razgraničavaju i naknadno amortiziraju kroz razdoblje od pet godina.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu kojoj je završila 31. prosinca 2019.

17. NEKRETNINE, OPREMA I NEMATERIJALNA IMOVINA

U trstućama KM	Zemljište i zgrade	Oprema i namještaj	Vozila	Ostalo	Imovina u pripremi	Nekretnine i oprema u ukupno	Softveri i ostala nematerijalna imovina u pripremi	Nematerijalna imovina u pripremi	Nematerijalna imovina ukupno
Nabavna vrijednost									
Na dan 1. siječnja 2018.	44.368	24.026	1.924	1.010	682	72.010	14.500	237	14.737
Nabave	-	-	-	-	1.322	1.322	-	588	588
Stavljenio u uporabu	-	1.894	45	36	(1.975)	-	541	(541)	-
Opisi i otuđenja	-	(333)	(59)	(5)	-	(397)	(24)	-	(24)
Na dan 31. prosinca 2018.	44.368	25.587	1.910	1.041	29	72.935	15.017	284	15.301
Nabave	-	-	-	-	5.620	5.620	-	691	691
Stavljenio u uporabu	-	804	-	30	(834)	-	616	(616)	-
Opisi i otuđenja	-	(1.415)	(47)	(2)	-	(1.464)	(172)	-	(172)
Na dan 31. prosinca 2019.	44.368	24.976	1.863	1.069	4.815	77.091	15.461	359	15.820
Akumulirana amortizacija									
Na dan 1. siječnja 2018.	4.640	19.685	1.492	728	-	26.545	13.665	-	13.665
Trošak amortizacije	755	1.198	97	58	-	2.108	318	-	318
Opisi i otuđenja	-	(331)	(59)	(5)	-	(395)	(24)	-	(24)
Na dan 31. prosinca 2018.	5.395	20.552	1.530	781	-	28.258	13.959	-	13.959
Trošak amortizacije	579	1.255	93	49	-	1.976	470	-	470
Opisi i otuđenja	-	(1.408)	(47)	(2)	-	(1.457)	(172)	-	(172)
Na dan 31. prosinca 2019.	5.974	20.399	1.576	828	-	28.777	14.257	-	14.257
Neto knjigovodstvena vrijednost									
Na dan 1. siječnja 2019.	38.973	5.035	380	260	29	44.677	1.058	284	1.342
Na dan 31. prosinca 2019.	38.394	4.577	287	241	4.815	48.314	1.204	359	1.563

Na dan 31. prosinca 2019. godine imovina u pripremi se najvećim dijelom odnosi na kupovinu zemljišta u iznosu od 4.767 tisuća KM za izgradnju nove poslovne zgrade za Glavnu jedinicu Sarajevo Centralne banke.

Na datume 31. prosinca 2019. i 2018. godine, Centralna banka nije imala nikakvih teretanja po osnovi svojih nekretnina, opreme i nematerijalne imovine.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.

18. OSTALA ULAGANJA

Struktura ostalih ulaganja je sljedeća:

U tisućama KM	31. prosinca 2019.	31. prosinca 2018.
<i>Vlasnički instrumenti</i>		
Dionice BIS-a (Bilješka 24)	27.803	27.803
Dionice SWIFT-a	10	10
UKUPNO	27.813	27.813

Vlasnički instrumenti se sastoje od običnih dionica BIS banke po nominalnoj vrijednosti od 5.000 SDR po dionici (plaćenih u iznosu od 25% njihove nominalne vrijednosti od strane bivše Jugoslavije). U skladu sa Statutom BIS-a, preostalih 75% nominalne vrijednosti dionica se uplaćuje po pozivu BIS-a od strane Centralne banke.

Dionice SWIFT-a se sastoje od dvije obične dionice i njihova ukupna vrijednost je 10 tisuća KM.

Dionice BIS-a i SWIFT-a predstavljaju nekotirane vlasničke instrumente čija se fer vrijednost ne može pouzdano utvrditi.

Tijekom godine Centralna banka je primila dividende od BIS-a u iznosu od 623 tisuće KM (2018.: 589 tisuća KM) (Bilješka 8).

19. GOTOV NOVAC U OPTJECAJU

Gotov novac u optjecaju se može analizirati na sljedeći način:

U tisućama KM	2019.	2018.
Gotov novac stavljen u optjecaj – Na dan 1. siječnja	4.750.614	4.319.360
Povećanje gotovog novca u optjecaju tijekom godine	449.302	431.254
Gotov novac stavljen u optjecaj – Na dan 31. prosinca	5.199.916	4.750.614

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

*Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.***19. GOTOV NOVAC U OPTJECAJU (NASTAVAK)**

	Nominalna vrijednost	31. prosinca 2019.		31. prosinca 2018.	
		Kom.	Vrijednost u tisućama KM	Kom.	Vrijednost u tisućama KM
Kovanice	0,05	77.246.288	3.862	70.591.960	3.529
Kovanice	0,10	112.021.868	11.202	103.899.364	10.390
Kovanice	0,20	81.275.215	16.255	75.154.592	15.031
Kovanice	0,50	38.932.789	19.466	36.191.317	18.096
Kovanice	1	57.804.822	57.805	52.287.706	52.288
Kovanice	2	14.951.396	29.903	14.653.353	29.307
Kovanice	5	11.945.662	59.728	10.871.548	54.358
Novčanice	10	13.746.862	137.469	12.889.248	128.891
Novčanice	20	8.762.192	175.244	8.354.535	167.091
Novčanice	50	20.561.074	1.028.054	19.623.638	981.182
Novčanice	100	27.672.872	2.767.287	24.249.404	2.424.940
Novčanice	200	4.468.203	893.641	4.327.553	865.511
UKUPNO		469.389.243	5.199.916	433.094.218	4.750.614

20. DEPOZITI BANAKA

Struktura depozita banaka prikazana je u sljedećoj tablici:

U tisućama KM	31. prosinca 2019.	31. prosinca 2018.
Depoziti domaćih komercijalnih banaka	5.743.011	5.522.701
Računi rezervi organizacijskih dijelova Centralne banke	575	553
Posebni depoziti domaćih komercijalnih banaka – blokirana sredstva	33	36
UKUPNO	5.743.619	5.523.290

Depoziti domaćih komercijalnih banaka služe za ispunjavanje obveza prema obveznim pričuvama, za poravnanje platnih zaduženja i za transakcije između komercijalnih banaka i Centralne banke. Na dan 31. prosinca 2019. godine ukupan iznos od 5.743.011 tisuća KM predstavlja depozite 24 banke (2018.: iznos od 5.522.701 tisuće KM predstavlja depozite 24 banke).

Kamata na depozite domaćih komercijalnih banaka je obračunana u skladu sa Zakonom o Centralnoj banci na iznos viška iznad obvezne pričuve. Politika obračunavanja kamatnih stopa na depozite domaćih komercijalnih banaka tijekom izvještajnih razdoblja prikazana je u Bilješci 4.

Depoziti banaka uključuju negativnu obračunatu kamatu u iznosu od 1.304 tisuće KM na dan 31. prosinca 2019. godine (31. prosinca 2018.: uključivali su negativnu obračunatu kamatu u iznosu od 513 tisuća KM).

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

*Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.***21. DEPOZITI VLADE I OSTALIH JAVNIH DEPONENATA**

Struktura depozita Vlade i ostalih javnih deponenata prikazana je u sljedećoj tablici:

U tisućama KM	31. prosinca 2019.	31. prosinca 2018.
Depoziti za proračun institucija BiH	553.745	494.575
Depoziti ostalih javnih institucija	176.640	125.501
Depoziti ostalih vlada i vladinih institucija	150.285	89.286
Depozitni račun po transakcijama MMF-a	5	5
UKUPNO	880.675	709.367

22. REZERVIRANJA ZA OBVEZE I TROŠKOVE

Rezerviranja za obveze i troškove se odnose na rezerviranja za otpremnine uposlenim i rezerviranja za potencijalne obveze po osnovi sudskeih sporova.

Sudske sporove

Centralna banka se pojavljuje kao tužena strana u nekoliko sudskeih procesa koji proizlaze iz njezina poslovanja. Centralna banka osporava te tužbe i na osnovi pravnog savjeta smatra da isti neće dovesti do drugih materijalno značajnih obveza.

Promjene u rezerviranjima za obveze i troškove prikazane su u sljedećoj tablici:

U tisućama KM	2019.	
	Sudske sporovi	Otpremnine uposlenim
Na dan 1. siječnja	-	1.259
Otpuštanje rezerviranja	-	(7)
Povećanje u rezerviranjima	-	284
Ukupno priznano u dobit ili gubitak	-	277
Plaćeni iznosi	-	(142)
Na dan 31. prosinca	-	1.394

U tisućama KM	2018.	
	Sudske sporovi	Otpremnine uposlenim
Na dan 1. siječnja	150	1.500
Otpuštanje rezerviranja	(70)	(152)
Povećanje u rezerviranjima	-	-
Ukupno priznano u dobit ili gubitak	(70)	(152)
Plaćeni iznosi	(80)	(89)
Na dan 31. prosinca	-	1.259

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

*Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.***23. OSTALE OBVEZE**

Struktura ostalih obveza dana je u sljedećoj tablici:

U tisućama KM	31. prosinca 2019.	31. prosinca 2018.
Dobavljači	2.095	1.036
MMF-ovi računi broj 1 i 2 (Bilješka 31)	1.657	1.628
Ukalkulirani troškovi i ostale obveze	224	177
Odloženi prihod	69	167
Depoziti Svjetske banke	52	184
Obveze prema uposlenim	-	35
UKUPNO	4.097	3.227

24. KAPITAL

Struktura kapitala je prikazana u sljedećoj tablici:

U tisućama KM	31. prosinca 2019.	31. prosinca 2018.
Početni kapital	25.000	25.000
Generalne pričuve (zadržana dobit)	537.295	514.720
Ostale pričuve	31.300	31.300
Rezerve fer vrijednosti za dužničke i vlasničke instrumente po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit	211.373	133.696
Rezerviranja za očekivane kreditne gubitke	1.343	8.993
Rezerve fer vrijednosti za monetarno zlato	50.230	6.138
UKUPNO	856.541	719.847

Početni kapital

Početni kapital predstavlja nominalni kapital koji je prema Zakonu o Centralnoj banci uplaćen 12. lipnja 1998. godine.

Generalne pričuve (zadržana dobit)

Generalne pričuve (zadržana dobit) čini akumulirana nedistribuirana dobit Centralne banke od početka njezina rada, 11. kolovoza 1997. godine. Status generalnih pričova (zadržane dobiti) je u nadležnosti Upravnog vijeća Centralne banke. Generalne pričuve (zadržana dobit) se primarno koriste za alociranje neto gubitka Centralne banke, kako je propisano člankom 28. Zakona o Centralnoj banci.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.

24. KAPITAL (NASTAVAK)

Ostale pričuve

Ostale pričuve se odnose na:

- Posebne pričuve od donacija u iznosu od 3.497 tisuća KM, i odnose se na novčane donacije primljene od Vijeća ministara Bosne i Hercegovine 12. lipnja 1998. godine. Status ovih pričuva je reguliran Odlokom Upravnog vijeća Centralne banke uz odobrenje Predsjedništva Bosne i Hercegovine. Pravo raspolaganja pričuvama od donacija je u nadležnosti Upravnog vijeća Centralne banke.
- Sredstva primljena u skladu sa Sporazumom o sukcesiji bivše Jugoslavije u iznosu od 27.803 tisuće KM i odnose se na dionice BiS-a (pogledati Bilješku 18).

25. RASPODJELA DOBITI

Raspodjela neto dobiti Centralne banke vrši se suglasno Zakonu o Centralnoj banci.

Odredbama Zakona o Centralnoj banci definirani su kriterijumi raspodjele neto dobiti, po kojima Centralna banka usmjerava 60% tekuće dobiti na račun institucije zadužene za proračun BiH, ukoliko zadovolji kriterijum da iznos početnog kapitala i generalnih pričuva (zadržane dobiti) bude jednak 5,00% ukupnog iznosa monetarne pasive.

Ovaj odnos, prije raspodjele dobiti u 2019. godini iznosio je 4,56% (2018.: 4,84%). Suglasno odluci Upravnog vijeća, cijeli iznos neto dobiti za finansijsku 2019. godinu u iznosu od 22.575 tisuća KM je alociran u generalne pričuve (zadržanu dobit) Centralne banke (2018.: ukupna neto dobit za finansijsku 2018. godinu u iznosu od 8.431 tisuće KM je bila alocirana u generalne pričuve (zadržanu dobit) Centralne banke).

2019.

Prije raspodjele dobiti

(u tisućama KM)

Monetarna pasiva	11.824.210
Početni kapital i generalne pričuve (zadržana dobit)	539.720
Odnos - početni kapital i generalne pričuve (zadržana dobit) / monetarna pasiva	4,56%

Raspodjela dobiti

(u tisućama KM)

Neto dobit prije raspodjele	22.575
Raspodjela dobiti u generalne pričuve (zadržanu dobit)	22.575

Nakon raspodjele dobiti

(u tisućama KM)

Monetarna pasiva	11.824.210
Početni kapital i generalne pričuve (zadržana dobit)	562.295
Odnos - početni kapital i generalne pričuve (zadržana dobit) / monetarna pasiva	4,76%

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

*Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.***25. RASPODJELA DOBITI (NASTAVAK)****2018.****Prije raspodjele dobiti**

(u tisućama KM)

Monetarna pasiva	10.983.271
Početni kapital i generalne pričuve (zadržana dobit)	531.289
Odnos - početni kapital i generalne pričuve (zadržana dobit) / monetarna pasiva	4,84%

Raspodjela dobiti

(u tisućama KM)

Neto dobit prije raspodjele	8.431
Raspodjela dobiti u generalne pričuve (zadržanu dobit)	8.431

Nakon raspodjele dobiti

(u tisućama KM)

Monetarna pasiva	10.983.271
Početni kapital i generalne pričuve (zadržana dobit)	539.720.
Odnos - početni kapital i generalne pričuve (zadržana dobit) / monetarna pasiva	4,91%

26. NOVAC I NOVČANI EKVIVALENTI

Za potrebe Izvješća o novčanim tokovima, novac i novčani ekvivalenti se sastoje od:

U tisućama KM	31. prosinca 2019.	31. prosinca 2018.
Devizni depoziti sa rokom dospijeća do tri mjeseca ili kraće, od datuma stjecanja	1.381.184	605.552
Devizni depoziti po viđenju	795.013	795.539
Strana valuta u gotovini	322.599	274.099
Žiro računi	575	553
Specijalna prava vučenja u MMF-u	230	2.236
Ukupno	2.499.601	1.677.979
Umanjeno za ispravku vrijednosti za očekivane kreditne gubitke	(629)	(1.619)
UKUPNO	2.498.972	1.676.360

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

*Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.***26. NOVAC I NOVČANI EKVIVALENTI (NASTAVAK)**

Promjene u očekivanim kreditnim gubicima na novac i novčane ekvivalente su dani u nastavku:

U tisućama KM	2019.	2018.
Na dan 1. siječnja - iskazano	1.619	
Efekti očekivanih kreditnih gubitaka na novac i novčane ekvivalente po MSFI 9	-	1.283
Na dan 1. siječnja - prepravljeno	1.619	1.283
Devizni depoziti po viđenju	(242)	(92)
Devizni depoziti sa rokom dospijeća do tri mjeseca ili kraće, od datuma stjecanja	(748)	428
Strana valuta u gotovini	-	-
Specijalna prava vučenja u MMF-u	-	-
Žiro računi	-	-
Na dan 31. prosinca	629	1.619

27. ARANŽMAN VALUTNOG ODBORA

Zakonom o Centralnoj banci definirano je operativno pravilo „valutni odbor“ za izdavanje KM, prema kojem se KM izdaje samo uz puno pokriće u neto deviznim pričuvama.

Članak 31. Zakona o Centralnoj banci zahtijeva da ukupan iznos njene monetarne pasive nikada ne bude veći od njenih neto deviznih pričuva.

Detalji poštivanja tog pravila su sljedeći:

U tisućama KM	31. prosinca 2019.	31. prosinca 2018.
Bruto devizne pričuve	12.597.095	11.623.218
Strana valuta u gotovini	322.599	274.099
Depoziti kod inozemnih banaka	3.102.765	2.911.448
Dužnički instrumenti	8.917.413	8.225.439
Monetarno zlato	254.088	209.996
Specijalna prava vučenja u MMF-u	230	2.236
Obveze prema nerezidentima	1.709	1.812
Neto devizne pričuve (bruto devizne pričuve umanjene za obveze prema nerezidentima)	12.595.386	11.621.406
Monetarna pasiva	11.824.210	10.983.271
Gotov novac u optjecaju	5.199.916	4.750.614
Depoziti banaka	5.743.619	5.523.290
Depoziti Vlade i ostalih javnih deponenata	880.675	709.367
NETO STRANA AKTIVA (neto devizne pričuve umanjene za monetarnu pasivu)	771.176	638.135

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

*Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.***28. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM OSOBAMA**

Centralna banka u okviru svog redovnog poslovanja stupa u transakcije sa povezanim osobama. Imajući u vidu da je Centralna banka osnovana aktom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, a da je početni kapital uplaćen od strane Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, transakcije koje se odvijaju u okviru redovnih operacija Centralne banke sa državom i državnim institucijama predstavljaju transakcije sa povezanim osobama. U skladu sa Zakonom o Centralnoj banci, Centralna banka djeluje kao agent države BiH i drugih državnih institucija. Centralna banka prima depozite od države BiH i drugih državnih institucija i djeluje striktno u ime deponenta.

Transakcije sa državom i državnim institucijama prikazane su u sljedećim tablicama:

**U tisućama KM
2019.**

	Obveze
Država	546.735
<i>Državne institucije</i>	
Uprava za neizravno oporezivanje BiH	85.844
Agencija za osiguranje depozita BiH	165.033
UKUPNO	797.612

**U tisućama KM
2018.**

	Obveze
Država	505.897
<i>Državne institucije</i>	
Uprava za neizravno oporezivanje BiH	45.635
Agencija za osiguranje depozita BiH	90.975
UKUPNO	642.507

Centralna banka smatra da ima izravan odnos povezane osobe sa članovima upravljačke strukture, bliskim članovima obitelji članova upravljačke strukture i društvima pod kontrolom, zajedničkom kontrolom ili značajnim utjecajem članova upravljačke strukture i bliskih članova njihovih obitelji.

Naknade ključnim članovima upravljačke strukture

Ukupne naknade ključnim članovima upravljačke strukture (članovi Uprave i Upravnog vijeća) u 2019. godini iznosile su 932 tisuće KM, od čega se 579 tisuća KM odnosilo na plaće i ostale naknade, a 353 tisuće KM na poreze i doprinose (u 2018. godini ukupan iznos od 964 tisuće KM odnosio se na plaće i ostale naknade u iznosu od 590 tisuća KM, a 374 tisuće KM na poreze i doprinose).

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

*Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.***29. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA**

Finansijska imovina po osnovi koje je Centralna banka izložena finansijskim rizicima (kreditni rizik, tržišni rizici i rizik likvidnosti) su:

- Strana valuta u gotovini,
- Depoziti kod inozemnih banaka (središnjih banaka, poslovnih banaka i BIS-a),
- Dužnički instrumenti,
- Monetarno zlato,
- Specijalna prava vučenja u MMF-u,
- Ostala finansijska imovina (potraživanja od domaćih banaka, zajmovi uposlenim i ostala potraživanja) i
- Ostala ulaganja.

29.1. Kreditni rizik

Kreditni rizik predstavlja rizik od neizvršenja ugovornih obveza od strane druge ugovorne strane ili emitenta dužničkih vrijednosnih papira s fiksnim prihodom, pri čemu ugovorna strana predstavlja subjekta kod kojeg se, u skladu s propisima Centralne banke, drže ili su investirana sredstva deviznih pričuvi. Upravljanje ovom vrstom rizika ostvaruje se:

- ograničavanjem obujma finansijskih instrumenata,
- ograničavanjem ugovornih strana i emitenata na one s prihvativim kompozitnim kreditnim rejtingom,
- definiranjem ograničenja u pogledu koncentriranja za investiranje kod svake pojedinačne ugovorne strane,
- ograničavanjem maksimalnog iznosa koji se može investirati u pojedinačne vrste finansijskih instrumenata,
- ograničavanjem veličine emisije pojedinačnog vrijednosnog papira i
- ograničavanjem ročnosti investiranja.

Za sredstva koja su evidentirana u izvanbilančnoj evidenciji, Centralna banka nije izložena kreditnom riziku, jer sav rizik koji eventualno može rezultirati iz osnova plasmana tih sredstava snose ugovorno vlasnici sredstava (pogledati Bilješku 31).

Mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka

Finansijska imovina za koju Centralna banka vrši izračun očekivanih kreditnih gubitaka obuhvata:

- depozite kod inozemnih banaka,
- dužničke instrumente,
- specijalna prava vučenja u MMF-u i
- ostalu finansijsku imovinu (potraživanja od domaćih banaka, krediti uposlenim i ostala potraživanja).

Osnovni kriterijum za definiranje ograničenja izloženosti kreditnom riziku predstavlja kompozitni kreditni rejting. Kompozitni kreditni rejting predstavlja prosjek razina postojećih kreditnih rejtinga dodijeljenih određenom emitentu od strane najmanje dvije od tri kreditne rejting agencije (Standard & Poor's, Fitch Ratings ili Moody's).

Finansijsku imovinu koja ima kompozitni kreditni rejting razine AA minus (AA-) ili viši, Centralna banka tretira kao izloženost kreditnom riziku niske razine.

Finansijsku imovinu koja ima kompozitni kreditni rejting razine od BBB minus (BBB-) do A plus (A+), Centralna banka tretira kao izloženost kreditnom riziku srednje razine.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.

29. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

29.1. Kreditni rizik (nastavak)

Finansijsku imovinu koja ima kompozitni kreditni rejting razine niže od BBB minus (BBB-), Centralna banka tretira kao izloženost kreditnom riziku visoke razine.

U nedostatku kreditnog rejtinga, Centralna banka procjenjuje kapacitet dužnika da uredno izmiruje dospjele ugovorne novčane obveze.

Model umanjenja vrijednosti finansijske imovine definira tri faze raspodjele izloženosti, u ovisnosti od razine kreditnog rizika kod inicijalnog priznavanja i na temelju promjena razine kreditnog rizika nakon inicijalnog priznavanja kao što je prikazano u nastavku:

1. Faza 1 raspodjele izloženosti – Finansijska imovina koju Centralna banka prilikom inicijalnog priznavanja tretira kao izloženost kreditnom riziku niske ili srednje razine alocira se u Fazu 1. Prema internim aktima Centralne banke, ulaganje deviznih sredstava koje podrazumijeva izlaganje kreditnom riziku visoke razine nije dozvoljeno. Svako ulaganje sredstava deviznih pričuva prilikom inicijalnog priznavanja alocira se u Fazu 1 raspodjele izloženosti.
2. Faza 2 raspodjele izloženosti – Ukoliko dođe do značajnog povećanja kreditnog rizika u odnosu na inicijalno priznavanje, finansijska imovina koja je bila alocirana u Fazu 1 prelazi u Fazu 2.
3. Faza 3 raspodjele izloženosti – Ukoliko se finansijskoj imovini dodijeli status neispunjavanja obveza (eng. Default), finansijska imovina prelazi u Fazu 3.

Izračunavanje očekivanih kreditnih gubitaka vrši se ili na 12-mjesečnoj ili na cijeloživotnoj osnovi, u ovisnosti od toga koja je razina kompozitnog kreditnog rejtinga finansijske imovine, da li je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika od momenta inicijalnog priznavanja finansijske imovine ili je finansijska imovina kreditno umanjena.

Za finansijsku imovinu koja je alocirana u Fazu 1, vrši se obračun 12-mjesečnih očekivanih kreditnih gubitaka, dok se za finansijsku imovinu koja je alocirana u Fazu 2 ili Fazu 3, vrši obračun cijeloživotnih očekivanih kreditnih gubitaka.

Značajno povećanje kreditnog rizika

Značajno povećanje kreditnog rizika, kao kriterijuma za transfer izloženosti u Fazu 2, predstavlja:

- smanjenje ocjene kompozitnog kreditnog rejtinga za više od dva podioka u odnosu na datum inicijalnog priznavanja, osim u slučaju da se finansijska imovina i nakon smanjenja ocjene kompozitnog kreditnog rejtinga tretira kao izloženost kreditnom riziku niske razine na izvještajni datum ili
- smanjenje ocjene kompozitnog kreditnog rejtinga finansijske imovine ispod investibilne razine kompozitnog kreditnog rejtinga, tj. ispod ocjene BBB minus (BBB-).

Finansijska imovina se ne može iz Faze 1 realocirati u Fazu 2 ukoliko Centralna banka smatra da dužnik koji nema dodijeljen kreditni rejting ima veliki kapacitet da uredno izmiruje dospjele ugovorne obveze. U Fazu 2 ne može se alocirati ni finansijska imovina koja i nakon smanjenja razine kompozitnog kreditnog rejtinga, ima razinu AA minus (AA-) ili više, obzirom da se tretira kao izloženost kreditnom riziku niske razine.

Ukoliko se finansijski instrument sastoji iz više tranši koje su inicijalno priznane u različitim razdobljima i koje su u različitim razdobljima imale različite kompozitne kreditne rejtinge, uvažavajući konzervativni pristup, Centralna banka kao relevantno uzima izračunano povećanje kreditnog rizika od najvišeg podioka.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

*Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.***29. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)****29.1. Kreditni rizik (nastavak)**

Ukoliko je do promjene ocjene kreditnog rizika došlo uslijed promjene metodologije određene kreditne rejting agencije i ne radi se o značajnom povećanju kreditnog rizika u odnosu na inicijalno procijenjene rizike, izloženosti se ne klasificiraju u Fazu 2.

Centralna banka može na osnovi vlastite analize za svaki individualni finansijski instrument odrediti alociranje tog finansijskog instrumenta u Fazu 2 ili Fazu 3. Ukoliko su otklonjeni uzroci koji su doveli do alociranja finansijske imovine u Fazu 2, izloženost se može vratiti u Fazu 1, ali minimalno 90 dana nakon otklanjanja uzroka.

Pored navedenih kriterijuma, klasificiranje po fazama može se vršiti i na osnovi pretpostavke da je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika ukoliko plaćanje kasni 30 ili više dana, pri čemu se finansijska imovina klasificira u Fazu 2 (eng. underperforming) ukoliko plaćanje kasni 30-89 dana. Finansijska imovina se klasificira u Fazu 3 (eng. nonperforming) ukoliko plaćanje kasni 90 ili više dana.

Definicija statusa neispunjavanja obveza (eng. Default)

Kriterijum za status neispunjavanja obveza predstavlja objektivni dokazi umanjenja vrijednosti, i to posebno:

- značajne finansijske poteškoće emitenta vrijednosnog papira,
- nepoštivanje ugovornih obveza u smislu kašnjenja po obvezama glavnice i kamate,
- eventualno restrukturiranje ili izmjena postojećih uvjeta servisiranja obveza po osnovi duga proizašlog iz finansijskog instrumenta iz razloga koji se odnose na finansijske poteškoće emitenta,
- vjerojatnoća bankrota i/ili likvidiranja ili drugi oblik finansijskog reorganiziranja i/ili
- nestanak aktivnog tržišta za trgovanje.

Izračunavanje očekivanih kreditnih gubitaka

Očekivani kreditni gubici se izračunavaju kao proizvod tri varijable: vjerojatnoće neispunjerenja obveza (eng. PD - Probability of Default), gubitka u slučaju neispunjerenja obveza (eng. LGD – Loss Given Default) i izloženosti (eng. EAD – Exposure at Default), koji se definiraju kako slijedi:

- Vjerojatnoća neispunjerenja obveza predstavlja procjenu vjerojatnoće da druga ugovorna strana neće biti u mogućnosti da ispunji svoje obveze po osnovi duga.

Centralna banka je u odnosu na 2018. godinu izvršila izmjenu metodologije obračuna očekivanih kreditnih gubitaka prema kojoj se kalkuliranje vjerojatnoće neispunjerenja obveza zasnivalo na tržišnim cijenama CDS ugovora (eng. CDS Spread – Credit Default Swap Spread) (Pogledati Bilješku 29.1.1.). Razlozi izmjene metodologije su:

- izražena volatičnost tržišnih cijena CDS ugovora, pri čemu nije moguće jasno razlučiti koji dio volatičnosti je posljedica promjene kredibiliteta emitenta finansijskih instrumenata na osnovi kojih su emitovani CDS ugovori,
- struktura portfelja Centralne banke gdje su izloženosti uglavnom prema državama investibilne razine suverenog kreditnog rejtinga i
- usklađivanje sa najboljim praksama u drugim središnjim bankama.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.

29. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

29.1. Kreditni rizik (nastavak)

Za izračunavanje umanjenja vrijednosti, u skladu sa najboljim praksama u drugim središnjim bankama u regionu i u Europskoj uniji, a koje su u obvezi primjene MSFI, Centralna banka u 2019. godini kao parametar vjerovatnoće neispunjerenja obveza, koristi procjene na osnovi podataka iz tranzicijskih matrica koje objavljaju kreditne rejting agencije i ekspertske ocjene u vidu fiksnih procenata vjerovatnoće neispunjerenja obveza.

Za izračunavanje vjerovatnoće neispunjerenja obveza procjene se rade na osnovi tranzicijskih matrica za korporacije na globalnoj razini koje sadrže podatke o prosječnoj stopi jednogodišnje tranzicije odgovarajuće dugoročne razine kreditnog rejtinga u status „D“, tj. Default ili status „SD“, tj. Selective Default. Na osnovi navedenih podataka vrše se procjene vjerovatnoće neispunjerenja obveza za izloženosti prema stranim komercijalnim bankama i stranim državama, odnosno stranim središnjim bankama i vladama, za koje je moguće izračunati kompozitne kreditne rejtinge. Pri procjeni vjerovatnoće neispunjerenja obveza za izloženosti prema stranim državama, odnosno stranim središnjim bankama i vladama, u obzir se uzima i prvi nenulti podatak o stopi jednogodišnje tranzicije razina suverenih rejtinga u status „D“, tj. Default ili status „SD“, tj. Selective Default iz tranzicijskih matrica za suverene rejtinge. U 2018. godini, za izloženosti za koje je postojala mogućnost izračuna kompozitnih kreditnih rejtinga, kalkulacija vjerovatnoće neispunjerenja obveza bazirala se na tržišnim cijenama CDS ugovora, kao tržišnog indikatora rizika koji uključuje implicitnu vjerovatnoću bankrota emitenta onako kako je tržište ocjenjuje, i ekspertskim ocjenama vjerovatnoće neispunjerenja obveza. Za izloženosti za koje nije moguće izračunati kompozitne kreditne rejtinge, u oba izvještajna razdoblja, koriste se ekspertske ocjene u vidu fiksnih procenata, odnosno pojednostavljeni pristup u skladu sa analizom trenutnog stanja i dosadašnjeg iskustva.

- Gubitak u slučaju neispunjerenja obveza predstavlja procjenu procentualne izloženosti emitentu koja se u slučaju nastanka neispunjerenja obveza neće moći naplatiti. Za gubitak u slučaju neispunjerenja obveza se koristi konstantna vrijednost jednogodišnjeg LGD-a u iznosu od 45% u skladu s člankom 161. Uredbe 575/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. godine (eng. Capital Requirements Regulations odnosno „CRR“).
- Izloženost predstavlja knjigovodstvenu vrijednost finansijske imovine, odnosno knjigovodstveno stanje na dan inicijalnog priznavanja/na izvještajni datum.

Centralna banka koristi individualni i kolektivni pristup za ocjenu umanjenja vrijednosti.

S obzirom na strukturu i klasificiranje portfelja, Centralna banka će svaku izloženost za koju se utvrdi objektivno umanjenje vrijednosti, odnosno status neispunjerenja obveza, posmatrati kao individualno značajnu izloženost i primjenjivati individualnu procjenu. Za individualni pristup ocjeni umanjenja vrijednosti koristi se ocjena kroz tri različita scenarija. Za mjerenje očekivanih kreditnih gubitaka nije nužno odrediti svaki mogući scenario, ali je potrebno uzeti u obzir rizik ili vjerovatnoću nastanka kreditnog gubitka na način koji odražava vjerovatnoću nastanka kreditnog gubitka i vjerovatnoću izostanka kreditnog gubitka, čak i kada je vjerovatnoća nastanka veoma mala.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

*Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.***29. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)****29.1. Kreditni rizik (nastavak)**

Iznos umanjenja vrijednosti za izloženosti koje su predmet individualne procjene se računa kao razlika između knjigovodstvene vrijednosti finansijske imovine i vjerovatnoćom ponderirane sadašnje vrijednosti procijenjenih novčanih tokova, diskontirane efektivnom kamatnom stopom, pri čemu se očekivani kreditni gubici diskontiraju na datum izvještavanja, a ne na datum očekivanog neispunjerenja obveza ili na drugi datum.

Za potrebe određivanja značajnog povećanja kreditnog rizika i priznavanja rezerviranja za umanjenje vrijednosti na kolektivnoj osnovi, finansijski instrumenti se mogu svrstati u skupine, i to na temelju zajedničkih karakteristika kreditnog rizika, kako bi se omogućila lakša provedba analize radi pravovremenog utvrđivanja značajnog povećanja kreditnog rizika.

Izračunavanje umanjenja vrijednosti za finansijske instrumente na kolektivnoj osnovi se kod izloženosti klasificiranih u Fazu 1 vrši na 12-mjesečnoj razini, dok se za izloženosti klasificirane u Fazu 2 izračunava cijeloživotni kreditni gubitak.

Uključivanje budućih (eng. forward-looking) informacija

Cilj umanjenja vrijednosti je priznati očekivane kreditne gubitke na cijeloživotnom razdoblju za finansijske instrumente kod kojih je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika u odnosu na inicijalno procijenjene rizike, bez obzira da li se procjena radi na individualnoj ili kolektivnoj osnovi, uzimajući u obzir sve razumne i potkrijepljene informacije uključujući i one koje se odnose na budućnost.

U skladu sa navedenim, uključivanje budućih informacija u izračunavanje očekivanih gubitaka vrši se prilagođavanjem vjerovatnoće gubitka.

S obzirom da Centralna banka u svom portfelju ima finansijske instrumente od izdavaoca različitih i po strukturi, kao i zemljopisnoj rasprostranjenosti, s ciljem uključivanja budućih (eng. forward-looking) informacija pri izračunavanju očekivanih kreditnih gubitaka, Centralna banka se oslanja na predviđanja promjene rejtinga (eng. outlook) za pojedine instrumente (izdavaoce) koje ima u portfelju, i to na način da inkorporira predviđanje smjera kretanja rejtinga na izračunatu vjerovatnoću gubitka: pozitivno, stabilno ili negativno predviđanje.

Predviđanje smjera kretanja rejtinga na izračunatu vjerovatnoću gubitka: pozitivno, stabilno ili negativno predviđanje od strane tri najveće rejting agencije je uključeno u vjerovatnoću neispunjerenja obveza po principu jednakih vjerovatnoća.

29.1.1. Izloženost kreditnom riziku

Sljedeća tablica prikazuje usklađivanje između početnog i zaključnog stanja ispravke vrijednosti za finansijsku imovinu na datume izvještavanja:

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je zavrsila 31. prosinca 2019.

29. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

29.1. Kreditni rizik (nastavak)

29.1.1. Izloženost kreditnom riziku (nastavak)

U tisućama KM

	2019.			2018.		
	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Ukupno	Faza 1	Faza 2
1. Dužnički instrumenti						
Na dan 1. siječnja – iskazano	8.993	-	-	8.993	4.290	-
Promjena u obračunu PD-a na dan 1. siječnja (Bilješka 11)	(7.704)	-	-	(7.704)	-	-
Na dan 1. siječnja - prepravljeno	1.289	-	-	1.289	4.290	-
Povećanja zbog promjene kreditnog rizika	424	-	-	424	22.423	-
Smanjenja zbog promjene kreditnog rizika	(97)	-	-	(97)	(13.841)	(13.841)
Smanjenja zbog dospijelih instrumenata	(221)	-	-	(221)	(1.281)	(1.281)
<i>Neto (smanjenje) / povećanje tijekom godine</i>	<i>(7.598)</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>(7.598)</i>	<i>7.301</i>	<i>-</i>
Smanjenja zbog prodanih instrumenata	(52)	-	-	(52)	(2.598)	(2.598)
Na dan 31. prosinca	1.343	-	-	1.343	8.993	-
2. Depoziti kod inozemnih banaka						
Na dan 1. siječnja – iskazano	2.535	-	-	2.535	1.635	-
Promjena u obračunu PD-a na dan 1. siječnja (Bilješka 11)	(2.117)	-	-	(2.117)	-	-
Na dan 1. siječnja - prepravljeno	418	-	-	418	1.635	-
Povećanja zbog promjene kreditnog rizika	3.129	-	-	3.129	10.165	-
Smanjenja zbog promjene kreditnog rizika	(158)	-	-	(158)	(5.202)	(5.202)
Smanjenja zbog prestanaka priznavanja oročenih depozita	(2.665)	-	-	(2.665)	(4.063)	(4.063)
Na dan 31. prosinca	724	-	-	724	2.535	-

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Izvješće uz finansijska izvješća za godinu koja je zovirala 31. prosinca 2019.

29. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

29.1. Kreditni rizik (nastavak)

29.1.1. Izloženost kreditnom riziku (nastavak)

	2019.			2018.		
	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Ukupno	Faza 1	Faza 2
3. Specijalna prava vučenja u MMF-u						
Na dan 1. siječnja	-	-	-	-	-	-
Povećanja zbog promjene kreditnog rizika	-	-	-	3	-	3
Smanjenja zbog promjene kreditnog rizika	-	-	-	(3)	-	(3)
Na dan 31. prosinca	-	-	-	-	-	-
4. Ostala finansijska imovina						
Na dan 1. siječnja	5	-	600	605	30	600
Povećanja zbog promjene kreditnog rizika	7	-	-	7	39	39
Smanjenja zbog promjene kreditnog rizika	(7)	-	-	(7)	(64)	(64)
Na dan 31. prosinca	5	-	600	605	5	600
Ukupno početno stanje na dan 1. siječnja	11.533	-	600	12.133	5.955	600
Ukupna promjena u obračunu PD-a	(9.821)	-	(9.821)	-	-	-
Ukupno neto povećanje zbog promjene kreditnog rizika	360	-	360	5.578	-	5.578
Ukupno zaključno stanje na dan 31. prosinca	2.072	-	600	2.672	11.533	600
						12.133

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.

29. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

29.1. Kreditni rizik (nastavak)

29.1.2. Koncentracija kreditnog rizika

a) Maksimalna izloženost kreditnom riziku - Finansijska imovina koja je predmet umanjenja

Slijedeća tablica prikazuje maksimalnu izloženost finansijske imovine Centralne banke kreditnom riziku, analiziranu po klasama finansijskih instrumenata za koje se očekivani kreditni gubici računaju i priznaju:

	2019.			2018.			Total
	Faza 1	Faza 2	Faza 3	Total	Faza 1	Faza 2	
Klase finansijskih instrumenata							
Strana valuta u gotovini	322.599	-	-	322.599	274.099	-	274.099
Bruto knjigovodstvena vrijednost	-	-	-	-	-	-	-
Ispravka vrijednosti	-	-	-	-	-	-	-
Knjigovodstvena vrijednost	322.599	-	-	322.599	274.099	-	274.099
Depoziti kod inozemnih banaka							
Bruto knjigovodstvena vrijednost	3.103.489	-	-	3.103.489	2.913.983	-	2.913.983
Ispravka vrijednosti	(724)	-	-	(724)	(2.535)	-	(2.535)
Knjigovodstvena vrijednost	3.102.765	-	-	3.102.765	2.911.448	-	2.911.448
Dužnički instrumenti							
Bruto knjigovodstvena vrijednost	8.917.413	-	-	8.917.413	8.225.439	-	8.225.439
Rezerviranja za očekivane kreditne gubitke (priznane u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti)	(1.343)	-	-	(1.343)	(8.993)	-	(8.993)
Knjigovodstvena vrijednost	8.917.413	-	-	8.917.413	8.225.439	-	8.225.439
Specijalna prava vučenja u MMF-u							
Bruto knjigovodstvena vrijednost	230	-	-	230	2.236	-	2.236
Ispravka vrijednosti	-	-	-	-	-	-	-
Knjigovodstvena vrijednost	230	-	-	230	2.236	-	2.236
Ostala finansijska imovina							
Bruto knjigovodstvena vrijednost	2.827	-	600	3.427	2.693	-	600
Ispravka vrijednosti	(5)	-	(600)	(605)	(5)	-	(600)
Knjigovodstvena vrijednost	2.822	-	-	2.822	2.688	-	2.688

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.

29. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

29.1. Kreditni rizik (nastavak)

29.1.2. Koncentracija kreditnog rizika (nastavak)

b) Maksimalna izloženost kreditnom riziku - Finansijski instrumenti koji nisu predmet umanjenja

	31. prosinca 2019.	31. prosinca 2018.
U tisućama KM		
Knjigovodstvene vrijednosti		
Monetarno zlato	254.088	209.996
Ostala ulaganja	27.813	27.813
UKUPNO	281.901	237.809

Centralna banka ne drži kolaterale i ostala založna sredstva u cilju pokrivanja kreditnog rizika. Na dan 31. prosinca 2019. godine Centralna banka nema imovinu koja je dospjela, a nenaplaćena i ima umanjenu imovinu u iznosu od 600 tisuća KM (Na dan 31. prosinca 2018. godine Centralna banka nema imovinu koja je dospjela i ima umanjenu imovinu u iznosu od 600 tisuća KM).

Pojedinačna koncentracija kreditnog rizika

Ukupni depoziti kod inozemnih banaka sa stanjem na dan 31. prosinca 2019. godine iznose 3.102.765 tisuća KM (2018.: 2.911.448 tisuća KM). Najveći iznos tih sredstava investiran je u jednu inozemnu banku sa pojedinačnom koncentracijom koja prelazi iznos ukupnog kapitala i pričuvi Centralne banke (u 2018. godini u jednu inozemnu banku sa pojedinačnom koncentracijom koja prelazi iznos ukupnog kapitala i pričuva Centralne banke).

Pojedinačna koncentracija kreditnog rizika koja prelazi iznos ukupnog kapitala i pričuva Centralne banke:

31. prosinca 2019.			31. prosinca 2018.		
Rejting banke	u tisućama KM	u % ukupnih depozita	Rejting banke	u tisućama KM	u % ukupnih depozita
AAA	1.104.271	35,59%	AAA	1.457.747	50,07%

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.

29. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)**29.1. Kreditni rizik (nastavak)****29.1.2. Koncentracija kreditnog rizika (nastavak)****Koncentracija prema kreditnom rejtingu**

Sljedeća tablica predstavlja analizu koncentracije kreditnog rizika za finansijsku imovinu Centralne banke na dan 31. prosinca 2019. godine:

U tisućama KM

31. prosinca 2019.

Kreditni rejting	Strana valuta u gotovini	Depoziti kod inozemnih banaka		Dužnički instrumenti	Monetarno zlato	Specijalna prava vučenja u MMF-u		Ostala finansijska imovina	Ostala ulaganja	Ukupno
		Dužnički instrumenti	Monetarno zlato			prava vučenja u MMF-u	Ostala finansijska imovina			
AAA	-	1.842.449	2.190.752	-	-	-	-	-	-	4.033.201
AA+	-	-	1.273.212	-	-	-	-	-	-	1.273.212
AA	-	78.191	2.977.360	-	-	-	-	-	-	3.055.551
AA-	-	-	1.010.563	-	-	-	-	-	-	1.010.563
A+	-	547.273	-	-	-	-	-	-	-	547.273
A	-	408.740	-	-	-	-	-	-	-	408.740
A-	-	-	840.621	-	-	-	-	-	-	840.621
I ¹	-	101	-	254.088	230	-	27.813	282.232	-	
BBB+	-	226.011	-	-	-	-	-	-	-	226.011
BBB	-	-	624.905	-	-	-	-	-	-	624.905
Bez rejtinga	322.599	-	-	-	-	-	2.822	-	-	325.421
UKUPNO	322.599	3.102.765	8.917.413	254.088	230	2.822	27.813	12.627.730		

¹ Međunarodne institucije (eng. International institutions)

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.

29. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

29.1. Kreditni rizik (nastavak)

29.1.2. Koncentracija kreditnog rizika (nastavak)

Slijedeća tablica predstavlja analizu koncentracije kreditnog rizika za finansijsku imovinu Centralne banke na dan 31. prosinca 2018. godine:

U tisućama KM

31. prosinca 2018.

Kreditni rejting	Strana valuta u gotovini	Depoziti kod inozemnih banaka	Specijalna				Ostala ulaganja	Ukupno
			Dužnički instrumenti	Monetarno zlatno	prava vučenja u MMF-u	Ostala finansijska imovina		
AAA	-	2.414.436	2.072.757	-	-	-	-	4.487.193
AA+	-	-	1.464.686	-	-	-	-	1.464.686
AA	-	78.140	2.211.257	-	-	-	-	2.289.397
AA-	-	-	1.083.041	-	-	-	-	1.083.041
A+	-	-	-	-	-	-	-	-
A	-	408.951	-	-	-	-	-	408.951
A-	-	-	844.614	-	-	-	-	844.614
II ²	-	1.000	-	209.996	2.236	-	27.813	241.045
BBB+	-	8.921	-	-	-	-	-	8.921
BBB	-	-	549.084	-	-	-	-	549.084
Bez rejtinga	274.099	-	-	-	-	2.688	-	276.787
UKUPNO	274.099	2.911.448	8.225.439	209.996	2.236	2.688	27.813	11.653.719

² Međunarodne institucije (eng. International institutions)

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.

29. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)**29.1. Kreditni rizik (nastavak)****29.1.2. Koncentracija kreditnog rizika (nastavak)****Zemljopisna koncentracija rizika finansijske imovine sa izloženošću kreditnom riziku**

Sljedeća tablica daje informaciju o izloženosti finansijske imovine Centralne banke kreditnom riziku po knjigovodstvenim vrijednostima, razvrstano po zemljopisnim regijama na dan 31. prosinca 2019. i 2018. godine. Za potrebe ove objave, Centralna banka je razvrstała izloženosti po regijama na osnovi domicilne zemlje ugovorne strane:

U tisućama KM	EU zemlje	Zemlje nečlanice EU	Bosna i Hercegovina	Ukupno
Strana valuta u gotovini	-	-	322.599	322.599
Depoziti kod inozemnih banaka	2.618.598	484.167	-	3.102.765
Dužnički instrumenti	8.917.413	-	-	8.917.413
Monetarno zlato	-	254.088	-	254.088
Specijalna prava vučenja u MMF-u	-	230	-	230
Ostala finansijska imovina	-	-	2.822	2.822
Ostala ulaganja	10	27.803	-	27.813
31. prosinca 2019.	11.536.021	766.288	325.421	12.627.730

U tisućama KM	EU zemlje	Zemlje nečlanice EU	Bosna i Hercegovina	Ukupno
Strana valuta u gotovini	-	-	274.099	274.099
Depoziti kod inozemnih banaka	2.424.518	486.930	-	2.911.448
Dužnički instrumenti	8.225.439	-	-	8.225.439
Monetarno zlato	-	209.996	-	209.996
Specijalna prava vučenja u MMF-u	-	2.236	-	2.236
Ostala finansijska imovina	-	-	2.688	2.688
Ostala ulaganja	10	27.803	-	27.813
31. prosinca 2018.	10.649.967	726.965	276.787	11.653.719

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

*Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.***29. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)****29.2. Tržišni rizik**

Tržišni rizik predstavlja rizik da će promjena cijena na tržištu, kao što su kamatne stope, cijene finansijske imovine i tečaj stranih valuta utjecati na prihode Centralne banke ili na vrijednost ulaganja u finansijsku imovinu. Osnovni tržišni rizici, koje Centralna banka prati i kojima upravlja, su devizni i kamatni rizik. Cilj upravljanja tržišnim rizicima je kontrola i upravljanje rizicima u okviru prihvatljivih parametara, s ciljem optimiziranja povrata.

U svrhu kvantificiranja efekata tržišnog rizika na vrijednost deviznih pričuva Centralna banka koristi koncept „vrijednosti pod rizikom“ (VaR – Value at Risk). Vrijednost pod rizikom predstavlja statističku mjeru koja pokazuje najveći mogući gubitak portfelja deviznih pričuva koji može nastati uslijed promjene cijena finansijskih instrumenata i promjene deviznih tečajeva, uz određenu razinu pouzdanosti za određeni vremenski interval. Vrijednost VaR za tržišni rizik se izračunava analitičkom (parametarskom) metodom, na osnovi srednje vrijednosti dobitka/gubitka ili stope prinosa posmatranog portfelja i standardne devijacije posmatranih podataka. Centralna banka pri obračunu VaR primjenjuje razinu pouzdanosti od 99% za vremenski interval od deset dana.

Za izračunavanje vrijednosti VaR portfelja deviznih pričuva Centralne banke, uzimaju se u obzir sve pozicije u portfelju deviznih pričuva koje su izložene tržišnim rizicima, odnosno deviznom, kamatnom i cjenovnom riziku. Na dan 31. prosinca 2019. godine, izloženost deviznih pričuva Centralne banke (VaR uz razinu pouzdanosti 99% za vremenski interval od deset dana) koja uključuje promjene cijena finansijskih instrumenata i promjene deviznih tečajeva u odnosu na KM, iznosi 76.418 tisuća KM (2018.: 53.655 tisuća KM), što predstavlja ekvivalent 0,61% ukupne finansijske imovine (2018.: 0,46% ukupne finansijske imovine).

Vrijednosti VaR na dan 31. prosinca 2019. godine i na dan 31. prosinca 2018. godine izračunana je kao zbroj komponentalnih vrijednosti VaR:

- za depozite kod inozemnih banaka (devizni VaR koji proističe iz promjene deviznih tečajeva),
- za dužničke instrumente po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit (kamatni VaR koji proističe iz promjene tržišnih prinosa, odnosno promjene tržišne cijene dužničkih instrumenata) i
- za monetarno zlato (VaR zbog promjene eurske tržišne cijene monetarnog zlata).

U tisućama KM	31. prosinca 2019.	31. prosinca 2018.
Devizni rizik	277	362
Kamatni rizik	67.443	47.358
Rizik promjene eurske cijene monetarnog zlata	8.698	5.935
Ukupno VaR	76.418	53.655

29.2.1. Devizni rizik

Devizni rizik je rizik promjene vrijednosti devizne imovine i obveza uslijed promjene deviznog tečaja. Centralna banka je izložena deviznom riziku kroz transakcije u stranim valutama. Upravljanje deviznim rizikom provodi se prevashodno kroz usklađivanje valutne strukture imovine i obveza Centralne banke, kao i postavljanjem kvantitativnih ograničenja za izloženost deviznom riziku.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

*Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.***29. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)****29.2. Tržišni rizik (nastavak)****29.2.1. Devizni rizik (nastavak)**

Upravljanje i kontrolu deviznog rizika Centralna banka osigurava strogim poštivanjem odredbi Zakona o Centralnoj banci i internim aktima Centralne banke.

Najveći dio bruto deviznih pričuva drži se u EUR, a maksimalan iznos koji se može držati u drugim konvertibilnim valutama osim EUR ne može biti veći od 50% od ukupnog iznosa nesmanjenog kapitala i pričuvi Centralne banke.

Centralna banka je imala sljedeću deviznu poziciju na dan 31. prosinca 2019. i 31. prosinca 2018. godine:

U tisućama KM	31. prosinca 2019.			Ostale strane valute	KM	Ukupno
	EUR	USD	-	-		
Strana valuta u gotovini	322.523	20	56	-	322.599	
Depoziti kod inozemnih banaka	3.092.673	1.880	8.212	-	3.102.765	
Dužnički instrumenti	8.917.413	-	-	-	8.917.413	
Monetarno zlato	254.088	-	-	-	254.088	
Specijalna prava vučenja u MMF-u	-	-	230	-	230	
Ostala finansijska imovina	31	-	-	2.791	2.822	
Ostala ulaganja	10	-	-	27.803	27.813	
Ukupno finansijska imovina	12.586.738	1.900	8.498	30.594	12.627.730	
Gotov novac u optjecaju	-	-	-	5.199.916	5.199.916	
Depoziti banaka	-	-	-	5.743.619	5.743.619	
Depoziti Vlade i ostalih javnih deponenata	-	-	-	880.675	880.675	
Ostale finansijske obveze	1.193	13	-	2.610	3.816	
Ukupno finansijske obveze	1.193	13	-	11.826.820	11.828.026	
NETO DEVIŽNA POZICIJA	12.585.545	1.887	8.498	(11.796.226)	799.704	

CENTRALNA BANKA BOŠNE I HERCEGOVINE

*Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.***29. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)****29.2. Tržišni rizik (nastavak)****29.2.1. Devizni rizik (nastavak)**

31. prosinca 2018.

U tisućama KM	EUR	USD	Ostale strane valute	KM	Ukupno
Strana valuta u gotovini	274.025	20	54	-	274.099
Depoziti kod inozemnih banaka	2.904.946	2.763	3.739	-	2.911.448
Dužnički instrumenti	8.225.439	-	-	-	8.225.439
Monetarno zlato	209.996	-	-	-	209.996
Specijalna prava vučenja u MMF-u	-	-	2.236	-	2.236
Ostala finansijska imovina	22	-	-	2.666	2.688
Ostala ulaganja	10	-	-	27.803	27.813
Ukupno finansijska imovina	11.614.438	2.783	6.029	30.469	11.653.719
Gotov novac u optjecaju	-	-	-	4.750.614	4.750.614
Depoziti banaka	-	-	-	5.523.290	5.523.290
Depoziti Vlade i ostalih javnih deponenata	-	-	-	709.367	709.367
Ostale finansijske obveze	586	13	-	2.294	2.893
Ukupno finansijske obveze	586	13	-	10.985.565	10.986.164
NETO DEVIZNA POZICIJA	11.613.852	2.770	6.029	(10.955.096)	667.555

Centralna banka nije izložena riziku promjene tečaja EUR zbog aranžmana valutnog odbora čime je KM vezana za EUR po tečaju 1 EUR : 1,95583 KM.

29.2.2. Kamatni rizik

Kamatni rizik je rizik promjene tržišne vrijednosti finansijske imovine uslijed nepovoljnijih kretanja kamatnih stopa. Kamatnim rizikom se upravlja određivanjem prihvatljive dužine trajanja oročenja i roka dospijeća finansijskih instrumenata u koje se investira. Sa dužim rokom dospijeća finansijskih instrumenata u koje su investirane devizne pričuve, veći je i pripadajući rizik promjene njihove tržišne vrijednosti. Maksimalan rok investiranja depozita kod inozemnih banaka je jedna godina, dok je maksimalan rok investiranja dužničkih instrumenata sa fiksnim prihodom deset godina.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

*Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.***29. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)****29.2. Tržišni rizik (nastavak)****29.2.2. Kamatni rizik (nastavak)**

Sljedeća tablica prikazuje izloženost Centralne banke kamatnom riziku na 31. prosinca 2019. i 31. prosinca 2018. godine:

U tisućama KM	31. prosinca 2019.		Od 3 do 12 mjeseci		Od 1 do 3 godine		Preko 3 godine	Beskamatno	Ukupno
	Do 3 mjeseca	mjeseci	do 12 mjeseci	do 3 godine	Preko 3 godine				
Strana valuta u gotovini	-	-	-	-	-	322.599	322.599		
Depoziti kod inozemnih banaka	2.176.220	927.968	-	-	(1.423)	3.102.765			
Dužnički instrumenti	1.828.701	7.020.280	-	-	68.432	8.917.413			
Monetarno zlato	-	-	-	-	254.088	254.088			
Specijalna prava vučenja u MMF-u	230	-	-	-	-	-	230		
Ostala finansijska imovina	10	29	15	-	2.768	2.822			
Ostala ulaganja	-	-	-	-	27.813	27.813			
Ukupno finansijska imovina	4.005.161	7.948.277	15	-	674.277	12.627.730			
Gotov novac u optjecaju	-	-	-	-	5.199.916	5.199.916			
Depoziti banaka	3.014.461	-	-	-	2.729.158	5.743.619			
Depoziti Vlade i ostalih javnih deponenata	-	-	-	-	880.675	880.675			
Ostale finansijske obveze	-	-	-	-	3.816	3.816			
Ukupno finansijske obveze	3.014.461	-	-	-	8.813.565	11.828.026			
KAMATNA NEUSKLAĐENOST	990.700	7.948.277	15	-	(8.139.288)	799.704			

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.

29. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)

29.2. Tržišni rizik (nastavak)

29.2.2. Kamatni rizik (nastavak)

31. prosinca 2018.

U tisućama KM	Do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Od 1 do 3 godine	Preko 3 godine	Beskamatno		Ukupno
					3	Beskamatno	
Strana valuta u gotovini	-	-	-	-	274.099	274.099	
Depoziti kod inozemnih banaka	1.399.725	1.514.118	-	-	(2.395)	2.911.448	
Dužnički instrumenti	1.879.504	6.273.816	-	-	72.119	8.225.439	
Monetarno zlato	-	-	-	-	209.996	209.996	
Specijalna prava vučenja u MMF-u	2.236	-	-	-	-	2.236	
Ostala finansijska imovina	20	43	59	-	2.566	2.688	
Ostala ulaganja	-	-	-	-	27.813	27.813	
Ukupno finansijska imovina	3.281.485	7.787.977	59	-	584.198	11.653.719	
Gotov novac u optjecaju	-	-	-	-	4.750.614	4.750.614	
Depoziti banaka	3.037.591	-	-	-	2.485.699	5.523.290	
Depoziti Vlade i ostalih javnih deponenata	-	-	-	-	709.367	709.367	
Ostale finansijske obvezne	-	-	-	-	2.893	2.893	
Ukupno finansijske obvezne	3.037.591	-	-	-	7.948.573	10.986.164	
KAMATNA NEUSKLAĐENOST	243.894	7.787.977	59	-	(7.364.375)	667.555	

29.3. Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti se odnosi na moguće poteskoće u brzom likvidiranju dijela imovine, kada je to neophodno, uglavnom kada su tržišni uvjeti nepovoljni ili kada na finansijskom tržištu ne postoji mogućnost ostvarivanja odgovarajuće cijene za navedenu imovinu.

Pod pojmom likvidne imovine definira se imovina čija konverzija u novčana sredstva podrazumijeva minimalne transakcijske troškove i čija je vrijednost najблиža tržišnoj vrijednosti.

S obzirom na obvezu garantiranja konvertibilnosti KM, dnevna likvidnost mora biti obezbijeđena ročnom usklađenošću deviznih pričuva Centralne banke.

Okvir za likvidnost treba da uskladi prognozirane potencijalne potrebe za likvidnošću sa odgovarajućim likvidnim instrumentima. Likvidnost svakog pojedinačnog finansijskog instrumenta podobnog za investiranje treba da bude razmotrena na odgovarajući način prije nego što se izvrši investiranje u taj instrument.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

*Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.***29. UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RIZICIMA (NASTAVAK)****29.3. Rizik likvidnosti (nastavak)**

Analiza ročnosti

Ročnost finansijskih obveza Centralne banke na dan 31. prosinca 2019. i 2018. godine prikazana je u tablicama u nastavku na osnovi preostalog ugovornog dospijeća od datuma izvještavanja.

Gotov novac u optjecaju je raspoređen u razdoblje do tri mjeseca.

U tisućama KM	Do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Od 1 do 3 godine	Preko 3 godine	Bez određenog dospijeća	
					Ukupno	
Gotov novac u optjecaju	5.199.916	-	-	-	-	5.199.916
Depoziti banaka	5.743.619	-	-	-	-	5.743.619
Depoziti Vlade i ostalih javnih deponenata	880.675	-	-	-	-	880.675
Ostale finansijske obveze	3.816	-	-	-	-	3.816
UKUPNO FINANCIJSKE OBVEZE	11.828.026	-	-	-	-	11.828.026
U tisućama KM	Do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Od 1 do 3 godine	Preko 3 godine	Bez određenog dospijeća	
					Ukupno	
Gotov novac u optjecaju	4.750.614	-	-	-	-	4.750.614
Depoziti banaka	5.523.290	-	-	-	-	5.523.290
Depoziti Vlade i ostalih javnih deponenata	709.367	-	-	-	-	709.367
Ostale finansijske obveze	2.893	-	-	-	-	2.893
UKUPNO FINANCIJSKE OBVEZE	10.986.164	-	-	-	-	10.986.164

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

*Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.***30. MJERENJE FER VRIJEDNOSTI FINANCIJSKE IMOVINE I FINANCIJSKIH OBVEZA**

Fer vrijednost je cijena koja bi bila ostvarena prodajom imovine ili plaćena za prijenos obveze u redovnoj transakciji između tržišnih sudionika na datum mjerena, neovisno od toga da li je ona vidljiva neposredno ili procijenjena nekom drugom metodom vrednovanja. Prilikom procjenjivanja fer vrijednosti imovine ili obveze, Centralna banka uzima u obzir karakteristike imovine ili obveze koju bi tržišni sudionici uzeli u obzir prilikom procjenjivanja njihove cijene na datum mjerena.

Procjenjene fer vrijednosti finansijske imovine i finansijskih obveza Centralne banke su određene koristeći raspoložive tržišne informacije, ukoliko ih ima, i odgovarajuće metodologije vrednovanja.

Osim toga, u svrhu finansijskog izvještavanja, mjerjenje fer vrijednosti se kategorizira u Razinu 1, 2 ili 3 u ovisnosti od stupnja raspoloživosti i značaja ulaznih podataka za cjelokupno mjerjenje fer vrijednosti, što je opisano u nastavku:

- Razina 1 ulazni podaci su kotirane cijene (neprilagođene) za identičnu imovinu i obveze na aktivnim tržištima kojima Centralna banka može pristupiti na datum mjerena;
- Razina 2 ulazni podaci su podaci, osim kotiranih cijena uključenih u Razinu 1, koji su bilo neposredno ili posredno raspoloživi za imovinu i obveze i
- Razina 3 ulazni podaci su podaci koji nisu raspoloživi za imovinu ili obveze.

30.1. Finansijska imovina mjerena po fer vrijednosti

Sljedeća tablica daje analizu finansijske imovine mjerene po fer vrijednosti na svaki izvještajni datum po razinama hijerarhije fer vrijednosti unutar koje je mjerjenje fer vrijednosti kategorizirano. Ovi iznosi se baziraju na vrijednostima koje su prikazane u izješću o finansijskom položaju.

U tisućama KM

31. prosinca 2019.

	Razina 1	Razina 2	Razina 3	Ukupno
Finansijska imovina mjerena po fer vrijednosti				
Dužnički instrumenti	8.917.413	-	-	8.917.413
Monetarno zlato	254.088	-	-	254.088
UKUPNO	9.171.501	-	-	9.171.501

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.

30. MIJERENJE FER VRIJEDNOSTI FINANCIJSKE IMOVINE I FINANCIJSKIH OBVEZA (NASTAVAK)

30.1. Finansijska imovina mjerena po fer vrijednosti (nastavak)

U tisućama KM

31. prosinca 2018.

	Razina 1	Razina 2	Razina 3	Ukupno
Finansijska imovina mjerena po fer vrijednosti				
Dužnički instrumenti	8.225.439	-	-	8.225.439
Monetarno zlato	209.996	-	-	209.996
UKUPNO	8.435.435	-	-	8.435.435

Finansijska imovina se mjeri po fer vrijednosti u izvješću o finansijskom položaju koristeći cijene koje kotiraju na aktivnom tržištu, koje odgovaraju Razini 1 hijerarhije na izvještajne datume.

30.2. Finansijska imovina i finansijske obveze koji se ne mijere po fer vrijednosti

U tisućama KM

31. prosinca 2019.

	Knjigovodstvena vrijednost	Fer vrijednost
Finansijska imovina		
<i>Finansijska imovina koja se mjeri po amortiziranom trošku:</i>		
Strana valuta u gotovini	322.599	322.599
Depoziti kod inozemnih banaka	3.102.765	3.094.695
Specijalna prava vučenja u MMF-u	230	230
Ostala finansijska imovina	2.822	2.822
	3.428.416	3.420.346
<i>Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit</i>		
Ostala ulaganja	27.813	27.813
	27.813	27.813
Ukupno	3.456.229	3.448.159
Finansijske obveze		
<i>Finansijske obveze koje se mijere po amortiziranom trošku:</i>		
Gotov novac u optjecaju	5.199.916	5.199.916
Depoziti banaka	5.743.619	5.729.302
Depoziti Vlade i ostalih javnih deponenata	880.675	878.480
Ostale finansijske obveze	3.816	3.816
Ukupno	11.828.026	11.811.514

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE
Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.

30. MJERENJE FER VRIJEDNOSTI FINANCIJSKE IMOVINE I FINANCIJSKIH OBVEZA (NASTAVAK)

30.2. Finansijska imovina i finansijske obveze koji se ne mijere po fer vrijednosti (nastavak)

U tisućama KM

	Knjigovodstvena vrijednost	31. prosinca 2018. Fer vrijednost
Finansijska imovina		
<i>Finansijska imovina koja se mijeri po amortiziranom trošku:</i>		
Strana valuta u gotovini	274.099	274.099
Depoziti kod inozemnih banaka	2.911.448	2.904.460
Specijalna prava vučenja u MMF-u	2.236	2.236
Ostala finansijska imovina	2.688	2.688
	<hr/> 3.190.471	<hr/> 3.183.483
<i>Finansijska imovina po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit</i>		
Ostala ulaganja	27.813	27.813
	<hr/> 27.813	<hr/> 27.813
Ukupno	3.218.284	3.211.296
Finansijske obveze		
<i>Finansijske obveze koje se mijere po amortiziranom trošku:</i>		
Gotov novac u optjecaju	4.750.614	4.750.614
Depoziti banaka	5.523.290	5.512.943
Depoziti Vlade i ostalih javnih deponenata	709.367	708.038
Ostale finansijske obveze	2.893	2.893
Ukupno	10.986.164	10.974.488

Uprava smatra da knjigovodstvene vrijednosti strane valute u gotovini, specijalnih prava vučenja u MMF-u, ostale finansijske imovine, ostalih ulaganja, gotovog novca u optjecaju i ostalih finansijskih obveza priznane u finansijskim izvješćima odgovoraju njihovoј tržišnoj vrijednosti.

Na datume izvještavanja, fer vrijednost finansijske imovine i finansijskih obveza koji se ne mijere po fer vrijednosti uključena je u kategoriju Razine 2, a utvrđena je u skladu s općeprihvaćenim modelima procjenjivanja baziranim na analizi diskontiranog novčanog toka, sa diskontnom stopom kao najznačajnijim ulaznim podatkom, a koja odražava kreditni rizik ugovorne strane. Centralna banka koristi diskontnu stopu koja predstavlja ponderirani prosjek kamatnih stopa na depozite pravnih lica, za cijelo bankarsko tržište u BiH.

31. IZVANBILANČNE STAVKE

Centralna banka vodi određene račune u stranim valutama vezane uz sporazume između vlada BiH i inozemnih vlada i finansijskih organizacija. Kako ovi računi nisu niti aktiva niti pasiva Centralne banke, oni nisu uključeni u izvješće o finansijskom položaju Centralne banke.

Također, izvanbilančne stavke sadrže devizne račune državnih institucija i agencija, kao i komercijalnih banaka, za koje Centralna banka djeluje kao agent.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

*Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.***31. IZVANBILANČNE STAVKE (NASTAVAK)**

Izvanbilančne stavke se sastoje od:

U tisućama KM	31. prosinca 2019.	31. prosinca 2018.
Depoziti USAID-a	2.497	3.042
Depoziti nerezidenata	2.497	3.042
Depoziti Vijeća ministara BiH:	10.582	30.964
<i>Depoziti Vijeća ministara BiH na osnovi sukcesije</i>	46	44
<i>Depoziti Vijeća ministara BiH koji se odnose na servisiranje vanjskog duga BiH</i>	8.641	9.227
<i>Depoziti Vijeća ministara BiH koji se odnose na proračun institucija BiH</i>	1.622	1.543
<i>Ostali depoziti Vijeća ministara BiH</i>	273	20.150
Depoziti ostalih rezidenata:	15.305	4.048
<i>Depoziti – mirovine iz Njemačke</i>	5	12
<i>Depozitni računi banaka</i>	15.300	4.036
Depoziti rezidenata	25.887	35.012
Investicije vezane za vrijednosne papire - Agencija za osiguranje depozita BiH	70.356	37.499
Investicije rezidenata vezane za vrijednosne papire	70.356	37.499
UKUPNO	98.740	75.553

Depoziti USAID-a

Na osnovi Ugovora o finansijskoj pomoći između Bosne i Hercegovine i Sjedinjenih Američkih Država za financiranje rekonstrukcije, otvoreni su posebni kamatonosni računi. Centralna banka za navedene račune ne obračunava kamate i provizije.

Investicije rezidenata vezane za vrijednosne papire

Centralna banka je omogućila Agenciji za osiguranje depozita BiH da investira u vrijednosne papire otvarajući račune (gotovinski račun i račun za čuvanje vrijednosnih papira) koji glase na Centralnu banku i Agenciju za osiguranje depozita BiH. Sve transakcije na ovim računima odvijaju se između Agencije za osiguranje depozita BiH i menadžera za upravljanje imovinom. Centralna banka za navedene račune ne obračunava kamate.

Članstvo BiH u MMF-u

U skladu sa sporazumima između BiH i MMF-a potpisanim u prosincu 2002. godine, Centralna banka je određena za fiskalnog agenta i depozitara za članstvo BiH u MMF-u. Uloga Centralne banke kao fiskalnog agenta je specifična zbog aranžmana valutnog odbora. Centralna banka djeluje u ime Bosne i Hercegovine u njezinim odnosima sa MMF-om, ali nema nikakvu odgovornost za sredstva i obveze vezane uz članstvo.

Centralna banka drži račun specijalnih prava vučenja u MMF-u, MMF-ov račun broj 1 i MMF-ov račun broj 2 u izvješću o finansijskom položaju. Centralna banka također osigurava usluge čuvanja vrijednosnih papira Bosne i Hercegovine izdanih za pokriće članstva u MMF-u i za reotkop obveza, a koji su evidentirani u izvanbilančnoj evidenciji.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

*Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.***31. IZVANBILANČNE STAVKE (NASTAVAK)**

Specijalna prava vučenja u MMF-u su sredstva po viđenju denominirana u SDR-u na računu otvorenom kod MMF-a za Bosnu i Hercegovinu. Centralna banka drži specijalna prava vučenja kao dio svoje funkcije upravljanja deviznim pričuvama. Ova sredstva su kamatonosna za Centralnu banku.

MMF-ov račun broj 1 je račun MMF-a u Centralnoj banci koji se koristi za transakcije sa MMF-om vezane za korištenje i otplatu MMF-ovih kredita. MMF-ov račun broj 2 je račun MMF-a u Centralnoj banci koji MMF koristi za račune i administrativne isplate u KM. Ovi računi su dio obveza Centralne banke i iskazani su u KM.

Stanje na računu kvote je specifična vrsta imovine koja predstavlja uplatu za članstvo BiH u MMF-u i koja je denominirana u SDR-u. Kvota predstavlja glasačko pravo BiH u MMF-u, ograničenja za pristup finansijskim izvorima MMF-a i udio BiH u alociranju SDR-a, koji su obračunska jedinica MMF-a.

Vrijednosne papire izdaje Ministarstvo financija i rezervi BiH i one se zamjenjuju za KM. Ovi vrijednosni papiri su unovčivi na zahtjev MMF-a.

Alociranje SDR-a je također kamatonosno. Ministarstvo financija i rezervi BiH plaća kamatu na alociranje specijalnih prava vučenja.

Centralna banka koristi neto metod u prikazivanju finansijske pozicije BiH u MMF-u, što je prikazano u nastavku:

U tisućama KM

	31. prosinca 2019.	31. prosinca 2018.
Kvota	641.034	629.809
Specijalna prava vučenja u MMF-u	230	2.236
UKUPNO IMOVINA	641.264	632.045
MMF-ov račun br. 1	1.603	1.575
MMF-ov račun br. 2	54	53
Vrijednosni papiri	945.780	1.042.166
Alociranje SDR	388.890	382.080
Obračunana kamata na alociranje SDR	506	685
Računi plativih troškova	912	1.601
UKUPNO OBVEZE	1.337.745	1.428.160
NETO POZICIJA BiH U MMF-u	696.481	796.115

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.

31. IZVANBILANČNE STAVKE (NASTAVAK)

Kvota BiH u MMF-u iznosi 265.200 tisuća SDR na datume izvještavanja. Kvota ne donosi kamatu.

Račun vrijednosnih papira, MMF-ov račun broj 1 i MMF-ov račun broj 2 predmetom su valutnog usklađivanja uvijek kada se valuta koristi u finansijskim transakcijama između MMF-a i BiH. Najmanje jednom godišnje, na kraju MMF-ove finansijske godine (30. travnja), sva držanja valuta u MMF-u se ponovo vrednuju po važećem tečaju SDR-a. Ova vrijednosna prilagođavanja uključena su u prikazanim stanjima računa.

32. DOMAĆI PLATNI SUSTAVI I SUSTAV ZA PORAVNANJA

U skladu sa Zakonom o Centralnoj banci, Centralna banka je uspostavila sustave preko kojih se obavljaju međubankarska plaćanja u KM u BiH.

Sustavi međubankarskog kliringa i poravnanja su od siječnja 2001. godine organizirani kroz dva platna sustava čiji je vlasnik i kojima upravlja Centralna banka. To su: sustav bruto poravnanja u realnom vremenu („BPRV“) i žirokliring sustav („ŽK“).

BPRV sustav je sustav preko kojeg se vrši poravnanje platnih nalogu u realnom vremenu, a preko računa za poravnanje koje učesnici imaju otvorene kod Centralne banke. Učesnici u sustavu su banke koje imaju odobrenje za obavljanje poslova platnog prometa i Centralna banka. Poravnanje se smatra konačnim i neopozivim u trenutku kada je račun za poravnanje banke nalogodavca zadužen, te za isti iznos odobren račun za poravnanje banke primaoca u BPRV. Kroz sustav se izvršavaju transakcije iznad 10 tisuća KM, a za niže iznose je opcionalno korištenje.

ŽK sustav je sustav međubankarskog kliringa (bilateralni i multilateralni) za transakcije u iznosu manjem ili jednakom 10 tisuća KM. Poravnanje neto pozicija učesnika ŽK sustava se vrši preko računa za poravnanje u BPRV, kao i poravnanje transakcija pravnih lica koji su u funkciji obračunskih agenata kao što su npr. operatori kartičnog poslovanja. Učesnici u sustavu su banke koje imaju odobrenje za obavljanje poslova platnog prometa, a koje su učesnici u sustavu BPRV, kao i Centralna banka.

Od lipnja 2019. godine, ŽK sustav je unaprijeđen kroz zamjenu dosadašnjeg sustava te je isti usklađen sa standardom SEPA-e, tj. ISO 20022. Kliring platnih nalogu svih učesnika ŽK sustava izvršava se utvrđivanjem neto pozicije svakog pojedinačnog učesnika kao rezultat obračuna svih potraživanja i dugovanja učesnika za svaki klirinški ciklus.

Kreditni rizik

Svaki učesnik platnih sustava je dužan imati osigurana sredstva na računu za poravnanje prije poravnatelja platnih nalogu u BPRV.

U skladu sa ulogom Centralne banke, a kako je definirano Zakonom o Centralnoj banci, Centralnoj banci nije dozvoljeno kreditirati učesnike BPRV i ŽK sustava s ciljem obezbjeđivanja likvidnosti u sustavu na bilo koji način.

CENTRALNA BANKA BOSNE I HERCEGOVINE

*Bilješke uz finansijska izvješća za godinu koja je završila 31. prosinca 2019.***32. DOMAĆI PLATNI SUSTAV I SUSTAV ZA PORAVNANJA (NASTAVAK)****Operativni rizik**

U cilju minimiziranja operativnog rizika nesmetanog funkcioniranja platnih sustava, izdana su Operativna pravila za BPRV i ŽK sustave, kao prateće Odлуke koje određuju minimalne standarde sigurnosti za funkcioniranje sustava.

Važeći sigurnosni ciljevi, politike i procedure imaju svrhu da obezbijede sigurnosne mjere i karakteristike. Sustavi i mreže funkcioniraju u skladu sa uspostavljenim ciljevima i politikama. Sigurnosni ciljevi i politike se periodično pregledavaju. Od svakog učesnika se također zahtijeva da posjeduje određene sigurnosne mjere i kontrole za izvršavanje plaćanja.

Centralna banka je definirala sljedeće procedure za poravnanja u slučaju nepredviđenih situacija:

- **Planovi i mjere za nepredviđene situacije:** u slučaju prekida u redovnom funkcioniranju platnog sustava i sustava za poravnanje ili nekog drugog nepredviđenog događaja, Centralna banka je definirala mjere za nepredviđene situacije kako bi osigurala kontinuitet u funkcionisanju pouzdanih, ispravnih i zakonitih platnih transakcija u platnom sustavu i sustavu za poravnanje.
- **Rezervni sustav na primarnoj lokaciji i DR lokacija:** Centralna banka je osim primarne lokacije za platne sustave, na kojoj postoji redundantni sustavi (u slučaju pada jednog, prelazi se na drugi sustav na primarnoj lokaciji), uspostavila i funkcionalan DR (Disaster Recovery) sustav na lokaciji Glavne jedinice u Banjoj Luci.

Sustavi su bili dostupni 99,99%, čime je u potpunosti izvršavana zakonska obveza Centralne banke po pitanju omogućavanja urednog i blagovremenog funkcioniranja platnog prometa u zemlji.

Uprava Centralne banke smatra da sustavi posjeduju dovoljan kapacitet za održavanje pouzdanog operativnog rada.

33. DOGAĐAJI POSLIJE DATUMA IZVJEŠTAVANJA

Širenje korona virusa (COVID-19) će utjecati na poslovanje Centralne banke u narednom razdoblju. Još uvijek nije moguće procijeniti utjecaj širenja korona virusa i njegove posljedice na finansijski položaj i poslovanje Centralne banke.

Osim gore navedenog, u razdoblju između 31. prosinca 2019. godine i datuma izdavanja ovih finansijskih izvješća nije bilo događaja koji bi zahtijevali usklađivanje ili koji su značajni, ali ne zahtijevaju usklađivanje.

4. PUBLIKACIJE I WEB-SERVISI

Mjesečni ekonomski pregled	Kratka informacija o posljednjim trendovima u makroekonomskom okruženju koja se od svibnja 2013. godine objavljuje na web stranici CBBiH. Publikacija je do tada bila interna.
Bilten	Kvartalna publikacija, obuhvaća podatke monetarne i finansijske statistike, podatke o platnim transakcijama, podatke realnog sektora i podatke platne bilance Bosne i Hercegovine.
Godišnje izvješće	Publikacija sadrži izvješće o poslovanju CBBiH tijekom godine i finansijsko izvješće, koji CBBiH dostavlja Predsjedništvu BiH i Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine.
Izvješće o finansijskoj stabilnosti	Godišnja publikacija sadrži ocjenu rizika koji proizlaze iz makroekonomskog okruženja i trendova u finansijskom sustavu, te procjenu otpornosti sustava na identificirane rizike.
Specijalne teme istraživanja	Povremena publikacija koja se objavljuje na web stranici CBBiH.
Monografija CBBiH	Jubilarna publikacija povodom obilježavanja dvadesete godišnjice CBBiH
WEB STRANICA www.cbbh.ba e-mail: contact@cbbh.ba pr@cbbh.ba TWITTER @CBBiH	Otvorenost i transparentnost djelovanja CBBiH smatra iznimno važnim za vjerodostojnost, javnu odgovornost i povjerenje koje uživa među stanovništvom i drugim institucijama u BiH kao i u međunarodnim institucijama. Na osnovu Pravilnika o radu CBBiH, CBBiH ima obvezu informirati javnost o svom radu davanjem pravovremenih informacija, objavljivanjem izvješća, izdavanjem službenih publikacija, održavanjem konferencija za tisak. Web stranica CBBiH postoji od 1998. godine. Sadrži osnovne podatke o CBBiH, Zakon o CBBiH, prezentira novčanice i kovanice Bosne i Hercegovine, te numizmatička izdanja CBBiH; na stranici se također može naći veliki broj publikacija i statističkih podataka (godišnja izvješća, mjeseca bilančna stanja, kvartalni bilteni, izvješće o finansijskoj stabilnosti, platna bilanca BiH, platni promet...), te popis svih komercijalnih banaka u BiH. Publikacije i statistički podatci se objavljuju u općeprihvaćenim formatima DOC, XLS i PDF. Na stranici se također objavljuje tečajna lista koja se mijenja jednom dnevno, te ostale relevantne novosti i priopćenja za javnost. Materijal se objavljuje na bosanskom, hrvatskom, srpskom i engleskom jeziku. U 2013. godini CBBiH je, s ciljem povećanja otvorenosti i transparentnosti, te dosezanja što širih društvenih slojeva, pokrenula službeni profil na društvenoj mreži Twitter. Preko tog profila objavljuju se podatci koji se inače objavljuju na web stranici banke www.cbbh.ba, kao i dodatne informacije i podatci za koji su procijenjeni kao važni. Način komuniciranja je prilagođen ciljanoj javnosti.

5. STATISTIČKE TABLICE

T01 Glavni ekonomski pokazatelji								
	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.*
Nominalni BDP BiH, (u milijunima KM) ¹⁾ tekuće cijene	26.223	26.779	27.359	28.589	29.904	31.376	33.444	34.852
Godišnji rast realnog BDP-a (u%) ¹⁾	-1,0	2,5	1,2	3,1	3,2	3,2	3,7	2,8
Stopa rasta potrošačkih cijena u BiH ²⁾				u postocima				
Prosječna godišnja stopa rasta CPI	2,1	-0,1	-0,9	-1,0	-1,1	1,2	1,4	0,6
Godišnja stopa rasta CPI za prosinac	1,8	-1,2	-0,4	-1,3	-0,3	1,3	1,6	-0,1
Proračun opće vlade ³⁾				u postocima BDP-a				
Prihodi	43,8	42,7	43,8	43,0	42,7	43,1	43,1	...
Rashodi ⁴⁾	45,8	44,8	45,8	42,3	41,5	40,5	40,9	...
Saldo	-2,0	-2,2	-2,0	0,7	1,2	2,6	2,2	...
Novac i kredit				u postocima BDP-a				
Novac u širem smislu (M2)	56,9	60,1	63,1	65,2	67,6	70,5	72,3	75,6
Krediti nevladnim sektorima	56,1	56,5	56,2	55,0	54,3	55,8	55,6	56,0
Platna bilanca								
Bruto devizne pričuve								
U milijunima KM	6.509	7.068	7.826	8.606	9.531	10.557	11.623	12.597
U milijunima USD	4.274	4.797	5.309	4.883	5.391	6.083	7.012	7.210
U mjesecima uvoza robe i usluga	5,3	5,8	6,1	6,7	7,2	7,1	7,3	7,8
Bilanca tekućeg računa								
U milijunima KM	-2.266	-1.425	-1.983	-1.450	-1.409	-1.363	-1.239	-1.236
U milijunima USD	-1.488	-967	-1.345	-823	-797	-785	-747	-707
U postocima BDP-a	-8,6	-5,3	-7,2	-5,1	-4,7	-4,3	-3,7	-3,5
Bilanca robne razmjene								
U milijunima KM	-7.779	-7.099	-7.874	-7.176	-7.089	-7.417	-7.494	-7.972
U milijunima USD	-5.108	-4.817	-5.342	-4.071	-4.010	-4.274	-4.521	-4.563
U postocima BDP-a	-29,7	-26,5	-28,8	-25,1	-23,7	-23,6	-22	-23
Vanjski dug sektora vlade**								
U milijunima KM	7.212	7.563	8.442	8.691	8.871	8.147	8.198	8.099
U milijunima USD	4.861	5.330	5.249	4.855	4.781	4.995	4.790	4.633
U postocima BDP-a	27,5	28,2	30,9	30,4	29,2	26,0	24,5	23,2
Servisiranje vanjskog duga sektora vlade ⁵⁾								
U milijunima KM	413	685	761	581	723	983	955	794
U milijunima USD	271	465	516	330	409	567	576	454
U postocima izvoza robe i usluga	4,9	7,6	8,2	5,7	6,7	7,7	6,8	5,6

Napomena:

1) Izvor: Agencija za statistiku BiH, Bruto domaći proizvod prema proizvodnom, rashodnom i dohodovnom 2018., veljača 2020. Podatak o prosječnom godišnjem tečaju BAM/USD izvor je CBBiH.

*BDP za 2018. godinu je procjena Međunarodnog monetarnog fonda, te se koristi kao preliminarni podatak, do objavljivanja službenog BDP-a od strane Agencije za statistiku BiH.

2) Izvor: Agencija za statistiku BiH

3) Izvor: GFS, Centralna banka BiH

4) Rashodi uključuju i neto nabavu stalnih sredstava.

5) Izvor: Ministarstvo finansija i trezora BiH

**Podaci revidirani od 2009. godine u skladu s primljenim izvještajem od Ministarstva finansija i trezora BiH od 01.02.2019. i uključuju kredit JP Putevi RS i direktni dug Brčko Distrikta.

T02	Bruto domaći proizvod Bosne i Hercegovine (tekuce cijene)							
	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.*
Nominalni BDP, (u milijunima KM)	26.223	26.779	27.359	28.589	29.904	31.376	33.444	34.852
Nominalni BDP (u milijunima USD)	17.221	18.173	18.566	16.220	16.914	18.079	20.177	19.947
BDP po stanovniku BiH (u KM)	7.418	7.584	7.759	8.127	8.517	8.954	9.566	9.991
BDP po stanovniku BiH (u USD)	4.872	5.147	5.265	4.611	4.818	5.160	5.771	5.719
Godišnji rast realnog BDP (u %)	-1,0	2,5	1,2	3,1	3,2	3,2	3,7	2,8
Broj stanovnika (u tisućama) ¹⁾	3.535	3.531	3.526	3.518	3.511	3.504	3.496	3.488
Prosječni godišnji tečaj KM/USD	1,523	1,474	1,474	1,763	1,768	1,735	1,657	1,747

Izvor:

Agencija za statistiku BiH, Bruto domaći proizvod prema proizvodnom, rashodnom i dohodovnom 2018., veljača 2020. Podatak o prosječnom godišnjem tečaju BAM/USD izvor je CBBiH.

1) Procjena broja stanovnika za 2019. godinu uključuje dostupne podatke o prirodnom prirastu sa krajem rujna 2019. godine; Izvor: Agencija za statistiku BiH

* BDP za 2019. godinu je procjena Međunarodnog monetarnog fonda, te se koristi kao preliminarni podatak, do objavljivanja službenog BDP-a od strane Agencije za statistiku BiH.

T03 Indeks industrijske proizvodnje		Mjesec / isti mjesec prethodne godine			Razdoblje / isto razdoblje prethodne godine		
Godina	Mjesec	FBiH	RS	BiH	FBiH	RS	BiH
2006.	12.	106,7	128,5	...	110,4	119,1	...
2007.	12.	98,4	102,0	...	108,6	101,4	106,6
2008.	12.	109,4	199,6	...	107,9	116,8	107,3
2009.	12.	90,1	121,0	95,5	88,4	119,0	96,7
2010.	12.	112,7	114,1	108,7	104,2	105,0	101,6
2011.	12.	93,6	93,9	100,4	102,5	104,7	105,6
2012.	12.	99,6	98,5	95,2	95,7	95,8	94,8
2013.	12.	107,7	104,7	107,0	107,4	104,1	106,4
2014.	12.	97,9	99,8	98,7	100,1	100,6	100,2
2015.	12.	101,7	99,5	101,7	102,2	103,0	101,9
2016.	12.	103,0	120,0	107,5	102,6	108,2	104,4
2017.	12.	101,5	97,3	99,6	103,8	101,2	103,1
2018.	12.	98,2	96,9	97,7	100,8	104,2	101,6
2019.	12.	97,4	92,4	95,5	97,3	88,1	94,7
2019.	01.	95,3	88,3	93,5	95,3	88,3	93,5
	02.	99,8	88,3	96,5	97,5	88,3	95,0
	03.	100,7	84,5	94,8	98,6	86,9	95,0
	04.	102,2	73,8	95,5	99,5	83,3	95,1
	05.	103,2	81,8	96,5	100,2	83,0	95,3
	06.	100,5	91,8	97,5	100,3	84,5	95,7
	07.	98,3	91,2	95,9	100,0	85,5	95,7
	08.	89,8	102,8	93,8	98,7	87,4	95,5
	09.	93,1	90,8	93,2	98,0	87,8	95,2
	10.	92,4	82,7	89,8	97,5	87,3	94,6
	11.	95,2	91,9	94,2	97,3	87,7	94,6
	12.	97,4	92,4	95,5	97,3	88,1	94,7

Izvor:

Agencija za statistiku BiH, Federalni zavod za statistiku FBiH i Republički zavod za statistiku RS.

Napomena:

Indeks industrijske proizvodnje za razdoblje / isto razdoblje prethodne godine u prosincu predstavlja godišnji indeks u odnosu na prethodnu godinu.

T04 Indeks potrošačkih cijena za BiH (CPI)					
Godina	Mjesec	Mjesec/prethodni mjesec tekuće godine		Mjesec/isti mjesec prethodne godine	Razdoblje/isto razdoblje prethodne godine
2006.	12.	...		104,6	106,1
2007.	12.	...		104,9	101,5
2008.	12.	...		103,8	107,4
2009.	12.	...		100,0	99,6
2010.	12.	...		103,1	102,1
2011.	12.	...		103,1	103,7
2012.	12.	...		101,8	102,1
2013.	12.	...		98,8	99,9
2014.	12.	...		99,6	99,1
2015.	12.	...		98,8	99,0
2016.	12.	...		99,7	98,9
2017.	12.	...		101,3	101,2
2018.	12.			101,6	101,4
2019.	12.			99,9	100,6
2019.	01.	100,1		101,5	101,5
	02.	100,4		100,9	101,2
	03.	100,1		100,7	101,0
	04.	99,7		100,8	101,0
	05.	100,2		100,8	100,9
	06.	99,5		100,3	100,8
	07.	99,4		100,5	100,8
	08.	99,7		100,3	100,7
	09.	100,5		100,3	100,7
	10.	100,8		100,1	100,6
	11.	100,1		100,1	100,6
	12.	100,3		99,9	100,6

Izvor:
 Agencija za statistiku BiH od 2006. a do 2006. Federalni zavod za statistiku FBiH i Republički zavod za statistiku RS.
Napomena:
 Do 2006. prikazan je indeks cijena na malo na razini BiH i izračunan je kao ponderirani prosjek mjesечnih indeksa cijena entiteta, gdje ponder predstavlja udio entiteta u BDP-u (vidi napomenu T01). Za 2006. i dalje prikazan je indeks potrošačkih cijena.
 Indeks cijena za razdoblje/isto razdoblje prethodne godine u prosincu predstavlja godišnji indeks u odnosu na prethodnu godinu.

T05		Prosječne bruto i neto plaće i mirovine (u KM)										
Godina	Mjesec	Bruto plaće				Neto plaće				Mirovine		
		FBiH	RS	Brčko	BiH	FBiH	RS	Brčko	BiH	FBiH	RS	Brčko
2006.		887	793	1.048	869	603	521	674	586	238	215	208
2007.		974	875	1.088	935	662	585	684	645	284	230	243
2008.		1.105	1.132	1.139	1.113	751	755	730	752	340	309	310
2009.		1.204	1.204	1.194	1.204	792	788	769	790	346	335	326
2010.		1.223	1.199	1.234	1.217	804	784	797	798	341	321	316
2011.		1.248	1.326	1.262	1.271	819	809	800	816	349	321	319
2012.		1.266	1.349	1.271	1.290	830	818	819	826	351	312	311
2013.		1.275	1.333	1.266	1.291	835	808	817	827	348	318	310
2014.		1.272	1.334	1.265	1.183	833	825	814	830	367	333	323
2015.		1.269	1.339	1.275	1.289	830	831	821	830	368	343	327
2016.		1.283	1.343	1.290	1.301	839	836	830	838	370	342	326
2017.		1.318	1.331	1.304	1.321	860	831	838	851	372	344	326
2018.		1.365	1.357	1.363	1.363	888	857	872	879	395	361	342
2019.		1.420	1.407	1.426	1.421	923	906	915	921	415	378	357
2019.	01.	1.422	1.377	1.401	1.408	924	887	897	913	401	375	351
	02.	1.372	1.391	1.374	1.378	895	896	879	895	407	375	353
	03.	1.407	1.373	1.319	1.397	916	886	890	907	407	374	353
	04.	1.353	1.392	1.403	1.413	881	896	896	916	420	374	351
	05.	1.443	1.401	1.414	1.430	938	903	907	926	419	374	353
	06.	1.400	1.413	1.405	1.404	911	910	901	910	419	374	353
	07.	1.447	1.417	1.478	1.439	940	912	943	932	418	382	362
	08.	1.434	1.414	1.469	1.429	932	910	938	925	418	382	361
	09.	1.415	1.411	1.456	1.415	919	909	929	916	418	382	362
	10.	1.451	1.412	1.472	1.440	942	910	938	932	417	382	361
	11.	1.436	1.424	1.454	1.433	932	917	925	928	417	382	362
	12.	1.475	1.461	1.465	1.470	958	939	934	951	416	381	361

Izvor:

Agencija za statistiku BiH, Federalni zavod za statistiku FBiH, Republički zavod za statistiku RS i Statistički biro Brčko distrikta.

Napomena:

Od 1. 1. 2006. u bruto i neto plaće na nivou BiH uključene su i plaće Brčko distrikta.

Monetarni agregati (na kraju razdoblja, u milijunima KM)													
Godina	Mjesec	Gotovina izvan monetarnih vlasti	Depoziti banaka kod monetarnih vlasti	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti	Gotovina izvan banaka	Prenosivi depoziti u domaćoj valutu	Ostali depoziti u domaćoj valutu	Prenosivi depoziti u inozemnoj valuti	Ostali depoziti u inozemnoj valuti	Pričuvni novac	M1	QM	M2
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11 = 3+4+5	12 = 6+7	13 = 8+9+10	14 = 12+13
2006.	12.	2.154,2	2.891,9	10,5	1.978,3	2.761,4	1.365,4	691,3	3.105,4	5.056,6	4.739,8	5.162,0	9.901,8
2007.	12.	2.439,7	3.777,1	12,2	2.185,3	3.546,6	1.726,5	833,8	3.661,1	6.229,0	5.731,9	6.221,3	11.953,2
2008.	12.	2.552,4	3.144,2	7,4	2.302,4	3.388,8	1.776,2	1.107,2	3.864,7	5.704,0	5.691,2	6.748,1	12.439,3
2009.	12.	2.267,7	3.375,1	6,0	2.009,5	3.536,3	1.844,3	1.078,0	4.241,0	5.648,9	5.545,8	7.163,3	12.709,1
2010.	12.	2.497,5	3.393,5	8,7	2.210,8	3.689,2	1.991,0	1.209,8	4.526,4	5.899,7	5.900,0	7.727,2	13.627,1
2011.	12.	2.645,1	3.192,8	11,1	2.366,4	3.819,0	2.285,7	1.100,1	4.846,1	5.848,9	6.185,5	8.231,9	14.417,4
2012.	12.	2.747,5	3.040,6	13,5	2.414,3	3.728,4	2.672,7	1.052,9	5.041,4	5.801,7	6.142,7	8.767,0	14.909,7
2013.	12.	2.909,9	3.475,3	15,9	2.542,3	4.153,3	3.006,3	1.189,3	5.202,4	6.401,0	6.695,6	9.398,0	16.093,6
2014.	12.	3.210,5	3.751,1	38,3	2.814,0	4.496,4	3.377,3	1.301,2	5.280,0	6.999,9	7.310,4	9.958,5	17.268,9
2015.	12.	3.499,5	4.063,5	51,7	3.055,3	5.125,6	3.562,6	1.360,4	5.543,3	7.614,7	8.180,9	10.466,3	18.647,2
2016.	12.	4.066,8	4.269,1	52,0	3.401,2	5.899,8	3.883,0	1.535,6	5.478,0	8.387,9	9.301,0	10.896,6	20.197,6
2017.	12.	4.319,4	5.033,1	76,1	3.648,1	6.924,4	4.091,6	1.816,2	5.636,1	9.428,5	10.572,5	11.543,8	22.116,3
2018.	12.	4.750,6	5.523,3	125,5	3.977,2	8.166,4	4.302,2	1.961,5	5.782,3	10.399,4	12.143,7	12.046,0	24.189,6
2019.	12.	5.199,9	5.743,6	176,6	4.330,1	8.921,1	2.998,0	2.490,3	7.593,2	11.120,2	13.251,2	13.081,5	26.332,7
2019.	01.	4.719,9	5.518,6	137,7	3.914,7	8.034,5	2.626,2	2.203,4	7.432,6	10.376,2	11.949,2	12.262,2	24.211,4
	02.	4.743,1	5.443,7	136,8	3.959,1	7.992,0	2.591,3	2.174,5	7.525,9	10.323,6	11.951,2	12.291,6	24.242,8
	03.	4.782,7	5.214,4	135,8	4.007,7	7.920,8	2.699,6	2.300,4	7.460,6	10.132,9	11.928,5	12.460,6	24.389,1
	04.	4.875,2	5.447,3	149,4	4.038,7	8.078,6	2.700,7	2.375,8	7.467,5	10.471,9	12.117,2	12.544,0	24.661,2
	05.	4.882,6	5.478,2	148,8	4.101,6	8.119,4	2.746,4	2.349,6	7.438,5	10.509,6	12.221,0	12.534,6	24.755,6
	06.	4.924,0	5.495,8	149,8	4.126,6	8.208,0	2.786,6	2.387,5	7.440,0	10.569,6	12.334,6	12.614,1	24.948,6
	07.	5.031,9	5.533,0	162,2	4.226,4	8.447,6	2.806,5	2.476,8	7.458,1	10.727,1	12.674,1	12.741,4	25.415,5
	08.	5.131,7	5.759,3	161,3	4.313,2	8.623,3	2.847,5	2.460,6	7.492,1	11.052,3	12.936,6	12.800,2	25.736,7
	09.	5.114,2	5.683,8	162,0	4.268,5	8.628,2	2.907,6	2.481,7	7.481,8	10.960,0	12.896,7	12.871,1	25.767,8
	10.	5.068,5	5.670,8	175,6	4.243,1	8.706,0	2.936,2	2.524,5	7.507,1	10.915,0	12.949,1	12.967,8	25.916,9
	11.	5.061,4	5.701,2	175,3	4.241,1	8.716,6	2.955,4	2.562,0	7.514,3	10.937,9	12.957,7	13.031,7	25.989,4
	12.	5.199,9	5.743,6	176,6	4.330,1	8.921,1	2.998,0	2.490,3	7.593,2	11.120,2	13.251,2	13.081,5	26.332,7

Od siječnja 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (krediti, depoziti, vrijednosni papir) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvješćima monetarne statistike u skladu sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.

Vidi napomenu na strani 162

Napomena:

Gotovina izvan monetarnih vlasti je preuzeta iz Bilance stanja CBBiH i predstavlja gotov novac izvan Centralne banke (monetarnih vlasti). Depoziti komercijalnih banaka predstavljaju sredstva komercijalnih banaka na računima kod CBBiH. Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti predstavljaju depozite drugih domaćih sektora (osim depozita središnje vlade). Središnja vlada predstavlja institucije BiH, vlade entiteta, entitetiske fondove socijalne sigurnosti/zaštite i Brčko distrikta. Fondovi socijalne sigurnosti/zaštite na entitetskoj razini (iz Federacije BiH: Fond MIO, Fond zdravstva Federacije BiH, Fond za zapošljavanje Federacije BiH, a iz Republike Srpske: Fond penzijsko-invalidskog osiguranja RS, Fond zdravstva RS, Fond za zapošljavanje RS i Fond za dječju zaštitu RS) klasificirani su na razinu središnje vlade. Gotovina izvan banaka je preuzeta iz Bilance stanja CBBiH (tablica 8) i predstavlja gotov novac u optjecaju izvan Centralne banke (monetarnih vlasti) i gotov novac izvan komercijalnih banaka. Prenosivi ili transferabilni depoziti u domaćoj valuti su preuzeti iz Monetarnog pregleda (tablica 7) i predstavljaju depozite nesredišnje vlade (depozite kantona i općina), depozite javnih i privatnih poduzeća, ostalih finansijskih institucija i depozite ostalih domaćih sektora (stanovništva, neprofitnih institucija i ostalih neklasificiranih sektora). Ostali depoziti u domaćoj valuti, prenosivi i ostali depoziti u inozemnoj valuti su preuzeti iz Monetarnog pregleda (tablica 7) i predstavljaju depozite nesredišnje vlade (depozite kantona i općina), depozite javnih i privatnih poduzeća, ostalih finansijskih institucija i depozite ostalih domaćih sektora (stanovništva, neprofitnih institucija i ostalih neklasificiranih sektora). Pričuvni novac (primarni novac ili monetarna baza) je u cijelosti preuzet iz Bilance stanja CBBiH (tablica 8), a čine ga gotov novac izvan monetarnih vlasti, depoziti komercijalnih banaka i depoziti ostalih domaćih sektora (osim središnje vlade) kod monetarnih vlasti. Prema nacionalnoj definiciji, novčanu masu čine svi prenosivi i ostali depoziti domaćih nebankarskih i nevladinih sektora, kao i sektora lokalne vlade u domaćoj i inozemnoj valuti. Depoziti entitetskih fondova socijalne sigurnosti/zaštite priključeni su središnjoj vladi na entitetskoj razini i time isključeni iz Novčane mase ili Monetarnih agregata. Monetarni agregat M1 čine gotovina izvan banaka i prenosivi depoziti u domaćoj valutu svih domaćih sektora (osim depozita središnje vlade). Monetarni agregat QM je definiran kao istoimena pozicija u Monetarnom pregledu (tablica 7) i obuhvaća ostale depozite u domaćoj valuti svih domaćih sektora (osim depozita središnje vlade). Novčanu masu M2 čine monetarni agregati, novac M1 i kvazi-novac QM.

T07

**Monetarni pregled
(na kraju razdoblja, u milijunima KM)**

		IMOVINA												
Godina	Mjesec	Neto strana imovina				Potraživanja od domaćih sektora								Ukupno
		Strana imovina	Strane obveze			Potraživanja od središnje vlade (neto)	Potraživanja od kantona i općina	Potraživanja od nefinansijskih javnih poduzeća	Potraživanja od nefinansijskih privatnih poduzeća	Potraživanja od ostalih finansijskih institucija	Potraživanja od ostalih domaćih sektora			
1	2	3	4	5 = 3+4	6	7	8	9	10	11	12=6+...+11	13 = 5+12		
2006.	12.	7.835,7	-3.696,4	4.139,3	-971,9	62,3	248,3	4.086,1	89,4	4.450,8	7.965,0	12.104,3		
2007.	12.	10.285,0	-4.818,5	5.466,5	-2.378,4	96,1	271,3	5.315,7	159,6	5.793,5	9.257,9	14.724,4		
2008.	12.	9.429,7	-6.000,0	3.429,7	-1.655,8	148,3	256,4	6.751,6	169,2	6.804,5	12.474,1	15.903,8		
2009.	12.	9.430,9	-5.386,9	4.043,9	-1.294,6	195,6	268,2	6.682,5	103,0	6.411,3	12.365,8	16.409,8		
2010.	12.	9.300,8	-4.397,0	4.903,8	-996,9	270,8	351,3	6.965,5	80,2	6.424,3	13.095,3	17.999,1		
2011.	12.	9.175,9	-3.779,7	5.396,2	-440,3	323,1	360,2	7.166,9	94,0	6.770,1	14.274,0	19.670,2		
2012.	12.	9.044,2	-3.559,7	5.484,4	-182,6	386,3	390,9	7.473,1	73,7	6.874,4	15.015,8	20.500,2		
2013.	12.	9.733,5	-3.330,9	6.402,6	-19,1	422,5	451,6	7.556,4	67,4	7.133,6	15.612,5	22.015,1		
2014.	12.	10.479,7	-2.961,1	7.518,6	71,0	509,1	443,6	7.452,0	61,3	7.502,5	16.039,4	23.557,9		
2015.	12.	11.107,9	-2.614,6	8.493,3	160,1	537,2	400,0	7.452,6	74,6	7.875,3	16.499,8	24.993,1		
2016.	12.	12.199,0	-2.476,4	9.722,6	101,8	517,8	375,6	7.743,9	67,2	8.155,8	16.962,0	26.684,6		
2017.	12.	13.372,4	-2.589,5	10.782,9	-148,7	511,5	406,2	8354,5	96,5	8.689,3	17.909,4	28.692,2		
2018.	12.	15.505,5	-3.041,0	12.464,5	-461,2	496,5	428,0	8655,0	136,8	9.315,0	18.570,1	31.034,5		
2019.	12.	17.069,9	-3.120,0	13.949,9	-679,3	506,7	509,3	9070,9	152,2	10.024,9	19.584,7	33.534,6		
	01.	15.455,6	-2.877,2	12.578,3	-447,7	486,1	425,0	8651,1	122,8	9.302,8	18.540,2	31.118,5		
	02.	15.417,9	-2.844,6	12.573,3	-435,8	476,7	423,3	8.713,4	126,0	9.350,7	18.654,4	31.227,7		
	03.	15.508,1	-2.800,1	12.707,9	-492,7	476,0	426,5	8.789,8	124,4	9.461,6	18.785,6	31.493,5		
	04.	15.712,8	-2.931,5	12.781,3	-493,6	467,7	422,4	8.889,6	129,7	9.552,0	18.967,7	31.749,1		
	05.	15.698,7	-2.947,0	12.751,7	-438,8	482,2	431,0	8.912,7	128,5	9.643,9	19.159,6	31.911,3		
	06.	15.990,1	-3.098,1	12.892,0	-584,4	488,1	429,2	9.011,0	151,2	9.724,2	19.219,2	32.111,3		
	07.	16.403,1	-3.050,2	13.353,0	-560,3	478,7	415,6	9.009,3	133,4	9.812,1	19.288,8	32.641,8		
	08.	16.877,3	-2.969,2	13.908,1	-655,4	475,6	423,2	8.927,6	139,0	9.854,9	19.165,0	33.073,1		
	09.	16.813,5	-2.983,5	13.830,0	-678,8	495,1	427,9	8.967,4	148,5	9.923,3	19.283,5	33.113,4		
	10.	16.754,3	-2.891,4	13.862,9	-726,3	492,1	433,8	9.002,1	148,5	9.983,2	19.333,3	33.196,2		
	11.	16.750,5	-2.869,1	13.881,3	-771,6	493,8	497,0	9.045,3	142,5	10.006,7	19.413,7	33.295,0		
	12.	17.069,9	-3.120,0	13.949,9	-679,3	506,7	509,3	9.070,9	152,2	10.024,9	19.584,7	33.534,6		

Od siječnja 2019. godine izvršena je reklassifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (krediti, depoziti, vrijednosni papir) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvješćima monetarne statistike u skladu sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.

Vidi napomenu na strani 162

Napomena:

Monetarni pregled prikazuje konsolidirane podatke Bilance stanja CBBiH - monetarnih vlasti (tablica 8) i Konsolidirane bilance komercijalnih banaka BiH (tablica 9). Neto inozemna imovina predstavlja razliku između zbroja stranih imovina CBBiH - monetarnih vlasti i komercijalnih banaka BiH i zbroja inozemnih obveza CBBiH - monetarnih vlasti i komercijalnih banaka BiH. Domaći krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka od svih domaćih sektora uz napomenu da su potraživanja od središnje vlade iskazana u neto iznosu, tj. umanjena za depozite središnje vlade kod CBBiH i kod komercijalnih banaka BiH. Središnja vlast predstavlja institucije BiH, vlade entiteta, entitetske fondove socijalne sigurnosti i Brčko distrikta. Prema novoj metodologiji, fondovi socijalne sigurnosti/zaštite se klasificiraju na razinu središnje vlade kao entitetski izvanproračunski fondovi, što se izravno odražava na podatke o neto potraživanjima od središnje vlade u Monetarnom pregledu.

T07

**Monetarni pregled
(na kraju razdoblja, u milijunima KM)**
OBVEZA**Novčana masa (M2)****Novac (M1)****Kvazi-novac (QM)**

Godina	Mjesec	Gotovina izvan banaka	Prenosivi depoziti u domaćoj valuti		Prenosivi depoziti u inozemnoj valuti	Ostali depoziti u domaćoj valuti	Ostali depoziti u inozemnoj valuti		Vrijednosni papiri		Krediti	Dionice i drugi kapital	Ostale stavke (neto)	Ukupno
1	2	3	4	5 = 3+4	6	7	8	9=6+7+8	10=5+9	11	12=6+...+11	13 = 5+12	14	15=10+...+14
2006.	12.	1.978,3	2.761,4	4.739,8	691,3	1.365,4	3.105,4	5.162,0	9.901,8	0,0	114,0	1.897,3	191,2	12.104,3
2007.	12.	2.185,3	3.546,6	5.731,9	833,8	1.726,5	3.661,1	6.221,3	11.953,2	5,2	106,1	2.355,0	304,9	14.724,4
2008.	12.	2.302,4	3.388,8	5.691,2	1.107,2	1.776,2	3.864,7	6.748,1	12.439,3	17,9	264,3	2.770,9	411,4	15.903,8
2009.	12.	2.009,5	3.536,3	5.545,8	1.078,0	1.844,3	4.241,0	7.163,3	12.709,1	13,6	446,7	2.821,8	418,5	16.409,8
2010.	12.	2.210,8	3.689,2	5.900,0	1.209,8	1.991,0	4.526,4	7.727,2	13.627,1	9,1	595,1	3.042,3	725,4	17.999,1
2011.	12.	2.366,4	3.819,0	6.185,5	1.100,1	2.285,7	4.846,1	8.231,9	14.417,4	0,0	675,3	3.592,8	984,7	19.670,2
2012.	12.	2.414,3	3.728,4	6.142,7	1.052,9	2.672,7	5.041,4	8.767,0	14.909,7	0,0	712,4	3.767,1	1.111,1	20.500,2
2013.	12.	2.542,3	4.153,3	6.695,6	1.189,3	3.006,3	5.202,4	9.398,0	16.093,6	0,0	707,9	3.815,2	1.398,4	22.015,1
2014.	12.	2.814,0	4.496,4	7.310,4	1.301,2	3.377,3	5.280,0	9.958,5	17.268,9	0,0	681,0	3.993,5	1.614,5	23.557,9
2015.	12.	3.055,3	5.125,6	8.180,9	1.360,4	3.562,6	5.543,3	10.466,3	18.647,2	8,0	599,2	4.148,0	1.590,7	24.993,1
2016.	12.	3.401,2	5.899,8	9.301,0	1.535,6	3.883,0	5.478,0	10.896,6	20.197,6	8,0	510,0	4.440,4	1.528,6	26.684,6
2017.	12.	3.648,1	6.924,4	10.572,5	1.816,2	4.091,6	5.636,1	11.543,8	22.116,3	8,0	460,0	4.659,5	1.448,4	28.692,2
2018.	12.	3.977,2	8.166,4	12.143,7	1.961,5	4.302,2	5.782,3	12.046,0	24.189,6	8,0	467,5	4.867,2	1.502,3	31.034,5
2019.	12.	4.330,1	8.921,1	13.251,2	2.490,3	2.998,0	7.593,2	13.081,5	26.332,7	8,0	532,4	5.228,3	1.433,2	33.534,6
2019.	01.	3.914,7	8.034,5	11.949,2	2.203,4	2.626,2	7.432,6	12.262,2	24.211,4	8,0	470,3	4.927,3	1.501,6	31.118,5
	02.	3.959,1	7.992,0	11.951,2	2.174,5	2.591,3	7.525,9	12.291,6	24.242,8	7,9	479,6	4.962,0	1.535,3	31.227,7
	03.	4.007,7	7.920,8	11.928,5	2.300,4	2.699,6	7.460,6	12.460,6	24.389,1	7,9	499,3	5.061,6	1.535,6	31.493,5
	04.	4.038,7	8.078,6	12.117,2	2.375,8	2.700,7	7.467,5	12.544,0	24.661,2	8,0	490,5	5.082,5	1.507,0	31.749,1
	05.	4.101,6	8.119,4	12.221,0	2.349,6	2.746,4	7.438,5	12.534,6	24.755,6	8,0	495,6	5.115,9	1.536,2	31.911,3
	06.	4.126,6	8.208,0	12.334,6	2.387,5	2.786,6	7.440,0	12.614,1	24.948,6	8,0	503,9	5.141,3	1.509,5	32.111,3
	07.	4.226,4	8.447,6	12.674,1	2.476,8	2.806,5	7.458,1	12.741,4	25.415,5	8,0	504,5	5.241,5	1.472,3	32.641,8
	08.	4.313,2	8.623,3	12.936,6	2.460,6	2.847,5	7.492,1	12.800,2	25.736,7	7,9	520,6	5.350,1	1.457,7	33.073,1
	09.	4.268,5	8.628,2	12.896,7	2.481,7	2.907,6	7.481,8	12.871,1	25.767,8	7,9	511,7	5.313,1	1.512,9	33.113,4
	10.	4.243,1	8.706,0	12.949,1	2.524,5	2.936,2	7.507,1	12.967,8	25.916,9	8,0	516,8	5.298,8	1.455,8	33.196,2
	11.	4.241,1	8.716,6	12.957,7	2.562,0	2.955,4	7.514,3	13.031,7	25.989,4	8,0	523,3	5.260,4	1.513,9	33.295,0
	12.	4.330,1	8.921,1	13.251,2	2.490,3	2.998,0	7.593,2	13.081,5	26.332,7	8,0	532,4	5.228,3	1.433,2	33.534,6

Od siječnja 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (krediti, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvješćima monetarne statistike u skladu sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.
Vidi napomenu na strani 162

Napomena:

Novac M1 čine gotovina izvan banaka i prenosivi depoziti u domaćoj valuti svih domaćih sektora (osim depozita središnje vlade). Kvazi-novac QM obuhvaća ostale depozite u domaćoj valuti, prenosive i ostale depozite u inozemnoj valuti svih domaćih sektora (osim depozita središnje vlade). Novčanu masu M2 čine monetarni agregati, novac M1 i kvazi-novac QM. Ostalu obvezu čine vrijednosnice, krediti, dionice i drugi kapital i ostale stavke (neto). Prema novoj metodologiji, kao posebni finansijski instrumenti na strani obveze se iskazuju krediti (uz koje se dodaje obračunata kamata), kao i dionice i drugi kapital. Ostale stavke (neto) su nelocirane (neraspoređene) stavke obveze umanjene za nelocirane (neraspoređene) stavke imovine. U ostale stavke (neto) su također uključeni i ograničeni depoziti, protustavke fondova i vladini fondovi za kreditiranje.

T08

**Bilanca stanja CBBiH
(na kraju razdoblja, u milijunima KM)**

			IMOVINA				OBVEZA				
Godina	Mjesec	Strana imovina	Pričuvni novac				Strana obveza	Depoziti središnje vlade	Dionice i drugi kapital	Ostale stavke (neto)	Ukupno
			Potraživanja od privatnog sektora	Ukupno	Gotovina izvan monetarnih vlasti						
1	2	3	4	5 = 3+4	6	7	8	9	10	11	12 = 7+...+11
2006.	12.	5.479,5	2,3	5.481,8	2.154,2	5.056,6	1,0	126,1	301,0	-2,9	5.481,8
2007.	12.	6.726,3	2,2	6.728,5	2.439,7	6.229,0	0,9	74,8	386,4	37,4	6.728,5
2008.	12.	6.323,6	2,1	6.325,6	2.552,4	5.704,0	1,0	23,4	499,3	97,9	6.325,6
2009.	12.	6.239,9	1,9	6.241,8	2.267,7	5.648,9	0,9	56,7	502,5	33,0	6.241,8
2010.	12.	6.485,5	1,8	6.487,3	2.497,5	5.899,7	1,4	69,8	533,9	-17,5	6.487,3
2011.	12.	6.451,4	1,6	6.453,0	2.645,1	5.848,9	1,1	66,2	547,6	-10,8	6.453,0
2012.	12.	6.536,4	1,6	6.538,0	2.747,5	5.801,7	1,2	185,3	575,7	-25,9	6.538,0
2013.	12.	7.096,2	1,7	7.097,8	2.909,9	6.401,0	1,0	258,2	466,3	-28,7	7.097,8
2014.	12.	7.853,4	1,6	7.855,1	3.210,5	6.999,9	1,1	293,2	585,0	-24,2	7.855,1
2015.	12.	8.634,1	1,5	8.635,7	3.499,5	7.614,7	1,3	449,9	593,7	-24,0	8.635,7
2016.	12.	9.559,0	1,5	9.560,4	4.066,8	8.387,9	2,2	538,4	667,4	-35,5	9.560,4
2017.	12.	10.584,4	2,2	10.586,6	4.319,4	9.428,5	1,6	548,6	652,6	-44,8	10.586,6
2018	12.	11.651,0	2,1	11.653,1	4.750,6	10.399,4	1,8	583,9	720,0	-51,9	11.653,1
2019.	12.	12.624,9	2,2	12.627,1	5.199,9	11.120,2	1,7	704,0	856,5	-55,4	12.627,1
2019.	01.	11.602,6	1,4	11.604,0	4.719,9	10.376,2	2,6	516,7	760,8	-52,2	11.604,0
	02.	11.566,0	1,6	11.567,6	4.743,1	10.323,6	2,1	543,5	750,1	-51,7	11.567,6
	03.	11.501,2	1,9	11.503,1	4.782,7	10.132,9	1,7	607,9	812,1	-51,5	11.503,1
	04.	11.818,9	1,6	11.820,5	4.875,2	10.471,9	3,2	599,6	796,9	-51,2	11.820,5
	05.	11.893,4	1,8	11.895,2	4.882,6	10.509,6	1,9	596,3	838,2	-50,8	11.895,2
	06.	12.050,0	2,0	12.052,0	4.924,0	10.569,6	2,4	632,7	897,7	-50,3	12.052,0
	07.	12.230,7	1,7	12.232,4	5.031,9	10.727,1	2,0	607,7	945,5	-50,0	12.232,4
	08.	12.622,9	1,8	12.624,7	5.131,7	11.052,3	2,8	603,1	1.016,1	-49,8	12.624,7
	09.	12.480,7	2,0	12.482,7	5.114,2	10.960,0	2,5	602,7	966,8	-49,4	12.482,7
	10.	12.418,3	1,6	12.419,9	5.068,5	10.915,0	2,1	635,1	919,6	-51,8	12.419,9
	11.	12.419,8	1,7	12.421,5	5.061,4	10.937,9	2,1	638,2	894,6	-51,3	12.421,5
	12.	12.624,9	2,2	12.627,1	5.199,9	11.120,2	1,7	704,0	856,5	-55,4	12.627,1

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.

Napomena:

Inozemna imovina CBBiH – monetarnih vlasti obuhvaća zlato, devize u blagajni CBBiH, devizne depozite kod inozemnih banaka, raspolažanje SDR, inozemni vrijednosni papiri i ostalo. Pričuvni novac (primarni novac ili monetarna baza) čine gotov novac izvan monetarnih vlasti, depoziti komercijalnih banaka i depoziti ostalih domaćih sektora (osim središnje vlade) kod monetarnih vlasti. Gotovina izvan banaka predstavlja gotov novac u optjecaju izvan Centralne banke (monetarnih vlasti) i gotov novac izvan komercijalnih banaka. Inozemna obveza CBBiH obuhvaća kratkoročne obveze prema nerezidentima, depozite nerezidenta i ostale kratkoročne obveze prema nerezidentima i obveze prema MMF-u (računi 1 i 2). Depoziti središnje vlade kod CBBiH predstavljaju prenosive i ostale depozite institucija BiH, vlada entiteta, entitetskih fondova socijalne sigurnosti i Brčko distrikta u domaćoj valuti. Dionice i drugi kapital obuhvaćaju dionički kapital, rezultat tekuće godine, opće i posebne pričuve i prilagodavanje/ponovno utvrđivanje vrijednosti. Ostale stavke (neto) su nelocirane (neraspoređene) stavke obvezu umanjene za nelocirane (neraspoređene) stavke imovine.

T09

**Konsolidirana bilanca komercijalnih banaka BiH
(na kraju razdoblja, u milijunima KM)**
IMOVINA

Godina	Mjesec	Pričuve	Strana imovina	Potraživanja od generalne vlade	Potraživanja od nefinancijskih javnih poduzeća	Potraživanja od nefinancijskih privatnih poduzeća	Potraživanja od ostalih finansijskih institucija	Potraživanja od ostalih domaćih sektora	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 = 3...+9
2006.	12.	3.063,6	2.356,1	69,8	248,3	4.086,1	89,4	4.448,9	14.362,2
2007.	12.	4.022,9	3.558,6	127,5	271,3	5.315,7	159,6	5.791,7	19.247,3
2008.	12.	3.393,3	3.106,1	265,5	256,4	6.751,6	169,2	6.802,8	20.744,9
2009.	12.	3.632,0	3.190,3	355,5	268,2	6.682,5	103,0	6.409,8	20.641,1
2010.	12.	3.679,8	2.814,2	465,4	351,3	6.965,5	80,2	6.423,0	20.779,3
2011.	12.	3.469,7	2.724,5	904,7	360,2	7.166,9	94,0	6.768,9	21.488,9
2012.	12.	3.370,4	2.507,8	1.236,2	390,9	7.473,1	73,7	6.873,3	21.925,4
2013.	12.	3.843,7	2.637,3	1.379,4	451,6	7.556,4	67,4	7.131,8	23.067,7
2014.	12.	4.115,0	2.626,3	1.854,5	443,6	7.452,0	61,3	7.501,7	24.054,3
2015.	12.	4.511,7	2.473,8	2.161,1	400,0	7.452,6	74,6	7.874,7	24.948,5
2016.	12.	4.936,6	2.640,0	2.179,1	375,6	7.743,9	67,2	8.155,4	26.097,7
2017.	12.	5.711,7	2.787,9	2.197,0	406,2	8.354,5	96,5	8.688,8	28.242,7
2018.	12.	6.298,3	3.854,5	2.285,0	428,0	8.655,0	136,8	9.314,6	30.972,1
2019.	12.	6.627,0	4.445,0	2.551,9	509,3	9.070,9	152,2	10.024,5	33.380,9
	01.	6.383,7	3.853,0	2.290,9	425,0	8.651,1	122,8	9.302,6	31.029,1
	02.	6.269,3	3.851,9	2.293,0	423,3	8.713,4	126,0	9.350,5	31.027,6
	03.	5.987,6	4.006,9	2.360,4	426,5	8.789,8	124,4	9.461,2	31.156,8
	04.	6.297,5	3.893,9	2.384,5	422,4	8.889,6	129,7	9.551,8	31.569,5
	05.	6.272,5	3.805,3	2.443,7	431,0	8.912,7	128,5	9.643,7	31.637,4
	06.	6.305,2	3.940,7	2.400,2	429,2	9.011,0	151,2	9.723,8	31.961,3
	07.	6.344,4	4.172,4	2.356,9	415,6	9.009,3	133,4	9.811,9	32.243,9
	08.	6.581,8	4.254,4	2.364,6	423,2	8.927,6	139,0	9.854,6	32.545,3
	09.	6.532,6	4.332,8	2.477,7	427,9	8.967,4	148,5	9.923,0	32.809,9
	10.	6.500,2	4.336,0	2.469,3	433,8	9.002,1	148,5	9.983,0	32.872,9
	11.	6.524,4	4.330,7	2.502,1	497,0	9.045,3	142,5	10.006,4	33.048,4
	12.	6.627,0	4.445,0	2.551,9	509,3	9.070,9	152,2	10.024,5	33.380,9

Od siječnja 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (krediti, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvješćima monetarne statistike u skladu sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.
Vidi napomenu na strani 162

Napomena:

Konsolidirana bilanca komercijalnih banaka obuhvaća Konsolidirane bilance komercijalnih banaka Glavne jedinice Sarajevo, Glavne jedinice Mostar, Glavne banke Republike Srpske, Brčko distrikta (od srpnja 2001. do studenog 2002), NBRS (do prosinca 1998) i NBBiH (do studenog 2002). Konsolidirana su međusobna potraživanja i obveze između komercijalnih banaka. Pričuve banaka sastoje se od gotovine u blagajnama banaka i depozita banaka kod CBBiH. Inozemna imovina komercijalnih banaka obuhvaća: devize u blagajnama, prenose i ostale depozite u inozemnoj valuti kod nerezidenta, kredite nerezidentima, vrijednosni papiri nerezidenta u inozemnoj valuti i ostala potraživanja od nerezidenta. Potraživanja od generalne vlade obuhvaćaju potraživanja od svih razina vlada: središnje vlade (institucije BiH, vlade entiteta, entitetskih fondova socijalne sigurnosti i Brčko distrikta) i nesredišnje vlade (vlada kantona i općinskih vlasta). Potraživanja od ostalih domaćih sektora (stanovništva, neprofitnih institucija i ostalih neklasificiranih sektora). Bilanca stanja komercijalnih banaka Federacije BiH sadrži pored imovina podbilance i podatke obvezne podbilance. Obvezna podbilanca sadrži obveze po inozemnim kreditima i staroj deviznoj štednji građana do 31. ožujka 1992. Ove obveze će preuzeti Ministarstvo finansija Federacije BiH u procesu privatizacije u skladu s entitetskim Zakonom o početnoj balansu poduzeća i banaka i Zakonom o privatizaciji.

T09

**Konsolidirana bilanca komercijalnih banaka BiH
(na kraju razdoblja, u milijunima KM)**
OBVEZA

Godina	Mjesec	Depoziti središnje vlade	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora u domaćoj valuti	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora u stranoj valuti	Ostali depoziti drugih domaćih sektora u stranoj valuti	Ostali depoziti drugih domaćih sektora u domaćoj valuti	Vrijednosni papiri	Krediti	Strana obveza	Dionice i drugi kapital	Ostale stavke (neto)	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13=3+...+12

2006.	12.	853,3	2.751,0	691,3	1.365,4	3.105,4	0,0	114,0	3.695,4	1.596,3	190,2	14.362,2
2007.	12.	2.335,0	3.534,4	833,8	1.726,5	3.661,1	5,2	106,1	4.817,5	1.968,6	259,1	19.247,3
2008.	12.	1.749,7	3.381,4	1.107,2	1.776,2	3.864,7	17,9	264,3	5.999,0	2.271,6	312,9	20.744,9
2009.	12.	1.397,9	3.530,3	1.078,0	1.844,3	4.241,0	13,6	446,7	5.386,1	2.319,4	383,9	20.641,1
2010.	12.	1.121,7	3.680,5	1.209,8	1.991,0	4.526,4	9,1	595,1	4.395,7	2.508,4	741,7	20.779,3
2011.	12.	955,7	3.807,9	1.100,1	2.285,7	4.846,1	0,0	675,3	3.778,6	3.045,1	994,3	21.488,9
2012.	12.	847,2	3.714,8	1.052,9	2.672,7	5.041,4	0,0	712,4	3.558,6	3.191,3	1.134,1	21.925,4
2013.	12.	717,8	4.137,4	1.189,3	3.006,3	5.202,4	0,0	707,9	3.329,9	3.348,9	1.427,8	23.067,7
2014.	12.	981,3	4.458,2	1.301,2	3.377,3	5.280,0	0,0	681,0	2.960,0	3.408,5	1.606,8	24.054,3
2015.	12.	1.014,1	5.073,9	1.360,4	3.562,6	5.543,3	8,0	599,2	2.613,3	3.554,3	1.619,5	24.948,5
2016.	12.	1.021,3	5.847,8	1.535,6	3.883,0	5.478,0	8,0	510,0	2.474,2	3.773,0	1.566,9	26.097,7
2017.	12.	1.285,6	6.848,3	1.816,2	4.091,6	5.636,1	8,0	460,0	2.587,9	4.006,8	1.502,2	28.242,7
2018.	12.	1.665,9	8.040,9	1.961,5	4.302,2	5.782,3	8,0	467,5	3.039,2	4.147,2	1.557,4	30.972,1
2019.	12.	2.020,5	8.744,5	2.490,3	2.998,0	7.593,2	8,0	532,4	3.118,3	4.371,8	1.504,0	33.380,9
	01.	1.735,8	7.896,8	2.203,4	2.626,2	7.432,6	8,0	470,3	2.874,7	4.166,6	1.614,8	31.029,1
	02.	1.708,8	7.855,3	2.174,5	2.591,3	7.525,9	7,9	479,6	2.842,4	4.212,0	1.629,9	31.027,6
	03.	1.769,2	7.785,0	2.300,4	2.699,6	7.460,6	7,9	499,3	2.798,4	4.249,5	1.586,9	31.156,8
	04.	1.810,9	7.929,2	2.375,8	2.700,7	7.467,5	8,0	490,5	2.928,2	4.285,5	1.573,2	31.569,5
	05.	1.804,0	7.970,6	2.349,6	2.746,4	7.438,5	8,0	495,6	2.945,0	4.277,7	1.601,9	31.637,4
	06.	1.863,9	8.058,2	2.387,5	2.786,6	7.440,0	8,0	503,9	3.095,7	4.243,6	1.574,0	31.961,3
	07.	1.830,8	8.285,4	2.476,8	2.806,5	7.458,1	8,0	504,5	3.048,1	4.296,0	1.529,8	32.243,9
	08.	1.941,3	8.462,0	2.460,6	2.847,5	7.492,1	7,9	520,6	2.966,4	4.333,9	1.513,0	32.545,3
	09.	2.058,7	8.466,2	2.481,7	2.907,6	7.481,8	7,9	511,7	2.981,0	4.346,3	1.566,9	32.809,9
	10.	2.068,4	8.530,4	2.524,5	2.936,2	7.507,1	8,0	516,8	2.889,3	4.379,2	1.513,0	32.872,9
	11.	2.141,7	8.541,3	2.562,0	2.955,4	7.514,3	8,0	523,3	2.867,1	4.365,8	1.569,5	33.048,4
	12.	2.020,5	8.744,5	2.490,3	2.998,0	7.593,2	8,0	532,4	3.118,3	4.371,8	1.504,0	33.380,9

Od siječnja 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (krediti, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvješćima monetarne statistike u skladu sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.
Vidi napomenu na strani 162

Napomena:

Depoziti središnje vlade uključuju prenosive i ostale depozite u domaćoj i inozemnoj valuti institucija BiH, vlada entiteta, entitetskih fondova socijalne sigurnosti i Brčko distrikta. Prenosivi i ostali depoziti drugih domaćih sektora u domaćoj i inozemnoj valuti predstavljaju obveze banaka prema nesredišnjoj vladi (kantona i općina), nefinansijskim javnim poduzećima, nefinansijskim privatnim poduzećima, ostalim finansijskim institucijama i ostalim domaćim sektorima (stanovništvo, neprofitnim institucijama i ostalim neklasificiranim sektorima). Inozemna obveza komercijalnih banaka obuhvaća obveze banaka prema nerezidentima po osnovi prenosivih i ostalih depozita, kredita, vrijednosnih papira, trgovinskih kredita i avansa i ostalih računa dugovanja. Prema novoj metodologiji, krediti na strani obveze su prikazani kao poseban finansijski instrument, uz koje se dodaje obračunata kamata.

Dionice i drugi kapital obuhvaćaju dionički kapital, zadržani prihod, rezultat tekuće godine, opće i posebne pričuve i prilagođavanje/ponovno utvrđivanje vrijednosti. Ostale stavke (neto) su nelocirane (neraspoređene) stavke obvezne umanjene za nelocirane (neraspoređene) stavke imovine. Ostale stavke (neto) također obuhvačaju i ograničene depozite.

T10

**Kamatne stope na kredite stanovništvu
(u postocima, na godišnjoj razini)**

		Stanovništvo																	
		Kamatne stope na kredite u KM				Kamatne stope na kredite u KM s valutnom klauzulom									Revolving krediti, prekoračenja i kreditne kartice (kreditna pogodnost i produženi kredit)*				
Godina	Razdoblje	Potrošački krediti		Ostali krediti		Potrošački krediti		Stambeni krediti			Ostali krediti			Kamatne stope na kredite u KM		Kamatne stope na kredite u KM s valutnom klauzulom			
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
	Ponderirani mjesecni projekti																		
2015.	12.	7,797	4,790	7,236	6,819	...	6,919	5,609	6,163	6,081	5,822	7,616	7,163	7,436	12,367	14,706	12,740		
2016.	12.	8,150	6,060	6,986	6,214	...	7,349	5,221	5,981	5,330	5,277	7,745	6,714	6,450	12,456	14,688	11,680		
2017.	12.	4,159	...	5,944	6,261		7,169	4,327	4,240	4,617	4,705	6,384	5,992	6,364	12,253	14,668	11,191		
2018.	12.	5,817	3,701	5,479	5,262	3,637	3,166	3,820	4,022	6,632	5,616	5,469	12,202	14,619	10,880		
2019.	12.	3,917	3,380	5,863	5,580	3,502	3,353	3,826	3,875	6,152	5,637	5,668	12,042	14,674	10,467		
2019.	01.	5,590	4,250	5,768	5,437	3,667	3,472	3,797	3,735	6,523	5,328	5,791	12,221	14,609	10,817		
	02.	...	5,343	5,638	5,501	3,535	3,461	3,598	3,987	6,341	5,458	5,886	12,216	14,618	10,796		
	03.	5,608	4,671	5,507	5,443	3,698	3,764	3,643	3,648	6,213	5,484	5,602	12,240	14,632	10,799		
	04.	4,509	4,625	5,532	5,288	3,512	3,220	3,621	4,041	6,112	5,702	5,580	12,228	14,628	10,817		
	05.	4,958	4,483	5,461	5,362	...	5,423	3,440	...	3,694	3,683	6,194	5,531	5,598	12,228	14,626	10,742		
	06.	4,424	4,331	5,519	5,447	3,555	...	3,794	3,815	6,224	5,692	5,837	12,239	14,642	10,737		
	07.	4,368	4,558	5,622	5,731	3,577	...	3,932	3,746	6,202	5,007	5,958	12,226	14,624	10,773		
	08.	4,029	4,524	5,699	5,859	3,575	...	3,887	3,768	6,310	5,731	5,963	12,223	14,620	10,750		
	09.	3,825	4,670	5,551	5,676	6,908	...	3,740	3,847	3,765	3,984	6,536	5,473	5,984	12,204	14,650	10,742		
	10.	3,762	4,943	5,858	5,555	3,467	3,740	3,915	3,742	6,539	5,491	5,841	12,203	14,646	10,607		
	11.	3,717	5,110	5,596	5,580	3,495	...	3,720	3,799	6,496	5,302	5,873	12,116	14,642	10,556		
	12.	3,917	3,380	5,863	5,580	3,502	3,353	3,826	3,875	6,152	5,637	5,668	12,042	14,674	10,467		
	Iznosi kredita (novi poslovi)														u tisućama KM				
2015.	12.	51	292	34.379	18.377	...	118	10.486	432	990	4.021	112.780	14.553	15.293	530.393	100.377	56.325		
2016.	12.	37	207	55.519	23.435	...	491	11.206	961	1.275	5.159	64.833	23.133	18.529	521.185	93.033	59.127		
2017.	12.	483	...	49.832	14.785	...	569	17.187	395	3.826	8.180	74.945	23.401	36.446	522.643	89.901	56.786		
2018.	12.	34	346	66.009	27.336	17.610	155	3.340	9.211	47.731	10.078	27.896	526.750	85.550	55.624		
2019.	12.	149	225	53.829	26.426	21.834	288	4.641	13.531	66.117	8.097	27.474	521.600	79.533	55.217		
2019.	01.	28	252	56.641	22.235	20.048	552	3.177	8.187	43.919	9.035	32.596	529.297	85.147	55.006		
	02.	-	421	73.979	31.400	17.058	432	3.140	9.999	53.920	10.071	37.467	518.220	84.324	54.391		
	03.	111	301	90.498	38.691	14.428	365	4.918	14.313	63.333	13.137	32.553	529.423	83.653	54.317		
	04.	20	330	96.542	42.649	23.378	627	9.256	11.520	68.669	12.926	32.260	527.760	83.257	54.396		
	05.	14	296	86.943	41.985	...	30	29.856	...	7.011	9.165	61.052	11.926	27.273	529.546	82.936	54.283		
	06.	169	182	77.245	35.696	18.307	...	4.152	13.330	58.649	10.501	25.461	532.419	81.041	54.383		
	07.	112	227	86.387	32.050	19.036	...	3.914	15.944	66.592	2.981	28.074	539.561	82.551	55.209		
	08.	137	323	63.903	27.822	18.958	...	3.514	12.526	46.894	8.460	22.383	545.624	81.944	55.442		
	09.	163	178	74.568	31.663	797	...	19.163	707	2.699	12.927	47.159	8.378	22.320	552.372	82.109	55.578		
	10.	190	169	75.848	34.715	21.984	438	3.974	14.103	54.985	10.011	27.307	554.634	82.146	55.459		
	11.	188	95	63.713	25.566	22.670	...	3.085	15.421	47.612	9.195	24.799	554.031	80.527	55.177		
	12.	149	225	53.829	26.426	21.834	288	4.641	13.531	66.117	8.097	27.474	521.600	79.533	55.217		

Napomena:

*Kamatne stope u tablici za revolving kredite i kreditne kartice i iznosi tih kredita se odnose na postojeće poslove (preostala stanja).

IPFKS - inicijalno razdoblje fiksne kamatne stope

... nedovoljan broj podataka za objavljuvanje

U sklopu kamatnih stopa na revolving kredite i kreditne kartice prikupljaju se i podaci o kreditnim karticama s kreditnom pogodnosti. S obzirom da kreditne kartice s kreditnom pogodnosti podrazumjevaju beskamatnu odgodu plaćanja

(0% ks), iste se i ne publiciraju.

Nema podataka za kamatne stope na kredite u inozemnoj valuti po kreditnim karticama i prekoračenjima stanovništvu.

T11

**Kamatne stope na kredite nefinansijskim poduzećima
(u postocima, na godišnjoj razini)**

		Nefinansijska poduzeća												
		Kamatne stope na kredite u KM				Kamatne stope na kredite u KM s valutnom klauzulom							Revolving krediti i prekoračenja*	
		do iznosa od 0,25 mil EUR		preko 0,25 mil EUR do 1 mil EUR	Preko iznosa 1 mil EUR	do iznosa od 0,25 mil EUR			preko 0,25 mil EUR do 1 mil EUR			Preko iznosa 1 mil EUR		
Godina	Razdoblje	promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	preko 1 do 5 godina IPFKS	promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	preko 1 do 5 godina IPFKS	preko 5 godina IPFKS	promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	preko 1 do 5 godina IPFKS	preko 5 godina IPFKS	promjenjiva stopa i do 1 godine IPFKS	Kamatne stope na kredite u KM	Kamatne stope na kredite u KM s valutnom klauzulom
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
	Ponderirani mjesecni prosjeci													
2015.	12.	6,608	6,409	4,988	5,626	6,687	5,816	6,189	5,812	5,902	6,260	5,953	5,519	5,955
2016.	12.	5,977	5,420	4,623	4,315	5,845	4,882	5,008	5,628	4,448	4,854	4,463	4,707	4,868
2017.	12.	4,881	4,823	3,507	3,249	4,647	4,348	5,302	4,388	3,772	4,601	3,518	4,011	4,131
2018.	12.	4,247	4,069	3,100	3,253	4,204	3,910	3,672	3,800	3,321	3,571	4,480	3,497	3,594
2019.	12.	3,753	4,095	2,881	2,470	4,127	4,166	4,757	3,944	3,161	3,248	4,133	3,167	3,168
2019.	01.	4,364	4,468	2,954	3,327	4,223	3,656	4,346	4,079	3,667	3,578	3,320	3,416	3,535
	02.	4,004	4,566	2,906	3,795	4,284	4,089	4,972	3,912	3,023	3,804	3,736	3,380	3,499
	03.	4,031	4,367	3,155	3,267	4,008	4,350	4,354	4,077	3,118	4,103	3,593	3,388	3,474
	04.	4,188	4,315	2,869	2,974	4,129	4,133	4,506	4,056	3,210	4,196	3,657	3,348	3,436
	05.	4,294	4,319	2,967	3,116	4,060	3,777	4,597	4,097	3,339	4,086	3,505	3,322	3,418
	06.	4,217	4,395	2,813	3,024	4,307	3,906	4,650	3,821	3,071	3,994	3,155	3,287	3,345
	07.	4,020	4,294	2,893	2,266	4,004	3,891	4,170	3,781	3,028	4,744	3,545	3,255	3,301
	08.	3,971	4,431	2,989	2,351	4,036	4,049	4,695	4,101	2,921	...	3,240	3,270	3,259
	09.	4,201	4,161	3,041	2,375	4,032	4,550	4,433	4,456	...	3,839	3,165	3,267	3,261
	10.	3,995	4,012	3,027	2,356	4,255	3,875	4,827	4,839	2,985	3,312	3,338	3,206	3,237
	11.	4,405	4,065	2,932	2,115	4,543	3,778	4,468	4,560	3,030	3,850	4,110	3,184	3,200
	12.	3,753	4,095	2,881	2,470	4,127	4,166	4,757	3,944	3,161	3,248	4,133	3,167	3,168
	Iznosi kredita (novi poslovi)													u tisućama KM
2015.	12.	50.117	14.157	56.173	42.450	17.594	13.003	6.571	30.490	19.323	14.047	35.546	1.667.461	534.778
2016.	12.	48.482	19.022	68.596	35.951	18.266	15.794	5.580	10.638	6.238	18.458	45.779	1.865.259	461.392
2017.	12.	61.618	15.167	78.915	70.622	16.356	12.180	4.747	18.699	19.145	20.480	164.874	2.127.013	418.315
2018.	12.	51.404	26.718	62.726	79.085	8.815	14.021	3.637	23.544	11.311	9.906	25.588	2.367.482	686.874
2019.	12.	64.463	19.573	71.859	51.384	9.787	11.485	2.785	22.801	6.636	7.045	69.916	2.655.796	687.510
2019.	01.	27.280	11.317	40.127	9.500	5.582	8.243	3.673	13.085	5.040	9.181	17.100	2.402.212	677.951
	02.	42.333	14.896	43.008	10.070	6.620	10.008	1.607	23.785	10.301	6.582	15.036	2.468.233	671.193
	03.	52.434	19.332	34.536	55.712	9.334	13.092	4.994	29.924	9.390	3.051	21.566	2.559.856	661.606
	04.	52.145	23.659	63.295	37.040	8.739	7.683	3.128	23.608	5.590	13.728	42.343	2.629.111	655.892
	05.	44.681	17.033	42.586	37.867	10.785	8.470	4.948	24.221	6.535	16.081	36.937	2.621.433	660.096
	06.	44.763	15.394	48.013	31.180	8.624	6.261	3.032	23.777	7.450	9.434	31.300	2.698.407	672.905
	07.	55.214	14.100	70.802	49.605	9.217	8.709	5.586	17.317	7.877	4.451	30.450	2.661.271	682.302
	08.	41.102	9.170	43.524	44.326	8.161	5.176	2.370	17.542	7.936	...	21.000	2.606.130	685.155
	09.	45.601	17.317	67.434	66.944	4.543	4.290	3.318	17.453	...	4.456	52.754	2.620.146	678.912
	10.	45.515	14.546	31.668	43.950	7.564	10.835	1.909	13.081	8.685	7.392	35.383	2.669.842	674.124
	11.	49.934	15.781	45.491	29.080	6.446	9.107	3.278	20.121	10.265	9.068	19.975	2.672.974	683.913
	12.	64.463	19.573	71.859	51.384	9.787	11.485	2.785	22.801	6.636	7.045	69.916	2.655.796	687.510

Napomena:

* Kamatne stope u tablici za revolving kredite i kreditne kartice i iznosi tih kredita se odnose na postojeće poslove (preostala stanja).

IPFKS - inicijalno razdoblje fiksne kamatne stope

... nedovoljan broj podataka za objavljivanje

U sklopu kamatnih stopa na revolving kredite i kreditne kartice prikupljaju se i podaci o kreditnim karticama s kreditnom pogodnosti. S obzirom da kreditne kartice s kreditnom pogodnosti podrazumijevaju beskamatu odgodu plaćanja (0% ks), iste se i ne publiciraju.

Nema podataka za kamatne stope na kredite u inozemnoj valuti po kreditnim karticama i prekoračnjima nefinansijskim poduzećima.

T12

**Kamatne stope na depozite stanovništva i nefinancijskih poduzeća
(u postocima, na godišnjoj razini)**

		Stanovništvo												Nefinancijska poduzeća									
		Depoziti u KM i depoziti s valutnom klauzulom				Depoziti u EUR				Depoziti u stranoj valuti				Depoziti u KM i s valutnom klauzulom				Depoziti u EUR				Depoziti u stranoj valuti	
Godina	Period	s dogovorenim dospijećem			s dogovorenim dospijećem			Depoziti po viđenju * (prekonočni)	Depoziti po viđenju * (prekonočni)	s dogovorenim dospijećem			Depoziti po viđenju * (prekonočni)	s dogovorenim dospijećem			Depoziti po viđenju * (prekonočni)	s dogovorenim dospijećem			Depoziti po viđenju * (prekonočni)	Depoziti po viđenju * (prekonočni)	
		do 1 godine	preko 1 do 2 godine	preko 2 godine	do 1 godine	preko 1 do 2 godine	preko 2 godine			do 1 godine	preko 1 do 2 godine	preko 2 godine		do 1 godine	preko 1 do 2 godine	preko 2 godine		do 1 godine	preko 1 do 2 godine	preko 2 godine		Depoziti po viđenju * (prekonočni)	Depoziti po viđenju * (prekonočni)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21			
Ponderirani mjesečni prosjeci																							
2015.	12.	1,062	2,164	2,358	0,091	1,236	2,128	2,684	0,129	0,966	0,061	0,930	1,428	1,937	0,122	0,609	2,469	...	0,097	0,057			
2016.	12.	0,548	1,698	2,102	0,093	0,545	1,525	2,211	0,106	0,423	0,057	0,456	1,393	1,822	0,085	0,915	...	2,124	0,083	0,048			
2017.	12.	0,234	1,346	1,458	0,065	0,309	1,265	1,533	0,062	0,572	0,046	0,708	1,588	...	0,045	0,588	0,019	0,033			
2018.	12.	0,344	1,262	1,448	0,053	0,252	1,368	1,658	0,055	1,036	0,042	0,706	1,136	1,958	0,082	1,003	0,973	...	0,027	0,043			
2019.	12.	0,299	1,137	1,232	0,061	0,378	1,106	1,570	0,051	0,944	0,040	0,445	1,229	1,491	0,031	0,864	...	1,305	0,029	0,028			
2019.	01.	0,304	1,052	1,290	0,051	0,225	1,083	1,577	0,056	0,915	0,043	0,452	0,997	2,056	0,033	0,970	0,032	0,045			
	02.	0,321	1,126	1,405	0,063	0,298	1,080	1,862	0,056	0,867	0,043	0,343	0,864	1,978	0,032	...	0,966	...	0,023	0,037			
	03.	0,311	1,083	1,296	0,065	0,275	1,010	1,331	0,054	0,730	0,043	0,420	1,745	1,774	0,031	0,807	1,150	...	0,031	0,043			
	04.	0,236	0,989	1,402	0,061	0,291	0,956	1,268	0,054	0,976	0,043	0,427	0,835	1,897	0,080	0,397	1,052	...	0,027	0,039			
	05.	0,434	1,007	1,496	0,061	0,300	0,949	1,503	0,054	0,672	0,043	0,186	1,265	1,139	0,025	0,028	0,046			
	06.	0,313	1,024	1,241	0,061	0,346	1,118	1,601	0,053	0,705	0,042	0,517	1,242	1,050	0,029	0,346	0,033	0,030			
	07.	0,335	0,942	1,419	0,060	0,390	1,023	1,556	0,052	0,485	0,042	0,857	1,578	1,287	0,028	0,041	0,022	0,040			
	08.	0,327	1,135	1,435	0,060	0,783	1,043	1,443	0,052	0,725	0,041	0,722	1,387	1,212	0,030	0,025	0,035			
	09.	0,427	0,944	1,365	0,062	0,391	0,982	1,530	0,053	0,862	0,041	0,782	1,060	1,834	0,030	0,465	0,030	0,031			
	10.	0,239	1,046	1,320	0,060	0,341	1,051	1,329	0,052	0,862	0,041	0,960	1,021	1,518	0,033	0,838	1,465	...	0,026	0,026			
	11.	0,528	1,084	1,324	0,061	0,593	0,929	1,536	0,051	0,879	0,040	0,585	0,723	1,415	0,034	0,980	1,104	...	0,025	0,032			
	12.	0,299	1,137	1,232	0,061	0,378	1,158	1,570	0,051	0,944	0,040	0,445	1,229	1,491	0,031	0,864	1,012	1,305	0,029	0,028			
Iznosi depozita (novi poslovi)																							
u tisućama KM																							
2015.	12.	15.246	29.802	27.103	2.540.711	22.363	57.842	54.185	921.532	7.180	233.901	16.591	61.505	8.118	2.029.544	3.118	10.252	...	475.393	63.119			
2016.	12.	12.326	33.407	37.407	3.052.215	15.650	50.354	53.399	1.046.384	3.090	261.142	19.822	14.794	8.874	2.168.102	1.663	...	17.116	523.643	75.169			
2017.	12.	11.394	24.378	19.272	3.375.019	11.119	50.394	38.014	1.248.762	3.981	287.026	9.762	16.772	...	2.653.618	1.663	677.882	89.421			
2018.	12.	13.211	26.379	34.047	3.938.041	9.431	50.050	73.670	1.482.740	4.001	319.831	54.947	9.111	39.381	3.229.644	10.788	3.815	...	741.850	64.148			
2019.	12.	16.084	22.228	28.581	4.537.961	10.740	66.052	70.124	1.658.352	4.723	345.752	36.636	31.437	16.943	3.552.249	7.182	...	2.265	709.023	86.536			
2019.	01.	7.868	19.615	29.052	4.025.574	12.908	43.278	61.083	1.508.836	5.471	321.359	13.284	17.436	26.425	3.275.169	11.666	761.814	61.657			
	02.	6.628	23.388	28.925	4.109.172	11.592	37.469	96.213	1.528.070	2.478	323.552	2.733	4.111	2.841	3.136.753	712.341	59.994			
	03.	7.525	20.609	31.948	4.135.828	9.721	31.208	46.410	1.598.878	2.473	326.522	14.981	53.909	11.038	3.058.858	39.411	1.775	...	738.413	63.474			
	04.	7.272	16.820	38.713	4.175.142	10.422	33.576	52.218	1.608.517	4.487	325.880	4.662	9.884	48.568	3.176.951	5.996	2.386	...	730.733	59.832			
	05.	9.008	21.105	42.690	4.238.484	9.379	30.804	50.728	1.621.669	3.579	330.473	2.914	36.468	5.468	3.112.024	657.172	63.189			
	06.	6.939	16.596	22.702	4.266.965	11.583	31.698	34.863	1.622.784	1.704	330.867	4.315	22.558	24.841	3.236.078	630	699.894	61.807			
	07.	7.609	29.924	35.623	4.269.225	11.746	36.352	49.177	1.622.959	3.809	334.606	23.755	17.191	9.134	3.412.506	22.978	781.418	69.390			
	08.	7.089	22.771	31.474	4.304.015	36.364	36.889	58.406	1.611.868	4.998	335.822	5.724	46.684	24.535	3.508.078	783.161	61.521			
	09.	8.790	23.579	30.868	4.206.077	10.256	31.695	47.962	1.579.862	3.919	340.016	28.752	11.984	3.800	3.461.213	1.839	782.047	63.467			
	10.	9.977	20.872	31.068	4.442.894	9.864	30.676	47.505	1.638.093	3.010	340.470	2.433	3.357	8.763	3.524.923	822	49.485	...	758.871	94.671			
	11.	9.673	19.712	30.780	4.404.062	13.841	32.953	43.113	1.665.877	7.330	342.044	7.856	3.277	23.045	3.461.441	10.065	6.954	...	785.131	88.222			
	12.	16.084	22.228	28.581	4.537.961	10.740	44.538	70.124	1.658.352	4.723	345.752	36.636	31.437	16.943	3.552.249	7.182	23.959	2.265	709.023	86.536			

Napomena:

* Kamatne stope na depozite po viđenju i iznosi tih depozita se odnose na postojeće poslove (preostala stanja).

Kamatne stope na depozite s dogovorenim dospijećem i iznosi tih depozita se odnose na nove poslove.

Depoziti u inozemnoj valuti obuhvaćaju sve inozemne valute osim EUR.

T13

**Ukupni depoziti i krediti komercijalnih banaka
(na kraju razdoblja, u milijunima KM)**

Godina	Mjesec	DEPOZITI			KREDITI		
		Prenosivi depoziti	Ostali depoziti	Ukupni depoziti	Kratkoročni krediti	Dugoročni krediti	Ukupni krediti
1	2	3	4	5(3+4)	6	7	8(6+7)
2006.	12	4.004,4	4.758,1	8.762,5	2.057,0	6.755,6	8.812,6
2007.	12.	5.105,8	6.980,7	12.086,5	2.541,4	8.954,2	11.495,5
2008.	12.	4.904,3	6.970,0	11.874,4	3.427,5	10.708,6	14.136,1
2009.	12.	5.214,4	6.877,0	12.091,4	3.391,5	10.293,3	13.684,8
2010.	12.	5.556,9	6.972,4	12.529,3	3.614,8	10.530,3	14.145,1
2011.	12.	5.518,1	7.474,1	12.992,2	3.972,1	10.929,9	14.901,9
2012.	12.	5.306,9	8.018,8	13.325,8	4.271,2	11.271,3	15.542,5
2013.	12.	5.771,9	8.477,3	14.249,2	4.318,6	11.707,7	16.026,4
2014.	12.	6.292,8	9.082,5	15.375,2	4.170,2	12.303,3	16.473,5
2015.	12.	7.038,7	9.492,1	16.530,8	4.164,9	12.701,9	16.866,8
2016.	12.	8.056,6	9.695,5	17.752,1	4.152,6	13.048,5	17.201,1
2017.	12.	9.558,1	10.111,0	19.669,1	4.261,5	14.160,9	18.422,4
2018.	12.	11.318,5	10.431,3	21.749,8	4.289,8	15.196,1	19.485,8
2019.	12.	12.566,6	11.253,8	23.820,4	4.651,2	16.121,5	20.772,8
2019.	01.	11.457,3	10.436,4	21.893,7	4.283,7	15.159,5	19.443,2
	02.	11.360,0	10.494,6	21.854,6	4.353,5	15.180,4	19.533,9
	03.	11.479,5	10.534,2	22.013,7	4.410,2	15.343,8	19.754,1
	04.	11.743,8	10.514,2	22.258,0	4.496,9	15.442,9	19.939,8
	05.	11.653,1	10.630,1	22.283,1	4.505,1	15.568,9	20.074,0
	06.	11.790,3	10.719,7	22.510,0	4.539,7	15.683,6	20.223,3
	07.	12.085,0	10.746,5	22.831,5	4.535,0	15.716,7	20.251,6
	08.	12.310,6	10.866,8	23.177,3	4.516,8	15.701,0	20.217,8
	09.	12.304,9	11.065,0	23.369,9	4.559,8	15.882,2	20.442,0
	10.	12.371,9	11.168,7	23.540,6	4.588,7	15.938,5	20.527,1
	11.	12.470,4	11.218,2	23.688,6	4.643,5	16.004,3	20.647,8
	12.	12.566,6	11.253,8	23.820,4	4.651,2	16.121,5	20.772,8

Od siječnja 2019. godine izvršena je reklassifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (krediti, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvješćima monetarne statistike u skladu sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.
Vidi napomenu na strani 162

Napomena:

Ukupni depoziti predstavljaju obveze komercijalnih banaka BiH prema svim domaćim institucionalnim sektorima u domaćoj i inozemnoj valuti. Ukupni krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka BiH od svih institucionalnih sektora, u domaćoj i inozemnoj valuti.

T14

**Sektorska struktura prenosivih depozita kod komercijalnih banaka
(na kraju razdoblja, u milijunima KM)**
DEPOZITI DOMAČIH INSTITUCIONALNIH SEKTORA

Godina	Mjesec	Depoziti institucija BiH	Depoziti vlada entiteta	Depoziti vlada kantona	Depoziti vlada općina	Depoziti fondova socijalne zaštite	Depoziti ostalih finansijskih institucija	Depoziti nefinansijskih javnih poduzeća	Depoziti nefinansijskih privatnih poduzeća	Depoziti neprofitnih organizacija	Depoziti domaćinstva	Ostali depoziti	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14=3...+13
2006.	12.	44,2	393,7	348,6	169,8	124,3	156,0	697,6	1.067,2	139,6	853,3	10,1	4.004,4
2007.	12.	45,7	544,5	381,0	242,0	147,5	186,2	740,3	1.321,0	176,2	1.311,7	9,6	5.105,8
2008.	12.	52,3	255,2	271,7	204,0	108,2	137,5	781,8	1.328,9	161,3	1.558,8	44,7	4.904,3
2009.	12.	41,4	416,0	352,7	187,9	148,6	146,5	852,2	1.280,0	173,1	1.601,4	14,5	5.214,4
2010.	12.	58,8	458,1	291,0	194,6	149,7	144,2	723,8	1.444,3	172,4	1.904,0	16,1	5.556,9
2011.	12.	42,2	413,1	290,9	190,0	154,8	176,9	688,5	1.447,8	182,1	1.917,2	14,7	5.518,1
2012.	12.	94,0	339,2	231,1	195,2	105,9	161,5	517,5	1.443,4	186,5	2.015,3	17,0	5.306,9
2013.	12.	65,3	300,8	228,1	172,4	79,0	209,7	615,2	1.667,4	194,4	2.226,8	12,8	5.771,9
2014.	12.	60,0	412,1	261,4	176,9	61,4	171,5	470,8	1.954,4	247,9	2.462,7	13,7	6.292,8
2015.	12.	102,2	468,3	312,0	209,3	33,9	198,7	498,8	2.104,8	245,0	2.841,6	24,2	7.038,7
2016.	12.	94,9	520,2	399,6	255,6	58,1	190,1	523,9	2.313,6	251,1	3.431,4	18,0	8.056,6
2017.	12.	150,8	612,8	575,2	305,9	130,0	230,2	618,1	2.775,5	281,5	3.858,3	19,6	9.558,1
2018.	12.	122,8	932,2	691,9	365,7	261,0	273,7	724,0	3.095,3	303,2	4.523,7	24,9	11.318,5
2019.	12.	122,1	885,8	823,8	395,1	323,9	284,6	684,7	3.437,2	345,1	5.242,8	21,5	12.566,6
2019.	01.	140,2	939,9	671,5	390,1	277,0	265,2	728,9	3.101,0	333,8	4.586,1	23,5	11.457,3
	02.	141,1	925,7	689,3	390,6	263,5	265,6	738,1	2.900,8	336,2	4.686,1	23,0	11.360,0
	03.	131,5	948,0	727,6	403,0	314,7	263,0	667,3	2.879,5	331,1	4.784,1	29,8	11.479,5
	04.	121,2	1.040,8	759,4	401,0	276,8	238,0	714,7	2.976,6	318,9	4.856,0	40,4	11.743,8
	05.	117,9	952,6	772,1	397,7	262,3	252,1	704,9	2.920,4	339,9	4.911,6	21,6	11.653,1
	06.	88,9	990,6	754,3	393,4	265,2	258,4	665,7	3.072,7	343,4	4.936,3	21,4	11.790,3
	07.	99,1	936,0	793,1	395,4	287,6	273,8	757,4	3.234,0	345,4	4.942,4	20,7	12.085,0
	08.	119,8	983,1	828,0	388,0	285,1	260,2	760,0	3.362,6	344,2	4.957,5	22,1	12.310,6
	09.	134,5	938,0	880,8	377,8	284,4	266,0	779,8	3.292,2	340,4	4.989,0	22,2	12.304,9
	10.	122,6	881,0	902,6	385,9	313,4	240,4	742,9	3.377,6	352,1	5.029,8	23,8	12.371,9
	11.	140,0	886,5	899,4	389,2	340,7	263,8	702,7	3.377,6	358,7	5.089,6	22,1	12.470,4
	12.	122,1	885,8	823,8	395,1	323,9	284,6	684,7	3.437,2	345,1	5.242,8	21,5	12.566,6

Od siječnja 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (krediti, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvješćima monetarne statistike u skladu sa preporkama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.
Vidi napomenu na strani 162

Napomena:

Prenosivi depoziti su raspoloživi na zahtjev bez naknada i ograničenja, mogu se izravno upotrijebiti za plaćanja trećim osobama, posebni štedni računi s kojih je dozvoljen prijenos sredstava na prenosive depozite.

T15

**Sektorska struktura ostalih depozita kod komercijalnih banaka
(na kraju razdoblja, u milijunima KM)**
DEPOZITI DOMAĆIH INSTITUCIONALNIH SEKTORA

Godina	Mjesec	Depoziti institucija BiH	Depoziti vlada entiteta	Depoziti vlada kantona	Depoziti vlada općina	Depoziti fondova socijalne zaštite	Depoziti ostalih finansijskih institucija	Depoziti nefinansijskih javnih poduzeća	Depoziti nefinansijskih privatnih poduzeća	Depoziti neprofitnih organizacija	Depoziti domaćinstva	Ostali depoziti	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14=3+...+13
2006.	12.	22,7	222,3	35,6	33,0	42,4	168,3	405,0	516,0	50,9	3.246,9	15,1	4.758,1
2007.	12.	11,8	1.457,4	56,4	47,4	124,0	217,5	537,8	595,4	59,8	3.854,2	18,9	6.980,7
2008.	12.	16,0	1.211,7	21,3	50,1	101,5	334,0	758,5	743,7	78,1	3.647,0	8,2	6.970,0
2009.	12.	4,7	725,3	20,9	48,8	61,7	478,8	753,5	606,0	100,5	4.062,0	14,8	6.877,0
2010.	12.	22,5	383,2	16,8	41,2	49,2	438,8	825,0	504,5	91,2	4.580,4	19,6	6.972,4
2011.	12.	62,8	237,8	24,0	30,0	41,7	567,5	816,3	471,5	79,1	5.134,1	9,2	7.474,1
2012.	12.	31,7	242,0	21,4	27,6	31,0	598,3	778,9	537,8	87,1	5.639,9	23,0	8.018,8
2013.	12.	62,7	170,8	21,0	26,6	35,0	651,4	724,0	531,1	100,3	6.137,1	17,1	8.477,3
2014.	12.	127,1	266,0	36,8	36,0	32,0	674,0	669,6	529,3	115,6	6.579,3	16,6	9.082,5
2015.	12.	129,7	224,7	25,0	36,3	31,9	693,0	688,7	501,9	120,7	7.023,2	17,0	9.492,1
2016.	12.	73,4	226,3	26,4	22,3	34,7	771,4	695,9	474,2	123,4	7.229,7	17,6	9.695,5
2017.	12.	116,6	243,8	24,3	34,4	22,9	816,8	766,7	554,4	102,6	7.412,8	15,7	10.111,0
2018.	12.	62,6	267,5	41,9	37,4	16,7	873,7	758,4	627,8	95,7	7.622,7	26,9	10.431,3
2019.	12.	51,7	582,1	90,8	51,2	28,8	870,8	826,0	615,4	102,4	7.998,1	36,6	11.253,8
2019.	01.	102,2	261,9	41,1	37,0	13,5	873,3	771,7	553,8	93,3	7.669,3	19,4	10.436,4
	02.	102,9	259,4	40,3	37,0	15,1	869,7	793,5	537,7	93,5	7.726,4	19,1	10.494,6
	03.	100,7	259,3	40,8	37,1	13,9	871,0	845,0	529,0	93,5	7.724,4	19,5	10.534,2
	04.	100,1	230,9	41,3	37,1	15,0	873,4	852,0	514,2	98,6	7.729,9	21,6	10.514,2
	05.	98,5	330,3	41,6	37,9	16,4	867,2	838,7	518,5	98,8	7.759,1	23,3	10.630,1
	06.	96,5	365,0	41,9	45,9	31,8	899,5	833,5	515,0	93,8	7.773,6	23,5	10.719,7
	07.	94,7	358,9	41,8	50,0	28,3	917,5	794,9	529,3	100,0	7.796,7	34,5	10.746,5
	08.	93,0	401,4	43,1	49,1	32,8	908,8	805,9	528,1	101,2	7.864,4	39,0	10.866,8
	09.	94,1	551,8	45,1	56,2	29,8	898,4	764,5	572,7	107,0	7.903,4	42,1	11.065,0
	10.	92,9	608,8	44,2	52,6	23,7	891,5	808,1	579,1	103,9	7.922,4	41,5	11.168,7
	11.	94,2	629,6	42,6	53,2	24,7	892,6	809,1	591,7	100,3	7.941,7	38,5	11.218,2
	12.	51,7	582,1	90,8	51,2	28,8	870,8	826,0	615,4	102,4	7.998,1	36,6	11.253,8

Od siječnja 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (krediti, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom kluazulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvješćima monetarne statistike u skladu sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.
Vidi napomenu na strani 162

Napomena:

Ostali depoziti dozvoljavaju automatsko povlačenje sredstava ali ne i plaćanje trećim osobama, štedne i oročene depozite, ostale depozite - ostalo.

T16

**Sektorska struktura kratkoročnih kredita komercijalnih banaka
(na kraju razdoblja, u milijunima KM)**

		KREDITI DOMAĆIM INSTITUCIONALNIM SEKTORIMA												
Godina	Mjesec	Krediti institucijama BiH	Krediti vladama entiteta	Krediti vladama kantona	Krediti vladama općina	Krediti fondovima socijalne zaštite	Krediti ostalim finansijskim institucijama	Krediti nefinansijskim javnim poduzeциma	Krediti nefinansijskim privatnim poduzeциma	Krediti neprofitnim organizacijama	Krediti stanovništvu	Ostali krediti	Ukupno	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14=3...+13	
2006.	12.	0,1	6,2	2,2	1,4	0,1	30,1	77,6	1.453,4	11,8	466,6	7,5	2.057,0	
2007.	12.	0,0	6,3	2,3	0,3	0,0	53,5	73,8	1.819,0	17,0	564,5	4,6	2.541,4	
2008.	12.	0,0	6,0	2,3	10,4	0,1	69,8	76,5	2.579,8	32,8	645,7	4,2	3.427,5	
2009.	12.	3,2	8,7	2,2	31,7	33,5	33,4	80,0	2.459,8	10,6	716,4	12,0	3.391,5	
2010.	12.	0,1	6,1	2,3	21,9	40,6	28,1	69,1	2.624,0	13,5	801,9	7,1	3.614,8	
2011.	12.	0,0	11,9	1,4	21,5	26,0	37,4	70,1	2.935,2	5,9	858,4	4,2	3.972,1	
2012.	12.	0,0	2,6	0,7	22,2	9,9	41,1	73,8	3.188,4	6,7	919,5	6,3	4.271,2	
2013.	12.	0,0	12,9	0,6	40,1	35,3	28,5	89,2	3.152,2	5,5	942,2	12,1	4.318,6	
2014.	12.	0,0	26,7	4,0	45,3	26,0	27,4	90,7	2.989,7	4,9	936,4	19,0	4.170,2	
2015.	12.	0,0	72,0	4,8	22,0	39,4	28,3	86,4	2.944,8	4,2	937,0	26,0	4.164,9	
2016.	12.	0,0	48,0	1,6	19,8	8,5	27,2	90,4	3.030,0	7,2	904,9	14,9	4.152,6	
2017.	12.	0,0	44,3	1,4	15,7	7,8	33,8	73,2	3.163,2	10,2	896,4	15,4	4.261,5	
2018.	12.	0,0	60,2	1,1	12,8	4,3	40,6	89,6	3.151,5	6,2	911,3	12,1	4.289,8	
2019.	12.	0,0	17,3	0,1	12,5	2,0	49,3	104,1	3.537,7	6,8	919,8	1,7	4.651,2	
2019.	01.	0,0	58,6	0,7	12,1	2,5	32,1	88,1	3.184,6	6,2	898,0	0,9	4.283,7	
	02.	0,0	53,0	0,7	13,7	2,5	29,5	93,8	3.266,5	6,0	887,1	0,8	4.353,5	
	03.	0,0	52,7	0,6	12,8	2,5	32,1	92,9	3.302,1	8,0	905,5	1,1	4.410,2	
	04.	0,0	57,5	0,9	12,7	2,5	34,7	91,0	3.388,4	8,3	899,5	1,1	4.496,9	
	05.	0,0	57,6	0,9	12,5	2,5	33,4	92,7	3.397,1	8,7	898,8	0,9	4.505,1	
	06.	0,0	19,2	0,6	12,7	2,5	54,2	95,5	3.441,6	9,1	903,2	1,1	4.539,7	
	07.	0,0	17,5	0,6	13,8	2,5	37,6	84,0	3.454,0	9,6	913,3	2,1	4.535,0	
	08.	0,0	17,4	0,4	14,1	2,5	41,8	86,2	3.425,2	9,5	918,4	1,3	4.516,8	
	09.	0,0	16,3	0,9	14,0	2,7	49,1	97,2	3.441,5	7,8	929,0	1,4	4.559,8	
	10.	0,0	17,4	0,6	11,5	1,4	46,1	100,4	3.479,2	5,6	925,3	1,2	4.588,7	
	11.	0,0	17,6	0,3	14,7	1,7	41,6	105,2	3.534,8	5,1	921,1	1,4	4.643,5	
	12.	0,0	17,3	0,1	12,5	2,0	49,3	104,1	3.537,7	6,8	919,8	1,7	4.651,2	

Od siječnja 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (krediti, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvješćima monetarne statistike u skladu sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.

Vidi napomenu na strani 162

Napomena:

Do 2006. ukupna potraživanja od svih razina vlada i fondova (kratkoročno i dugoročno) su prikazana u tablici kratkoročnih kredita (kolone 3, 4, 5, 6, 7) u ukupnom iznosu jer izvorni podaci ne daju ročnu strukturu potraživanja za vlade i fondove. Kratkoročni krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka od svih domaćih institucionalnih sektora do jedne godine, u domaćoj i inozemnoj valuti.

T17

**Sektorska struktura dugoročnih kredita komercijalnih banaka
(na kraju razdoblja, u milijunima KM)**

KREDITI DOMAĆIM INSTITUCIONALNIM SEKTORIMA														
Godina	Mjesec	Krediti institucijama BiH	Krediti vladama entiteta	Krediti vladama kantona	Krediti vladama općina	Krediti fondovima socijalne zaštite	Krediti ostalim finansijskim institucijama	Krediti nefinansijskim javnim poduzećima	Krediti nefinansijskim privatnim poduzećima	Krediti neprofitnim organizacijama	Krediti stanovništvu	Ostali krediti	Ukupno	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14=3+...+13	
2006.	12.	0,0	0,4	1,3	56,2	0,6	31,8	167,7	2.592,7	10,3	3.893,0	1,5	6.755,6	
2007.	12.	0,7	8,8	1,1	92,3	15,5	77,9	195,0	3.439,2	18,5	5.104,4	0,9	8.954,2	
2008.	12.	1,7	95,6	0,9	132,5	13,5	73,9	177,2	4.142,2	19,5	6.051,1	0,5	10.708,6	
2009.	12.	1,4	89,2	2,1	155,5	19,7	43,6	185,8	4.186,9	17,4	5.590,8	0,9	10.293,3	
2010.	12.	0,1	105,8	40,2	201,6	26,5	27,0	270,8	4.309,5	17,4	5.522,3	9,1	10.530,3	
2011.	12.	0,0	233,2	42,8	251,1	38,8	25,4	285,3	4.186,7	12,7	5.846,4	7,5	10.929,9	
2012.	12.	0,0	404,3	68,7	289,5	28,4	19,3	313,0	4.248,8	16,3	5.875,2	7,9	11.271,3	
2013.	12.	0,0	418,6	77,9	299,4	17,5	23,4	361,5	4.369,0	15,0	6.123,0	2,5	11.707,7	
2014.	12.	0,0	465,2	161,2	295,2	77,1	20,0	351,4	4.429,6	9,7	6.491,7	2,3	12.303,3	
2015.	12.	0,0	418,3	225,5	281,7	99,0	31,8	310,3	4.473,4	12,5	6.847,2	2,2	12.701,9	
2016.	12.	0,0	295,5	231,5	262,0	95,7	25,2	281,5	4.673,3	11,9	7.171,4	0,5	13.048,5	
2017.	12.	0,0	333,7	207,8	276,3	79,5	49,6	328,4	5.156,5	11,6	7.717,3	0,2	14.160,9	
2018.	12.	0,0	328,5	185,7	279,4	169,9	85,0	331,7	5.471,5	14,1	8.330,0	0,4	15.196,1	
2019.	12.	0,0	399,2	168,6	301,0	197,5	95,3	393,5	5.496,3	13,8	9.055,8	0,5	16.121,5	
2019.	01.	0,0	327,2	179,5	276,5	169,0	79,8	325,7	5.433,1	13,5	8.354,8	0,4	15.159,5	
	02.	0,0	318,2	175,9	269,3	178,8	78,8	318,2	5.413,8	13,0	8.413,7	0,4	15.180,4	
	03.	0,0	355,0	171,8	267,4	179,4	80,6	322,4	5.453,5	13,3	8.500,2	0,4	15.343,8	
	04.	0,0	362,5	163,6	267,4	178,9	82,2	320,1	5.468,7	13,1	8.586,1	0,4	15.442,9	
	05.	0,0	356,1	160,7	285,2	177,7	87,5	327,1	5.478,7	12,9	8.682,8	0,3	15.568,9	
	06.	0,0	342,2	155,8	293,6	175,8	89,2	322,1	5.532,3	13,5	8.758,7	0,3	15.683,6	
	07.	0,0	335,4	148,0	293,1	173,9	88,2	319,9	5.514,2	13,4	8.830,3	0,3	15.716,7	
	08.	0,0	334,7	145,6	292,1	173,2	89,5	325,3	5.456,4	13,4	8.870,5	0,3	15.701,0	
	09.	0,0	419,6	164,4	292,3	171,8	91,6	319,0	5.480,8	13,4	8.929,0	0,3	15.882,2	
	10.	0,0	416,3	160,2	296,7	170,1	95,2	321,8	5.475,8	13,6	8.988,4	0,3	15.938,5	
	11.	0,0	411,8	158,8	297,0	168,8	92,6	380,1	5.463,9	13,7	9.017,3	0,3	16.004,3	
	12.	0,0	399,2	168,6	301,0	197,5	95,3	393,5	5.496,3	13,8	9.055,8	0,5	16.121,5	

Od siječnja 2019. godine izvršena je reklassifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (krediti, depoziti, vrijednosni papiri) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvješćima monetarne statistike u skladu sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.
Vidi napomenu na strani 162

Napomena:

Do 2006. ukupna potraživanja od svih razina vlada i fondova (kratkoročno i dugoročno) su prikazana u tablici kratkoročnih kredita (kolone 3, 4, 5, 6, 7) u ukupnom iznosu jer izvorni podaci ne daju ročnu strukturu potraživanja za vlade i fondove. Dugoročni krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka od svih domaćih institucionalnih sektora preko jedne godine, u domaćoj i inozemnoj valuti.

T18	Kupovina i prodaja konvertibilne marke (u tisućama KM)				
	Godina	Mjesec	Prodaja	Kupovina	Saldo
1	2	3	4	5 (3-4)	6
2006.		3.316.074	2.181.712	1.134.362	4.880.802
2007.		3.878.146	2.822.867	1.055.279	5.936.081
2008.		4.933.211	5.564.318	-631.108	5.304.973
2009.		4.197.642	4.234.491	-36.849	5.268.124
2010.		5.273.777	5.014.550	259.227	5.527.351
2011.		5.088.041	5.162.710	-74.669	5.452.682
2012.		5.511.162	5.491.846	19.316	5.471.998
2013.		4.588.615	3.918.598	670.017	6.142.015
2014.		5.065.358	4.379.047	686.312	6.828.327
2015.		5.470.552	4.699.060	771.492	7.599.818
2016.		7.485.849	6.622.039	863.811	8.463.629
2017.		8.476.378	7.421.186	1.055.192	9.518.821
2018.		10.792.432	9.780.514	1.011.918	10.530.740
2019.		11.385.556	10.533.525	852.031	11.382.771
2019.	01.	1.036.312	1.129.614	-93.302	10.437.437
	02.	762.888	784.795	-21.907	10.415.531
	03.	814.865	997.379	-182.514	10.233.017
	04.	1.252.277	867.879	384.398	10.617.415
	05.	967.429	928.455	38.974	10.656.389
	06.	851.020	806.473	44.547	10.700.936
	07.	1.011.937	828.952	182.985	10.883.920
	08.	1.049.168	725.280	323.889	11.207.809
	09.	758.706	849.100	-90.394	11.117.415
	10.	859.959	874.260	-14.301	11.103.114
	11.	860.935	830.668	30.267	11.133.381
	12.	1.160.061	910.670	249.390	11.382.771

T19 Prosječne obvezne pričuve (u tisućama KM)					
Godina	Mjesec	Osnovica za obračun obvezne pričuve *	Prosječne obvezne pričuve	Prosječan saldo računa obveznih pričuva kod CBBiH	Razlika
1	2	3	4	5	6=5-4
2008.	12.	17.320.130	2.961.865	3.630.571	668.706
2009.	12.	16.194.265	1.754.398	3.010.417	1.256.019
2010.	12.	15.617.849	1.624.905	3.154.793	1.529.888
2011.	12.	15.227.393	1.323.886	2.959.315	1.635.429
2012.	12.	14.755.574	1.257.850	2.711.013	1.453.163
2013.	12	15.162.241	1.290.758	3.103.865	1.813.107
2014.	12	15.999.278	1.370.137	3.577.824	2.207.688
2015.	12.	16.664.525	1.432.593	3.770.500	2.337.907
2016.	12	18.494.243	1.734.081	4.057.613	2.323.532
2017.	12.	21.224.853	2.122.485	4.303.340	2.180.855
2018.	12.	23.537.084	2.353.708	5.205.234	2.851.526
2019.	12.	25.752.968	2.575.297	5.589.021	3.013.724
2019.	01.	24.910.437	2.491.044	5.554.253	3.063.209
	02.	24.936.342	2.493.634	5.526.285	3.032.651
	03.	24.923.712	2.492.371	5.377.859	2.885.487
	04.	25.230.323	2.523.032	5.477.014	2.953.982
	05.	25.333.594	2.533.359	5.511.661	2.978.302
	06.	25.473.415	2.547.342	5.534.936	2.987.594
	07.	25.759.327	2.575.933	5.502.711	2.926.778
	08.	26.075.857	2.607.586	5.675.195	3.067.609
	09.	26.387.142	2.638.714	5.812.973	3.174.259
	10.	26.507.574	2.650.757	5.672.488	3.021.731
	11.	26.630.066	2.663.007	5.704.901	3.041.894
	12.	26.867.825	2.686.782	5.717.970	3.031.188

Napomena:

Od 1. srpnja 2016. godine stopa obvezne pričuve koju primjenjuje CBBiH na osnovicu za obračun obvezne pričuve iznosi 10%.

Od 1. srpnja 2016. godine CBBiH primjenjuje nove stope za obračun naknade na sredstva na računu pričuva banka: Centralna banka BiH na računu pričuva komercijalne banke u obračunskom razdoblju ne obračunava naknadu na iznos sredstava obvezne pričuve, a na iznos sredstava iznad obvezne pričuve obračunava naknadu po stopi koja je jednaka 50% stope koju primjenjuje Europska centralna banka na depozite komercijalnih banaka.

Od 1. svibnja 2015. godine Centralna banka obračunava naknadu banci na iznos sredstava te banke na računu pričuva kod Centralne banke u obračunskom razdoblju, kako slijedi:

- na iznos obvezne pričuve – prosjek EONIA-e koji je u istom razdoblju zabilježen na tržištu umanjen za 10 baznih bodova, ili minimum nula,

- na iznos sredstava iznad obvezne pričuve – nulta stopa naknade.

Nulta stopa naknade na obveznu pričuvu primjenjuje se u slučaju da je prosječna EONIA umanjena za 10 baznih bodova imala negativnu vrijednost.

Od 1.rujna 2014. stopa naknade se utvrđuje na osnovi ponderiranog prosjeka kamatnih stopa koje je u istom razdoblju na tržištu ostvarila Centralna banka na depozite investirane do mjesec dana, s tim da se na iznos obvezne pričuve obračunava 70% ili minimum nula, a na iznos sredstava iznad obvezne pričuve 90% od navedene stope ili minimum nula.

Od 1. kolovoza 2011. godine stopa naknade se utvrđuje na osnovu ponderiranog prosjeka kamatnih stopa koje je u istom razdoblju na tržištu ostvarila Centralna banka na depozite investirane do mjesec dana, s tim da se na iznos obvezne pričuve obračunava 70%, a na iznos sredstava i iznad obvezne pričuve 90% od navedene stope.

Od 1. veljače 2011. g stopa obvezne pričuve na depozite i pozajmljena sredstva sa ugovorenim rokom dospijeća do jedne godine je smanjena sa 14% na 10%, dok je stopa obvezne pričuve na depozite i pozajmljena sredstva sa ugovorenim rokom dospijeća preko jedne godine ostala nepromjenjena.

Od 1. srpnja 2010.god. stopa obvezne pričuve na depozite i obračunava se na osnovi prosjeka kamatne stope koju je u istom razdoblju ostvarila Centralna banka na "overnight" depozite,dok je stopa naknade na iznos sredstava iznad obvezne pričuve ostala nepromjenjena.

Od 1. svibnja 2009. god. stopa obvezne pričuve na depozite i pozajmljena sredstva sa ugovorenim rokom dospijeća preko jedne godine iznosi 7%.

Od 1. travnja 2009. god. stopa naknade se utvrđuje:- na iznos sredstava koji je banka dužna da drži kao obvezne pričuve po stropi 0,50%- na iznos sredstava iznad obvezne pričuve po stropi koja se utvrđuje na osnovi prosjeka kamatnih stopa koje je u istom razdoblju na tržištu ostvarila Centralna banka na depozite investirane do mjesec dana.

Od 1. siječnja 2009. g stopa obvezne pričuve je 14% na depozite i pozajmljena sredstva sa ugovorenim rokom dospijeća do jedne godine, a 10% na depozite i pozajmljena sredstva sa ugovorenim rokom dospijeća preko jedne godine.

Od 11. listopada 2008. god. stopa obvezne pričuve je smanjena sa 18% na 14%.

Od 1. siječnja 2008. god. stopa obvezne pričuve je povećana sa 15% na 18%.

*Osnovicu za obračun obvezne pričuve čine depoziti i pozajmljena sredstva u domaćoj i drugim valutama izraženi u KM.

T20		Transakcije u platnom prometu (u milijunima KM)					
Godina	Mjesec	RTGS		ŽIROKLIRING		UKUPNO	
		br. transakcija	iznos	br. transakcija	iznos	br. transakcija	iznos
1	2	3	4	5	6	7=3+5	8=4+6
2006.		591.823	37.280	24.309.113	10.448	24.900.936	47.728
2007.		704.702	48.174	27.662.395	12.018	28.367.097	60.193
2008.		766.690	57.335	28.831.882	13.009	29.598.572	70.345
2009.		692.669	52.283	28.346.898	12.175	29.039.567	64.458
2010.		713.755	55.281	31.060.911	12.498	31.774.666	67.779
2011.		760.459	63.608	31.729.367	13.046	32.489.826	76.653
2012.		763.522	68.310	33.073.839	13.223	33.837.361	81.533
2013.		773.099	63.232	35.026.526	13.373	35.799.626	76.605
2014.		821.897	73.897	37.108.440	13.961	37.930.337	87.858
2015.		874.575	70.655	38.212.073	14.451	39.086.648	85.106
2016.		935.319	72.876	39.068.883	15.509	40.004.202	88.380
2017.		996.043	79.855	40.111.318	16.388	41.107.361	96.243
2018.		1.067.256	85.393	41.266.770	17.277	42.334.026	102.670
2019.		1.105.320	104.826	42.496.286	18.221	43.601.606	123.056
2019.	01.	77.464	7.201	3.123.517	1.268	3.200.981	8.470
	02.	81.295	6.749	3.248.746	1.310	3.330.041	8.059
	03.	86.963	7.732	3.477.089	1.442	3.564.052	9.173
	04.	96.913	8.740	3.738.055	1.583	3.834.968	10.323
	05.	94.080	8.738	3.649.821	1.544	3.743.901	10.291
	06.	86.261	8.091	3.337.580	1.431	3.423.841	9.522
	07.	99.251	10.323	3.874.625	1.659	3.973.876	11.982
	08.	90.528	9.132	3.438.388	1.523	3.528.916	10.655
	09.	91.307	9.150	3.521.747	1.529	3.613.054	10.680
	10.	101.189	10.193	3.805.296	1.669	3.906.485	11.862
	11.	92.028	8.135	3.402.086	1.504	3.494.114	9.639
	12.	108.041	10.641	3.879.336	1.759	3.987.377	12.400

T21 Platna bilanca BiH (u milijunima KM)		TEKUĆI I KAPITALNI RAČUN				Ukupno	FINANCIJSKI RAČUN	NETO POGREŠKE I PROPUSTI			
Razdoblje	Tekući račun				Kapitalni račun						
	Roba	Usluge	Primarni dohodak	Sekundarni dohodak							
2007.	-8.480	1.862	670	3.901	415	-1.632	-1.766	-134			
2008.	-10.197	1.912	943	3.827	383	-3.132	-3.300	-167			
2009.	-7.436	1.552	955	3.341	350	-1.238	-1.131	107			
2010.	-7.186	1.713	413	3.529	389	-1.142	-957	184			
2011.	-7.827	1.593	211	3.540	357	-2.127	-2.039	88			
2012.	-7.779	1.631	205	3.676	334	-1.933	-1.806	127			
2013.	-7.099	1.624	357	3.694	337	-1.088	-909	179			
2014.	-7.874	1.698	224	3.969	442	-1.541	-1.428	113			
2015.	-7.176	1.959	194	3.573	364	-1.086	-885	201			
2016.	-7.089	2.133	40	3.507	300	-1.109	-822	286			
2017.	-7.417	2.330	-114	3.838	342	-1.021	-792	229			
2018.	-7.494	2.483	-97	3.868	315	-924	-683	241			
2019.	-7.972	2.635	-56	4.157	316	-919	-539	381			
2013. Q1	-1.607	338	83	837	78	-272	-449	-177			
Q2	-1.618	436	-106	926	80	-282	-215	67			
Q3	-1.869	481	128	951	91	-218	-25	192			
Q4	-2.005	370	251	980	89	-316	-220	96			
2014. Q1	-1.733	393	81	833	76	-351	-472	-122			
Q2	-1.912	402	-86	989	85	-522	-367	155			
Q3	-2.135	513	68	1.071	153	-330	-172	158			
Q4	-2.094	390	161	1.076	128	-338	-417	-78			
2015. Q1	-1.560	373	52	880	100	-156	-276	-120			
Q2	-1.876	514	-35	901	99	-397	-286	111			
Q3	-1.934	652	-17	891	83	-325	-209	116			
Q4	-1.805	420	193	901	82	-209	-114	94			
2016. Q1	-1.543	421	31	745	70	-276	-361	-85			
Q2	-1.866	567	-28	904	77	-345	-204	141			
Q3	-1.796	649	13	927	78	-129	53	182			
Q4	-1.885	497	23	931	75	-359	-310	49			
2017. Q1	-1.610	458	28	852	82	-191	-314	-123			
Q2	-1.984	614	-129	1.005	86	-408	-211	197			
Q3	-1.884	726	-77	993	88	-155	33	188			
Q4	-1.938	532	65	988	86	-268	-300	-33			
2018. Q1	-1.683	431	-8	854	72	-334	-446	-112			
Q2	-1.902	655	-59	1.019	76	-211	-60	151			
Q3	-1.989	815	-46	1.016	86	-118	30	148			
Q4	-1.920	583	16	979	80	-262	-208	54			
2019. Q1	-1.874	489	5	917	78	-385	-427	-42			
Q2	-2.083	741	-105	1.081	80	-287	-160	127			
Q3	-1.988	843	-9	1.063	80	-12	133	145			
Q4	-2.026	561	54	1.096	79	-235	-84	151			

Napomena:

Platna bilanca BiH urađena je sukladno metodologiji MMF-a (Priručnik za platnu bilancu i međunarodnu investicijsku poziciju, šesto izdanje – BPM6). Detaljnija metodologička pojašnjenja se nalaze na web stranici, www.cbbh.ba pod statistiku.

T22	Platna bilanca BiH: Tekući i kapitalni račun (u milijunima KM)														
	Razdoblje	TEKUĆI RAČUN												KAPITALNI RAČUN	
		Ukupno			Roba		Usluge		Primarni dohodak		Sekundarni dohodak				
	Razdoblje	Potražuje	Duguje	Saldo	Potražuje	Duguje	Potražuje	Duguje	Potražuje	Duguje	Potražuje	Duguje	Potražuje	Saldo	
2007.		11.764	13.811	-2.047	3.542	12.022	2.569	707	1.553	883	4.101	200	415	0	415
2008.		12.543	16.058	-3.515	4.158	14.355	2.694	782	1.656	713	4.036	209	383	0	383
2009.		11.046	12.634	-1.588	3.756	11.193	2.446	894	1.265	309	3.579	238	350	0	350
2010.		12.200	13.731	-1.531	5.015	12.201	2.518	804	881	468	3.787	257	389	0	389
2011.		13.157	15.640	-2.483	6.029	13.856	2.374	781	935	725	3.818	278	357	0	357
2012.		13.311	15.577	-2.266	6.067	13.846	2.416	785	874	669	3.954	277	334	0	334
2013.		13.873	15.297	-1.425	6.645	13.743	2.391	768	864	507	3.973	279	337	0	337
2014.		14.521	16.504	-1.983	6.847	14.721	2.452	754	955	731	4.267	298	442	0	442
2015.		14.997	16.447	-1.450	7.196	14.372	2.964	1.004	928	734	3.909	336	364	0	364
2016.		15.650	17.059	-1.409	7.700	14.789	3.170	1.037	929	889	3.852	345	300	0	300
2017.		17.973	19.336	-1.363	9.341	16.758	3.470	1.141	962	1.076	4.200	362	342	0	342
2018.		19.289	20.528	-1.239	10.418	17.912	3.669	1.185	940	1.036	4.262	394	315	0	315
2019.		19.679	20.915	-1.236	10.174	18.146	3.937	1.302	1.004	1.060	4.565	407	316	0	316
2013. Q1		3.082	3.432	-350	1.491	3.098	478	141	207	123	906	70	78	0	78
Q2		3.646	4.007	-361	1.806	3.424	625	190	218	323	996	70	80	0	80
Q3		3.689	3.998	-308	1.683	3.552	755	274	231	103	1.019	68	91	0	91
Q4		3.455	3.860	-405	1.664	3.669	532	163	208	-43	1.051	71	89	0	89
2014. Q1		3.198	3.625	-427	1.546	3.279	525	132	225	144	903	70	76	0	76
Q2		3.582	4.189	-607	1.698	3.610	586	184	238	324	1.060	71	85	0	85
Q3		3.990	4.473	-483	1.792	3.927	790	277	258	190	1.151	80	153	0	153
Q4		3.750	4.216	-466	1.811	3.905	551	161	235	73	1.153	76	128	0	128
2015. Q1		3.420	3.676	-255	1.666	3.227	566	194	238	186	949	69	100	0	100
Q2		3.766	4.262	-496	1.803	3.679	756	241	219	254	989	88	99	0	99
Q3		4.107	4.515	-408	1.870	3.804	1.010	358	249	266	979	88	83	0	83
Q4		3.703	3.994	-291	1.858	3.663	632	212	222	28	992	91	82	0	82
2016. Q1		3.325	3.671	-346	1.657	3.200	617	195	221	190	830	85	70	0	70
Q2		3.955	4.377	-422	1.950	3.816	794	227	223	250	988	84	77	0	77
Q3		4.292	4.498	-207	1.985	3.781	1.040	391	256	242	1.011	84	78	0	78
Q4		4.079	4.513	-434	2.107	3.992	719	223	229	206	1.023	91	75	0	75
2017. Q1		3.876	4.149	-273	2.043	3.653	659	202	232	204	942	90	82	0	82
Q2		4.517	5.011	-494	2.302	4.287	882	268	240	369	1.092	87	86	0	86
Q3		4.990	5.232	-242	2.491	4.375	1.157	431	256	334	1.086	92	88	0	88
Q4		4.591	4.945	-354	2.505	4.442	772	241	234	170	1.080	92	86	0	86
2018. Q1		4.244	4.650	-406	2.391	4.073	674	243	233	241	946	92	72	0	72
Q2		4.950	5.237	-287	2.672	4.574	932	278	230	289	1.115	96	76	0	76
Q3		5.280	5.484	-204	2.692	4.681	1.238	423	241	287	1.109	94	86	0	86
Q4		4.816	5.157	-342	2.664	4.584	824	241	236	219	1.092	113	80	0	80
2019. Q1		4.360	4.823	-463	2.367	4.241	731	242	255	249	1.008	91	78	0	78
Q2		5.161	5.528	-367	2.692	4.775	1.056	315	234	339	1.179	99	80	0	80
Q3		5.303	5.394	-91	2.584	4.572	1.307	464	242	251	1.170	106	80	0	80
Q4		4.855	5.170	-314	2.531	4.557	843	282	273	219	1.208	111	79	0	79

Napomena:

Platna bilanca BiH ugrađena je sukladno metodologiji MMF-a (Priručnik za platnu bilancu i međunarodnu investicijsku poziciju, šesto izdanje – BPM6). Detaljnija metodologiska pojašnjavanja se nalaze na web stranici, www.cbbh.ba pod statistika.

Platna bilanca BiH: Financijski račun (u milijunima KM)						
Godina	FINANCIJSKI RAČUN					Ukupno *
	Izravna ulaganja	Portfeljna ulaganja	Financijske izvedenice	Ostala ulaganja	Pričuvna sredstva	
2007.	-2.560	4	0	-453	1.242	-1.766
2008.	-1.315	29	0	-1.551	-462	-3.300
2009.	-344	274	0	-957	-104	-1.131
2010.	-532	173	0	-857	258	-957
2011.	-674	46	0	-1.378	-33	-2.039
2012.	-506	19	0	-1.391	73	-1.806
2013.	-342	144	0	-1.420	709	-909
2014.	-784	107	0	-1.463	712	-1.428
2015.	-509	110	0	-1.366	881	-885
2016.	-550	167	1	-1.370	930	-822
2017.	-645	157	1	-1.440	1.136	-792
2018.	-838	255	-5	-1.209	1.114	-683
2019.	-939	229	-1	-762	935	-539
2013. Q1	-295	51	0	-37	-168	-449
Q2	-164	26	0	-317	241	-215
Q3	4	21	0	-498	447	-25
Q4	113	46	0	-568	189	-220
2014. Q1	-250	13	0	-75	-161	-472
Q2	-230	31	0	-330	163	-367
Q3	-116	-20	0	-661	625	-172
Q4	-189	83	0	-396	85	-417
2015. Q1	-105	-14	0	-106	-52	-276
Q2	-210	-44	0	-245	213	-286
Q3	-105	77	0	-558	378	-209
Q4	-89	91	0	-458	342	-114
2016. Q1	-172	1	0	-129	-62	-361
Q2	-59	47	0	-344	152	-204
Q3	-123	80	0	-596	692	53
Q4	-197	39	0	-301	148	-310
2017. Q1	-303	68	1	178	-257	-314
Q2	-87	22	0	-405	260	-211
Q3	-141	64	0	-637	747	33
Q4	-114	4	0	-576	386	-300
2018. Q1	-293	-19	0	-437	304	-446
Q2	-148	23	-1	-168	233	-60
Q3	-264	82	-1	-342	555	30
Q4	-132	168	-3	-262	22	-208
2019. Q1	-270	65	0	4	-225	-427
Q2	-402	112	0	-363	492	-160
Q3	-176	13	-1	-85	382	133
Q4	-91	39	0	-318	286	-84

Napomena:

Platna bilanca BiH urađena je sukladno metodologiji MMF-a (Priručnik za platnu bilancu i međunarodnu investicijsku poziciju, šesto izdanje – BPM6). Detaljnija metodologička pojašnjenja se nalaze na web stranici, www.cbbh.ba pod statistika.

T24	Servisiranje vanjskog duga sektora vlade (u tisućama KM)	2019.					
		2015.	2016.	2017.	2018.	Glavnica	Kamata
Javni kreditori	515.617	648.016	909.078	918.240	627.300	129.435	756.735
Međunarodne i regionalne organizacije	425.697	549.724	785.931	773.242	491.537	104.839	596.376
Evropska investicijska banka	59.051	79.346	88.995	98.079	78.476	21.868	100.344
Evropska banka za obnovu i razvoj	121.045	112.893	89.765	117.528	110.760	7.878	118.638
Svjetska banka - IDA	67.968	104.563	142.855	130.584	105.880	38.396	144.276
Svjetska banka - IBRD ¹⁾	51.235	52.836	52.520	52.785	46.998	17.733	64.732
Razvojna banka Vijeća Evrope ¹⁾	4.112	4.740	5.306	5.390	4.340	1.477	5.817
Međunarodni fond za razvoj poljoprivrede	3.784	4.113	4.241	4.033	3.479	678	4.157
MMF	106.677	179.498	390.523	353.116	114.223	12.906	127.129
EUROFIMA	0	0	0	0	0	0	0
Evropska komisija	11.824	11.735	11.726	11.726	27.382	3.903	31.284
Vlada i vladine agencije	89.919	98.293	123.147	144.997	135.763	24.596	160.359
Pariski klub ¹⁾	38.344	40.906	43.055	46.256	41.952	8.251	50.203
Saudijski fond za razvoj	6.698	7.818	9.680	9.895	8.556	1.823	10.380
Ostala bilateralna ²⁾	44.877	49.568	70.411	88.846	85.255	14.522	99.776
Privatni kreditori	65.706	75.090	74.155	37.079	36.377	520	36.897
Londonski klub ¹⁾	65.706	75.090	74.155	37.079	36.377	520	36.897
Ukupno	581.323	723.106	983.233	955.319	663.677	129.955	793.632

Izvor:

Ministarstvo finansija i trezora BiH

1)Dug nastao prije 1992.

2)Ostala bilateralna sadrži sljedeće kreditore: Fortis banka, Vlada Japana, OPEC, KFW, Vlada Španjolske, Izvoz-Uvoz Banka Koreje (EximBank), Austrijska banka, Belgija, Banka za rad i gospodarstvo (BAWAG), Raiffeisen banka.

T25
Ukupan dug opće vlade (Mastriški dug)
 -na kraju razdoblja, u milijunima KM -
UKUPAN DUG OPĆE VLADE BiH (Mastriški dug)

Godina	VANJSKI DUG			Mastriški dug
	Ukupno	Javni kreditori	Privatni kreditori	
1	2=3+4	3	4	5
2009.	5.236,3	4.511,3	725,0	6.427,1
2010.	6.291,0	5.601,2	689,9	7.657,6
2011.	6.663,1	6.014,6	648,5	8.605,0
2012.	7.211,8	6.598,6	613,2	9.576,6
2013.	7.563,0	6.995,1	567,9	10.069,5
2014.	8.442,3	7.928,6	513,7	11.381,0
2015.	8.692,6	8.238,5	454,1	11.982,1
2016.	8.872,5	8.504,4	368,1	12.094,8
2017.	8.147,0	7.870,1	276,9	11.325,8
2018.	8.198,1	7.935,6	262,6	11.424,6
2019.	8.098,8	7.892,3	206,5	11.520,0

Napomena:

Statistička definicija duga je kao što je definirano u Maastrichtskom sporazumu. Podaci se objavljaju na nekonsolidiranoj osnovi u skladu sa zahtjevima Eurostata.

Izvor:

Izvještaj o stanju vanjskog duga Ministarstva financija i trezora BiH, Baza podataka o HOV i kreditima CBBiH – Statistika vladinih finansija i finansijskih računa i Monetarna i finansijska statistika

T26

**Devizne pričuve CBBiH
(na kraju razdoblja, u milijunima KM)**

BRUTO DEVIZNE PRIČUVE									Neto devizne pričuve	Monetarna obveza	Neto inozemna imovina CBBiH
Godina	Mjesec	Zlato	Držanje SDR	Strana valuta u trezoru CBBiH	Depoziti kod nerezidentnih banaka	Ostalo	Investicije u vrijednosne papire				
1	2	3	4	5	6	7	8	9=3+...+8	10	11	12=10-11
2006.	12.	0,0	0,6	55,2	5.002,7	0,0	393,3	5.451,7	5.450,7	5.182,6	268,1
2007.	12.	0,0	0,4	40,1	5.971,1	80,7	606,2	6.698,5	6.697,6	6.303,9	393,7
2008.	12.	0,0	0,4	212,2	4.727,9	49,9	1.305,3	6.295,7	6.294,8	5.727,5	567,3
2009.	12.	63,3	5,7	107,4	3.298,0	2,2	2.735,4	6.212,1	6.211,2	5.705,5	505,7
2010.	12.	66,9	0,0	102,2	3.000,8	2,7	3.285,1	6.457,7	6.456,3	5.969,6	486,8
2011.	12.	151,3	1,1	93,6	4.385,6	0,0	1.792,0	6.423,6	6.422,5	5.915,1	507,4
2012.	12.	159,0	4,5	133,2	2.334,5	0,0	3.877,4	6.508,6	6.507,4	5.987,0	520,4
2013.	12.	164,1	2,7	91,6	2.217,6	0,0	4.592,3	7.068,3	7.067,3	6.659,2	408,1
2014.	12.	182,7	5,2	71,8	2.181,7	0,0	5.384,1	7.825,6	7.824,5	7.293,1	531,4
2015.	12.	182,3	3,8	128,5	1.003,6	0,0	7.288,1	8.606,3	8.605,0	8.064,6	540,4
2016.	12.	205,1	2,6	194,8	2.970,4	0,0	6.158,2	9.531,1	9.529,0	8.926,3	602,6
2017.	12.	203,9	1,5	236,4	2.698,6	0,0	7.416,1	10.556,6	10.555,0	9.977,1	577,8
2018.	12.	210,0	2,2	274,1	2.911,4	0,0	8.225,4	11.623,2	11.621,4	10.983,3	638,1
2019.	12.	254,1	0,2	322,6	3.102,8	0,0	8.917,4	12.597,1	12.595,4	11.824,2	771,2
2019.	01.	216,7	3,4	287,0	2.706,7	0,0	8.360,9	11.574,8	11.572,2	10.892,9	679,3
	02.	216,8	0,0	286,9	2.782,7	0,0	8.251,7	11.538,2	11.536,0	10.867,1	669,0
	03.	216,2	0,0	286,2	2.672,5	0,0	8.298,3	11.473,3	11.471,6	10.740,8	730,8
	04.	214,9	3,6	288,1	2.887,5	0,0	8.397,0	11.791,0	11.787,8	11.071,5	716,3
	05.	219,5	0,5	294,7	2.900,1	0,0	8.450,7	11.865,6	11.863,6	11.105,9	757,7
	06.	232,7	0,5	294,8	2.947,0	0,0	8.547,2	12.022,2	12.019,9	11.202,3	817,6
	07.	239,7	4,1	294,9	3.078,7	0,0	8.585,5	12.202,9	12.200,8	11.334,9	866,0
	08.	259,7	1,3	304,3	3.262,0	0,0	8.767,8	12.595,1	12.592,3	11.655,5	936,8
	09.	253,6	0,1	304,2	2.981,1	0,0	8.913,9	12.452,9	12.450,4	11.562,7	887,7
	10.	254,8	2,6	304,9	2.935,9	0,0	8.892,4	12.390,5	12.388,4	11.550,1	838,4
	11.	249,5	0,2	304,9	2.889,2	0,0	8.948,2	12.392,0	12.389,9	11.576,1	813,8
	12.	254,1	0,2	322,6	3.102,8	0,0	8.917,4	12.597,1	12.595,4	11.824,2	771,2

Monetarni podaci ažurirani u skladu sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.

Napomena:

Bruto devizne pričuve čine stanja bilančnih pozicija kratkoročne inozemne imovine CBBiH (zlato, raspolaganje CBBiH SDR, devize u trezoru CBBiH, prenosivi depoziti u inozemnoj valuti kod nerezidentnih banaka i ostalo) i investiranja u vrijednosnice od srpnja 2006. po odluci Investicijskog komiteta CBBiH. Neto devizne pričuve predstavljaju razliku između bruto deviznih pričuva i obveza prema nerezidentima. Monetarne obveze CBBiH čine novac izvan monetarnih vlasti i depoziti rezidenata kod monetarnih vlasti. Neto inozemna imovina CBBiH predstavlja razliku između neto deviznih pričuva i monetarne obveze CBBiH.

T27

**Vanjskotrgovinska razmjena BiH
(u milijunima KM)**

Godina	Mjesec	Izvoz robe	Uvoz robe	Saldo izvoza i uvoza robe	Pokrivenost uvoza izvozom u %
1	2	3	4	5=(3-4)	6=(3/4)x100
2006.		5.164	11.389	-6.224	45,3
2007.		5.937	13.898	-7.962	42,7
2008.		6.712	16.293	-9.581	41,2
2009.		5.530	12.348	-6.818	44,8
2010.		7.096	13.616	-6.521	52,1
2011.		8.222	15.525	-7.303	53,0
2012.		7.858	15.253	-7.395	51,5
2013.		8.380	15.170	-6.790	55,2
2014.		8.682	16.199	-7.518	53,6
2015.		8.987	15.852	-6.864	56,7
2016.		9.418	16.161	-6.743	58,3
2017.		11.055	18.186	-7.130	60,8
2018.		11.900	19.270	-7.370	61,8
2019.		11.492	19.498	-8.006	58,9
2019.	01.	856	1.293	-437	66,2
	02.	926	1.550	-623	59,8
	03.	989	1.773	-784	55,8
	04.	1.035	1.750	-716	59,1
	05.	1.028	1.809	-781	56,8
	06.	996	1.608	-613	61,9
	07.	1.006	1.746	-740	57,6
	08.	845	1.526	-681	55,4
	09.	984	1.573	-589	62,6
	10.	1.013	1.709	-695	59,3
	11.	981	1.609	-628	61,0
	12.	833	1.553	-720	53,6

Napomena:

Korišteni su najnoviji podaci Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine o vrijednosti izvoza i uvoza robe po specijalnom sustavu trgovine i nisu uključene prilagodbe obuhvata i vrijednosti koje se rade u svrhu izvještavanja o platnoj bilanci.

BiH izvoz po zemljama destinacije (u tisućama KM)												
Godina	Mjesec	Njemačka	Hrvatska	Italija	Srbija	Slovenija	Austrija	Turska	Crna Gora*	Druge zemlje	Ukupno	
2006.		668.733	965.258	713.413	681.764	629.633	313.807	11.619	-	1.191.688	5.164.296	
2007.		762.169	1.090.120	779.102	770.717	645.369	369.608	25.072	155.707	1.363.793	5.936.584	
2008.		913.488	1.156.836	843.065	942.277	614.875	415.224	20.524	231.444	1.594.482	6.711.690	
2009.		814.110	944.144	702.356	741.441	463.129	325.370	51.853	229.506	1.311.143	5.531.199	
2010.		1.085.936	1.070.626	862.022	894.775	611.744	470.584	81.662	310.180	1.789.638	7.095.505	
2011.		1.215.957	1.204.440	963.546	1.001.879	706.818	619.042	150.054	300.430	2.210.001	8.222.112	
2012.		1.210.103	1.165.019	939.241	710.002	653.304	654.764	182.874	249.230	2.276.299	7.857.962	
2013.		1.310.844	1.194.637	1.003.294	766.745	686.503	687.565	174.625	270.745	2.459.942	8.380.275	
2014.		1.317.490	955.047	1.195.438	800.690	697.785	755.827	234.392	293.818	2.665.647	8.681.742	
2015.		1.412.906	925.166	1.214.930	770.695	748.870	743.062	354.630	262.844	2.908.721	8.987.194	
2016.		1.479.411	985.360	1.131.096	822.846	807.200	730.590	401.047	240.751	3.220.854	9.418.109	
2017.		1.595.704	1.284.200	1.209.035	1.093.685	973.397	899.235	431.094	352.507	3.647.618	11.055.383	
2018.		1.741.537	1.464.040	1.352.791	1.251.801	1.057.052	1.020.991	323.223	401.455	3.610.622	11.900.289	
2019.		1.675.709	1.399.922	1.300.534	1.308.885	1.006.226	1.089.881	292.554	407.211	3.011.551	11.492.472	
2019.	01.	141.013	117.423	102.243	88.048	79.858	80.092	15.091	24.901	207.708	856.376	
	02.	146.489	116.717	108.255	100.785	83.465	81.297	25.806	29.847	233.781	926.443	
	03.	145.097	128.767	118.382	109.851	89.241	92.203	29.582	32.883	243.127	989.133	
	04.	147.533	132.146	118.803	113.634	85.889	100.722	24.350	32.027	279.763	1.034.867	
	05.	143.735	123.540	117.458	111.123	88.330	102.362	25.813	41.170	274.632	1.028.163	
	06.	135.534	113.298	139.819	103.998	82.513	91.049	21.020	35.732	272.639	995.601	
	07.	143.879	123.312	125.687	124.417	90.746	97.842	19.180	36.910	243.688	1.005.663	
	08.	126.514	103.501	66.934	105.959	65.956	105.144	15.636	31.722	223.537	844.904	
	09.	144.909	113.886	109.967	113.234	89.980	94.500	30.561	36.695	249.987	983.719	
	10.	148.655	114.153	110.603	111.347	86.423	91.369	27.651	36.315	286.941	1.013.456	
	11.	147.936	111.165	103.499	104.426	93.364	87.639	29.441	34.150	269.800	981.420	
	12.	104.414	102.014	78.884	122.062	70.460	65.663	28.424	34.859	225.947	832.728	

Napomena:

Kriterij za prikazivanje pojedinačnih zemalja je učešće izvoza iz te zemlje u ukupnom izvozu BiH u trogodišnjem periodu (2016, 2017, 2018. godine). U skladu s navedenim, sve zemlje sa učešćem većim od 3,0% iskazane su pojedinačno, dok su ostale zemlje uključene u kategoriju "Ostale zemlje".

T29

BiH Uvoz po zemljama podrijetla
(u tisućama KM)

Godina	Mjesec	Njemačka	Italija	Srbija	Hrvatska	Kina	Slovenija	Ruska Federacija	Turska	Austrija	Druge zemlje	Ukupno
2006.		1.417.257	1.020.542	1.116.167	1.946.914	391.090	860.684	254.626	320.717	456.213	3.309.988	11.388.785
2007.		1.742.880	1.255.982	1.408.588	2.449.198	597.930	884.579	277.902	806.002	535.957	3.967.610	13.898.242
2008.		1.914.630	1.520.914	1.726.195	2.779.927	748.615	963.337	344.006	863.067	606.290	4.444.452	16.292.516
2009.		1.395.705	1.243.234	1.283.006	1.855.136	557.106	758.953	865.684	366.818	455.395	3.214.517	12.355.179
2010.		1.424.980	1.210.391	1.429.477	2.058.946	655.539	808.852	1.189.105	379.083	489.083	3.447.593	13.616.238
2011.		1.648.403	1.381.687	1.465.645	2.226.507	774.881	828.564	1.635.091	450.110	491.679	4.067.045	15.525.428
2012.		1.725.796	1.429.362	1.431.534	2.202.545	816.377	803.360	1.493.885	449.381	504.094	4.044.863	15.252.942
2013.		1.734.842	1.482.256	1.485.608	1.956.353	914.082	754.344	1.505.995	493.202	519.291	3.990.634	15.169.793
2014.		1.869.564	1.653.565	1.629.521	1.851.693	1.359.548	763.235	1.292.467	582.203	532.109	4.338.562	16.199.278
2015.		1.914.225	1.758.289	1.728.490	1.673.161	1.091.670	773.559	910.072	644.698	560.924	4.588.564	15.851.692
2016.		1.998.877	1.899.582	1.828.142	1.617.713	1.091.966	831.403	729.427	687.349	556.399	4.874.484	16.161.014
2017.		2.103.758	2.062.127	2.029.997	1.828.432	1.186.073	912.704	907.315	766.728	618.743	5.499.863	18.185.642
2018.		2.297.072	2.170.785	2.070.768	1.915.158	1.339.232	917.011	892.371	874.490	672.990	6.124.091	19.273.968
2019.		2.337.749	2.333.081	2.150.167	2.020.594	1.449.423	906.606	451.192	964.624	721.547	6.163.499	19.498.482
2019.	01.	147.119	142.410	130.473	130.691	104.409	62.362	48.704	56.385	49.871	420.476	1.292.899
	02.	186.490	172.430	159.383	147.783	123.304	70.278	48.109	73.291	54.425	514.121	1.549.613
	03.	223.823	198.350	187.433	168.514	133.524	83.596	52.885	88.363	65.383	570.987	1.772.859
	04.	217.596	203.748	169.297	191.425	108.378	82.021	56.380	92.345	59.610	569.649	1.750.450
	05.	232.852	214.051	186.874	188.149	133.109	80.179	56.134	86.112	65.807	565.833	1.809.099
	06.	186.541	199.997	178.740	162.943	115.622	75.299	38.482	75.221	60.316	515.319	1.608.480
	07.	212.594	216.021	192.463	201.885	125.654	77.760	24.767	78.468	61.173	554.724	1.745.508
	08.	181.887	166.813	192.833	176.504	120.587	65.039	22.319	79.591	57.712	463.095	1.526.382
	09.	187.016	204.584	188.749	160.143	113.678	72.935	22.608	79.091	54.181	489.621	1.572.606
	10.	193.844	228.854	195.962	177.327	132.142	82.159	24.650	86.817	67.676	519.128	1.708.558
	11.	187.228	199.133	182.926	162.168	127.898	85.467	30.130	81.201	66.672	486.529	1.609.352
	12.	180.759	186.691	185.033	153.062	111.118	69.511	26.023	87.741	58.722	494.017	1.552.677

Napomena:

Kriterij za prikazivanje pojedinačnih zemalja je učešće uvoza iz te zemlje u ukupnom uvozu BiH u trogodišnjem periodu (2016, 2017, 2018. godine). U skladu s navedenim, sve zemlje sa učešćem većim od 3,0% iskazane su pojedinačno, dok su ostale zemlje uključene u kategoriju "Ostale zemlje".

T30	Struktura izvoza i uvoza robe po proizvodima (u milijunima KM)	Izvoz robe					Uvoz robe				
		2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.
Grupa proizvoda											
Ukupno		8.987,3	9.418,1	11.055,4	11.900,3	11.492,5	15.851,9	16.161,0	18.185,6	19.274,0	19.498,5
Životinje i proizvodi životinjskog podrijetla		189,1	171,8	173,0	170,7	149,6	520,4	488,1	509,7	544,5	587,1
Proizvodi biljnog podrijetla		202,1	264,7	302,4	224,4	218,9	756,8	765,6	816,0	757,8	762,2
Masti i ulja životinjskog podrijetla i biljnog podrijetla		118,6	142,5	170,2	113,9	124,0	167,3	206,5	262,5	207,3	185,9
Prehrambene prerađevine		307,8	355,3	363,5	319,3	307,0	1.446,5	1.489,8	1.536,8	1.576,2	1.658,4
Proizvodi mineralnog podrijetla		738,3	748,9	1.051,1	1.299,6	1.070,0	2.258,0	2.036,4	2.749,0	2.979,4	2.882,3
Proizvodi kemijske industrije ili srodnih industrija		705,0	772,3	958,3	991,9	936,5	1.571,9	1.594,0	1.680,9	1.786,5	1.752,5
Plastične mase, guma i kaučuk		284,1	319,1	359,1	415,2	499,9	1.007,3	1.075,0	1.179,0	1.254,9	1.311,9
Koža i krvno		161,8	155,6	197,8	191,7	143,9	462,8	465,8	488,9	448,9	377,4
Drvo i proizvodi od drveta		668,9	729,1	783,8	801,7	756,3	206,2	237,1	258,1	291,3	315,8
Celuloza, papir i karton i njihovi proizvodi		260,1	241,2	279,1	324,7	281,4	387,7	405,4	409,6	454,3	452,0
Tekstil i tekstilni proizvodi		494,7	507,4	565,8	627,2	636,5	1.023,5	1.103,2	1.192,6	1.232,5	1.236,2
Obuća, šeširi, kape i slični proizvodi		639,9	673,4	707,6	757,0	765,9	335,7	330,1	336,7	343,0	370,7
Proizvodi od kamena, gipsa, cementa i sličnih materijala, keramički proizvodi, staklo i stakleni proizvodi		52,9	65,6	81,4	89,8	144,2	313,8	340,3	352,5	383,4	397,7
Biseri, plemeniti metali i njihovi proizvodi, dragi i poludragi kamenje		12,1	12,3	11,4	12,2	21,5	12,7	14,3	17,2	18,4	30,9
Bazni metali i proizvodi od baznih metala		1.652,0	1.571,1	1.975,8	2.289,4	2.100,1	1.536,0	1.574,4	1.955,0	2.203,2	2.152,7
Mašine, aparati, mehanički i električni strojevi		1.018,1	1.046,3	1.290,1	1.437,1	1.590,2	2.198,3	2.243,9	2.526,1	2.664,2	2.758,6
Transportna sredstva i njihovi dijelovi i pribor		317,2	319,7	334,6	370,8	381,3	1.070,5	1.160,6	1.258,6	1.354,6	1.468,1
Satovi, mjerni, glazbeni i medicinski instrumenti		20,6	25,1	29,9	31,7	34,8	218,8	220,8	222,9	290,6	285,9
Oružje i municija; njihovi dijelovi i pribor		136,1	171,2	193,9	205,1	212,8	7,0	10,4	14,1	12,4	14,6
Razni proizvodi		1.007,7	1.125,2	1.226,7	1.227,1	1.114,8	350,1	399,0	419,1	469,8	495,0
Umjetnička djela, kolekcionarski predmeti i antikviteti		0,2	0,1	0,0	0,0	0,2	0,4	0,4	0,3	0,5	0,4
Nerazvrstano		0,0	0,0	0,0	0,0	3,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,1

Napomena:

- Izvor ovih podataka je Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine.
- Podaci su klasificirani prema Harmonizovanom sustavu kodova Svjetske trgovinske organizacije.

T31

Pregled prosječnih srednjih tečajeva konveribilne marke

Godina	Mjesec	EMU	Hrvatska	Češka R.	Mađarska	Japan	Švicarska	Turska	V. Britanija	SAD	Kina	Srbija
		EUR	HRK	CZK	HUF	JPY	CHF	TRY	GBP	USD	CNY	RSD
1	100	1	100	100	100	100	1	1	1	1	1	100
2006.		1,955830	26,703006	0,069019	0,741214	1,340471	1,243337	1,090541	2,869188	1,559433	...	2,327066
2007.		1,955830	26,653716	0,070501	0,778418	1,213767	1,190857	1,095670	2,858739	1,429542	...	2,446287
2008.		1,955830	27,072193	0,078403	0,778567	1,299707	1,233196	1,030147	2,462700	1,336615	...	2,406718
2009.		1,955830	26,641714	0,074058	0,698858	1,504078	1,295257	0,904894	2,195821	1,406763	...	2,083674
2010.		1,955830	26,836049	0,077335	0,710646	1,684634	1,417637	0,979613	2,280434	1,476950	...	1,903300
2011.		1,955830	26,296474	0,079574	0,702511	1,765578	1,589068	0,840993	2,253721	1,406117	...	1,918824
2012.		1,955830	26,003868	0,077784	0,676389	1,909803	1,622699	0,845478	2,412276	1,522668	...	1,732491
2013.		1,955830	25,806786	0,075328	0,658705	1,512911	1,589326	0,775940	2,304432	1,473557	0,239647	1,729721
2014.		1,955830	25,619449	0,071033	0,633710	1,393940	1,610337	0,673375	2,426325	1,474019	0,239264	1,668863
2015.		1,955830	25,688577	0,071687	0,631327	1,456462	1,832914	0,650180	2,694477	1,762605	0,280568	1,619915
2016.		1,955830	25,960428	0,072346	0,627987	1,628845	1,794449	0,586378	2,396405	1,768011	0,266189	1,588875
2017.		1,955830	26,205454	0,074317	0,632480	1,546889	1,761597	0,476205	2,232882	1,735482	0,256628	1,611317
2018.		1,955830	26,365492	0,076267	0,613697	1,500585	1,693763	0,351884	2,210985	1,657498	0,250633	1,653621
2019.		1,955830	26,365089	0,076197	0,601572	1,603053	1,758109	0,307940	2,230125	1,747204	0,252963	1,659447
2019.	01.	1,955830	26,329803	0,076262	0,611273	1,571137	1,731634	0,318838	2,205778	1,712804	0,251960	1,652127
	02.	1,955830	26,378612	0,076015	0,615150	1,563371	1,720479	0,326976	2,236997	1,722720	0,255591	1,653868
	03.	1,955830	26,354816	0,076174	0,618919	1,556451	1,729315	0,315762	2,279141	1,730207	0,257779	1,656751
	04.	1,955830	26,326537	0,076172	0,609198	1,558495	1,728201	0,302340	2,268819	1,740334	0,259146	1,657505
	05.	1,955830	26,363667	0,075934	0,602190	1,587865	1,728039	0,288749	2,247635	1,748101	0,255348	1,657979
	06.	1,955830	26,398150	0,076344	0,606053	1,603326	1,750965	0,297850	2,195732	1,733912	0,251246	1,658366
	07.	1,955830	26,462391	0,076584	0,601501	1,610390	1,765626	0,307488	2,177709	1,742289	0,253344	1,660465
	08.	1,955830	26,468486	0,075838	0,598628	1,653818	1,794798	0,312183	2,136978	1,758385	0,249481	1,660635
	09.	1,955830	26,426230	0,075603	0,588602	1,652743	1,792853	0,311053	2,193658	1,775687	0,249560	1,663057
	10.	1,955830	26,306640	0,076103	0,589948	1,637729	1,781706	0,306041	2,233663	1,770379	0,249278	1,663845
	11.	1,955830	26,283935	0,076614	0,587002	1,625323	1,781388	0,308303	2,278912	1,768661	0,251940	1,664403
	12.	1,955830	26,282289	0,076697	0,591211	1,613039	1,789342	0,301150	2,307678	1,761559	0,251137	1,664006

T32 Vladine financije BiH - jedinice sektora vlade (u milijunima KM)												
	Institucije BiH	FBiH	RS	Brčko	Konsolidirani prihodi	Institucije BiH	FBiH	RS	Brčko	Konsolidirani rashodi	Neto nabavka nefinancijskih sredstava	Neto suficit/deficit
2006.	801,8	5.177,2	2.525,6	201,0	8.586,4	713,3	4.590,0	2.187,5	174,3	7.546,0	489,6	550,9
2007.	885,0	5.901,0	2.919,1	241,5	9.832,7	753,9	5.532,4	2.458,9	197,5	8.828,8	745,8	258,1
2008.	980,7	6.537,5	3.264,5	236,6	10.903,1	876,4	6.651,2	3.003,7	184,5	10.599,6	842,8	-539,3
2009.	1.086,6	6.074,6	3.080,3	210,9	10.342,5	975,5	6.292,4	3.316,6	189,9	10.664,5	748,0	-1.070,0
2010.	1.009,8	6.474,1	3.234,6	235,7	10.862,6	996,5	6.324,5	3.410,6	200,4	10.840,3	634,2	-611,9
2011.	968,6	6.571,2	3.685,6	237,4	11.357,1	983,6	6.449,7	3.372,1	209,1	10.908,7	771,1	-322,7
2012.	1.045,6	6.642,8	3.652,6	246,1	11.459,5	952,9	6.595,9	3.534,1	215,5	11.170,8	815,7	-526,9
2013.	1.069,8	6.608,6	3.604,4	232,6	11.406,5	939,0	6.474,5	3.415,1	219,2	10.938,8	1.046,8	-579,2
2014.	1.109,8	6.972,1	3.769,8	223,7	11.961,7	940,3	6.652,2	3.652,3	219,0	11.350,1	1.166,8	-555,3
2015.	1.088,4	7.196,5	3.931,3	232,0	12.335,1	935,9	6.843,5	3.700,6	220,1	11.587,0	559,1	188,9
2016.	1.062,9	7.645,4	3.937,0	248,5	12.767,3	949,3	7.013,5	3.636,9	198,6	11.672,0	724,5	370,8
2017.	1.049,4	8.150,9	4.141,8	263,7	13.479,2	967,0	7.164,3	3.696,0	212,8	11.913,4	759,7	806,0
2018.	1.045,0	8.833,6	4.364,6	280,9	14.389,6	996,0	7.660,0	3.983,4	233,7	12.738,6	914,6	736,5
2012. Q1	207,6	1.320,0	669,7	49,7	2.230,2	208,6	1.348,7	664,7	36,4	2.241,7	28,8	-40,3
Q2	292,0	1.476,0	759,0	54,5	2.544,9	239,5	1.446,2	743,6	45,1	2.437,8	31,4	75,6
Q3	254,6	1.555,1	760,7	76,0	2.605,9	244,4	1.483,1	723,5	63,7	2.474,3	42,9	88,7
Q4	291,4	1.541,4	830,9	65,9	2.695,8	260,4	1.729,1	898,3	70,2	2.924,2	86,7	-315,2
2013. Q1	223,3	1.308,9	636,9	47,1	2.200,2	211,7	1.349,8	659,6	40,8	2.245,9	20,5	-66,2
Q2	288,1	1.533,2	764,2	64,3	2.620,6	233,4	1.448,7	701,4	57,8	2.412,0	32,8	175,7
Q3	241,1	1.494,2	761,6	61,6	2.542,2	220,5	1.425,0	731,2	59,0	2.419,5	49,4	73,3
Q4	317,2	1.538,8	854,9	59,7	2.726,9	273,3	1.702,3	854,2	61,6	2.847,9	94,6	-215,6
2014. Q1	238,3	1.387,7	761,7	49,2	2.416,8	220,9	1.376,7	695,9	39,7	2.313,1	21,8	81,8
Q2	274,5	1.577,2	744,0	54,4	2.620,4	222,9	1.464,7	746,7	50,5	2.455,0	32,4	133,0
Q3	256,6	1.602,1	784,7	58,8	2.680,1	220,9	1.528,9	805,6	58,9	2.592,2	56,3	31,5
Q4	340,1	1.635,5	883,3	61,3	2.878,6	277,6	1.693,7	917,6	69,9	2.917,3	252,2	-290,8
2015. Q1	241,1	1.440,2	738,2	51,8	2.448,9	215,3	1.378,9	706,6	46,2	2.324,7	24,1	100,1
Q2	293,0	1.532,0	818,4	57,6	2.670,8	226,1	1.446,6	757,9	47,2	2.447,5	26,5	196,8
Q3	252,9	1.685,4	850,7	61,8	2.826,7	229,3	1.523,4	803,0	60,1	2.591,8	51,2	183,7
Q4	301,4	1.642,6	829,5	60,9	2.798,6	265,3	1.793,5	914,3	66,6	3.003,9	137,2	-342,5
2016. Q1	242,5	1.498,3	706,4	54,9	2.478,4	226,3	1.430,0	687,6	43,1	2.363,4	24,0	91,0
Q2	288,3	1.622,2	813,1	57,9	2.745,9	230,2	1.521,8	747,5	43,6	2.507,4	51,7	186,7
Q3	256,6	1.761,1	812,0	62,4	2.867,4	227,9	1.494,9	776,2	41,0	2.515,2	105,3	246,9
Q4	275,6	1.791,9	897,5	65,6	2.990,8	265,0	1.818,6	882,6	67,9	2.994,2	166,0	-169,4
2017. Q1	251,8	1.621,7	747,1	51,7	2.646,9	223,9	1.457,0	688,7	31,9	2.376,1	30,0	240,9
Q2	273,3	1.792,9	827,2	61,1	2.920,7	231,1	1.556,0	747,9	44,0	2.545,1	70,1	305,4
Q3	252,0	1.931,1	940,7	64,5	3.162,1	238,7	1.587,4	767,1	56,3	2.623,1	31,6	507,3
Q4	272,3	1.851,2	887,8	76,2	3.050,0	273,3	1.863,6	906,1	77,0	3.082,6	204,3	-236,8
2018. Q1	277,7	1.762,1	816,9	57,0	2.882,0	231,4	1.499,4	728,4	34,3	2.462,0	30,9	389,0
Q2	242,8	1.914,5	884,1	61,4	3.075,2	231,7	1.683,3	784,4	51,8	2.723,4	66,5	285,3
Q3	400,3	1.951,9	861,7	69,0	3.250,5	243,9	1.651,7	835,0	56,0	2.754,4	91,2	404,9
Q4	124,1	2.138,2	960,8	75,4	3.259,2	289,0	2.104,9	983,4	78,9	3.416,8	237,9	-395,5
2019. Q1	238,9	1.899,1	845,3	60,2	3.013,8	225,9	1.600,5	806,8	42,5	2.646,0	26,0	341,9
Q2	261,7	1.990,1	902,3	67,3	3.187,1	239,2	1.770,8	789,9	63,1	2.828,7	71,9	286,5
Q3	270,0	2.092,6	924,2	71,6	3.322,6	253,8	1.800,7	823,5	54,3	2.896,5	78,9	347,2

Napomena:

Administrativni podaci prikupljeni od: ministarstava finansija svih razina vlasti, fondova socijalnog osiguranja svih razina vlasti, entitetskih javnih poduzeća za ceste i entitetskih javnih poduzeća za autoceste. Podaci na godišnjoj razini za konsolidirane prihode/rashode uključuju lokalnu razinu vlasti (općine i gradovi), JP Ceste svih razina vlasti FBiH, JP putevi RS, JP Autoceste FBiH i JP Autoputevi RS, dok ih podaci za tromjesečja zbog nedostupnosti izvornih podataka ne uključuju. Razlika između prihoda, s jedne, i rashoda s neto nabavom nefinancijskih sredstava, s druge strane, predstavlja neto suficit/deficit.

T33

**Vladine financije BiH - struktura konsolidiranih prihoda i rashoda
(u milijunima KM)**

	Porez	Doprinosi za socijalno	Grantovi i ostali prihodi	Konsolidirani prihodi	Kompenzacija uposlenih	Korištenje robe i usluga	Kamate	Subvencije	Socijalna davanja	Grantovi i ostali rashodi	Konsolidirani rashodi	Neto nabavka nefinancijskih sredstava
2006.	4.947,1	2.536,2	1.103,1	8.586,4	2.222,7	1.986,0	108,0	310,4	2.426,5	492,4	7.546,0	489,6
2007.	5.536,5	2.908,9	1.387,3	9.832,7	2.534,7	2.220,9	110,8	378,2	3.030,6	553,5	8.828,8	745,8
2008.	5.946,3	3.568,7	1.388,1	10.903,1	3.022,3	2.462,0	123,6	439,6	3.945,1	607,0	10.599,6	842,8
2009.	5.351,9	3.638,6	1.352,0	10.342,5	3.155,2	2.489,4	123,9	418,5	3.951,0	526,5	10.664,5	748,0
2010.	5.640,2	3.813,0	1.409,4	10.862,6	3.169,8	2.593,1	122,7	476,6	3.770,3	707,8	10.840,3	634,2
2011.	6.032,2	4.036,4	1.288,5	11.357,1	3.336,9	2.088,2	161,4	402,8	4.330,3	589,1	10.908,7	771,1
2012.	6.037,9	4.046,6	1.375,0	11.459,5	3.323,8	2.156,4	200,6	416,1	4.394,4	679,5	11.170,8	815,7
2013.	5.917,2	4.105,2	1.384,1	11.406,5	3.278,1	2.122,7	201,1	383,9	4.423,7	529,3	10.938,8	1.046,8
2014.	6.078,6	4.234,8	1.648,3	11.961,7	3.265,5	2.127,2	238,9	364,9	4.658,0	695,6	11.350,1	1.166,8
2015.	6.439,7	4.329,6	1.565,8	12.335,1	3.294,3	2.138,8	264,3	384,8	4.729,5	775,4	11.587,0	559,1
2016.	6.760,4	4.473,6	1.533,4	12.767,3	3.295,5	2.187,5	252,0	382,8	4.755,0	799,3	11.672,0	724,5
2017.	7.151,1	4.734,2	1.594,0	13.479,2	3.312,6	2.230,7	223,0	444,0	4.758,5	834,7	11.913,4	759,7
2018.	7.688,4	5.041,8	1.672,0	14.402,3	3.422,1	2.534,0	242,5	476,0	5.013,2	1.050,8	12.738,5	889,2
2012. Q1	1.132,0	931,4	166,9	2.230,2	702,6	367,7	34,2	32,3	1.028,2	76,7	2.241,7	28,8
Q2	1.279,5	1.021,9	243,4	2.544,9	704,3	429,3	52,4	52,0	1.048,0	151,8	2.437,8	31,4
Q3	1.359,3	1.007,0	239,7	2.605,9	697,5	397,7	36,4	109,0	1.091,2	142,4	2.474,3	42,9
Q4	1.438,7	1.086,4	170,8	2.695,8	731,7	521,0	51,8	175,4	1.138,8	305,5	2.924,2	86,7
2013. Q1	1.110,3	930,9	159,1	2.200,2	685,5	381,5	30,1	25,5	1.035,8	87,6	2.245,9	20,5
Q2	1.327,2	1.019,2	274,2	2.620,6	697,2	420,7	58,1	58,2	1.068,2	109,7	2.412,0	32,8
Q3	1.320,1	1.035,1	187,0	2.542,2	690,2	407,4	33,3	86,0	1.059,5	143,1	2.419,5	49,4
Q4	1.368,0	1.119,9	239,0	2.726,9	790,0	546,9	48,2	173,9	1.152,5	136,4	2.847,9	94,6
2014. Q1	1.207,3	961,3	248,2	2.416,8	697,3	387,9	38,3	31,8	1.080,3	77,5	2.313,1	21,8
Q2	1.262,3	1.050,0	308,1	2.620,4	710,0	417,4	50,5	62,7	1.091,1	123,3	2.455,0	32,4
Q3	1.352,4	1.077,4	250,3	2.680,1	708,7	427,1	32,5	87,9	1.155,2	180,7	2.592,2	56,3
Q4	1.433,2	1.146,1	299,4	2.878,6	735,3	495,4	79,7	138,2	1.202,0	266,6	2.917,3	252,2
2015. Q1	1.255,6	981,8	211,5	2.448,9	712,6	393,8	41,3	28,7	1.079,3	69,0	2.324,7	24,1
Q2	1.356,0	1.076,0	238,8	2.670,8	702,9	402,6	65,5	46,5	1.124,0	105,9	2.447,5	26,5
Q3	1.426,4	1.099,4	300,9	2.826,7	718,1	410,2	42,9	111,9	1.143,3	165,3	2.591,8	51,2
Q4	1.424,4	1.172,5	201,8	2.798,6	735,3	533,8	75,0	152,9	1.249,1	257,8	3.003,9	137,2
2016. Q1	1.290,0	998,7	189,6	2.478,4	711,1	400,5	44,3	30,4	1.097,8	79,3	2.363,4	24,0
Q2	1.412,5	1.095,5	237,8	2.745,9	706,1	418,8	71,8	66,5	1.135,6	108,6	2.507,4	51,7
Q3	1.468,4	1.136,0	262,9	2.867,4	702,8	409,8	42,8	65,3	1.163,2	131,3	2.515,2	105,3
Q4	1.612,0	1.243,2	135,5	2.990,8	732,8	552,0	56,9	160,9	1.220,8	270,8	2.994,2	166,0
2017. Q1	1.349,6	1.076,7	220,7	2.646,9	707,8	403,5	45,6	35,4	1.114,3	69,5	2.376,1	30,0
Q2	1.530,4	1.192,4	197,9	2.920,7	703,6	438,4	74,0	85,8	1.133,6	109,6	2.545,1	70,1
Q3	1.692,0	1.196,0	274,0	3.162,1	720,4	440,3	46,8	109,6	1.134,6	171,4	2.623,1	31,6
Q4	1.568,6	1.269,1	212,3	3.050,0	726,8	538,0	54,2	146,5	1.224,5	392,7	3.082,6	204,3
2018. Q1	1.526,1	1.153,2	202,7	2.882,0	719,0	432,2	47,4	42,4	1.136,3	84,9	2.462,0	30,9
Q2	1.597,5	1.243,8	234,0	3.075,2	742,6	464,6	65,0	108,2	1.198,7	144,2	2.723,4	66,5
Q3	1.787,5	1.241,5	221,6	3.250,5	730,6	470,6	46,4	103,1	1.224,5	179,2	2.754,4	91,2
Q4	1.570,5	1.403,3	285,4	3.259,2	766,9	587,9	56,2	148,4	1.295,6	561,8	3.416,8	237,9
2019. Q1	1.528,5	1.247,2	238,1	3.013,8	787,8	462,1	41,8	40,5	1.202,7	111,1	2.646,0	26,0
Q2	1.669,1	1.335,2	182,8	3.187,1	806,1	494,9	68,5	81,8	1.254,2	123,2	2.828,7	71,9
Q3	1.734,1	1.336,0	252,4	3.322,6	805,4	517,7	43,3	112,2	1.252,3	165,5	2.896,5	78,9

Napomena:

Administrativni podaci prikupljeni od: ministarstava finansija svih razina vlasti, fondova socijalnog osiguranja svih razina vlasti, entitetskih javnih poduzeća za ceste i entitetskih javnih poduzeća za autoceste. Podaci na godišnjoj razini za konsolidirane prihode/rashode uključuju lokalnu razinu vlasti (općine i gradovi), JP Ceste svih razina vlasti FBiH, JP putevi RS, JP Autoceste FBiH i JP Autoputevi RS dok ih podaci za tromjesečja zbog nedostupnosti izvornih podataka ne uključuju. Razlika između prihoda, s jedne, i rashoda s neto nabavom nefinancijskih sredstava, s druge strane, predstavlja neto surčit/deficit.

T34

Vladine financije FBiH - jedinice sektora vlade
(u milijunima KM)

	Proračun Federacije BiH	Fondovi socijalnog osiguranja	Kantoni	Konsolidirani prihodi	Proračun Federacije BiH	Fondovi socijalnog osiguranja	Kantoni	Konsolidirani rashodi	Neto nabavka nefinansijskih sredstava	Neto suficit/ deficit
2006.	1.157,1	1.843,9	1.722,9	5.177,2	846,3	1.816,2	1.566,9	4.590,0	198,4	388,9
2007.	1.319,8	2.265,9	1.895,9	5.901,0	1.254,3	2.216,5	1.815,0	5.532,4	248,1	120,5
2008.	1.296,9	2.764,6	2.032,6	6.537,5	1.574,1	2.729,4	2.027,8	6.651,2	397,4	-511,1
2009.	1.205,3	2.739,7	1.788,5	6.074,6	1.357,1	2.812,4	1.865,0	6.292,4	300,7	-518,5
2010.	1.398,7	2.875,2	1.854,8	6.474,1	1.325,5	2.859,8	1.894,5	6.324,5	281,3	-131,7
2011.	1.321,6	2.924,0	1.903,6	6.571,2	1.318,7	2.990,4	1.897,4	6.449,7	338,8	-217,3
2012.	1.416,5	2.986,2	1.830,7	6.642,8	1.378,5	3.031,6	1.936,2	6.595,9	442,5	-395,5
2013.	1.457,5	2.988,2	1.709,7	6.608,6	1.344,2	3.034,8	1.826,9	6.474,5	645,6	-511,5
2014.	1.581,3	3.117,2	1.812,1	6.972,1	1.361,0	3.164,5	1.846,5	6.652,2	685,7	-365,8
2015.	1.510,0	3.175,8	1.919,5	7.196,5	1.354,1	3.224,3	1.869,1	6.843,5	221,4	131,6
2016.	1.652,8	3.323,4	2.012,1	7.645,4	1.380,2	3.314,2	1.885,5	7.013,5	248,1	383,7
2017.	1.876,9	3.538,4	2.108,4	8.150,9	1.394,8	3.423,3	1.970,4	7.164,3	353,6	633,1
2018.	2.008,2	3.815,7	2.292,5	8.833,6	1.552,7	3.660,1	2.075,7	7.660,0	426,4	747,2
2012. Q1	291,7	688,2	401,5	1.320,0	255,1	742,8	412,2	1.348,7	8,1	-36,8
Q2	351,1	737,3	448,8	1.476,0	306,4	749,9	451,1	1.446,2	11,0	18,9
Q3	382,8	768,6	489,4	1.555,1	353,2	757,1	458,6	1.483,1	12,3	59,7
Q4	390,9	786,8	442,2	1.541,4	463,8	776,6	567,2	1.729,1	26,8	-214,5
2013. Q1	276,9	706,4	386,8	1.308,9	267,4	746,0	397,6	1.349,8	3,3	-44,2
Q2	436,3	735,9	426,3	1.533,2	300,6	762,6	450,7	1.448,7	6,2	78,4
Q3	352,1	759,0	457,3	1.494,2	322,8	742,4	434,0	1.425,0	10,1	59,0
Q4	392,2	779,2	439,2	1.538,8	453,4	776,2	427,4	1.702,3	28,2	-191,7
2014. Q1	314,5	726,2	411,0	1.387,7	268,4	768,0	404,4	1.376,7	5,0	5,9
Q2	484,4	772,6	393,7	1.577,2	308,8	788,7	440,6	1.464,7	10,3	102,2
Q3	399,8	787,0	509,0	1.602,1	385,6	786,7	450,3	1.528,9	17,5	55,7
Q4	382,6	821,5	498,4	1.635,5	398,1	811,3	516,9	1.693,7	33,2	-91,3
2015. Q1	319,6	751,1	433,5	1.440,2	256,4	785,7	400,9	1.378,9	4,1	57,1
Q2	360,7	762,8	471,7	1.532,0	289,8	798,5	421,4	1.446,6	10,0	75,4
Q3	436,7	788,6	526,8	1.685,4	337,4	797,1	455,6	1.523,4	14,0	148,0
Q4	393,1	864,1	487,6	1.642,6	470,4	833,9	591,3	1.793,5	26,5	-177,3
2016. Q1	336,4	763,3	465,1	1.498,3	274,9	811,7	409,9	1.430,0	4,0	64,3
Q2	392,2	809,2	493,1	1.622,2	337,3	821,0	435,8	1.521,8	10,1	90,3
Q3	474,2	829,7	531,7	1.761,1	305,9	817,1	446,4	1.494,9	14,4	251,8
Q4	450,1	907,2	522,2	1.791,9	462,1	850,6	593,5	1.818,6	44,3	-71,1
2017. Q1	331,3	821,8	501,9	1.621,7	273,6	834,9	412,6	1.457,0	6,2	158,5
Q2	407,4	891,5	541,7	1.792,9	345,2	841,5	445,9	1.556,0	12,6	224,4
Q3	439,1	869,8	589,8	1.931,1	341,8	841,6	479,6	1.587,4	11,9	331,9
Q4	699,1	933,5	475,1	1.851,2	434,1	885,8	632,2	1.863,6	57,3	-69,7
2018. Q1	414,4	884,7	531,6	1.762,1	273,2	866,2	428,7	1.499,4	6,4	256,2
Q2	465,1	947,8	589,1	1.914,6	366,7	910,3	493,8	1.683,3	15,8	215,4
Q3	478,4	933,5	629,2	1.951,8	341,4	902,7	496,9	1.651,7	32,1	268,0
Q4	650,3	1.029,9	542,6	2.138,2	571,3	961,8	656,3	2.104,9	82,4	-49,1
2019. Q1	412,7	947,2	612,9	1.899,1	267,8	937,0	469,4	1.600,5	-4,7	303,3
Q2	459,2	1.017,7	605,2	1.990,1	351,5	986,1	525,1	1.770,8	35,9	183,5
Q3	491,1	1.010,4	691,2	2.092,6	379,3	987,6	533,9	1.800,7	21,0	270,9

Napomena:

Administrativni podaci prikupljeni od: Ministarstava finansija, fondova socijalnog osiguranja svih razina vlasti u FBiH, JP Ceste svih razina vlasti FBiH i JP Autoceste FBiH. Podaci na godišnjoj razini za konsolidirane prihode/rashode uključuju lokalnu razinu vlasti (općine i gradove), JP Ceste svih razina vlasti FBiH i JP Autoceste FBiH, dok ih podaci za tromjesečja zbog nedostupnosti izvornih podataka ne uključuju. Razlika između prihoda, s jedne, i rashoda s neto nabavom nefinansijskih sredstava, s druge strane, predstavlja neto suficit/deficit.

Vladine financije RS - jedinice sektora vlade (u milijunima KM)								
	Proračun Republike Srpske	Fondovi socijalnog osiguranja	Konsolidirani prihodi	Proračun Republike Srpske	Fondovi socijalnog osiguranja	Konsolidirani Rashodi	Neto nabavka nefinancijskih sredstava	Neto suficit/deficit
2008.	1.547,1	1.348,9	3.264,5	1.602,6	1.313,9	3.003,7	329,4	-68,5
2009.	1.349,4	1.377,9	3.080,3	1.676,0	1.517,4	3.316,6	310,0	-546,3
2010.	1.422,8	1.488,1	3.234,6	1.676,3	1.552,0	3.410,6	241,8	-417,7
2011.	1.656,4	1.573,7	3.685,6	1.628,8	1.497,8	3.372,1	372,6	-59,1
2012.	1.666,5	1.566,5	3.652,6	1.647,9	1.595,1	3.534,1	307,7	-189,2
2013.	1.638,4	1.616,9	3.604,4	1.546,7	1.637,1	3.415,1	310,3	-121,0
2014.	1.778,7	1.683,3	3.769,8	1.749,3	1.704,1	3.652,3	360,5	-243,1
2015.	1.804,1	1.713,5	3.931,3	1.707,5	1.754,9	3.700,6	235,3	-4,6
2016.	2.556,5	744,4	3.937,0	2.415,9	749,7	3.636,9	366,3	-66,3
2017.	2.713,7	780,7	4.141,8	2.422,3	746,2	3.696,0	268,7	177,1
2018.	2.839,4	774,2	4.364,6	2.700,8	720,0	3.983,4	337,4	43,9
2012. Q1	360,1	359,6	669,7	338,7	376,0	664,7	15,9	-11,0
Q2	415,7	393,9	759,0	391,4	402,8	743,6	13,5	1,8
Q3	428,9	382,3	760,7	370,1	403,8	723,5	16,2	21,0
Q4	461,8	427,1	830,9	547,7	408,6	898,3	20,6	-88,0
2013. Q1	346,7	340,1	636,9	317,6	391,9	659,6	9,0	-31,7
Q2	419,6	405,7	764,2	352,3	410,2	701,4	12,5	50,3
Q3	419,6	397,5	761,6	390,4	396,3	731,2	15,8	14,6
Q4	452,5	469,3	854,9	486,4	434,8	854,2	21,3	-20,7
2014. Q1	454,2	352,3	761,7	336,5	404,1	695,9	10,7	55,1
Q2	402,3	413,9	744,0	405,1	413,8	746,7	18,0	-20,7
Q3	440,2	440,3	784,7	478,9	422,6	805,6	12,4	-33,3
Q4	481,9	471,9	883,3	528,8	459,4	917,6	134,9	-169,3
2015. Q1	435,4	359,7	738,2	352,3	411,2	706,6	6,0	25,6
Q2	449,3	428,6	818,4	397,1	420,4	757,9	9,2	51,3
Q3	484,2	443,5	850,7	446,7	433,3	803,0	17,4	30,3
Q4	435,2	477,4	829,5	511,5	486,0	914,3	49,5	-134,3
2016. Q1	574,5	138,4	706,4	537,3	156,8	687,6	13,3	5,4
Q2	658,7	165,1	813,1	578,4	179,7	747,5	31,0	34,6
Q3	633,4	207,3	812,0	604,3	200,5	776,2	70,5	-34,6
Q4	690,0	228,8	897,5	695,9	208,0	882,6	49,3	-34,4
2017. Q1	604,2	147,4	747,1	531,5	161,7	688,7	11,0	47,4
Q2	656,9	183,1	827,2	584,8	175,8	747,9	26,4	52,9
Q3	747,7	229,5	940,7	604,5	199,1	767,1	21,2	152,4
Q4	704,9	216,0	887,8	734,3	204,9	906,1	64,1	-82,4
2018. Q1	665,5	170,8	816,9	585,9	161,9	728,4	8,8	79,7
Q2	719,3	185,4	884,1	637,6	167,4	784,4	33,4	66,3
Q3	699,7	182,4	861,7	682,5	172,8	835,0	37,2	-10,5
Q4	754,9	230,4	960,8	794,8	213,1	983,4	80,0	-102,7
2019. Q1	677,6	192,4	845,3	666,6	164,9	806,8	26,1	12,4
Q2	724,1	204,3	902,3	643,5	172,7	789,9	30,6	81,7
Q3	743,8	210,1	924,2	677,1	176,2	823,5	46,3	54,4

Napomena:

Administrativni podaci prikupljeni od: Ministarstva finacija, fondova socijalnog osiguranja u RS, JP putevi RS i JP Autoputevi RS. Podaci na godišnjoj razini za konsolidirane prihode/rashode uključuju lokalnu razinu vlasti (općine i gradove), JP putevi RS i JP Autoputevi RS, dok ih podaci za tromjesečja zbog nedostupnosti izvornih podataka ne uključuju. Razlika između prihoda, s jedne, i rashoda s neto nabavom nefinancijskih sredstava, s druge strane, predstavlja neto suficit/deficit.

T36

**Tokovi izravnih inozemnih ulaganja u BiH klasificirani prema zemlji inozemnog ulagača
(u milijunima KM)**

Godina	Austrija	Holandija	Hrvatska	Italija	Njemačka	Rusija	Slovenija	Srbija*	Švicarska	Turska	Ostale zemlje	Ukupno
2006.	235,0	41,2	182,0	41,8	37,2	n/a	115,8	38,8	55,6	47,7	69,6	864,8
2007.	292,5	29,0	160,6	23,2	16,7	332,8	132,9	1.351,1	65,8	-0,6	195,9	2.599,8
2008.	242,9	36,0	103,0	47,7	28,8	339,4	210,3	213,3	40,6	5,8	69,6	1.337,5
2009.	79,6	-16,5	125,2	3,7	-9,1	129,2	58,9	3,4	-122,2	18,0	81,8	351,9
2010.	60,0	47,7	85,1	16,6	34,3	89,1	-22,8	40,5	83,6	46,4	119,2	599,7
2011.	137,6	14,5	32,7	4,7	38,3	140,3	64,5	110,0	-5,9	31,6	130,2	698,6
2012.	133,6	1,6	86,1	28,5	37,7	147,5	-81,1	81,8	8,7	-5,4	161,9	601,1
2013.	8,5	32,7	18,6	22,5	36,9	-82,8	-35,6	104,6	44,0	31,1	226,7	407,1
2014.	171,1	26,0	88,7	24,0	-6,1	195,8	-1,2	33,1	8,9	17,6	253,1	811,1
2015.	5,3	83,3	161,5	66,3	52,3	28,5	21,1	36,8	-33,5	56,1	159,2	636,9
2016.	112,8	57,6	142,5	25,2	2,0	-44,3	34,6	-25,8	11,3	34,6	267,7	618,4
2017.	128,9	-3,9	160,0	41,4	55,1	-6,7	88,9	50,7	29,4	2,6	234,4	780,6
2018.	87,1	94,0	106,1	23,4	83,7	140,2	32,6	-0,3	40,3	5,0	171,4	783,4
Sij - Ruj 2019.	57,2	79,8	173,3	64,7	33,6	278,3	13,4	4,2	-3,2	0,0	159,9	861,1

Napomena:

Izravna inozemna ulaganja (tokovi i stanja) kompilirana su u skladu s najnovijim metodologijskim uputama i preporukama Međunarodnog monetarnog fonda (MMF) i Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD). Detaljan metodologiski pristup komplikaciji i prezentiranju je predstavljen u MMF-ovom Priručniku za platnu bilancu - šesto izdanje i OECD-ovom Okvirnom konceptu definicije izravnih inozemnih ulaganja - četvrto izdanje.

* Od 2007. podaci se odnose na Srbiju, a do 2007. podaci su uključivali Srbiju i Crnu Goru.

"n/a" u ovoj djelatnosti/zemlji manje je od tri poduzeća s izravnim ulaganjem, te u skladu sa statističkim standardima nismo u mogućnosti prikazati iznose ulaganja.

T37

**Tokovi izravnih inozemnih ulaganja u BiH prema NACE Rev2 klasifikaciji djelatnosti
(u milijunima KM)**

Godina	Proizvodnja prehrambenih proizvoda i pića	Prerada drveta i proizvoda od drveta i pluta, osim namještaja, proizvodnja predmeta od siame i pletarskih materijala	Proizvodnja koksa, derivata nafte i nuklearnog goriva	Proizvodnja kemijских proizvoda	Proizvodnja ostalih proizvoda od nemetalnih minerala	Proizvodnja baznih metala	Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica	Trgovina na veliko i posredovanje u trgovini, osim trgovine motornim vozilima i motorkotača	Trgovina na malo osim trgovine motornim vozilima i motorkotačima, popravak predmeta za osobnu uporabu i kućanstvo	Pošta i telekomunikacije	Financijsko posredovanje, osim osiguranja i mirovinskih fondova	Pošlovanje nekretninama	Ostale djelatnosti	Ukupno
2011.	32,2	12,5	43,6	12,2	-7,3	-24,0	-5,2	125,3	63,8	10,8	165,4	78,7	190,6	698,6
2012.	-5,9	-0,1	2,6	18,7	3,4	-26,0	7,0	144,8	40,2	6,4	130,2	12,1	267,7	601,1
2013.	-4,0	2,2	-101,1	26,5	13,9	4,0	5,0	-44,4	73,7	46,1	138,5	19,7	226,9	407,1
2014.	0,3	-5,7	180,6	3,0	-25,4	35,5	-59,4	64,1	37,3	6,8	138,4	187,1	248,5	811,1
2015.	45,0	5,2	24,0	58,4	-4,4	-52,9	6,7	84,0	-29,3	57,8	116,8	89,5	236,1	636,9
2016.	16,3	5,6	-52,0	51,9	-17,6	2,0	20,3	148,4	6,4	37,1	161,4	-9,8	248,4	618,4
2017.	21,0	6,7	-26,0	1,1	-8,5	51,7	47,6	57,9	96,2	17,5	245,5	44,2	225,7	780,6
2018.	12,9	1,8	135,8	32,8	12,2	52,0	39,0	87,7	9,5	7,3	145,6	33,4	213,3	783,4
Sij -Ruj 2019.	-4,0	16,0	n/a	n/a	n/a	49,4	27,7	72,6	24,3	-29,9	195,0	-1,3	511,3	861,1

Napomena:

Tokove izravnih inozemnih ulaganja u BiH prema NACE 1. Rev 1. klasifikacije djelatnosti za razdoblje 2004-2012 možete naći na web stranici.

Izravna inozemna ulaganja (tokovi i stanja) kompilirana su u skladu s najnovijim metodologijским uputama i preporukama Međunarodnog monetarnog fonda i Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj. Detaljan metodologiski pristup komplikaciji i prezentiranju je predstavljen u MMF-ovom Priručniku za platnu bilancu - šesto izdanje i OECD-ovom Okvirnom konceptu definicije izravnih inozemnih ulaganja - četvrto izdanje.

"n/a" u ovoj djelatnosti/zemlji manje je od tri poduzeća s izravnim ulaganjem, te u skladu sa statističkim standardima nismo u mogućnosti prikazati iznose ulaganja.

T38

Međunarodna investicijska pozicija (MIP)
 (u milijunima KM)

Kraj godine	Kraj tromjesečja	NETO MIP	Ukupna imovina	IMOVINA										
				Direktne investicije				Ostala ulaganja						
				Ukupno	Vlasnički kapital i dionice investicijskih fondova	Zaduženje (razni dužnički instrumenti)	Portfeljna ulaganja	Ukupno	Finansijski derivativi	Ukupno	Valuta i depoziti	Zajmovi		
1		2=3-15	3=4+7+8+9+14	4=5+6	5	6	7	8	9=10+11+12+13	10	11	12	13	14
2006.		-5.336,1	9.635,3	245,5	79,3	166,2	28,8	0,0	3.881,4	3.225,8	130,2	461,9	63,4	5.479,5
2007.		-6.922,0	12.919,1	382,2	152,1	230,1	33,4	0,0	5.804,9	4.613,4	181,4	751,3	258,8	6.698,5
2008.		-11.032,4	12.761,3	453,6	180,7	272,8	57,8	0,0	5.954,5	4.366,7	161,6	1.165,0	261,2	6.295,4
2009.		-12.980,6	12.521,0	322,9	180,8	142,1	318,6	0,0	5.667,5	3.980,2	154,9	1.277,1	255,3	6.212,1
2010.		-13.628,7	12.244,8	451,8	256,9	194,9	449,7	0,0	4.885,6	3.360,0	173,8	1.076,8	275,0	6.457,7
2011.		-14.737,9	11.963,8	441,4	274,8	166,5	438,9	0,0	4.659,9	3.151,4	71,0	1.156,0	281,5	6.423,6
2012.		-15.177,8	12.320,7	560,1	297,3	262,8	466,3	0,0	4.785,7	2.984,7	329,1	1.177,4	294,5	6.508,6
2013.		-15.100,8	13.466,5	695,1	290,9	404,2	532,2	0,0	5.170,9	3.287,7	333,9	1.181,4	367,8	7.068,3
2014.		-15.509,2	13.983,2	708,5	298,8	409,7	569,1	0,0	4.880,0	2.982,0	311,4	1.200,6	386,1	7.825,6
2015.		-15.654,0	14.635,6	878,1	361,7	516,4	620,6	0,1	4.530,5	2.870,2	231,8	1.025,8	402,7	8.606,3
2016.		-15.244,1	15.861,2	932,6	370,3	562,4	719,0	1,6	4.676,9	3.126,9	157,7	990,3	402,0	9.531,1
2017.		-14.774,7	16.951,0	1.098,1	421,7	676,4	812,3	0,2	4.426,0	3.098,5	176,0	955,2	196,3	10.614,3
2018.		-14.619,3	18.808,8	1.025,5	438,0	587,5	1.017,8	0,3	5.139,5	3.887,3	118,3	943,6	190,4	11.625,7
2014.	Q1	-15.380,2	13.228,1	708,5	280,7	427,8	545,2	0,0	5.020,6	3.093,2	340,5	1.202,1	384,8	6.953,8
	Q2	-15.401,3	13.422,9	694,2	294,8	399,4	545,5	0,0	5.039,5	3.106,0	324,1	1.224,6	384,8	7.143,8
	Q3	-15.595,8	14.081,1	713,1	294,6	418,5	522,7	0,0	5.108,6	3.164,5	310,6	1.246,1	387,4	7.736,7
	Q4	-15.509,2	13.983,2	708,5	298,8	409,7	569,1	0,0	4.880,0	2.982,0	311,4	1.200,6	386,1	7.825,6
2015.	Q1	-16.387,4	13.580,9	762,3	315,8	446,5	555,5	0,0	4.466,3	2.572,9	268,7	1.221,9	402,8	7.796,8
	Q2	-16.929,4	13.750,1	806,5	323,2	483,3	483,6	0,0	4.547,7	2.640,6	273,0	1.244,5	389,5	7.912,3
	Q3	-16.838,6	14.284,3	847,4	326,3	521,1	560,9	0,1	4.599,9	2.700,3	243,5	1.268,9	387,2	8.276,0
	Q4	-15.654,0	14.635,6	878,1	361,7	516,4	620,6	0,1	4.530,5	2.870,2	231,8	1.025,8	402,7	8.606,3
2016.	Q1	-15.755,4	14.469,9	944,1	367,3	576,9	621,9	0,6	4.309,9	2.650,5	247,5	1.027,6	384,2	8.593,3
	Q2	-15.801,1	14.646,5	945,1	367,2	577,9	633,2	1,0	4.294,4	2.683,2	204,8	1.018,4	388,0	8.772,7
	Q3	-15.600,1	15.267,5	989,6	379,2	610,4	716,3	1,7	4.114,6	2.557,9	187,2	998,4	371,1	9.445,3
	Q4	-15.244,1	15.861,2	932,6	370,3	562,4	719,0	1,6	4.676,9	3.126,9	157,7	990,3	402,0	9.531,1
2017.	Q1	-15.557,0	15.588,8	958,1	373,8	584,2	792,2	0,3	4.597,1	3.034,8	150,7	986,7	424,8	9.241,2
	Q2	-15.363,2	15.851,3	998,3	375,8	622,5	778,6	0,2	4.558,6	3.002,8	166,8	974,6	414,4	9.515,5
	Q3	-14.758,1	16.749,1	1.084,4	426,9	657,5	841,6	1,8	4.565,3	3.231,4	162,8	959,0	212,2	10.256,0
	Q4	-14.774,7	16.951,0	1.098,1	421,7	676,4	812,3	0,2	4.426,0	3.098,5	176,0	955,2	196,3	10.614,3
2018.	Q1	-15.048,3	17.101,7	1.086,1	425,0	661,1	794,1	0,3	4.334,3	2.977,2	214,5	953,8	188,8	10.886,9
	Q2	-15.031,8	17.817,9	1.084,1	427,5	656,5	838,2	3,1	4.790,2	3.457,6	190,5	947,8	194,3	11.102,3
	Q3	-14.661,2	18.460,8	1.072,1	425,7	646,4	879,8	3,2	4.942,1	3.648,8	160,1	942,9	190,3	11.563,7
	Q4	-14.619,3	18.808,8	1.025,5	438,0	587,5	1.017,8	0,3	5.139,5	3.887,3	118,3	943,6	190,4	11.625,7
2019.	Q1	-14.700,9	19.035,3	1.032,2	448,9	583,3	1.083,8	1,4	5.444,1	4.155,0	163,8	930,3	195,0	11.473,8
	Q2	-14.895,7	19.444,6	1.085,9	498,6	587,3	1.178,4	1,4	5.156,8	3.870,6	178,3	916,6	191,3	12.022,2
	Q3	-14.289,9	20.215,6	1.072,1	511,1	561,0	1.203,4	0,6	5.486,1	4.296,9	109,7	891,2	188,3	12.453,4

Napomena:

Međunarodna investicijska pozicija (IIP) za BiH kompilirana je sukladno najnovoj metodologiji Međunarodnog monetarnog fonda za kompilaciju statistike platne bilance (BOP) i međunarodne investicijske pozicije, šesto izdanje (BPM6). Pored redovne revizije podatka, koja podrazumijeva reviziju dvije prethodne godine, revidirani su i podaci od 2007 godine. Revizija je uradena sukladno najnovijim revizijama podataka Monetarne statistike, Statistike izravnih investicija te rezultatima godišnjih istraživanja o trgovinskim kreditima i avansima. Pronalaženjem novih izvora podataka za sektor ostalih finansijskih institucija revidirane su i odgovarajuće stavke ostalih investicija. Skraćena verzija primjenjene metodologije za kompilaciju IIP za BiH dostupna je na web stranici CBBiH.

T38

Međunarodna investicijska pozicija (MIP)
 (u milijunima KM)

Ukupno obveze	Ukupno	OBVEZA								Ostale obveze			
		Izravna ulaganja				Ostala ulaganja							
		Vlasnički kapital i dionice investicijskih fondova	Zaduženje (razni dužnički instrumenti)	Portfeljna ulaganja	Financijski derivativi	Ukupno	Valuta i depoziti	Zajmovi	Trgovinski krediti i avansi				
15=16+19+20+21	16=17+18	17	18	19	20	21=22+23+24+25	22	23	24	25			
14.971,4	4.911,2	4.217,5	693,7	251,5	0,0	9.808,7	2.136,1	6.669,7	769,2	233,7			
19.841,0	7.380,4	6.484,5	895,9	307,1	0,0	12.153,5	2.673,5	8.444,3	823,1	212,6			
23.793,8	8.817,2	7.289,8	1.527,4	408,9	0,0	14.567,7	3.387,1	9.867,6	1.101,5	211,5			
25.501,6	9.512,6	7.467,5	2.045,2	835,5	0,0	15.153,5	3.226,8	9.813,8	1.565,2	547,6			
25.873,5	9.963,1	7.473,3	2.489,8	787,1	0,0	15.123,3	2.618,9	10.043,5	1.969,0	491,9			
26.701,7	10.883,7	7.885,6	2.998,1	726,8	0,0	15.091,2	2.135,8	10.371,8	2.093,3	490,3			
27.498,5	11.323,7	8.006,0	3.317,6	702,9	0,0	15.472,0	2.052,6	10.758,4	2.179,1	481,9			
28.567,3	12.231,2	8.871,6	3.359,6	543,7	0,0	15.792,5	1.933,9	11.113,0	2.230,8	514,8			
29.492,3	12.252,8	8.449,4	3.803,4	473,5	0,0	16.766,0	1.653,0	12.309,9	2.284,0	519,1			
30.289,6	13.062,8	9.515,7	3.547,1	348,6	0,0	16.878,2	1.594,7	12.631,8	2.118,6	533,2			
31.105,3	13.382,2	9.698,2	3.684,0	298,9	1,5	17.422,6	1.488,8	13.080,6	2.341,2	512,1			
31.725,7	14.008,7	10.396,8	3.612,0	239,9	0,1	17.476,9	1.554,3	12.880,4	2.574,4	467,7			
33.428,2	14.447,7	11.004,1	3.443,6	234,5	0,2	18.745,7	2.750,9	12.631,6	2.870,7	492,4			
28.608,3	12.394,7	8.807,8	3.586,9	540,3	0,0	15.673,3	1.546,4	11.256,1	2.340,6	530,2			
28.824,2	12.371,4	8.734,4	3.637,1	509,4	0,0	15.943,4	1.622,1	11.300,6	2.463,5	557,1			
29.676,9	12.464,3	8.782,6	3.681,8	507,0	0,0	16.705,5	1.584,9	11.976,2	2.608,5	535,9			
29.492,3	12.252,8	8.449,4	3.803,4	473,5	0,0	16.766,0	1.653,0	12.309,9	2.284,0	519,1			
29.968,3	12.502,2	8.661,8	3.840,4	508,9	0,0	16.957,2	1.388,7	12.614,4	2.402,0	552,1			
30.679,5	13.004,2	9.004,4	3.999,8	471,4	0,0	17.203,9	1.404,8	12.646,5	2.537,3	615,3			
31.122,9	13.200,2	9.244,5	3.955,7	440,1	0,0	17.482,5	1.436,1	12.832,6	2.673,7	540,1			
30.289,6	13.062,8	9.515,7	3.547,1	348,6	0,0	16.878,2	1.594,7	12.631,8	2.118,6	533,2			
30.225,3	13.338,0	9.751,0	3.586,9	355,8	0,6	16.530,9	1.325,2	12.495,5	2.191,3	518,9			
30.447,6	13.344,3	9.671,5	3.672,8	320,8	1,2	16.781,3	1.342,0	12.611,9	2.245,0	582,5			
30.867,6	13.499,3	9.850,8	3.648,5	319,3	1,8	17.047,3	1.207,3	13.046,6	2.282,2	511,2			
31.105,3	13.382,2	9.698,2	3.684,0	298,9	1,5	17.422,6	1.488,8	13.080,6	2.341,2	512,1			
31.145,8	13.720,6	9.914,0	3.806,6	319,2	0,0	17.105,9	1.227,4	12.984,6	2.413,5	480,4			
31.214,4	13.777,6	10.095,0	3.682,6	287,1	0,3	17.149,5	1.385,9	12.827,5	2.463,6	472,5			
31.507,2	13.982,0	10.283,9	3.698,1	287,7	0,1	17.237,4	1.311,9	12.954,4	2.505,2	466,0			
31.725,7	14.008,7	10.396,8	3.612,0	239,9	0,1	17.476,9	1.554,3	12.880,4	2.574,4	467,7			
32.149,9	14.242,3	10.526,0	3.716,4	257,9	0,0	17.649,6	1.408,5	13.114,6	2.651,0	475,6			
32.849,7	14.316,2	10.700,3	3.615,9	279,9	0,0	18.253,5	1.809,3	13.234,5	2.721,3	488,4			
33.122,0	14.475,3	10.904,5	3.570,9	281,5	0,0	18.365,1	2.493,7	12.565,0	2.790,6	515,7			
33.428,2	14.447,7	11.004,1	3.443,6	234,5	0,2	18.745,7	2.750,9	12.631,6	2.870,7	492,4			
33.736,2	14.725,1	11.155,6	3.569,5	229,9	0,0	18.781,1	2.513,5	12.836,3	2.916,1	515,2			
34.340,3	15.119,7	11.532,3	3.587,4	230,5	0,6	18.989,6	2.695,0	12.743,0	2.955,3	596,3			
34.505,6	15.315,0	11.706,5	3.608,5	217,5	0,3	18.972,7	2.649,7	12.828,2	2.951,8	543,0			

T39 Nominalni i realni efektivni tečaj konvertibilne marke

Godina	Mjesec	NEER	REER
2010.		97,65	105,54
2011.		98,32	106,19
2012.		98,51	105,08
2013.		99,81	103,89
2014.		101,10	103,04
2015.		99,98	99,99
2016.		101,18	98,89
2017.		101,90	98,32
2018.		103,59	99,00
2019.		103,66	97,74
2019.	01.	103,80	100,55
	02.	103,54	99,36
	03.	103,50	98,62
	04.	103,65	97,83
	05.	103,89	98,01
	06.	103,86	97,41
	07.	103,55	96,70
	08.	103,71	96,45
	09.	103,63	96,68
	10.	103,69	97,15
	11.	103,56	97,31
	12.	103,59	96,86

Napomena:

Detaljna metodološka objašnjena za kompilaciju i izračun NEER i REER indeksa su dostupna na web stranici CBBiH <http://www.cbbh.ba/content/read/1109?lang=hr>

T40 Gotovina izvan monetarnih vlasti i banaka

Godina	Gotovina izvan banaka	Povećanje opticaja u odnosu na prethodnu godinu	Gotovina izvan monetarnih vlasti	Novac u komercijalnim bankama
2006.	1.978.348.296	14,4%	2.154.234.164	175.885.868
2007.	2.185.269.011	10,5%	2.439.709.153	254.440.142
2008.	2.302.419.302	5,4%	2.552.431.902	250.012.600
2009.	2.009.480.115	-12,7%	2.267.734.115	258.254.000
2010.	2.210.776.535	10,0%	2.497.501.445	286.724.910
2011.	2.366.423.508	7,0%	2.645.055.508	278.632.000
2012.	2.414.305.841	2,0%	2.747.511.841	333.206.000
2013.	2.542.280.088	5,3%	2.909.858.088	367.578.000
2014.	2.813.991.379	10,7%	3.210.508.379	396.517.000
2015.	3.053.556.129	8,5%	3.499.468.129	445.912.000
2016.	3.401.352.492	11,4%	4.066.804.492	665.452.000
2017.	3.647.731.766	7,2%	4.319.359.766	671.628.000
2018.	3.977.239.343	9,0%	4.750.614.343	773.375.000
2019.	4.330.110.823	8,9%	5.199.915.823	869.805.000

Izvor: CBBiH

Napomena uz tablice 6, 7, 9, 13, 14, 15, 16 i 17.

Revidirani podaci za razdoblje siječanj 2006. – studeni 2015. godine su bazirani na aktivnoj podbilanci banaka s većinskim državnim kapitalom iz Federacije BiH, pri čemu je isključena obvezna podbilanca. Kroz ovu dopunu statistike korisnicima se pruža veća analitička korisnost podataka i objektivni pokazatelji o trenutnom poslovanju banaka u BiH. Obvezna podbilanca sadrži obveze po inozemnim kreditima i staroj deviznoj štednji građana do 31. ožujka 1992. godine, i ne odslikava aktualno poslovanje banke, te će ovu podbilancu u procesu privatizacije preuzeti Ministarstvo financija FBiH u skladu sa Zakonom o početnoj bilanci banaka i Zakonom o privatizaciji, kao što je urađeno za prethodno privatizirane banke. Izvršena revizija je u najvećoj mjeri utjecala na smanjenje kredita javnim poduzećima u stranoj valuti, smanjenje strane obveze, na smanjenje ostalih stavki imovine i obveza po osnovi stare devizne štednje, a u znatno manjim iznosima na stavke kredita vlasti entiteta, fiksnu imovinu, depozite nerezidenata, dionice i kapital.

Podaci o „punoj“ bilanci, s uključenom obveznom podbilancem, korisnicima su još uvijek dostupni na:
[http://statistics.cbbh.ba:4444/Panorama/novaview/](http://statistics.cbbh.ba:4444/Panorama/novaview/SimpleLogin_bs.aspx)
 SimpleLogin_bs.aspx

U studenome 2014. godine, dvije banke su izvršile prodaju i prijenos dijela kreditnog portfelja, što je za efekat imalo povećanje pričuva kod monetarnih vlasti u ukupnom iznosu od 64 milijuna KM i smanjenja sljedećih stavki: potraživanja od privatnih poduzeća za 260 milijuna KM, inozemne obveze za 101 milijun KM i ostalih stavki (neto) za 95 milijuna KM.

Zbog primjene Međunarodnih računovodstvenih standarda (MRS) i Međunarodnih standarda u finansijskim izvješćima banaka Federacije BiH i prijenosa novčanih tokova u podacima za prosinac 2011. godine došlo je do sljedećih promjena, na strani imovine: smanjenja kredita za 155 milijuna KM, povećanja ostale imovine za 10 milijuna KM, na strani obveze: smanjenja obveza prema nerezidentima u iznosu od 624 milijuna KM, povećanja pričuvaranja za kreditne gubitke za 472 milijuna KM i povećanja ostale obveze za sedam milijuna KM.

Po nalogu Agencije za bankarstvo FBiH u lipnju 2010. godine jedna banka je izvršila preknjižavanje oko 300 milijuna KM potraživanja po osnovi vrijednosnica od domaćih institucionalnih sektora na potraživanja od nerezidenata. U prosincu 2010. godine ista banka je izvršila retroaktivno ovu ispravku u odgovarajućim iznosima za razdoblje od kolovoza 2009. godine, kada je greška nastala, do svibnja 2010. godine. Navedena ispravka se odrazila na porast inozemne imovine i pad ostalih stavki neto.

Jedna banka iz Federacije BiH izvršila je reklassifikaciju finansijskih instrumenata u okviru inozemne imovine za razdoblje siječanj – kolovoz 2010. godine u iznosu od oko 40 milijuna KM. Potraživanja od nerezidenata po osnovi kredita reklassificirana su u potraživanja od nerezidenata po osnovi vrijednosnica, što se odrazilo na promjene unutar kratkoročne i dugoročne inozemne imovine.

Po nalogu Agencije za bankarstvo Republike Srpske jedna banka je izvršila reklassifikaciju finansijskih instrumenata na strani obveze za razdoblje rujan 2008 godine – studeni 2010. godine tj. smanjenje oročenih i štednih depozita nebankarskih finansijskih institucija i sektora vlade, a povećanje kredita od navedenih sektora, respektivno u odgovarajućim iznosima, po mjesecima, u rasponu 50 - 150 milijuna KM.

U skladu s novom regulativom Agencije za bankarstvo RS-a, objavljenoj u Sl. glasniku RS br. 136/10, kojom je propisan novi način knjigovodstvenog evidentiranja potraživanja klasificiranih u kategoriju E, obračuna i knjigovodstvenog evidentiranja kamate po nekvalitetnoj imovini, te obračuna općih i posebnih pričuvaranja, banke iz RS-a su u podacima za prosinac 2010. godine izvršile primjenu navedene regulative prijenosom navedenih pozicija iz izvanbilančne evidencije u bilancu. Ispravka se odrazila na strani imovine na porast kredita u iznosu od oko 144 milijuna KM, porast dospjelih kamata u iznosu od oko 36 milijuna KM, a na strani obveza na porast pričuvaranja za kreditne gubitke u iznosu od oko 180 milijuna KM u okviru računa kapitala.

IZDAVAČ
Centralna banka Bosne i Hercegovine
Maršala Tita 25, 71000 Sarajevo
Tel. + 387 33 278 100, 663 630
Fax +387 33 278 188
www.cbbh.ba
e-mail: contact@cbbh.ba

Publikovanje i umnožavanje u obrazovne
i nekomercijalne svrhe je dozvoljeno
uz saglasnost izdavača